



Food and Agriculture  
Organization of the  
United Nations



UN  
environment  
programme

## မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ (Safeguards) အကောင်အထည်ဖော်ရေးလမ်းညွှန်

နည်းပညာအထောက်အပံ့စီမံကိန်းဖြစ်သည့် 'ဒီရေတောများကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ စီမံခန့်အုပ်ချုပ်ခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ဘက်စုံထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာအထောက်အပံ့အောက်တွင် ပြုစုသည်။

© ၂၀၂၃ ကုလသမဂ္ဂပတ်ဝန်းကျင်အစီအစဉ်

UN-REDD အစီအစဉ်သည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းမှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု လျှော့ချခြင်း (REDD) ဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုဖြစ်သည်။ အဆိုပါအစီအစဉ်ကို ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအား အမျိုးသား REDD+ မဟာဗျူဟာများ ပြင်ဆင်ရန်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အကူအညီပေးရန်၊ ကုလသမဂ္ဂစားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO)၊ ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအစီအစဉ် (UNDP) နှင့် ကုလသမဂ္ဂ ပတ်ဝန်းကျင်အစီအစဉ် (UNEP)တို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှု များပေါင်းစည်း၍ အကူအညီပေးရန်၂၀၀၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် စတင်ခဲ့သည်။ ။

ကုလသမဂ္ဂပတ်ဝန်းကျင်အစီအစဉ်၏ World Conservation Monitoring Center (UNEP-WCMC) သည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့အကောင်းဆုံးစင်တာတစ်ခုဖြစ်သည်။ အဆိုပါစင်တာသည် ကုလသမဂ္ဂ ပတ်ဝန်းကျင်အစီအစဉ်နှင့် UK-မှတ်ပုံတင်ထားသော ပရဟိတ အဖွဲ့ WCMC တို့အကြား ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်မှု တစ်ခုအဖြစ် လုပ်ဆောင်သည်။ သဘာဝတရားက ရင်ဆိုင်နေရသော ကမ္ဘာလုံး ဆိုင်ရာ အကျပ်အတည်းကို အတူတကွ စုပေါင်း ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနေကြသော အဖွဲ့အစည်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာကို UN-REDD စီမံကိန်း 'ဒီရေတောများကို ရေရှည်တည်တံ့စွာသော စီမံခန့်အုပ်ချုပ်ခြင်း၊ ခွဲမှုပေါင်းစည်းခြင်း၊ ပြန်လည် ထူထောင်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ဘက်စုံထည့်သွင်း ပေါင်းစပ် ခြင်း ဆိုင်ရာ နည်းပညာအထောက်အပံ့' အတွက် ပြင်ဆင်ထားပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းကို UN REDD Program နှင့် Norwegian Agency for Development Cooperation (NORAD) တို့မှ ရန်ပုံငွေပံ့ပိုးထားပါသည်။

ဤထုတ်ဝေမှုကို အထူးခွင့်ပြုချက်မလိုအပ်ဘဲ ပညာရေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် အကျိုးအမြတ်မယူသော ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ပြန်လည်ထုတ်ဝေနိုင်ပါသည်။ သို့သော် အရင်းအမြစ်အား အသိအမှတ်ပြုမှုကို ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မည်သည့်ကိန်းဂဏန်းကိုမဆို ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်းသည် မူလအခွင့်အရေး ကိုင်ဆောင်သူများထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂပတ်ဝန်းကျင် အစီအစဉ် မှ စာဖြင့်ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ဤထုတ်ဝေမှုကို ပြန်လည်ရောင်းချခြင်း သို့မဟုတ် အခြားစီးပွားရေးရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုခုအတွက် အသုံးပြုခြင်း မပြုရပါ။ ထုတ်ဝေလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ထုတ်ဝေလိုသည့် အရေအတွက်ပမာဏအား ထုတ်ပြန်ချက်နှင့်အတူ ခွင့်ပြုချက်အတွက် လျှောက်လွှာများကို ဒါရိုက်တာ၊ UNEP-WCMC၊ 219 Huntingdon Road၊ Cambridge၊ CB3 0DL၊ UK သို့ ပေးပို့ လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။

ရှင်းလင်းချက်- သက်ဆိုင်ရာ ကိုးကားချက်များ၊ မြေပုံများနှင့် ကျမ်းကိုးစာရင်းများ အပါအဝင် ဤထုတ်ဝေမှု တွင် အသုံးပြုထားသည့် ဒီဇိုင်းများနှင့် တင်ပြချက်များသည် တရားဥပဒေဆိုင်ရာအဆင့်အတန်းနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သည့်နိုင်ငံ၊ နယ်မြေ၊ မြို့၊ သို့မဟုတ် ဧရိယာ သို့မဟုတ် ၎င်း၏အာဏာပိုင်များ၊ သို့မဟုတ် ၎င်း၏နယ်နိမိတ် သို့မဟုတ် နယ်နိမိတ်မျဉ်းများ စသည်တို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကုလသမဂ္ဂဘက်မှ မည်သည့် ထင်မြင်ယူဆချက်ကိုမျှ ဖော်ပြခြင်းမပြုပါ။ ထို့အပြင်၊ ပြသထားသော နယ်နိမိတ်များ၊ အမည်များနှင့် ဤထုတ်ဝေမှုတွင် အသုံးပြုသည့် သတ်မှတ်ချက်များသည် ကုလသမဂ္ဂ၏ တရားဝင်ထောက်ခံချက် သို့မဟုတ် လက်ခံမှုကို မဆိုလိုပါ။

ကျေးဇူးတင်လွှာ။ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ဖော်ပြပါအဖွဲ့အစည်းနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီ၏ သုံးသပ်ချက်များနှင့် အကြံပြုချက်များ အတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည် - မြန်မာနိုင်ငံပတ်ဝန်းကျင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးကွန်ရက် (MERN)၊ ဦးစောဝင်းမျိုးဆန်း နှင့် Celina Yong (UNDP)၊ Alexis Corblin နှင့် Katrina Borromeo (UNEP)၊ Marco Piazza နှင့် ဦးသီဟ (FAO)၊ Sarah Beard, Carla Bengoa, Ceire Booth, Katherine Despot-Belmonte, Cordula Epple, Charlotte Hicks, Juliet Mills, Cristina Telhado, နှင့် Judith Walcott (UNEP-WCMC)။

အကြံပြုထားသော ကိုးကားချက် - UNEP-WCMC။ (၂၀၂၃)။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ အတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ အကောင်အထည်ဖော်ရေး လမ်းညွှန်။ UN-REDD နည်းပညာကူညီမှုစီမံကိန်း 'ဒီရေတောများကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ စီမံခန့်အုပ်ချုပ်ခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ဘက်စုံ ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာအထောက်အပံ့'အတွက် ပြင်ဆင်ခြင်း။ UNEP-WCMC- Cambridge၊ UK။

UNEP သည် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းစီမံကိန်းများတွင်သာမက ကမ္ဘာအနှံ့အပြားတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်သော အလေ့အကျင့် များကို မြှင့်တင် ပေးပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဖြန့်ဖြူးရေး မူဝါဒသည် UNEP ၏ ကာဗွန်ခြေရာ ကို လျှော့ချရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

# မာတိကာ

ကိန်းဂဏန်းများနှင့်ဇယားများ.....	4
အတိုကောက်စာလုံးများနှင့် ရှင်းလင်းချက်များ.....	5
အပိုင်း ၁။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မည့် သူများအတွက် အကျဉ်းချုပ် .....	8
စာတမ်းအကြောင်း.....	8
REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကျင့်သုံးရန်အတွက် အကြံပြုထားသော လုပ်ငန်းစဉ်အကျဉ်း.....	13
အပိုင်း ၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့်များ လမ်းညွှန်.....	18
မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ နှင့် REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများဆိုင်ရာ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်.....	18
REDD+ နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ်တောများအကြောင်း.....	18
Cancun ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ.....	21
အခြားသက်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းမူဘောင်များ.....	23
မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ .....	24
REDD+ နှင့် REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများဆိုင်ရာ နောက်ထပ်အရင်းအမြစ်များ .....	27
အခန်း ၁။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်း။.....	28
၁.၁။ နောက်ခံသတင်းအချက်အလက်- မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်း။.....	31
၁.၂။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်း အတွက် အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်.....	34
REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း။ .....	36
REDD+ အစီအစဉ်နှင့် အကဲဖြတ်မှုကို ပံ့ပိုးရန် သတင်းအချက်အလက်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည် ဟာကွက်များအား ဖြေရှင်းခြင်း။ .....	50
၁.၃။ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ.....	53
၁.၄။ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို စီစဉ်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများ.....	57
၁.၅။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် သက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ နောက်ထပ်အရင်းအမြစ်များ ...	57
အခန်း ၂။ ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထား တောင်းခံခြင်း နှင့် မကျေနပ်ချက်ကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများ.....	60

၂.၁။ နောက်ခံအချက်အလက်- FPIC နှင့် GRM.....	61
၂.၂။ ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သောသဘောထားတောင်းခံခြင်း (FPIC) ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်	63
၂.၃။ နစ်နာမှုများအတွက် တရားသဖြင့်ဖြစ်စေရန် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက် .....	68
၂.၄။ FPIC နှင့် GRM တို့နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ.....	71
၂.၅။ FPIC နှင့် GRM ဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းများ.....	72
၂.၆။ FPIC နှင့် GRM ဆိုင်ရာ နောက်ထပ်အရင်းအမြစ်များ.....	73
အခန်း ၃။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု.....	75
၃.၁။ နောက်ခံအကြောင်းအရာ- မြန်မာနိုင်ငံ အခြေအနေတွင် REDD+ အတွက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု.....	76
၃.၂။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ပေါင်းစပ် ညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်.....	79
ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း။.....	79
REDD+ တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အမျိုးအစားကို သတ်မှတ်ခြင်း။ .....	81
ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ပံ့ပိုးရန် ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့်/သို့မဟုတ် ယန္တရားများကို သတ်မှတ်ခြင်း။.....	81
ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခြင်း။ .....	81
ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းအတွက် အစီအစဉ်ဆွဲပြီး ၎င်းကို REDD+ လုပ်ငန်းများတွင် ပေါင်းစပ်ပါ။.....	82
ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်း။ .....	84
အခွင့်အလမ်းများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အဖြစ်အပျက်များကို စီမံခန့်ခွဲပါ။.....	85
ရလဒ်များကို ဆက်သွယ်ပျံ့နှံ့ပါ။ .....	85
ဆက်စပ်ပတ်သက်သောအဖွဲ့များပါဝင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ရလဒ်များကို အကဲဖြတ်ပါ။.....	86
REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်သောချဉ်းကပ်မှုများ .....	86
REDD+ ညှိနှိုင်းရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး အစီအစဉ်များ.....	90
၃.၃။ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်.....	92
၃.၄။ REDD+ အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက် .....	93
၃.၅။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုကို ပံ့ပိုးရန် နည်းလမ်းများ.....	97

၃.၆။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေမှုတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ..... 97

၃.၇။ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များ..... 101

အခန်း ၄။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေမှုနှင့် ဆက်သွယ်ရေး..... 105

၄.၁။ နောက်ခံ- မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ အတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက် အလက်မျှဝေမှုနှင့် ဆက်သွယ်မှုများ ..... 106

၄.၂။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်လမ်းညွှန်..... 108

၄.၃။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေမှုနှင့် ဆက်သွယ်မှုများကို ပံ့ပိုး ပေးသည့် နည်းလမ်းများ ..... 111

၄.၄။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ ..... 111

၄.၅။ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များ..... 112

အခန်း ၅။ သဘာဝသစ်တော၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင် မှုများနှင့် ထိန်းသိမ်းရေး..... 116

၅.၁။ နောက်ခံ- သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှု များကို ထိန်းသိမ်းခြင်း။ ..... 117

၅.၂။ သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ ကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်..... 118

၅.၃။ သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ အတွက် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ ..... 122

၅.၄။ သဘာဝသစ်တောများ ထိန်းသိမ်းရေး၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပံ့ပိုးရန် နည်းလမ်းများ..... 124

၅.၅။ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များ..... 124

အခန်း ၆။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ..... 127

၆.၁။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များကို စီမံခန့်ခွဲ ခြင်း။ ..... 128

၆.၂။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များကို စီမံ ခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်လမ်းညွှန်..... 130

၆.၃။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အန္တရာယ်များကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းခြင်း နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ .....	132
၆.၄။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ၏ အန္တရာယ်များကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းအား ပံ့ပိုးရန် နည်းလမ်းများ .....	133
၆.၅။ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များ.....	133
အခန်း ၇။ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း။.....	134
၇.၁။ REDD+ အတွက် စောင့်ကြည့်၊ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း၏ အရေးပါမှု .....	135
၇.၂။ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့်လမ်းညွှန် .....	137
သတင်းပို့ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေး .....	146
၇.၃။ M&E နှင့်သက်ဆိုင်သော အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ.....	146
၇.၄။ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းကို ပံ့ပိုးပေးသည့် နည်းလမ်းများ.....	147
၇.၅။ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များ.....	147
နောက်ဆက်တွဲများ .....	150
နောက်ဆက်တွဲ ၁။ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်ရေး အစီအစဉ် နမူနာပုံစံ.....	150
နောက်ဆက်တွဲ ၂- ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်အတွက် အခြေခံလမ်းညွှန်ချက်။.....	155
နောက်ဆက်တွဲ ၃။ ပြောင်းလဲခြင်းသီအိုရီဆိုင်ရာ အခြေခံလမ်းညွှန်။.....	156
နောက်ဆက်တွဲ ၄။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+ လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု အညွှန်းကိန်းများ ယေဘုယျ သတ်မှတ်ချက်.....	162

## ကိန်းဂဏန်းများနှင့်ဇယားများ

ပုံ ၁- REDD+ စီမံကိန်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် အကာအကွယ်များကို အသုံးပြုရန်အတွက် အကြံပြုထားသော လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် .....	13
ပုံ ၂- Cancun Safeguards .....	23
ပုံ ၃- REDD+ အတွက် ခိုင်မာသော စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ စီးဆင်းမှု ပုံကြမ်း .....	37
ပုံ ၄- မြန်မာနိုင်ငံ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်း လမ်းညွှန်ချက် အရ FPIC အတွက် အဓိက စဉ်းစားရမည့်အချက် .....	65
ပုံ ၅- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အလားအလာအဆင့်များ.....	77

ပုံ ၆- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် အဓိကအဆင့် ရှစ်ခု .....80

ပုံ ၇- ပြောင်းလဲမှု သီအိုရီကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် အဆင့်များ ..... 138

ဇယား ၁- အကျိုးအမြတ်နှင့် အန္တရာယ်အကဲဖြတ်ခြင်းအတွက် ရိုးရှင်းသော ဇယားနမူနာ .....45

ဇယား ၂- အညွှန်းကိန်းဇယားနမူနာ .....140

**အတိုကောက်စာလုံးများနှင့် ရှင်းလင်းချက်များ**

ADB	အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်
CF	ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း
CFE	ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းကိုအခြေခံသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း
CFI	ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ
CFUG	ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော အသုံးပြုသူအုပ်စုများ
CIFOR	အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သစ်တောသုတေသနစင်တာ
CSO	အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း
EAOs	တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ
ECC	ပတ်ဝန်းကျင် လိုက်နာမှုလက်မှတ်
EIA	ပတ်ဝန်းကျင်သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း
EMP	ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်
ESA	ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း
FAO	ကုလသမဂ္ဂ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့
FCPF	သစ်တောကာဗွန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အထောက်အကူပြုရေးအစီအစဉ်
FPIC	ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထားတောင်းခံခြင်း
GCF	အစိမ်းရောင်ရာသီဥတုရန်ပုံငွေ

GHG	ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့
GRM	မကျေနပ်ချက်ဖြေရှင်းရေးယန္တရား
ICCA	ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသော နယ်မြေများ
IEE	ကနဦးပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစစ်ဆေးခြင်း
KNU	ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး
M&E	စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း
MC	စောင့်ကြည့်ကြီးကြပ်ရေးကော်မတီ
FD	သစ်တောဦးစီးဌာန
MONREC	သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
NBSAP	အမျိုးသား ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ မဟာဗျူဟာ နှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်
NCA	တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်
NDC	နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးကူညီမှု
NRS	အမျိုးသား REDD+ မဟာဗျူဟာ
PA	သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ
PaMs	မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ
PLR	မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ
PRA	ပူးပေါင်းပါဝင်သောကျေးလက်အကဲဖြတ်ခြင်း
SDG	စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပန်းတိုင်များ
SEA	မဟာဗျူဟာမြောက် ပတ်ဝန်းကျင် အကဲဖြတ်ခြင်း
SFM	စဉ်ဆက်မပြတ် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု
SIS	ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုသတင်းစနစ်
SOI	ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများဆိုင်ရာ အချက်အလက် အကျဉ်းချုပ်
ToC	ပြောင်းလဲခြင်းသိအိုရီ



UNDP	ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်
UNDRIP	ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကြေညာစာတမ်း
UNEP-WCMC	ကုလသမဂ္ဂပတ်ဝန်းကျင်အစီအစဉ် - ကမ္ဘာ့ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု စောင့်ကြည့် စစ်ဆေးရေးဌာန
UNFCCC	ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂဘောင်ကွန်ဗင်းရှင်း
UN-REDD	သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တော အတန်းအစား ကျဆင်းခြင်းမှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု လျှော့ချရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂအစီအစဉ်
UPDJC	ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုပူးတွဲကော်မတီ
VFV	မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့်မြေရိုင်း
VPA	မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးသဘောတူညီချက်
WWF	ကမ္ဘာ့တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ရန်ပုံငွေ

# အပိုင်း ၁။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မည့် သူများအတွက် အကျဉ်းချုပ်

## စာတမ်းအကြောင်း

ဤလမ်းညွှန်ချက်စာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဒေသအဆင့် စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသူများအား REDD+ လုပ်ငန်းများကို စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ စီစစ်အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများအတွက် အလေ့အကျင့်များကို လိုက်နာနိုင်ရန် ပြင်ဆင်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် ဒီဇိုင်းဆွဲထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း ဤလမ်းညွှန်ကို ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကဲ့သို့သော သစ်တောကဏ္ဍရှိ အခြား စီမံကိန်းများနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို ကျင့်သုံးရန်အတွက်လည်း အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

REDD+ သည် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းမှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို လျှော့ချခြင်း၊ သစ်တောများကိုကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ သစ်တောကာဗွန်သိုလှောင်မှုကိုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် သစ်တောများကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ စီမံခန့်ခွဲခြင်းကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ (PaMs) ဟုလည်းသိကြသော REDD+ လုပ်ငန်းများသည် REDD+ ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မီစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းများအဖြစ် နားလည်နိုင်ပြီး ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံအတွင်း REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို တွန်းအားပေးပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်းများသည် ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများ တည်ထောင်ခြင်း၊ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ စီမံခန့်ခွဲခြင်းအား တိုးတက်စေခြင်း သို့မဟုတ် ရာသီဥတုနှင့်လိုက်လျောညီထွေသော စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် လယ်သမား များအား ပံ့ပိုးပေးခြင်းစသည့် မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမှ မြေပြင်ပေါ်ရှိ စီမံကိန်း အမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက် နိုင်ပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်းများသည် ဒေသခံလူထုအတွက် သစ်တောသယံဇာတ လက်လှမ်းမီမှု လျှော့ချခြင်း ကဲ့သို့သော ဆိုးကျိုးများဖြစ်စေနိုင်သကဲ့သို့ အစားထိုးအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းနှင့် ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးကိုမြှင့်တင်ခြင်းကဲ့သို့သော အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများသည် လုပ်ငန်းများ၏ အပြုသဘောဆောင်သောသက်ရောက်မှုများ ကိုမြှင့်တင်ရန် နှင့် အန္တရာယ်ကြောင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ သို့မဟုတ် ဆိုးကျိုးများကို လျှော့ချရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် အောက်ပါတို့ကို ကူညီပေးပါသည်-

- REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှု၏ အရည်အသွေးနှင့် ခိုင်မာမှုရှိစေပါသည်။
- REDD+ လုပ်ငန်းများ၊ ရလဒ်များနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုကို တိုးတက်စေပါသည်။
- REDD+ အား ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အမျိုးသားပန်းတိုင်များနှင့် အစီအစဉ်များဖြင့် ချိန်ညှိပေးပါသည်။
- UNFCCC အတွက် လိုအပ်ချက်များနှင့် အလှူရှင်များအတွက် REDD+ ဘဏ္ဍာငွေနှင့် ရလဒ်အခြေပြု ပေးချေမှုများကို လွယ်ကူချောမွေ့စွာ ဝင်ရောက်နိုင်စေရန် ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။

- REDD+ လုပ်ငန်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်ရေရှည်တည်တံ့ရေးနှင့် လူမှုရေး သာတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းချက်များကိုပြည့်မီကြောင်း မိတ်ဖက်များနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအကြား ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ခြင်းကို ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။

ဤလမ်းညွှန်ချက်စာတမ်းသည် ၂၀၁၆- ၂၀၂၀ ခုနှစ်များအတွင်း သက်ဆိုင်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်သော လုပ်ငန်းစဉ် မှတစ်ဆင့် ဖော်ထုတ်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုနှင့် အကိုက်ညီဆုံးသော လိုအပ်ချက်များနှင့် အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်များကို အလေးပေးဖော်ပြ ထားပါသည်။ ၎င်းသည် REDD+ စီမံကိန်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုများ၏ အမျိုးမျိုးသော ရှုထောင့်များတွင် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှုများကို ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်နိုင်ရေးအတွက် အသုံးဝင်သော သဘောတရားများနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများကို ခြုံငုံဖော်ပြပြီးနောက် ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများ၊ ဒီရေတောများ ထိန်းသိမ်း ခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော စီမံခန့်ခွဲမှုများ အထူးသဖြင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ ပါဝင်သည့် REDD+ လုပ်ငန်းများအပေါ် အထူးအာရုံစိုက်ထားပါသည်။ ၎င်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းများ နှင့် အလားတူစီမံကိန်းများတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်တစ်ခုစီတွင် အဆင့်ဆင့်လမ်းညွှန်ချက် ပေးဆောင်ထားပြီး လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရေရှည်တည်တံ့သော စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့်စောင့်ကြည့် အကဲဖြတ်ခြင်းတို့ကို အသိပေးရန် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတစ်ရပ်ကို ချမှတ်ထားပေးပါသည်။

REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများတွင် ကျားမ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် အလွှာပေါင်းစုံပါဝင်မှုမြှင့်တင်ခြင်း၊ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်အစီအမံများ ပိုမိုကောင်းမွန် လာစေရန်၊ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စိုက်ခင်းများအတွက် ရေရှည်တည်တံ့မှုစံနှုန်းများအထိ ထည့်သွင်းစဉ်းစား ရန် ကျယ်ပြန့်သောအကြောင်းအရာများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့်များဖော်ပြထားပြီး ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာခြင်း စသည်တို့လည်း ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အချို့သော REDD+ လုပ်ငန်းများသည် ဒေသခံပြည်သူအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ (CFI 2019)၊ နိုင်ငံတကာ သစ်တောအသိအမှတ်ပြုစံချိန်စံညွှန်းများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ် မြေများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေစသည့် စည်းမျဉ်းများ၊ စံနှုန်းများနှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ရေးဆွဲနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများကိုလိုက်နာပြီး ၎င်းတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်းများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အကောင်အထည် ဖော်ရန်အတွက် အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့်များကို ကျင့်သုံးထားကြောင်း သေချာစေရန်တာဝန်မှာ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများတွင် တည်ရှိပါသည်။

ဤလမ်းညွှန်ကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများအတွက် နိုင်ငံအဆင့် ချဉ်းကပ်ဆောင် ရွက်မှု ( အပိုင်း ၂ ကိုကြည့်ပါ ) နှင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံ နှင့် နိုင်ငံတကာရင်းမြစ်များမှ အကောင်းဆုံး လက်တွေ့ လမ်းညွှန်ချက်များကို အခြေခံထားသည်။ ၎င်းလမ်းညွှန်ချက်သည် အသုံးပြုသူ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီ စေရန်

<sup>1</sup> နိုင်ငံတကာတွင် “ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ” ဆိုသော ဝါဟာရအား “ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ (IPLCs)” ဟု အလားတူအသုံးပြုလေ့ရှိကြသော်လည်း ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ ရည်ရွယ်ချက်အတွက်၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ အကာအကွယ်ပေးရေးစာတမ်းများ (ဥပမာ- အမျိုးသားလိုခြံရေးရှင်းလင်းချက်) ပါအတိုင်း “ဌာနေတိုင်းရင်းသား များနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ” ဟု အသုံးပြုထားပါသည်။

အများပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများကို အခြေခံသည့်ချဉ်းကပ်မှု၊ ဆက်စပ်ပတ်သက် သူများ၏ တုံ့ပြန်အကြံပြုချက်များကိုပေါင်းစပ်ပြီး ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လမ်းညွှန်ချက်ကို နှစ်ပိုင်းခွဲထားပါသည်။

**အပိုင်း ၁။ REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်၏ အကျဉ်းချုပ်ကို ခြုံငုံသုံးသပ်ပေးသည့် REDD+ စီမံကိန်း ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများအတွက် အကျဉ်းချုပ်၊**

**အပိုင်း ၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်း များကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသော လမ်းညွှန်။ အခန်းခုနစ်ခန်းပါရှိပြီး အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။**

- **အခန်း ၁။ REDD+ စီမံကိန်းနှင့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော သက်ရောက်မှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်း** - ဆိုးကျိုးများကိုလျှော့ချပြီး ဆက်စပ်ကောင်းကျိုးကိုပေးစွမ်းနိုင်ရန် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကိုဦးတည်ထားသော ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာဆန်းစစ်ခြင်း၏ အရေးပါမှုအပါအဝင် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို မိတ်ဆက် ပေးထားပါသည်။
- **အခန်း ၂။ ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သောသဘောထားတောင်းခံခြင်း (FPIC) နှင့် နစ်နာမှုများအတွက် တရားသဖြင့်ဖြစ်စေရန် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ် (GRM) -** မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယင်းတို့ကို အကောင် အထည်ဖော်ရန်နှင့် ကျင့်သုံးရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာလမ်းညွှန် ချက်များအပါအဝင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများအတွက် အဓိကနည်းလမ်းနှစ်ခုဖြစ်သော FPIC နှင့် GRM တို့ကို မိတ်ဆက်ပေးထားပါသည်။
- **အခန်း ၃။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပါဝင်မှု၊ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု** - REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်ခြင်း၊ ၎င်းတို့၏စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်း စသည်တို့သည် အရေးကြီးကြောင်းနှင့် ၎င်းပါဝင်မှုကို သေချာစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်နည်းများကို မိတ်ဆက် ပေးထားသည့်အပြင် REDD+ အတွက် သာတူညီမျှပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာသော အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေမှုသည် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါကြောင်း စသည်တို့ကို ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်ပေးထားပါသည်။
- **အခန်း ၄။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေး** - REDD+ အတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်အပြင်၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက် အလက်မျှဝေခြင်းကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း အကြောင်းအရာများကို ဖော်ပြထားပါသည်။
- **အခန်း ၅။ သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ၊ နှင့် ထိန်းသိမ်းရေး** - REDD+ လုပ်ငန်းများသည် သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို မြှင့်တင်ပေးကြောင်း သေချာစေရေးအတွက် အဓိကကျသော အယူ အဆများနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများကို မိတ်ဆက်ပေးထားပါသည်။
- **အခန်း ၆။ မူလအခြေအနေသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိနိုင်မှု (reversals) ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုများ နေရာပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပေါ်မှု (displacement) -** မူလအခြေအနေသို့ပြန်လည်ရောက်ရှိနိုင်မှု နှင့်

နေရာရွှေ့ပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပေါ်ခြင်းနှင့်ဆက်စပ်သည့် အန္တရာယ်များ၊ အယူအဆများနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများ ကို မိတ်ဆက်ပေးထားပါသည်။

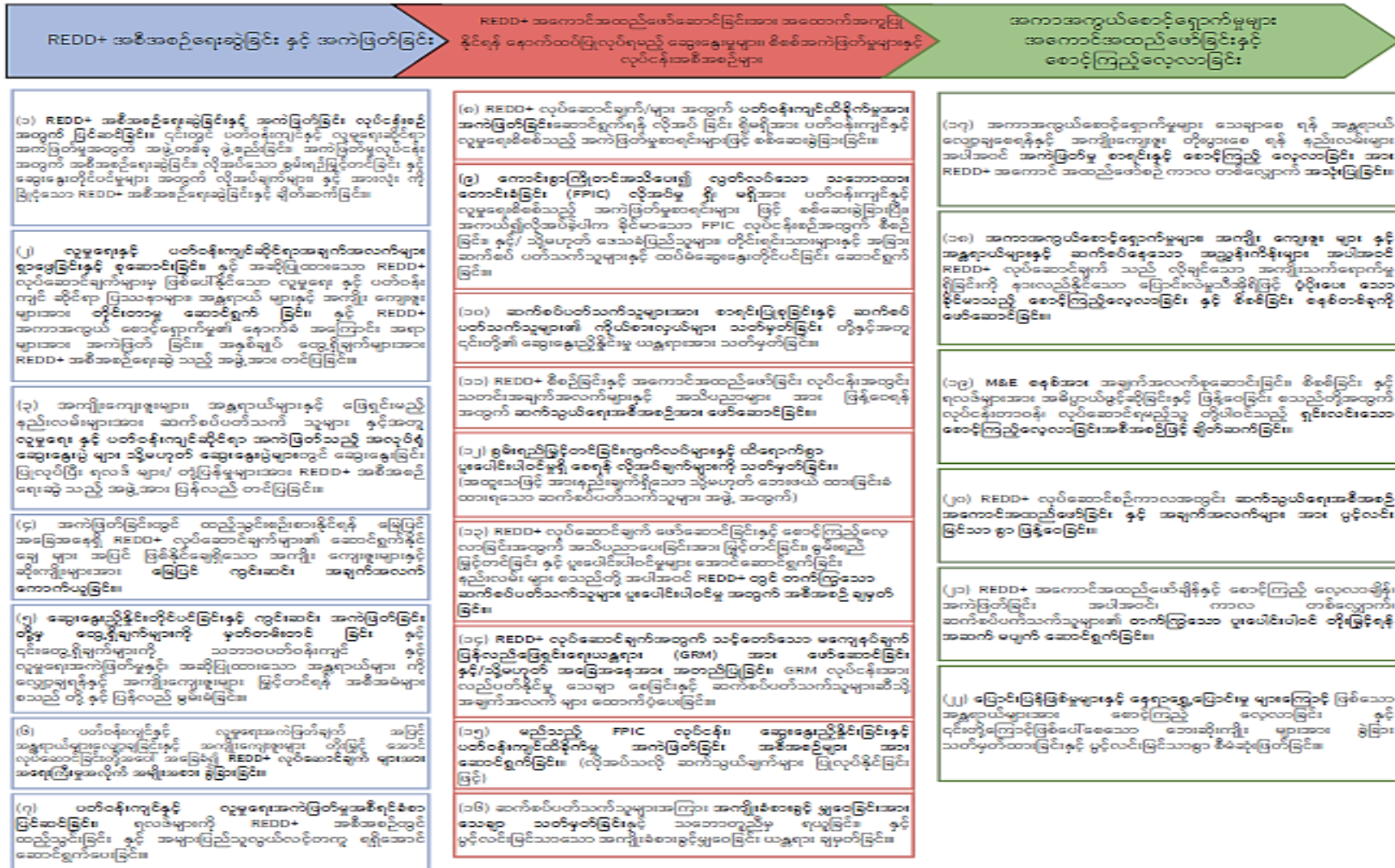
- **အခန်း ၇။ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း** - ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းများသည် အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးပြီး၊ ရလဒ်များကို မည်သို့အသုံးပြုသင့်သည်ကို ရှင်းပြထားပါသည်။

အခန်းတစ်ခန်းချင်းစီသည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများနှင့်အညီ ခိုင်မာသော REDD+ စီမံကိန်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုကို သေချာစေရန် လိုက်နာသင့်သော အလေ့အကျင့်ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်များနှင့်အတူ သက်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းခေါင်းစဉ်အလိုက် အရေးပါသည့် သဘောတရားများနှင့် နောက်ခံ အချက်အလက်များကို မိတ်ဆက်ပေးထားပါသည်။ အခန်းတိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သက်ဆိုင်သောမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ၊ အပြင် အသုံးဝင်သော အရင်းအမြစ်များနှင့် လက်တွေ့ကျသောဥပမာများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများအတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန် သီးခြားနည်းလမ်းများနှင့် ပုံစံနမူနာများစွာကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤလမ်းညွှန်တွင် ပါဝင်သည့် နည်းလမ်းများ (tools) ဆိုရာတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကအကြောင်းအရာနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဖော်ပြထားသည့် အကဲဖြတ်မှုစာရင်းများ (checklists) ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤအကဲဖြတ်မှုစာရင်းများကို အခန်းတစ်ခုစီတွင် ရည်ညွှန်းဖော်ပြထားပြီး REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း သို့မဟုတ် သဘာဝသစ်တောများကို မြေပုံရေးဆွဲခြင်းကဲ့သို့သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ နှင့်ပတ်သက်သည့် အဓိကကျသောခြေလှမ်းများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ဆောင်ရွက်ထားခြင်းရှိမရှိ REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများအနေဖြင့် စစ်ဆေးရန် အသုံးပြုသင့်ပါသည်။ အကဲဖြတ်မှုစာရင်းများသည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများအား မည်သည့် အတိုင်းအတာအထိ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ထားသည်ကို တိုင်းတာရာတွင်လည်း အထောက်အကူ ဖြစ်စေသည်။ ဥပမာ - ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်မှုအတိုင်းအတာကိုစိစစ်ခြင်း။ အကဲဖြတ် စာရင်းများကို ဖြည့်သွင်းခြင်းသည် REDD+ စီမံကိန်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုဆိုင်ရာ အဓိကအချက် အလက်အချို့ကို နောက်ပိုင်းအဆင့်တွင် စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းတို့ကို ပံ့ပိုးပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ-၁ သည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ အသုံးချခြင်းအတွက် အဆင့်များကို ခြုံငုံဖော်ပြထားပြီး REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရာတွင် အသုံးပြုရန် အကြံပြုအပ်ပါသည်။

ပုံ ၁ - မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများအသုံးပြုရန် အကြံပြုထားသောလုပ်ငန်းစဉ် အကျဉ်းချုပ်



## REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကျင့်သုံးရန်အတွက် အကြံပြုထားသော လုပ်ငန်းစဉ်အကျဉ်း

### နိဒါန်း

ဤအနှစ်ချုပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေး အတွက် အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်များ အကောင်အထည်ဖော်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းအဆင့်မှ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းအထိ ခြုံငုံဖော်ပြထားသည်။ REDD+ စီမံချက် ကာလတစ်လျှောက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ကို အသုံးပြုသူများအား လမ်းပြရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဤအကျဉ်းချုပ်ကိုအသုံးပြု၍ အသေးစိတ်လေ့လာလိုသည့် ခေါင်းစဉ်အလိုက် အပိုင်း-၂ ရှိ သက်ဆိုင်ရာအခန်းများသို့ လေ့လာနိုင်ပါသည်။

### REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း။

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၏ ပထမအဆင့်မှာ REDD+ လုပ်ငန်းများကို စီစဉ်ခြင်းနှင့် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို အကဲဖြတ်ခြင်းအပြင် REDD+ လုပ်ငန်းများဆောင် ရွက်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေကို အကဲဖြတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ အခန်း-၂ တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုလုံး အားကောင်းစေရန်နှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးအကာအကွယ်ပေးမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက် အလက်မျှဝေခြင်းအပါအဝင် အခြား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု အခြေခံသဘောတရားများနှင့် ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများပါဝင်မှု အပေါ် ခိုင်မာစွာ အလေးပေး ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

- (၁) ပထမအဆင့်အတွက် လုပ်ဆောင်ရမည့်အချက်မှာ REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်များ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ အစီအစဉ်ချခြင်းတို့အတွက် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း (ESA) ကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မည့် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် **REDD+ စီမံကိန်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြင်ဆင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။** REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းပေးရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ရှင်းလင်းပြတ်သားသော လုပ်ငန်းစီမံချက်ကို ရေးဆွဲသင့်ပြီး ၎င်းတို့သည် စီမံချက်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံး နှင့် ချိတ်ဆက်သင့်ပါသည်။ ၎င်းတွင် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကို သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်း များ ( အခန်း ၁ ကို ကြည့်ပါ)၊ အကောင်အထည်ဖော်ရေးအဖွဲ့အတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ခြင်းမှုများကို အသုံးပြုနိုင်စေရန်နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအတွက် အပြည့်အဝနှင့်ထိရောက်စွာ ပူးပေါင်းပါဝင် နိုင်စေရန် (ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုဆိုင်ရာ အခန်း ၃ ကို ကြည့်ပါ)လုပ်ငန်းများ ပါဝင်နိုင်သည်။

- (၂) ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် ရှင်းလင်းပြတ်သားသော လုပ်ငန်းစီမံချက်ကို ဆုံးဖြတ်ပြီး ESA အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပြီးသည်နှင့် ထိုအဖွဲ့သည် **လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်စုဆောင်းနိုင်ကာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ၏ ကနဦးအတိုင်းအတာ** ကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- (၃) ရရှိနိုင်သောကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကို ဖော်ထုတ်ပြီးတပြင်နက် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို အသေးစိတ် ဖော်ထုတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်သင့်သည်။ ကနဦးလေးလာမှု မှတစ်ဆင့် ဖော်ထုတ်ထားသော အန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်ခြေနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို **ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာသက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ သို့မဟုတ် ညှိနှိုင်းမှု** များမှတစ်ဆင့် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ထပ်မံဖော်ထုတ်ရာတွင် ထိထိရောက်ရောက် ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့် ဆက်စပ် ပတ်သက်သူ များ နှင့် ဆွေးနွေးအတည် ပြုသင့်ပါသည်။
- (၄) စာရွက်စာတမ်းများအခြေပြုလေ့လာမှု ရရှိသော တွေ့ရှိချက်များကို ထပ်မံအတည်ပြုနိုင်ရန် မြေပြင်အခြေအနေကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပါဝင်သော အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် **လျင်မြန်သော ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။** ၎င်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ဖြစ်နိုင်ခြေကို ထပ်မံဆုံးဖြတ်ရန်လည်း အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။
- (၅) ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာသက်ရောက်မှု ဆန်းစစ်ချက်၊ ဆိုးကျိုး အန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်ခြေ ကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးမြှင့်တင်ရန် အစီအမံများ စသည် တို့ကို ပြန်လည်ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ပြီးနောက် **စာရွက်စာတမ်းလေ့လာမှု၊ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်း၊ ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်ခြင်း တို့မှ ရရှိလာသည့် တွေ့ရှိချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ရန် လိုအပ်သည်။**
- (၆) ၎င်းတွေ့ရှိချက်များသည် အကျိုးကျေးဇူးတိုးမြှင့်ရန်နှင့် **REDD+** လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များကိုလျော့ချရန် အစီအမံများ အပါအဝင် လုပ်ငန်း ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်း သတ်မှတ်ခြင်း တို့အတွက် အသုံးဝင်သွား မည်ဖြစ်ပါသည်။
- (၇) ထို့နောက် အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ရလဒ်များကို ပေါင်းစပ်ကာ အကျိုးကျေးဇူးတိုးမြှင့်ရန်နှင့် အဆိုပါအန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်အတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသောအန္တရာယ်များနှင့် အစီအမံများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ပေးသည့် **ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆန်းစစ်မှုအစီရင်ခံစာကို ပြင်ဆင်ထားရပါမည်။** ရလဒ်များကို REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ရေးအဖွဲ့ထံတင်ပြပြီး REDD+ အစီအစဉ်တွင် ပေါင်းစပ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာကို အများပြည်သူသိရှိစေရန် ထုတ်ပြပြီး အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်သည့်အနေအထားလည်း ဖြစ်ရပါမည်။



**ရေရှည်တည်တံ့သော REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ပံ့ပိုးကူညီရန် နောက်ထပ် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် လုပ်ဆောင်မှုအစီအစဉ်များ။**

ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးအကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုပြီးသည့်နှင့် REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများသည် အကောင်အထည်ဖော်မီတွင် လိုအပ်နိုင်မည့် အခြားအကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆုံးဖြတ်သင့်ပါသည်။

**(၈) တရားဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း (EIA) လိုအပ်မှု ရှိ၊ မရှိ အား ငွေကြေး ထောက်ပံ့သူများ၊ အလှူရှင်များ သို့မဟုတ် နိုင်ငံ၏ လိုအပ်ချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ သတ်မှတ်ပါ။** မြန်မာနိုင်ငံတွင် EIA နှင့်ပတ်သက်သည့် လိုအပ်ချက်အသေးစိတ်ကို အခန်း ၁ တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

**(၉) ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထားတောင်းခံခြင်း (FPIC) လိုအပ်မှု ရှိ၊ မရှိ ဆုံးဖြတ်ပါ။** အခန်း ၂ တွင် အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို တွေ့ရှိနိုင်ပြီး၊ အကယ်၍လိုအပ်ခဲ့ပါက ခိုင်မာသော FPIC လုပ်ငန်းစဉ်အတွက်စီစဉ်ပါ။ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ စိစစ်ခြင်း (အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှု စာရင်း ၁.၂) သည် EIA သို့မဟုတ် FPIC လိုအပ်မှုရှိ/မရှိကို နားလည်ရန် အထောက်အကူဖြစ်စေသည့် အသုံးဝင်သောနည်းလမ်း တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။

(၁၀) REDD+ ကို အများပူးပေါင်းပါဝင်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် **သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်အားလုံးကို** သတ်မှတ်ပါ။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ဆက်နွယ်မှုအား စာရင်းပြုစုခြင်း (Stakeholder mapping) ကိုလုပ်ဆောင်ခြင်းသည် သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ အားလုံးကို ဖော်ထုတ်ရန် သေချာအောင် ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။ **ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့များ၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့များမှကိုယ်တိုင် ရွေးချယ်သင့်သည်။**

(၁၁) REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွင်း အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူ အုပ်စုများ အားလုံးသို့ အသိပညာနှင့် အချက်အလက်များ မျှဝေနိုင်စေရန် နှင့် ဆက်သွယ်ရေး အစီအစဉ်ရေးဆွဲနည်းပါဝင်သော **ဆက်သွယ်ရေးအစီအမံတစ်ခု ဖော်ထုတ်ထားသင့်ပါသည်။** ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာလမ်းညွှန်အား အခန်း-၄ တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

(၁၂) ပြည့်ပြည့်ဝဝနှင့် ထိရောက်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိစေရန် သက်ဆိုင်သူများအကြား အသိပညာနှင့် စွမ်းရည်များ တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းကိုလုပ်ဆောင်ရန် အဓိကခြေလှမ်းမှာ **မည့်သည့်စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်မှုများလိုအပ်သည်ကိုရှာဖွေပြီး ယင်းဟာကွက်များကို မည်သို့ဖြည့်ဆည်းရန် စီစဉ်ထားကြောင်း ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်သည်။**

(၁၃) REDD+ တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် **ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ တက်ကြွစွာ ပါဝင်နိုင်မည့် လမ်းကြောင်းများကို စီစဉ်ထားသင့်ပါသည်။** ၎င်းတွင် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၊ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း၊ အသိပညာပေးခြင်း၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းတို့တွင် ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

(၁၄) ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအနေဖြင့် ပြောကြားလိုသော မကျေနပ်ချက်များကို ဖော်ပြနိုင်သော သင့်တော်သည့် ယန္တရားတစ်ခုအား အသုံးပြုခွင့် ရှိရမည်။ ၎င်းအား နစ်နာမှုများအတွက် တရားသဖြင့်ဖြစ်စေရန် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ် (GRM) မှတစ်ဆင့် ရရှိနိုင်ပါသည်။ (အခန်း ၂)။ REDD+ လုပ်ငန်း အကောင်အထည်မဖော်မီ ဤယန္တရား သို့မဟုတ် လမ်းကြောင်းသည် တည်ရှိပြီးလုပ်ငန်းလည်ပတ်နိုင်စေရမည် ဖြစ်ပါသည့်အပြင် GRM ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တိုင်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို သက်ဆိုင်သူများမှ အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်ပြီးနှင့် ဖြန့်ဝေပြီး ဖြစ်သင့်ပါသည်။

(၁၅) REDD+ လုပ်ငန်း/များ အတွက် လိုအပ်သည့် EIA နှင့်/သို့မဟုတ် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်များကို လုပ်ဆောင်ပါ။ EIA လိုအပ်ချက်များဆိုင်ရာ အချက်အလက်အပြည့်အစုံကို အခန်း ၁ တွင် တွေ့နိုင်ပြီး FPIC လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် အသေးစိတ်လမ်းညွှန်ချက်ကို အခန်း ၂ တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

(၁၆) REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ငွေကြေးနှင့် ငွေကြေးမဟုတ်သော အကျိုးအမြတ်များအပေါ်တွင် အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်းဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာသော လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ နှင့် သဘောတူညီချက်များ ရှိရမည် (အခန်း ၃ ကိုကြည့်ပါ)။

**ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်း။**

အန္တရာယ်ကြောင့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရန် ဖော်ထုတ်ထားသော အစီအမံများအပါအဝင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့်အတူ ယခုအခါ အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်နှင့် စောင့်ကြည့်ရန် လိုအပ်နေပြီဖြစ်ပါသည်။ အခန်း ၇ သည် စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက် အပြည့်အစုံကို ဖော်ပြထားပါသည်။

(၁၇) ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများနှင့် ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချခြင်းနှင့် ကောင်းကျိုးများတိုးပွားစေခြင်း နည်းလမ်းများကို အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်ပြီး လုံလောက်စွာစောင့်ကြည့်ကြောင်း သေချာစေရန် REDD+ အတွက် အကဲဖြတ်မှုစာရင်းများနှင့် စောင့်ကြည့်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို အသုံးပြုပါ။

(၁၈) REDD+ လုပ်ငန်း/များသည် လိုချင်သောအကျိုးသက်ရောက်မှုရရှိစေနိုင်သည့် လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့် ကို ဖော်ပြပြီး စောင့်ကြည့်ရန် လိုအပ်သည့် အန္တရာယ်များနှင့် ယူဆချက်များကိုပါ ပြသသည့် ပြောင်းလဲမှုသီအိုရီဖြင့် ပံ့ပိုးပေးသော ခိုင်မာသော စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်း (M&E) စနစ်တစ်ခု ကို ဖော်ဆောင်ပါ။ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုး ကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရန် မည်သည့်အစီအမံများကိုမဆို စောင့်ကြည့်ခြင်း အပါအဝင် M&E မူဘောင် တွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းများ ထည့်သွင်းပါ။

- (၁၉) **M&E မူဘောင်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း စောင့်ကြည့်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခုနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသင့်ပြီး အချက်အလက်** စုဆောင်းမှုအကြိမ်ရေကို တာဝန်ရှိသည့်အဖွဲ့ဝင်များဖြင့် အကြမ်းဖျင်းဖော်ပြပြီး၊ ၎င်းတွင် မည်သူက မည်သည့်အချက်နှင့် မည်သည့်အချိန်တွင် လုပ်ဆောင်မည်ကို ပါဖော်ပြထားသင့်ပါသည်။
- (၂၀) REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် ရလဒ်များအကြောင်းကို သက်ဆိုင်သူများအကြား ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ မျှဝေမှုသေချာစေရန် **ဆက်သွယ်ရေးအစီအမံတစ်ခုကို အကောင်အထည် ဖော်ပါ။**
- (၂၁) REDD+ လုပ်ငန်းများအား အကောင်အထည်ဖော်မှုတစ်လျှောက်လုံးတွင် **စောင့်ကြည့် အကဲဖြတ်ခြင်း အပါအဝင် သက်ဆိုင်သူများ၏ တက်ကြွစွာပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ဆက်လက်မြှင့်တင်ရန်** ဆောင်ရွက်ပါ။ (ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အတွက် အခန်း-၃၊ REDD+ အတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်သော M&E အတွက် အခန်း-၇ ကိုကြည့်ပါ။)
- (၂၂) နဂိုမူလအတိုင်းပြန်ဖြစ်သွားသည့် ဖြစ်ရပ်များ (reversals) ၊ (သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းမှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို လျှော့ချရာတွင် ကနဦးတွင် အောင်မြင်မှု ရရှိသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် မူလအခြေအနေသို့ ပြန်ရောက်ကာ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုများ နဂိုအတိုင်း ပြန်ဖြစ်သည့်အခြေအနေ) **နှင့်** နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း (displacements) (GHG ထုတ်လွှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် လုံးဝရပ်တန့်သွားခြင်းမဟုတ်ဘဲ အခြားမတူညီသောနေရာတစ်ခုသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားခြင်း) တို့ကို M&E မူဘောင်တွင် ထည့်သွင်းထားရမည်။ (မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာနေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဆိုင်ရာ နောက်ထပ် အချက်အလက်များအတွက် အခန်း-၆ ကို ကြည့်ပါ။)

# အပိုင်း ၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့်များ လမ်းညွှန်

## မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ နှင့် REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများဆိုင်ရာ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

### REDD+ နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ်တောများအကြောင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝသစ်တောများ အများအပြားရှိသော်လည်း သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တော အတန်းအစား ကျဆင်းမှုနှုန်းမှာ မြင့်မားနေဆဲဖြစ်သည်။ မတူညီသောလေ့လာမှုများနှင့် သတင်းအရင်း အမြစ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ်တောများ၏ အတိုင်းအတာနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှုန်းများအတွက် မတူညီသောကိန်းဂဏန်းများကို ဖော်ပြနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် FAO သစ်တောအရင်းအမြစ် အကဲဖြတ်ချက် (FRA) အရ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ဟက်တာ ၃၁.၄၄ သန်းရှိခဲ့ပြီး ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ဟက်တာ ၂၈.၅၄ သန်းအထိ ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။<sup>၂</sup> မြန်မာနိုင်ငံ၏ သစ်တောကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုရည်ညွှန်းအဆင့်စာတမ်းတွင် ၂၀၀၅-၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း တစ်နှစ်လျှင် သစ်တောပြုန်းတီးမှု ၄၂၈,၉၈၄ ဟက်တာရှိကြောင်း ခန့်မှန်းထားပြီး၊ ယင်းကာလအတွင်း သစ်တော ပြုန်းတီးမှုမှ နှစ်စဉ်ထုတ်လွှတ်သည့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ပျမ်းမျှပမာဏ တန်ချိန် ၅၃,၈၀၇,၄၆၃ တန်ဖြစ်ပါ သည်။<sup>၃</sup>

နိုင်ငံအတွင်းရှိ သစ်တောများသည် ရာသီဥတုအလိုက်ကွဲပြားသော ဒေသသုံးမျိုးတွင် ပြန့် နံ့ပေါက်ရောက် နေပါသည်။ အပူပိုင်းဒေသ၊ သမပိုင်းဒေသနှင့် အအေးပိုင်းဒေသတို့တွင် အဓိက သစ်တောအမျိုးအစား ရှစ်မျိုး၊ အပေါများဆုံး သစ်တောအမျိုးအစားမှာ ကျွန်းနှင့် အခြားသော အဖိုးတန်သစ်မျိုးစိတ်များ ပေါက်ဖွားမှုကြောင့် လူသိများသော သစ်တောများမှာ အပူပိုင်းဒေသရောနှောပေါက်ရောက်နေသော အမြစ်မီးတောနှင့် ရွက်ကြွေသစ်သစ်တောတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အာရှတိုက်တွင် ဒီရေတောအများဆုံး ဧရိယာသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဧရာဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးများတွင် တစ်စုတစ်စည်းတည်း ပေါက်ရောက်လျက် ရှိပါသည်။<sup>၄</sup> (အသေးစိတ်အချက်အလက်များအတွက် အောက်ဖော်ပြပါ လေးထောင့်ကွက် ၁ ကိုရည်ညွှန်းပါ။)

သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းမှုတိုက်ဖျက်ရန် ကြိုးပမ်းမှု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် UN-REDD အစီအစဉ်နှင့် သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ဦးဆောင်ပံ့ပိုးမှုဖြင့် REDD+ ကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး UNFCCC လက်အောက်ရှိ REDD+ တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးအပေါ် အာရုံစိုက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ REDD+ သည် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တောအတန်းအစား ကျဆင်းမှုမှ ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ ထုတ်လွှတ်မှုကို လျော့ချရန်နှင့် သစ်တောကာဗွန်သိုလျှောင်မှု မြှင့်တင်ရေးနှင့်

<sup>၂</sup>FAO (2020) ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သစ်တောအရင်းအမြစ်များ အကဲဖြတ်ခြင်း ၂၀၂၀- မြန်မာနိုင်ငံ၊ <https://www.fao.org/3/cb0030en/cb0030en.pdf>

<sup>၃</sup>MONREC (2018) သစ်တောကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုရည်ညွှန်းအဆင့်စာတမ်း (FRL)။ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသော တင်သွင်းမှု၊ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၈။ [https://redd.unfccc.int/files/revision-myanmar\\_frl\\_submission\\_to\\_unfccc\\_webposted.pdf](https://redd.unfccc.int/files/revision-myanmar_frl_submission_to_unfccc_webposted.pdf)

<sup>၄</sup>Hamilton, SE နှင့် Casey, D. (2016) '21 ရာစုအတွက်စဉ်ဆက်မပြတ် ဒီရေတောဖုံးလွှမ်းမှု ကမ္ဘာ့ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက် စုစည်းမှု (CGMFC-21)'၊ *Global Ecology and Biogeography*, 25(6), စ. ၇၂၉-၇၃၈။ doi: 10.1111/geb.12449။

သစ်တောများ စဉ်ဆက်မပြတ်စီမံခန့်ခွဲရေးတို့ကို မြှင့်တင်ရန် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ မူဘောင်ကွန်ဗင်းရှင်း (UNFCCC) အောက်တွင် ဖန်တီးထားသည့် ပဏာမခြေလှမ်းဖြစ်သည်။ REDD+ သည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် သစ်တောများမှကာဗွန် ပြန်လည်ထုတ်လွှတ်မှုကို ပြောင်းလဲရန် သို့မဟုတ် လျှော့ချရန် မက်လုံးများ ကမ်းလှမ်းထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား REDD+ မဟာဗျူဟာ (NRS) ကို 2019 ခုနှစ်တွင် ရေး ဆွဲခဲ့ပြီး <sup>5</sup>REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် အဆိုပြုထားသော မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ (PaMs) ကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပြုထားသည့် NRS ၏ ရည်ရွယ်ချက်လေးရပ်မှာ-

- (၁) သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် ဆက်စပ်ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို ၂၀၃၀ တွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိလျှော့ချရန်၊
- (၂) ၂၀၃၀ ခုနှစ်တွင် သစ်တောကာဗွန် သိုလှောင်မှု ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ပျမ်းမျှပမာဏ တန်ချိန် ၉၀ သန်း အထိ တိုးမြှင့်ရန်၊
- (၃) လက်ရှိအလွန်အကျွံ ထုတ်ယူခြင်းခံထားရသော သစ်တောများ အတန်းအစားနိမ့်ကျလာခြင်း အား လျော့ချရန်နှင့်
- (၄) နောင်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းအား ကာကွယ်ခြင်းနှင့် သစ်တော ကာဗွန်သိုလှောင်မှုကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ အထူးသဖြင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအား ထိန်းသိမ်း ခြင်း။ တို့ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+ ရည်မှန်းချက်များသည် UNFCCC ပါရီသဘောတူညီချက်ပါ ၎င်း၏ ကတိကဝတ်များနှင့် ကိုက်ညီပါသည်။ UNFCCC သို့ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် တင်သွင်းသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသော နိုင်ငံအလိုက် သတ်မှတ်ထားသော ပံ့ပိုးကူညီမှု (NDC) သည် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်မှု၊ ကာဗွန်နည်းပါးမှု၊ သယံဇာတထိရောက်မှုနှင့် အားလုံးပါဝင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့အတွက် မျှော်မှန်းချက်အဖြစ် တင်ပြခဲ့ပြီး သစ်တောနှင့်စွမ်းအင်ကဏ္ဍ နှစ်ရပ်စလုံးတွင် လျော့ပါးသက်သာစေရေး ရည်မှန်းချက်များအပြင် သစ်တောများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပါအဝင် ကဏ္ဍရှစ်ခုတွင် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန် ရည်မှန်းချက်အဖြစ် ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာ့သစ်တော ပြုန်းတီးမှုအား ၂၀၂၁ ခုနှစ် နှစ်လယ်တွင် အသစ်ပြင်ဆင်ထားသော NDC သည် သစ်တောနှင့် မြေယာအသုံးပြုမှုကဏ္ဍတွင် ပါဝင်မှု၊ အခြေအနေကို ၂၀၃၀ ခုနှစ်တွင် သစ်တောပြုန်းတီးမှု ၅၀% လျှော့ချရေး ရည်မှန်းချက်နှင့် ၂၀၃၀ ခုနှစ်တွင် သစ်တောပြုန်းတီးမှု ၂၅% လျှော့ချရန် ခြွင်းချက်မရှိ ရည်မှန်းချက်တို့ကို ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ဒေသတွင်းနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသား/တိုင်းရင်းသား အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးပေးရန်အတွက် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ခံနိုင်ရည်အားကို မြှင့်တင်ပေးသည့် ရေရှည်တည်တံ့သော သဘာဝအရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာများ ပါဝင်သည်။<sup>6</sup>

<sup>5</sup>REDD+ Myanmar (2019) မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား REDD+ မဟာဗျူဟာ၊ မူကြမ်း၊ ဩဂုတ်၊ ၂၀၁၉။

<sup>6</sup> တူညီသော NDC ရီပိုဒ်ကို နိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ (SAC) နှင့် တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေး အစိုးရ (NUG) တို့က UNFCCC သို့ တင်ပြခဲ့ပါသည်။ UNFCCC ဝတ်ဆိုဒ်တွင် SAC ဗားရှင်းအား ဖော်ပြထားပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ ဗားရှင်းသည် ယခု

**လေးထောင့်ကွက် ၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒီရေတောများ**

မြန်မာနိုင်ငံသည် အာရှတွင် ဒီရေတောအများဆုံး ဧရိယာရှိပြီး ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီးတို့၌ စုစည်းနေပြီး ဒေသသုံးခုတွင် ဒီရေတော ဟက်တာ ၂၉၉,၇၀၀ ခန့်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာ နိုင်ငံရှိ ဒီရေတောများသည် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် အတန်းအစားကျဆင်းမှုဖြစ်စေသည့် သဘာဝနှင့်လူတို့ နှောက်ယှက်မှုဖိအားအောက်တွင် ရှိနေသည်။ ယင်းတို့ကို အဓိကဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းရင်းများမှာ စိုက်ပျိုးရေးတိုးချဲ့ခြင်း၊ ထင်းထုတ်ယူခြင်း၊ မီးသွေးထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးကန်များ တည်ဆောက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများကို မုန်တိုင်းနှင့် ဆူနာမီဘေးမှ ကာကွယ်ခြင်း၊ ကမ်းရိုးတန်း ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ ကမ်းရိုးတန်းတည်ငြိမ်စေခြင်း၊ သစ်နှင့် သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ကုန်များ အပါအဝင် ကမ်းရိုးတန်း ဒေသများ၏ အကျိုးကျေးဇူးများစွာကြောင့် ဒီရေတောများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အရေးကြီးပါသည်။ ၎င်းတောများသည် နံ့များကြားတွင် ကာဗွန်အမြောက်အများသိုလှောင်ထားပါသည်။ ၎င်းသိုလှောင်ထားမှုမှ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် နိုင်ငံတကာ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ကြီးမားသောပံ့ပိုးမှု ပေးပါသည်။ ဒီရေတောများ ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် အတန်းအစားကျဆင်းခြင်းသည် အနုပညာအနုပညာ ကာဗွန်ဆုံးရှုံးခြင်းကိုဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ ဒီရေတောများကို ငါးကန်များအဖြစ် ပြောင်းလဲခြင်းသည် မြေဆီလွှာ၏ အပေါ် ၃ မီတာမှ ကာဗွန် ၉၀% ဆုံးရှုံးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီရေတောများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ပါးရေး ရည်မှန်းချက်များဆီသို့ အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ဒီရေတော ဧရိယာအများအပြားသည် တရားဝင်သတ်မှတ်ထားသော 'သစ်တောမြေ' ၏ အပြင်ဘက်တွင် ကျရောက်နေသည့်အတွက် ဒီရေတောဧရိယာများတွင် REDD+ ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ စိန်ခေါ်မှု ဖြစ်နေပါသည်။

UN-REDD အစီအစဉ် "ဒီရေတောများကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ဘက်စုံထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာအထောက်အပံ့စီမံကိန်း (REDD+ ဒီရေတောစီမံကိန်း)" သည် မှန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှု လျှော့ချရန်နှင့် ဒီရေတောများ ပေါက်ရောက်သော ခရိုင်ခြောက်ခုတွင် ဒီရေတောများဖြင့်ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အားကောင်းရေးနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး၊ ကာဗွန်နှင့်ကာဗွန်မဟုတ်သော အကျိုးကျေးဇူးများ အပါအဝင် ဒီရေတောများဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေး၊ ကာဗွန်နှင့် ကာဗွန်မဟုတ်သော အကျိုးအမြတ်များအပါအဝင် ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို စမ်းသပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဖော်ပြပါ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ အကောင်အထည်ဖော်ရေး လမ်းညွှန်ချက်အား ၎င်းစီမံကိန်းမှရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

<sup>1</sup> Hamilton, S. E. and Casey, D. (2016) '21 ရာစုအတွက် စဉ်ဆက်မပြတ် ဒီရေတောဖုံးလွှမ်းမှု ကမ္ဘာ့ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်စုစည်းမှု (CGMFC-21)'၊ ကမ္ဘာ့လုံးဆိုင်ရာ ဂေဟဗေဒနှင့် ဇီဝဓာတ်ဝင်၊ 25(6), pp. 729–738. doi: 10.1111/geb.12449  
<sup>2</sup>Das, S., and Vincent, J.R. 2009။ ဒီရေတောများသည် ကျေးရွာများကို ကာကွယ်ထားပြီး အိန္ဒိယ စူပါဆိုင်ကလုန်း မုန်တိုင်းအတွင်း သေဆုံးသူအရေအတွက်ကို လျှော့ချခဲ့သည်။ အမျိုးသားသိပ္ပံအကယ်ဒမီ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များ 106(18): 7357-7360  
<sup>3</sup>Brander, L.M., Wagtendok, A.J., Hussain, S.S., McVittie, A., Verburg, P.H., de Groot, R.S., and van der Ploeg, S. 2012။ အရှေ့တောင်အာရှရှိ ဒီရေတောများအတွက် ဂေဟစနစ်တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်း- meta-analysis and value လွှဲပြောင်းလျှောက်လွှာ။ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ 1: 62-69။  
<sup>4</sup>Alongi, D.M. 2014။ ဒီရေတောများတွင် ကာဗွန်စက်ဘီးခြင်းနှင့် သိုလှောင်ခြင်း။ အဏ္ဏဝါသိပ္ပံ၏နစ်ပတ်လည် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း 6:195-219။  
<sup>5</sup>Kauffman, J. B., Heider, C., Norfolk, J., & Payton, F. (2014)။ ဒီရေတောများနှင့် သစ်တောများ၏ သစ်တောပြုန်းတီးမှု ငှက်တိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာ သော ကာဗွန်နုဂိုအတိုင်း ဒီရေတောများနှင့် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုများ။ ဂေဟဗေဒအသုံးချမှုများ၊ 24(3), 518–527. HYPERLINK "https://doi.org/10.1890/13-0640.1" <https://doi.org/10.1890/13-0640.1>

စာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသော ဓားရှင်းဖြစ်ပါသည်။  
<https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/PublishedDocuments/Myanmar%20First/Myanmar%20Updated%20%20NDC%20July%202021.pdf>

ကျယ်ပြန့်သော REDD+ လုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် PaMs အများအပြားကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ NRS မူကြမ်း တွင်ဖော်ပြထားပြီး၊ ၎င်း PaMs အတော်များများကို ဤလမ်းညွှန်ချက်တွင် ဖြစ်ရပ်နမူနာများအဖြစ် ရည်ညွှန်း ထားပါသည်။ ၎င်းတို့တွင်-

- ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများ၏ အရေအတွက်နှင့် ဧရိယာကိုချဲ့ထွင်ပြီး ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ပံ့ပိုးကူညီပေးပါ။
- မက်လုံးပေးသောဒေသခံလူထုအခြေပြုစောင့်ကြည့်ရေးနှင့် အခြားလွတ်လပ်သော စောင့်ကြည့်ရေး အစီအစဉ်ပုံစံများကို အကောင်အထည်ဖော်ပါ။
- မြန်မာ့သစ်တော ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအစီအစဉ် (MRRP) ကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီး ထင်းစိုက်ခင်းများ အပါအဝင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်စိုက်ခင်းများကို ဆွဲဆောင်ပါ။
- ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (EAO) များ၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ကိုယ်စားလှယ်များ၊ NGO များနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံပါ။
- သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ အမျိုးအစားများ ကွဲပြားမှုကိုပံ့ပိုးပေးသည့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေ အပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပါ။

ဤလမ်းညွှန်ကို REDD+ ဒီရေတောစီမံကိန်း ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုဖြင့် ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ဒီရေတောအတွင်းနေထိုင်သော ဒေသခံပြည်သူများနှင့်ဆက်စပ်၍ မြေပြင်အခြေအနေ၌ REDD+ လုပ်ငန်းများ တွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုသင့်သည်ကို အလေးပေးထားပါသည်။

*Cancun ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ*

REDD+ ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ သစ်တောများကို ၎င်းတို့ သို့လှောင် ထားသော ကာဗွန်များနှင့်အတူ ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် တိုးမြှင့်ခြင်းမှတစ်ဆင့် လေထုအတွင်းစုစည်းနေသည့် GHG မြင့်တက်မှုကို လျော့ချရန် ဖြစ်သည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ပါးရေးအတွက် တိုက်ရိုက်အကျိုးကျေးဇူးများအပြင်၊ ကောင်းမွန်စွာစီစဉ် ထားသော REDD+ လုပ်ငန်းများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အတွက် နောက်ထပ်အကျိုးကျေးဇူးများရရှိစေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ REDD+ သည် တိရိစ္ဆာန်များနှင့် အပင်များ အမြောက်အမြားလက်ခံထားသော သစ်တောဧရိယာများကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ **သစ်တောမှီခိုနေရသော များအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ တိုးမြှင့်လာစေရန်နှင့် ရေထိန်းညှိပေးခြင်းကဲ့သို့သော သဘာဝပေးသောဝန်ဆောင်မှုများကို မြှင့်တင်ရန် ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။** သို့သော်လည်း REDD+ လုပ်ငန်းများသည် ကောင်းမွန်စွာစီစဉ်ခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းမပြုပါက၊ ၎င်းတို့သည် လူများနှင့် သဘာဝကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်ပြီး အလားအလာရှိသော အပေးအယူများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အနုတ်လက္ခဏာနှင့် မလိုလားအပ်သော အကျိုးဆက်များဖြစ်သည့်

အရင်းအမြစ်များကို အခြားနေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းခိုင်းခြင်း၊ သယံဇာတနှင့်မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများကို တားဆီးရမည်ဖြစ်သည်။

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများသည် REDD+ လုပ်ငန်းများမှ လိုချင်သောအကျိုးအမြတ်များကို မြှင့်တင်နေစဉ်တွင် အဆိုပါအန္တရာယ်များကို ရှောင်ရှားရန် (အန္တရာယ်မရှိစေရန်) ရည်ရွယ်သော နည်းလမ်းများဖြစ်သည်။ [Cancun Safeguards](#) သည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော ၁၆ ကြိမ်မြောက် UNFCCC ညီလာခံတွင် ချမှတ်ခဲ့သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း (၇)စုံ ပါဝင်သည်။ ဤကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် REDD+ လုပ်ငန်းများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ရေရှည်တည်တံ့ရေးနှင့် လူမှုရေးသာတူညီမျှမှုအပေါ် အပျက်သဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများမရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။<sup>7</sup> Cancun Safeguards များသည် ကျယ်ပြန့်သော အခြေခံမူများဖြစ်ပြီး အဓိက ပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာပြဿနာများ ( ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်အတွက် အောက်ပါ ပုံ ၂ ကို ကြည့်ပါ)။

REDD+ တွင်ပါဝင်သည့်နိုင်ငံများအတွက် Cancun Safeguards နှင့်ပတ်သက်သည့် UNFCCC လိုအပ်ချက် သုံးခုရှိပါသည်။

- (၁) REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုတစ်လျှောက်တွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပြီး လေးစားလိုက်နာရမည်ဖြစ်ပါသည်။<sup>၈</sup>
- (၂) နိုင်ငံများသည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းအချက်အလက်များအကျဉ်းချုပ် (SOI) ကို အခါအားလျော်စွာ တင်ပြရမည် ဖြစ်ပါသည်။
- (၃) နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်စနစ် (SIS) ကို တီထွင်ပြီး လည်ပတ်လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

<sup>7</sup> ၎င်းကိုလည်းကြည့်ပါ- UN-REDD အစီအစဉ်၏ အကာအကွယ်များဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့ (၂၀၁၆) အယူအဆအကျဉ်းချုပ်- အကာအကွယ်များနိုင်ငံသို့ ချဉ်းကပ်မှုများ။ နည်းပညာအကျဉ်းချုပ် 02. UN-REDD အစီအစဉ်၊ ဂျနီဗာ။ <http://bit.ly/CASgds>

<sup>၈</sup> အကာအကွယ်များဆိုင်ရာ UNFCCC ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် 'ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း' နှင့် 'လေးစားခံရခြင်း' ဟူသော အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက် မပါဝင်ပါ။ သို့သော် ကျယ်ပြန့်စွာလက်ခံထားသော လုပ်ငန်းခွင်အဓိပ္ပါယ်မှာ 'အကာအကွယ်ပေးမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း' ဆိုသည်မှာ သက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ (PLRs) နှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အစီအမံများကို အကာအကွယ် များနှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိသော REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ပံ့ပိုးပေးရန်၊ 'အကာအကွယ်များကို လေးစား လိုက်နာခြင်း' ဆိုသည်မှာ ကျင့်သုံးရန်ဖြစ်သည်။ REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်အတွင်း လက်တွေ့တွင် အကာအကွယ်များ ပေးဆောင်ပြီး လက်တွေ့တွင် အပြုသဘောဆောင်သော ရလဒ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။



ပုံ ၂: Cancun Safeguards

**အခြေခံစည်းမျဉ်း က**  
သစ်တောမူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များနှင့် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်များကို ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း။

**အခြေခံစည်းမျဉ်း ခ**  
ပွင့်လင်းမြင်သာရှိပြီး ထိရောက်သည့် သစ်တော အုပ်ချုပ်ရေးဖွဲ့စည်းပုံများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း။

**အခြေခံစည်းမျဉ်း ဂ**  
ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ၏ အသိပညာဗဟုသုတနှင့် အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာခြင်း။

**အခြေခံစည်းမျဉ်း ဃ**  
ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ထိရောက်သည့် အပြည့်အဝ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ရရှိအောင် ထောက်ပံ့ပေးခြင်း။

**အခြေခံစည်းမျဉ်း င**  
သဘာဝသစ်တောများနှင့် စီမံချက်မျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း နှင့် အခြားသော ကောင်းကျိုးများအား တိုးမြှင့်အောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

**အခြေခံစည်းမျဉ်း စ**  
ပြောင်းပြန်လှန်မှုများ၏ အန္တရာယ်များကို လျော့ချခြင်း။

**အခြေခံစည်းမျဉ်း ဇ**  
ကာမုန်လှုပ်လွတ်မှု များ နေရာရွှေ့ပြောင်း ဖြစ်ပေါ်မှုကို လျော့ချခြင်း။

(အရင်းအမြစ်- မြန်မာနိုင်ငံ UN-REDD Programme)

အခြားသက်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းမူဘောင်များ

REDD+ ကို ရင်းမြစ်အမျိုးမျိုးမှ ငွေကြေးထောက်ပံ့နိုင်ပြီး၊ ဒေသန္တရဒေသခံအခြေပြုလုပ်ဆောင်မှုများမှ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာမူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအထိ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သက်ဆိုင်သူများမှ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် UNFCCC ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးမည့်အပြင် REDD+ အစီအစဉ်များနှင့် စီမံချက်များအတွက် အပိုထပ်ဆောင်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းမူဘောင်များသည် အခြေအနေတစ်ရပ် ဖြစ်လာမည်ဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့်၊ အစိမ်းရောင်ရာသီဥတုရန်ပုံငွေ (GCF) သည် REDD+ ၏ အဆင်သင့်ဖြစ်မှုနှင့် အကောင်အထည် ဖော်မှုအတွက် ရန်ပုံငွေပံ့ပိုးသူဖြစ်ပြီး ရလဒ်ကိုအခြေခံသည့် ငွေပေးချေမှုများကို ပြုလုပ်ပေးပါသည်။ GCF တွင် 'ရန်ပုံငွေသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို မည်သို့ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြောင်း အသေးစိတ် ဖော်ပြသည့် Environmental and Social Policy ရှိပြီး၊ GCF စီမံချက်များကို ပံ့ပိုးပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများ (Accredited Entities ဟုခေါ်သည်) သည် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းမူဝါဒများကိုလည်း ကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် များသောအားဖြင့် GCF ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးမူဝါဒနှင့် ကိုက်ညီနိုင်သလို ပိုမိုကောင်းမွန်သည့်မူများလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် ၎င်း၏ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ

<sup>9</sup> အစိမ်းရောင်ရာသီဥတုရန်ပုံငွေ။ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသောပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးမူဝါဒ။ ဤနေရာတွင် ရရှိနိုင်ပါသည်။ <https://www.greenclimate.fund/sites/default/files/document/revised-environmental-and-social-policy.pdf>

မူဘောင်များတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းလိုအပ်ချက်များကို သတ်မှတ် <sup>10</sup>ပေးထားပြီး၊ အာရှ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB) သည် ၎င်း၏ဘေးကင်းလုံခြုံရေးမူဝါဒ (SPS) အောက်တွင် ၎င်း၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းလိုအပ်ချက်များ ရှိသည်။ <sup>11</sup>ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများအပါအဝင် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ REDD+ အတွက် နောက်ထပ်စံနှုန်းမှာ REDD+ ငွေကြေးစီးဆင်းမှုများအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ် - The REDD+ Environmental Excellence Standard (ART-TREES)<sup>12</sup> ဖြစ်ပါသည်။

*မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ*

၎င်း၏ REDD+ ကြိုးပမ်းမှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ NGO များ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပါဝင်သည့် နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုတစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ အမျိုးသား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုသည် နိုင်ငံအတွင်း သက်ဆိုင်ရာမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများအပြင် REDD+ လုပ်ငန်းများကို သင့်လျော်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး အကောင်အထည်ဖော်ကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် ထပ်လောင်း နည်းလမ်းများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားသည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းနည်းလမ်းကို အဓိကအဆင့်များနှင့် ရလဒ်များအပါအဝင်၊ စဉ်ဆက်မပြတ်ပြင်ဆင်ဖော်ဆောင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့တွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်ပါသည်-

- မြန်မာနိုင်ငံကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းစောင့်ရှောက်မှုပြု လမ်းပြမြေပုံ- ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲခဲ့သော ဤစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် တစ်ဦးချင်းအဆင့်များ၊ ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များနှင့် အချိန်ဇယားများ၊ နှင့် ၎င်းတို့၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် တာဝန်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ [လမ်းပြမြေပုံ- အင်္ဂလိပ်/မြန်မာ](#)
- **အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များ အကဲဖြတ်ခြင်း-** ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အပြီးသတ်အကဲဖြတ်ပြီး နိုင်ငံ အဆင့် နှင့် ဒေသခွဲအဆင့်များတွင် ဤပါဝင်အကဲဖြတ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆိုပြုထားသော REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ အလားအလာနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ဖော်ထုတ်ပေးပါသည်။ [စာတမ်းအကျဉ်းချုပ်- အင်္ဂလိပ်](#)
- **မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ (PLRs) ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း-** ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင်လည်း အပြီး သတ်ခဲ့ပြီး၊ ဤသုံးသပ်ချက်သည် REDD+ နှင့် ပတ်သက်သည့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောမူဝါဒ

<sup>10</sup> ကမ္ဘာ့ဘဏ်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်။ ဤနေရာတွင် ရရှိနိုင်ပါသည်။ - <https://www.worldbank.org/en/projects-operations/environmental-and-social-framework>

<sup>11</sup> အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်။ Safeguard Policy ထုတ်ပြန်ချက်။ ဤနေရာတွင် ရရှိနိုင်ပါသည်။ - <https://www.adb.org/documents/safeguard-policy-statement>

<sup>12</sup> <https://www.artredd.org/trees/>

ပြန်လည် သုံးသပ်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်ရှိ PLRs များမှ ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းထားပြီးဖြစ်သည့် REDD+ အတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထား သည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ အလိုက်ဖော်ပြထားသော အကျဉ်းချုပ်- [အင်္ဂလိပ်](#)၊ အစီရင်ခံစာ အပြည့်အစုံ- [အင်္ဂလိပ်](#)

- **ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ရှင်းလင်းချက်** - မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ရှင်းလင်းချက်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ဖော်ဆောင်ခဲ့ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ Cancun ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုခဲ့ပါသည်။ ဤစာတမ်းနှင့်ပတ်သက်သည့် နောက်ထပ်အချက်အလက်များကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ရှင်းလင်းချက်စာတမ်း- [အင်္ဂလိပ်](#) / [မြန်မာ](#)
- **REDD+ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့်ချဉ်းကပ်နည်း**- ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် အပြီးသတ်ပြီး ဤ စာတမ်းသည် ချဉ်းကပ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် လုပ်ဆောင်သည့်အဆင့်များနှင့် အဓိကအင်္ဂါရပ်များနှင့် ယန္တရားများအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်ပုံကို ဖော်ပြထားသည်။ *National Safeguards Approach စာတမ်း*- [အင်္ဂလိပ်](#) / [မြန်မာ](#)
- **Myanmar's REDD+ Safeguards Information System ၏ ဒီဇိုင်း** - ဤ ၂၀၂၀ စာတမ်းတွင် အချက်အလက်လိုအပ်ချက်များ၊ သတင်းအချက်အလက်ဖွဲ့စည်းပုံ၊ အဆိုပြုထားသော ညွှန်းကိန်းများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ SIS ၏ အကြံပြုထားသော အကြောင်းအရာများအပြင် SIS ကို လည်ပတ်ရန်အတွက် အဆိုပြုထားသော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အစီရင်ခံစာ: [အင်္ဂလိပ်](#) / [မြန်မာ](#)
- **ပထမဆုံးအချက်အလက်များအနှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ (SOI)**- မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ် အစောပိုင်း တွင် UNFCCC သို့ ၎င်း၏ ပထမဆုံးသော အချက်အလက် အကျဉ်းချုပ်ကို ပေးပို့ခဲ့ပြီး၊ ယင်းသည် Cancun ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို မည်ကဲ့သို့ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းထားကြောင်း၊ လေးစားကြောင်း အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြပါသည်။ *SOI အစီရင်ခံစာ*: [အင်္ဂလိပ်](#) / [မြန်မာ](#)
- **SIS အွန်လိုင်းစာမျက်နှာ** - ယာယီ SIS အွန်လိုင်းစာမျက်နှာကို ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် တည်ဆောက်ထားပြီး အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာဘာသာများဖြင့် <http://sis.myanmar-redd.org/> တွင် ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများအတွက် နိုင်ငံအဆင့် ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်မှု၏ အဓိကကျသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ရှင်းလင်းချက်တွင် အခြေခံမူ (၇) ချက် ပါဝင်သည် (Cancun Safeguards နှင့် အခြားသော ကိုက်ညီမှု ရှိသည့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းမူဘောင်များနှင့် ကိုက်ညီထားပါသည်) (အောက်ပါတွင်ဖော်ပြထားသော လေးထောင့် ကွက် ၂ ကိုကြည့်ပါ)။ ဤအခြေခံမူများကို စံသတ်မှတ်ချက် ၂၉ ချက်ဖြင့် ထောက်ခံထားပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ ကို မည်သို့မည်ပုံ စီမံဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟူသော မျှော်လင့်ချက်များကို သတ်မှတ်ပေးကာ တိုးတက်မှုကိုခြေရာခံနိုင်ရန် အညွှန်းကိန်းများစွာဖြင့် ပံ့ပိုးပေးထားသည်။

**လေးထောင့်ကွက် ၂။ မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေနှင့်ကိုက်ညီအောင်ပြန်ဆိုထားသော နိုင်ငံအဆင့်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ၏ စည်းမျဉ်းများ**

- **အခြေခံစည်းမျဉ်း က** - မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ (Policies and Measures – PaMs) သည် နိုင်ငံအဆင့် သစ်တောအစီအစဉ်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ကွန်ဗင်းရှင်းများ၊ သဘောတူညီချက်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို အထောက်အပံ့ပြုခြင်း သို့မဟုတ် ကိုက်ညီခြင်း ရှိသင့်ပါသည်။
- **အခြေခံစည်းမျဉ်း ခ။** မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများသည် နိုင်ငံရှိ ဥပဒေများနှင့် နိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ ပွင့်လင်းမြင်သာရှိပြီး ထိရောက်သည့်သစ်တော အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းပုံများကို ပံ့ပိုးပေးသည့် မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ ဖြစ်သင့်ပါသည်။
- **အခြေခံစည်းမျဉ်း ဂ** - မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများအား ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသား များ\*နှင့် ဒေသခံလူထု\*\*၏ အသိပညာ ဗဟုသုတနှင့် အခွင့်အရေး များကို လေးစားရန် ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်သင့်ပါသည်။
- **အခြေခံစည်းမျဉ်း ဃ။** မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများအား ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် သင့်လျော်သော အကျိုးသက်ဆိုင်သူများ၊ အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ထိရောက်သည့် အပြည့်အဝပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုဖြင့် ရေးဆွဲဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ၏ သက်ရောက်မှုကို ခံရနိုင်ခြေရှိသော အုပ်စုများအားလုံးကို သင့်လျော်သည့် အကျိုးသက်ဆိုင်သူများအဖြစ် ယူဆသင့်ပါသည်။
- **အခြေခံစည်းမျဉ်း - င။** မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများသည် သဘာဝသစ်တောများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် လုပ်ငန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသင့်ပြီး သဘာဝသစ်တောများအား ပြောင်းလဲအသုံးပြုခြင်းများ မဖြစ်ပေါ်အောင် ဆောင်ရွက်ကာ အဆိုပါ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများကိုအသုံးပြု၍ သဘာဝသစ်တောများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းချင်လာအောင် ဆွဲဆောင်အားပေးခြင်းနှင့် အခြားသော လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများ တိုးမြှင့် ရရှိစေခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။
- **အခြေခံစည်းမျဉ်း ဇ။** မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း (reversal) များ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိ ကျော်ရှားနိုင်ရန် သို့မဟုတ် အနည်းဆုံးဖြစ်အောင် လျှော့ချနိုင်ရန် ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။
- **အခြေခံစည်းမျဉ်း ဈ။** မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများအား ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုများ နေရာရွှေ့ပြောင်း ဖြစ်ပေါ်မှု\*ကို ကျော်ရှား နိုင်ရန် သို့မဟုတ် အနည်းဆုံးဖြစ်အောင် လျှော့ချနိုင်ရန် ရေးဆွဲဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

<sup>1</sup> 'ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ' ၏ ရင်းလင်းတိကျသော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို အစိုးရဌာနများနှင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ ကိုယ်စားလှယ်တို့ ပါဝင်သော ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ဆွေးနွေးမှု လုပ်ငန်းစဉ် မှတစ်ဆင့် သဘောတူရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် စေ့စေ့စပ်စပ် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ချက်အပေါ် အခြေခံပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဆက်စပ်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။ သဘောထား ကွဲလွဲမှုများရှိပါက ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများသာ ရှိသင့်ပါသည်။

<sup>2</sup> 'ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများ' ကို ဖော်ထုတ်သောအခါ၊ ပဋိပက္ခ သို့မဟုတ် သဘာဝဘေးဒဏ်ကြောင့် အိုးအိမ် စွန့်ခွာခဲ့ရ သူများ မပါဝင်စေရန် ဂရုပြုသင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေနှင့်ကိုက်ညီအောင်ပြန်ဆိုထားချက်အပြည့်အစုံအား အွန်လိုင်းတွင် ရရှိနိုင်ပါသည်။ [အင်္ဂလိပ်](#) / [မြန်မာ](#)

*REDD+ နှင့် REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများဆိုင်ရာ နောက်ထပ်အရင်းအမြစ်များ*

အထက်ဖော်ပြပါ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများနှင့် စာရင်းများအပြင်၊ REDD+ အတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ယေဘုယျအရင်းအမြစ်အချို့မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- [REDD+ အကယ်ဒမီ](#) ။ UN-REDD Programme မှ တီထွင်ထားသည့် ဤအခမဲ့အွန်လိုင်းသင်တန်းသည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ သင်ခန်းစာတစ်ခုအပါအဝင် REDD+ တွင် စနစ်တကျ အာရုံစိုက်ပြီး စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုလုပ်ဆောင်ရန် ကြိုးပမ်းသည်။ သင်တန်းတက်ရောက်ခြင်းအပြင် သင်ခန်းစာများကို pdf ဖိုင်ဖြင့် ဒေါင်းလုဒ်လုပ်ပြီး အင်တာနက်မရှိချိန်တွင်လည်း သင်ကိုယ်တိုင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။
- [UN-REDD ဝတ်ဆိုက်မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများနှင့် ပတ်သက်သော စာမျက်နှာများ](#)။ ၎င်းတို့သည် Cancun Safeguards၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း လိုအပ်ချက်များနှင့် UN-REDD အရင်းအမြစ်များကို ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် ပေးပါသည်။
- [UN-REDD Brief- နိုင်ငံသည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများဆီသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်း](#)။ ဤပညာရပ်ဆိုင်ရာအကျဉ်းချုပ်သည် Cancun Safeguards အတွက် နိုင်ငံသို့မဟုတ် နိုင်ငံအလိုက် ချဉ်းကပ်မှုများကို မိတ်ဆက်ပေးပြီး ရှင်းပြထားသည်။
- [UN-REDD အကျဉ်း- REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများနှင့်ဆိုင်သော သတင်း အချက်အလက် စနစ်များ၊ လက်တွေ့ကျသော ဒီဇိုင်းဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများ](#)။ ဤနည်းပညာအကျဉ်းချုပ်သည် SIS ဒီဇိုင်း၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းများကို မိတ်ဆက်ပေးပါသည်။
- [UN-REDD အကျဉ်းချုပ်- ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများဆိုင်ရာ အချက်အလက်အကျဉ်းချုပ်- ကနဦးအတွေ့အကြုံနှင့် အကြံပြုချက်များ](#) ။ ဤအကျဉ်းချုပ်သည် နိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် သတင်းအချက်အလက်၏ ကနဦးအကျဉ်းချုပ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှ သင်ယူခဲ့သော သင်ခန်းစာများကို ဆွေးနွေးထား သည်။
- [Myanmar REDD+ အင်တာနက်စာမျက်နှာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း စာမျက်နှာ](#) ။ Myanmar REDD+ ဝတ်ဆိုက်၏ ဤစာမျက်နှာခွဲသည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များသို့ ချိတ်ဆက်မှုများဆိုင်ရာ မိတ်ဆက်အချက်အလက်အချို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

# အခန်း ၁။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်း။

## အဓိက သဘောတရားများ

- **REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း**ဆိုသည်မှာ ရည်ရွယ်ချက်များ၊ လုပ်ငန်းစီမံကိန်းများ၊ အချိန်ဇယားနှင့် REDD+ ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် အခြားအရေးကြီးသော ကဏ္ဍများကို သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည့် လုပ်ဆောင်ချက် အစီအစဉ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ရည်ညွှန်းပါသည်။
- **အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်း**သည် လူများနှင့် ၎င်းတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်အတွက် လုပ်ဆောင်မှုတစ်ခု၏ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော သက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို ရည်ညွှန်းပါသည်။
- **REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ (PaMs)** များသည် REDD+ ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် လုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများဖြစ်သည်။ ဥပမာ၊ ဒေသခံအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောထူထောင်ခြင်း သို့မဟုတ် သစ်တောထောက်ခံချက် ပေးခြင်း အား အားပေးခြင်းသည် REDD+ PaMs ဖြစ်နိုင်သည်။
- **ပူးတွဲအကျိုးခံစားခွင့်များ**ဟုလည်းသိကြသော REDD+ ၏ အကျိုးကျေးဇူးများစွာသည် ကာဗွန်အပြင် REDD+ မှ ပေးဆောင်နိုင်သည့် လူမှုရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အခြားအကျိုးကျေးဇူးများဖြစ်သည်။

အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုအကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ စံသတ်မှတ်

<b>စံသတ်မှတ်ချက် က-၁</b> သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း။		<b>စံသတ်မှတ်ချက် က-၂</b> သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ကွန်ဗင်းရှင်းများနှင့် သဘောတူညီချက်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များအပြင် ၎င်းတို့၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် မဟာဗျူဟာများနှင့် အစီအစဉ်များကို ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း။		
<b>စံသတ်မှတ်ချက် ခ-၁</b> သက်ဆိုင်သူများထံသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သတင်းအချက်အလတ်များဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ စီမံဆောင်ရွက်ခြင်း။		<b>စံသတ်မှတ်ချက် ခ-၄</b> အစီအစဉ်ရေးဆွဲစဉ်အတွင်း အချက်အလက်ရရှိနိုင်မှုနှင့် အကောင် အထည်ဖော်နိုင်မှုတွင် ကွာဟချက်များအား ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်းနှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း။		
<b>စံသတ်မှတ်ချက် ဂ-၁</b> ဆန္ဒအလျောက် ပြန်လည် နေရာချထားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ဒေသခံပြည်သူများ၏ မြေယာနှင့် သယံဇာတ ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာခြင်း။		<b>စံသတ်မှတ်ချက် ဂ-၂</b> အထောက်အထားမဲ့အခွင့်အရေးများ အပါအဝင် လက်ရှိ မြေအသုံးပြုမှုများအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းဖြင့် ထိခိုက်လွယ်သော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပေါ်တွင် အပျက် သဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ရှားရန် နှင့် အသုံးပြုခွင့်ဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက်များကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း။		<b>စံသတ်မှတ်ချက် ဂ-၃</b> ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို လေးစားလိုက်နာခြင်း။
<b>စံသတ်မှတ်ချက် ဃ-၁</b> စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ တက်ကြွစွာပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးနှင့် အခြားသင့်လျော်သော အစီအစဉ်များ မှတစ်ဆင့် ပါဝင်နိုင်မှုအားနည်းသော အစုအဖွဲ့များအား ပံ့ပိုးကူညီမှု။		<b>စံသတ်မှတ်ချက် ဃ-၂</b> ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်အဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များအကြား သင့်လျော်သောတရားဝင်မှုနှင့် ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့အကြား ဆက်သွယ်မှုဖြင့် အဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အသိပညာ၊ ညီမျှပြီး အချိုးကျပါဝင်မှု။		
<b>စံသတ်မှတ်ချက် င-၁</b> သဘာဝသစ်တောများကို ယုံကြည်စိတ်ချရသော မြေပုံဆွဲခြင်း	<b>စံသတ်မှတ်ချက် င-၂</b> လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများဆိုင်ရာ ခိုင်လုံသော	<b>စံသတ်မှတ်ချက် င-၃</b> အပျက်သဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ရှားရန်	<b>စံသတ်မှတ်ချက် င-၄</b> သင့်လျော်သော ရွေးချယ်မှု၊ ဒီဇိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်	<b>စံသတ်မှတ်ချက် င-၅</b> မြေယာအသုံးချမှု သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်

<p>နှင့် သဘာဝသစ်တောများကို အခြားအသုံးပြုမှုသို့ ပြောင်းလဲခြင်းမပြုရ။</p>	<p>အချက်အလက်များ အပေါ် အခြေခံ၍ REDD+ စီစဉ်ရေးဆွဲခြင်း။</p>	<p>သို့မဟုတ် လျော့ချရန်နှင့် အပြုသဘောဆောင်သည့်အရာများကို မြှင့်တင်ရန် ရွေးချယ်ခြင်း၊ ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။</p>	<p>ခြင်းဖြင့် ပံ့ပိုးပေးသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများ။</p>	<p>င်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြောင်း သေချာစေရန် စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအစီအမံများ။</p>
<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၁</b></p> <p>ဖြစ်နိုင်ခြေ/သက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်မှုတွင် ပါဝင်သော မတည်မြဲခြင်း၏ အန္တရာယ်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း။</p>		<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၂</b></p> <p>ရွေးချယ်မှု၊ ဒီဇိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် မတည်မြဲမှုအန္တရာယ်များကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။</p>		
<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၁</b></p> <p>ဖြစ်နိုင်ခြေ/သက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်မှုတွင် ပါဝင်သော ရွှေ့ပြောင်းခံရမှုအန္တရာယ်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း။</p>		<p><b>သတ်မှတ်ချက် ၈-၂</b></p> <p>ရွေးချယ်မှု၊ ဒီဇိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှု အန္တရာယ်များကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။</p>		

မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ ချဉ်းကပ်မှုတွင် စံသတ်မှတ်ချက် အများအပြားသည် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် အစီအစဉ်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော သက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်းများနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ ဤစံနှုန်းများသည် နိုင်ငံအဆင့်သစ်တောအစီအစဉ်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ (စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၁)၊ အချက်အလက်ရရှိနိုင်မှု (စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၄)၊ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို လေးစားလိုက်နာခြင်း (စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၃)၊ အစုအဖွဲ့ဝင်ပါဝင်မှု (စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၁) အထိ၊ မူလအခြေအနေသို့ ပြန်လည်ဆိုက်ရောက်နိုင်ခြေ အန္တရာယ် (စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၂) နှင့် နေရာနေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း (သတ်မှတ်ချက် ၈-၂) စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားပါသည်။ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းသည် စံနှုန်းများစွာနှင့် ဆက်စပ်နေသောကြောင့် ၎င်းတို့သည် REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများ အတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပြီး လေးစားလိုက်နာကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် အရေးကြီးဆုံး အဆင့် များဖြစ်သည်။



## ၁.၁။ နောက်ခံသတင်းအချက်အလက်- မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်း။

REDD+ လုပ်ငန်းများ ('မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ' ဟုလည်း လူသိများသော PaMs) သည် နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် ဒေသန္တရအဆင့် နှစ်ခုစလုံးတွင် လုပ်ဆောင်နိုင်ပြီး အများအားဖြင့် ကွဲပြားသော အစီအစဉ်များတွင် ထည့်သွင်းထားသည်။ **ခိုင်မာသော REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်** သည် ဖြစ်နိုင်ချေရှိပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော REDD+ လုပ်ငန်းများကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည်။ ယင်းသည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ အမြင်များနှင့် မျှော်မှန်းကာဗွန်၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကို ပေးဆောင်နိုင်ပြီး အပျက်သဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် လျော့ချခြင်းများကို ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် လျော့ချပေးနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံအဆင့်တွင်၊ နိုင်ငံအဆင့် REDD+ မဟာဗျူဟာ သည် REDD+ ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် အဆိုပြုထားသော REDD+ လုပ်ငန်းများကို ဖော်ပြပါသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် REDD+ ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအစီအစဉ်များကိုရေးဆွဲပြီး REDD+ ၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာကို ချမှတ်ထားသည်။ ပြည်နယ်ခွဲအဆင့်တွင်၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာ REDD+ အစီအစဉ်များနှင့် ဧရိယာအဆင့် REDD+ အစီအစဉ်များကဲ့သို့ မတူညီသော REDD+ အစီအစဉ်များကိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေနိုင်ပါသည်။ အချို့သော ကိစ္စများတွင်၊ သီးခြား REDD+ ၏ သီးခြားစီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းထက်၊ REDD+ လုပ်ငန်းများကို သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်များ၊ အစိမ်းရောင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်များ သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် စီမံကိန်း၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကဲ့သို့သော အခြားသောအစီအစဉ်များတွင်လည်း ပေါင်းစည်း နိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိကအကျဆုံးသော REDD+ အစီအစဉ်မှ **အမျိုးသား REDD+ မဟာဗျူဟာ (NRS) မူကြမ်းကို ရေးဆွဲခဲ့သည်။** NRS ကိုတည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် REDD+ ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအစီအစဉ် ကို ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး NRS ၏ ထိရောက်ပြီးအချိန်မီ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေး မြှင့်တင်ရန်နှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ဦးစားပေးအစီအစဉ်များနှင့် ကိုက်ညီသော REDD+ တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ခုကို ထူထောင်ရန်လည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ပြည်နယ်ခွဲ အဆင့်တွင်၊ REDD+ စီမံကိန်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုသည် အတိုင်းအတာများစွာရှိသည့်အနက် အောက်ပါ တို့လည်းပါဝင်ပါသည်။

- ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အများအပြားတွင် ဆောင်ရွက်နေသည့် အစီအစဉ်များ သို့မဟုတ် မူဝါဒများ (ဥပမာ- မြန်မာ့သစ်တောများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး အစီအစဉ်)၊
- ထူးခြားသောဂေဟစနစ် သို့မဟုတ် ဒေသများတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေသော စီမံကိန်းများ သို့မဟုတ် အစီအစဉ်များ (ဥပမာ- အပူပိုင်းဇုန်၊ ချင်းတွင်းမြစ်ဝှမ်း)၊
- အချို့သောတရားစီရင်ပိုင်ခွင့်များအတွက် REDD+ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ ဖော်ဆောင်ခြင်း (ဥပမာ EAO ဦးဆောင်သော REDD+ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ)

- REDD+ ကို သီးခြားတည်ဆဲစီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပေါင်းစည်းခြင်း (ဥပမာ-ခရိုင်သစ်တော အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းများ (DFMPs)၊
- ခရိုင် သို့မဟုတ် စီမံကိန်းဒေသအဆင့်တွင် ဆောင်ရွက်ချက်များ (ဥပမာ- ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများ တည်ထောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ရပ်ရွာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေများ၊ ICCAs)။

REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် သက်ဆိုင်ရာရှိပြီးသား အစီအစဉ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းအပြင် စီမံကိန်းအခြေအနေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ အစီအစဉ်များတွင် **ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို သင့်လျော်သော အကဲဖြတ်မှုများလည်း ပါဝင်လာမည့်** အလားအလာရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များကို ရည်ညွှန်းခြင်းလည်းပါဝင်သည်။ အချို့သော REDD+ လုပ်ငန်းများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုအကဲဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် သီးခြားအကဲဖြတ်ချက်များနှင့် အလှူရှင်လိုအပ်ချက်များနှင့်ကိုက်ညီရန် အစီအစဉ်များကဲ့သို့သော (ဥပမာ- ခိုင်မာသော ကျားမရေးရာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုအပေါ်အခြေခံ၍ ကျားမရေးရာ ဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်) တရားဝင်အကဲဖြတ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ လိုအပ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ဤလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မလိုအပ်သော REDD+ လုပ်ငန်းများ အတွက်ပင် မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ချဉ်းကပ်မှုအရ ၎င်း၏ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော သက်ရောက်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အကဲဖြတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ စံနှုန်းများတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အကျိုးအမြတ်များစွာကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် လိုအပ်ချက်များလည်း ရှိပါ သည်။ REDD+ လုပ်ငန်းများကို သက်ဆိုင်သူများနှင့် သတ်မှတ်ပြီး အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကိုမြှင့်တင်ပေးသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ဒီဇိုင်းထုတ်သင့်သည်။ ၎င်းသည် စီမံကိန်းအဆင့်အတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အခိုင်အမာ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည်။ ပူးတွဲအကျိုးအမြတ်များနှင့် ကာဗွန်မဟုတ်သော အကျိုးအမြတ်များဟုလည်း သိကြသော REDD+ ၏ **အကျိုးကျေးဇူးအများအပြား** မှာ ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ (GHG) ထုတ်လွှတ်မှုကို လျော့ချရန်ဆိုသည့် ၎င်း၏ချက်ချင်းရည်မှန်းချက်ထက် REDD+ မှ ပေးအပ်နိုင်သည့် လူမှုရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အခြားအကျိုးကျေးဇူးများဖြစ်သည်။ REDD+ လုပ်ငန်းများသည် ကာဗွန်ထက် ကျော်လွန်သော အကျိုးကျေးဇူးများစွာကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သော စွမ်းရည်သည် REDD+ ၏ ဆက်လက်တည်မြဲပြီး ရေရှည်တည်တံ့မှုကို ပံ့ပိုးပေးမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်၊ အချို့ကိစ္စများတွင်၊ ၎င်းသည် အရည်အသွေးမြင့် ကာဗွန်ခရက်ဒစ်များ သို့မဟုတ် ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှုလျော့ချရေးယူနစ်များကို ဈေးကွက်တွင် ကူညီပေး နိုင်သည်။<sup>13</sup> မြန်မာနိုင်ငံမှ

<sup>13</sup>ဥပမာအားဖြင့်၊ REDD+ ရလဒ်အခြေပြု ငွေပေးချေမှုများအတွက် ပထမဆုံး GCF ရှေ့ပြေးပရိုဂရမ်တွင် ကာဗွန်မဟုတ်သော အကျိုးခံစားခွင့်များကို ပေးဆောင်သည့် ပရောဂျက်များအတွက် 2.5% ပရီမီယံ ([https://www.greenclimate.fund/sites/default/files/document/terms-reference-pilot\\_programme-redd-results-based-payments.pdf](https://www.greenclimate.fund/sites/default/files/document/terms-reference-pilot_programme-redd-results-based-payments.pdf))

အဆိုပြုထားသည့် NRS တွင် ၎င်း၏ အဓိကမူဝါဒများထဲမှ တစ်ခုအဖြစ် ကာဗွန် မဟုတ်သော အကျိုးအမြတ်များ ထုတ်ပေးရေး ပါဝင်သည်<sup>14</sup>။

"သစ်တောများသည် လူမှုရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ စီးပွားရေးအကျိုးကျေးဇူး များစွာပေးပါသည်။ ရာသီဥတုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုသည် သစ်တောများမှ ပေးဆောင်သော အခြားအကျိုးကျေးဇူးများကို လျော့ပါးစေမည်မဟုတ်သည့်အပြင် ဆက်လက်၍ သစ်တောများဆုံးရှုံးခြင်းကြောင့် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရ သော အကျိုးကျေးဇူးများကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားမည့်အပြင်၎င်းတို့ကို မြှင့်တင်ပေး မည်ဖြစ်သည်။ SIS ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဖော်ထုတ်ထားသော အဆိုပါ အကျိုးကျေးဇူး များတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါး/ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများ၏ သာယာဝပြောရေး၊ ပိုမိုတည်တံ့သော အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းမှု၊ ကျားမတန်းတူညီမျှမှု၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာငြိမ်းချမ်းမှု၊ တည်ငြိမ်မှုနှင့် နေထိုင်ရာချိတ်ဆက်မှု တိုးမြှင့်ရေးတို့ ပါဝင်သည်။ နိုင်ငံအဆင့် REDD+ မဟာဗျူဟာသည် မြန်မာနိုင်ငံ SDG ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မီရေးအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေရန်လည်း သေချာစေမည် ဖြစ်ပါသည်။"

ဤအကဲဖြတ်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော ဦးစားပေးအကျိုးအမြတ် အများအပြားသည် REDD+ လုပ်ငန်းများ၊ တည်နေရာ/များ နှင့် အကြောင်းအရာတို့အပေါ် မူတည်၍ ကွဲပြားနိုင်ဖွယ် ရှိပါသည်။ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်<sup>15</sup>သူများသည် ၎င်းတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် မြှင့်တင်ရန် ကြိုးစားသင့်သည့် အဓိကအကျိုးအမြတ်များစွာကို မြန်မာနိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင် မီးမောင်းထိုးပြပါသည်။ အောက်ပါအကျိုးကျေးဇူးများ ပါဝင်သည်-

- မြေယာပိုင်ခွင့် မြှင့်တင်ခြင်းနှင့်/သို့မဟုတ် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို သေချာစေခြင်း၊
- ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော၊ ထိခိုက်လွယ်သော နှင့်/သို့မဟုတ် ဖယ်ကျဉ်ခံ အုပ်စုများ (ဥပမာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသောအိမ်ထောင်စုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ၊ လူငယ်၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ)၏ ဘဝမြှင့်တင်ခြင်း၊
- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးကူညီခြင်း၊
- ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို မြှင့်တင်ခြင်း၊
- လူမှုရေး တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးတို့ကို ပံ့ပိုးကူညီခြင်း၊
- ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ သို့မဟုတ် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် တန်ဖိုးမြင့်ရိယာများကို ကာကွယ်ခြင်း (အထူးသဖြင့် ၊ မြေဆီလွှာနှင့် ရေအရင်းအမြစ်များ ထိန်းသိမ်းရေး)၊
- နေထိုင်ရာဆက်သွယ်မှုတိုးမြှင့်ခြင်း (ဥပမာ- တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှု)။

<sup>14</sup>REDD+ Myanmar (2019) အမျိုးသား REDD+ Strategy Myanmar၊ မူကြမ်း၊ ဩဂုတ်၊ 2019။  
<sup>15</sup>မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့် အကျိုးခံစားခွင့်နှင့် အန္တရာယ် အကဲဖြတ်မှု (၂၀၁၉) တွင် ဖော်ပြထားသော REDD+ နှင့် ဆက်စပ် သော အလားအလာရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များစာရင်းအပြည့်အစုံကို အခြေခံ၍ <http://www.myanmar-redd.org/wp-content/uploads/2017/10/Myanmar-အကျိုးကျေးဇူးများ-နှင့်-အန္တရာယ်များ-အကျဉ်းချုပ်-by-ဘေးကင်းရေး-ဇူလိုင်-၂၀၁၉.pdf>

- မြေယာပျက်စီးခြင်းကို လျှော့ချခြင်း သို့မဟုတ် မူလအခြေအနေသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိစေခြင်း၊
- လေထုညစ်ညမ်းမှုကို လျှော့ချခြင်း (ဥပမာ လေထုနှင့် ရေထုညစ်ညမ်းမှု)၊
- အစိုးရဝန်ထမ်းများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်သူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက်ခြင်း (ဥပမာ- တည်ဆဲဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ပါဝင်ရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော မြေအသုံးချမှုဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များ ချမှတ်ရန်)။

၎င်း၏ နိုင်ငံအဆင့် REDD+ မဟာဗျူဟာ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် REDD+ ၏ အလားအလာရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့် ပူးပေါင်းပါဝင်အကဲဖြတ်မှုကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းသည် NRS မှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် စွန့်စားရမှုများအပြင် စွန့်စားမှုများကို လျှော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရန် အဆိုပြုထားသော အစီအမံများအပြင် REDD+ စီမံကိန်းအား ရေးဆွဲအကောင်အထည် ဖော်သူများအတွက် အသုံးဝင်သော အရင်း အမြစ်တစ်ခုကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။<sup>16</sup>

## ၁.၂။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်း အတွက် အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်

REDD+ အတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲရာတွင် REDD+ လုပ်ငန်းများသည် (က) **ဖြစ်နိုင်ခြေရှိပြီး ရေရှည် တည်တံ့နိုင်စေရန်အတွက်** နှင့် (ခ) သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် အတန်းအစားကျဆင်းခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသော တိုက်ရိုက်နှင့် သွယ်ဝိုက်သော အကြောင်းအရင်းများကို သေချာဒီဇိုင်းဆွဲခြင်းနှင့် စီမံဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သလို မျှော်မှန်းထားသော ကာဗွန်၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကို ပေးစွမ်းနိုင်စေရန် အရေးကြီးပါသည်။ REDD+ အတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲရာတွင် နေရာဒေသတစ်ခုတွင် အပြိုင်အဆိုင် အသုံးပြုမှုများနှင့် အသုံးပြုသူများ အများအပြားရှိနေခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုရပါမည်။ အကောင်အထည်ဖော်ရေးနယ်ပယ်တိုင်းတွင် **သက်ဆိုင်သူအများအပြား ရှိနိုင်ပြီး** တစ်ခုစီတွင် ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များ၊ ဦးစားပေးမှုများ နှင့် ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိသော ကဏ္ဍများစွာရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်၊ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေများ ကွဲပြားမည်ဖြစ်ပြီး အချို့သော REDD+ PaM များသည် အခြေအနေအားလုံးအတွက် သင့်လျော်မည်မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဂေဟဗေဒနှင့် လူမှုစီးပွား အခြေအနေအပြင် မတူကွဲပြားသောဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ လိုအပ်ချက် နှင့် မြေအသုံးပြုမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့်နေရာတွင် **ပေါင်းစပ်စီမံရေးချဉ်းကပ်မှုတစ်ခု** ရှိခြင်းသည် အကျိုးရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အပျက်သဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများကို လျှော့ချ ရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ရလဒ်တစ်ခုရရှိရန် စနစ်တကျ ထိရောက် သော နည်းလမ်းဖြင့် ယှဉ်ပြိုင်အသုံးပြုမှုများ အကြားတွင် ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရန် ဖြစ်သင့်ပါသည်။

<sup>16</sup> အကာအကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များကို အကျဉ်းချုပ်၊ ၂၀၁၉၊ <http://www.myanmar-redd.org/wp-content/uploads/2017/10/Myanmar-benefits-and-risks-summary-by-safeguards-July-2019.pdf>

ဖြစ်နိုင်လျှင် REDD+ အစီအစဉ်သည် သက်ဆိုင်ရာ ရှိပြီးသား စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်များ (ဥပမာ- မြေယာအသုံးချမှု အစီအစဉ် များ၊ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်များ၊ လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်များ) တို့နှင့် ပေါင်းစပ်၍ အားကောင်းစေသင့်ပါသည်။

သက်ဆိုင်သူများအပြားသည် REDD+ လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ပြီး သက်ရောက်မှုရှိသောကြောင့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အန္တရာယ်များနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း အပါအဝင် ၎င်းတို့သည် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ၎င်းသည် အစီအစဉ်ကို အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင်၊ ကောင်းမွန်စွာ တွေးခေါ်နိုင်စေရန်၊ ကုန်ကျစရိတ်များ၊ အကျိုးအမြတ်များ၊ အပေးအယူများနှင့် အလားအလာရှိသော ဖြေရှင်းချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ကူညီပေးပါမည်။

**ဆက်စပ်ပတ်သက်ဆိုင်သူများ၏ အပြည့်အဝ ထိရောက်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ၊ သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အားလုံးကို ကိုယ်စားပြုသင့်ပြီး ဒေသခံလူထုများ နှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးများကို** အသိအမှတ်ပြု လေးစားသင့်သည် (လိုအပ် သော နေရာတွင် ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သောသဘောထားတောင်းခံခြင်း (FPIC) လုပ်ငန်း စဉ် မှတဆင့် အပါအဝင်။ ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ အပိုင်း (၃) ကိုလည်းရည်ညွှန်းပါ။)။ **ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အန္တရာယ် များ နှင့် အကျိုးအမြတ်များ** ကို အကဲဖြတ်ခြင်းသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးအရ ရေရှည်တည်တံ့သော ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော REDD+ လုပ်ငန်းများကို ဖော်ဆောင်ရန်အတွက်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ ၎င်းတွင် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ပူးပေါင်းပါဝင်အကဲဖြတ်ခြင်းအပြင် စည်းမျဉ်းများ (ဥပမာ- ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုအကဲဖြတ်ခြင်းကဲ့သို့ - အောက်ဖော်ပြပါ လေးထောင့်ကွက် ၃ ကိုကြည့်ပါ) ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

**အကောင်းဆုံးရရှိနိုင်သောကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်နှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းအား** အသုံးပြု ခြင်းသည် သက်သေအခြေခံ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်သော REDD+ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။ အစီအစဉ်များသည် သစ်တောများနှင့်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုစီးပွားရေး အခြေအနေများအကြောင်း၊ မျှော်မှန်းထားသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၊ ပူးတွဲအကျိုးအမြတ်များနှင့် ပေးဆပ်ရမှု များအကြောင်း အရည်အသွေးကောင်းမွန်ပြီး အရေအတွက် ကိန်းဂဏန်း ပါရှိနိုင်သည့် ခိုင်လုံသောအချက် အလက်များအပေါ် အခြေခံသင့်ပါသည်။ သတင်းအချက် အလက်များကို သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် မျှဝေပေးသင့်ပြီး စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်နိုင်စေရန် တည်ဆောက်ထားသော စွမ်းရည်များ၊ မြေပုံဆွဲခြင်း (ဥပမာ အဝေးရောက် ဂြိုဟ်တုမြေပုံများအသုံးပြု၍ စစ်ဆေးအကဲဖြတ် ခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် အများပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်သော မြေပုံနည်းပညာများကိုအသုံးပြုခြင်း) ဒေသအခြေအနေ၊ သစ်တောအခြေအနေများနှင့် အပြိုင်မြေယာအသုံးပြုမှုများကို နားလည်ရန်နှင့် အကျိုးအမြတ် အများဆုံးရရှိရန်အတွက် စွန့်စားရမှုများနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို သတ်မှတ်နိုင်စေရန် ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။

**လေးထောင့်ကွက် ၃။ မြန်မာနိုင်ငံပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း (EIA) လုပ်ထုံးလုပ်နည်း**

'ဆိုးရွားသောသက်ရောက်မှုများ' ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် အလားအလာရှိသည့် ပရောဂျက်တိုင်းသည် ကနဦးပတ်ဝန်းကျင် စစ်ဆေးမှု (IEE) သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း (EIA) ကို လုပ်ဆောင်ရန် သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ် (EMP) ရေးဆွဲရန်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လိုက်နာမှု လက်မှတ်ကိုရယူရန် လိုအပ်ပါသည်။ EIA Procedure (၂၀၁၅) အရ (ECC)။

**အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ** (2016) သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသခံလူထုအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သောကြောင့် မြေအမျိုးအစားပြောင်းလဲခြင်း၊ အစိုးရမြေယာဌာနရမ်းခြင်း သို့မဟုတ် မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်း ပါဝင်သည့် စီမံကိန်းအားလုံးအတွက် EIA ပြုလုပ်သင့်သည်ဟု အကြံပြုထားသည်။

IEE သို့မဟုတ် EIA လုပ်ဆောင်ရန် ပရောဂျက်တစ်ခု လိုအပ်မည့် EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၏ နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင် ဖော်ပြထားသော ပရောဂျက်များ၏ ညွှန်ပြသည့် **သတ်မှတ်ချက် သို့မဟုတ် လက္ခဏာများ** များစွာရှိပါသည်။ ထို့အပြင်၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနမှ စီရင်ဆုံးဖြတ်သည့်အခါ "ဆိုးရွားသော သက်ရောက်မှုများ" ရှိရန် EIA လိုအပ်ကြောင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဝန်ကြီးဌာနသည် EMP လိုအပ်မှု ရှိမရှိကိုလည်း ဆုံးဖြတ်သည်။

**IEE သို့မဟုတ် EIA** လိုအပ်သည်ဟု ယူဆပါက စီမံကိန်းအဆိုပြုသူသည် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု သို့မဟုတ် အကဲဖြတ်ရန် ကျွမ်းကျင်သူ (ဝန်ကြီးဌာနမှ အတည်ပြုရန်) ကို ရွေးချယ်သင့်သည်။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသည် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အတွက် ဝန်ကြီးဌာနသို့တင်ပြသည့် အဆိုပါအစီရင်ခံစာများ၏ လိုအပ်ချက်များကို သတ်မှတ်ပေးသည်။ IEE တစ်ခုအတွက်၊ ၎င်းကို အတည်ပြုပြီးဖြစ်ကာ ဝန်ကြီးဌာနသည် ပတ်ဝန်းကျင်လိုက်နာမှုဆိုင်ရာ လက်မှတ် (ECC) နှင့် အခြေအနေများကို ထုတ်ပေးမည် သို့မဟုတ် EIA လိုအပ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ EIA အတည်ပြုပြီးပါက၊ အခြေအနေများပါရှိသည့် ECC ကို အများပြည်သူသို့ ထုတ်ဖော်ပြသမည်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် စီမံကိန်းကို အဆိုပြုသူသည် ECC၊ ၎င်း၏ အခြေအနေများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် (EMP) တို့ကို လိုက်နာရမည်ဖြစ်သည်။

**REDD+ လုပ်ငန်းများတွင်** သစ်တောကဏ္ဍနှင့် ဆက်စပ်စီမံကိန်းများဖြစ်သည့် သစ်တောလုပ်ငန်း၊ စိုက်ခင်း များ နှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၏ နောက်ဆက်တွဲတွင် ဖော်ပြထားသော အများအပြားရှိပါသည်။ REDD+ စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများသည် စီမံကိန်း

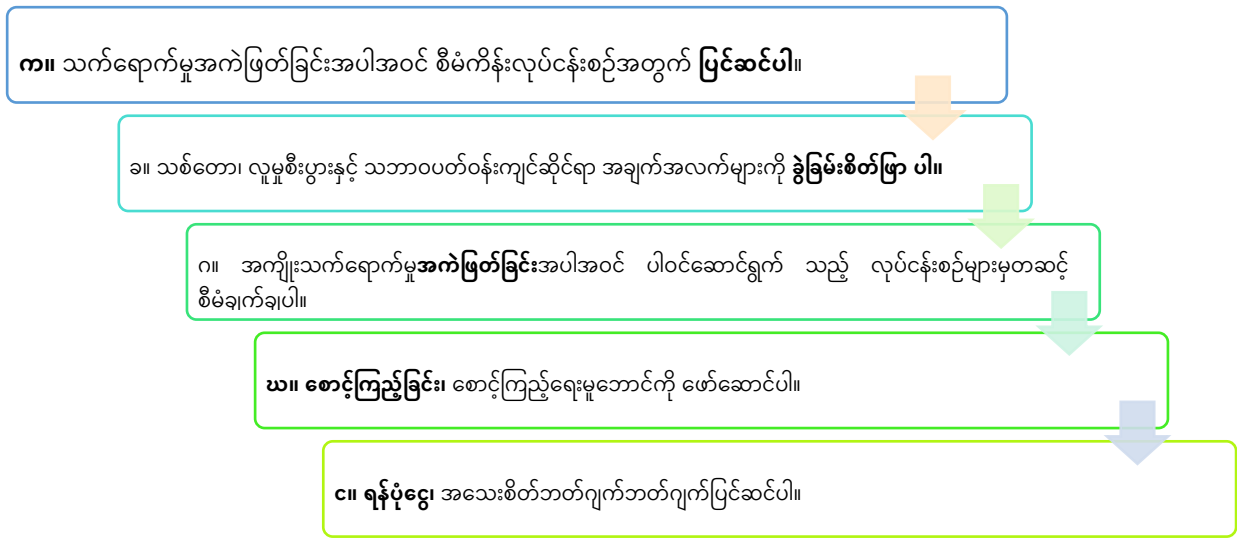
**REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း။**

အောက်ဖော်ပြပါ ကဏ္ဍများသည် ခိုင်မာသော REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အဆင့်ဆင့် လမ်းညွှန် (ဤလမ်းညွှန်၏ အပိုင်း ၁ တွင် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်အတွက် ပုံ ၁ ကိုကြည့်ပါ) REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်ခြင်းအပါအဝင်၊ **သီးခြားအဆင့်ခြောက်ခု**ကို အတွဲလိုက်အဖြစ် တင်ပြထားသော်လည်း၊ **အချို့သော အဆင့်များသည် ထပ်နေပြီး** အထူးသဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းနှင့် အစီအစဉ်ဆွဲခြင်းအဆင့်များ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထပ်နေပါမည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော ဤလုပ်ငန်းစဉ်သည် ၎င်းတို့၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအစမှစတင်၍

REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းအပေါ် အခြေခံပါသည်။ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဆုံးဖြတ်ထားပြီးဖြစ်သည့် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အဆင့်များကို ချိန်ညှိရန် လိုအပ်နိုင်သည်။ ဥပမာ- ဧရိယာများရွေးချယ်ခြင်း သို့မဟုတ် သီးခြား REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် အသေးစိတ်အစီအစဉ်များ (ဥပမာ- ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတစ်ခုထူထောင်မှု သို့မဟုတ် မြန်မာ့ သစ်တောပြန်လည်ထူထောင်ရေး အစီအစဉ် (MRRP) လက်အောက်ရှိ နယ်မြေသတ်မှတ်မှု)။ လုပ်ငန်းစဉ်သည် တစ်ဦးချင်းလုပ်ဆောင်မှုများအတွက် စီစဉ်ခြင်း (ဥပမာ- ဒီရေတောဧရိယာကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းခြင်း) သို့မဟုတ် သီးခြားဧရိယာတစ်ခုအတွင်း လုပ်ဆောင်မှုအစုအဝေးတစ်ခုအား လွှမ်းခြုံထားသည့် ပိုမိုကြီးမားသော သို့မဟုတ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောစီမံကိန်းအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည် (ဥပမာ ခရိုင် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသ)။

**ပုံ ၃။ REDD+ အတွက် ခိုင်မာသော အစီအမံ လုပ်ငန်းစဉ်၏ စီးဆင်းမှု ပုံကြမ်း**

(ဒေသအဆင့် REDD+ လုပ်ငန်းအစီအစဉ် လမ်းညွှန် မှ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြင်ဆင်ထား ပါသည်)<sup>17</sup>



**က) ပြင်ဆင်ခြင်း။**

- အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် **အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို တည်ထောင်ခြင်း သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ခြင်း နှင့် တာဝန်များကို သတ်မှတ်ခြင်း**၊ အဖွဲ့အတွက် လေ့ကျင့်မှု သို့မဟုတ် စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုအမျိုးအစားများ လိုအပ်ကြောင်းအကဲဖြတ်ပြီး ၎င်းကို လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းပါ။ REDD+ နှင့် အကျွမ်းတဝင်ရှိသော အနည်းဆုံးအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာအကဲဖြတ်မှု (ESA) ကို ပံ့ပိုးရန်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှုများပါဝင်ရန် အကြံပြုထားသည် (ESA အကြောင်းကို ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်အတွက် အောက်ဖော်ပြပါ လေးထောင့်ကွက် ၄ ကို ကြည့်ပါ)။ အဓိကအလုပ်များ၊ တာဝန်များနှင့် အချိန်ဇယားအပါအဝင် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို သတ်မှတ်သည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်ကို

<sup>17</sup> Richards, M., Bhattarai, N., Karky, B., Hicks, C., Ravilious, C., Timalisina, N., Phan, G., Swan, S., Vickers, B., Windhorst, K., Roy, R. (2017) ဒေသအဆင့် REDD+ လုပ်ဆောင်ချက် အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲခြင်း- စည်းရုံးရေးမှူး များအတွက် လက်စွဲစာအုပ်. ICIMOD Manual 2017/13. Kathmandu: ICIMOD

ရေးဆွဲပါ။ လုပ်ငန်းစီမံချက်သည် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းအတွက် လုံလောက်သောအချိန်၊ ESA၊ စွမ်းရည်တည်ဆောက်မှု၊ ညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အစီအစဉ်၏ အပြီးသတ်အတည်ပြုချက်တို့ကို ခွင့်ပြုသင့်ပြီး ရရှိနိုင်သောဘတ်ဂျက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။

- အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်း** - ထည့်သွင်းစဉ်းစားနေသည့် REDD+ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားနှင့် တည်နေရာပေါ်မူတည်၍ ကွဲပြားသော အချက်အလက် အမျိုးအစားနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ လိုအပ်နိုင်ပြီး အချို့သော အချက်အလက်သည် မရရှိနိုင်ခြင်းနှင့် သို့မဟုတ် ရယူသုံးစွဲရန်ခက်ခဲနိုင်ကြောင်း သတိပြုပါ။ အနည်းဆုံးအားဖြင့်၊ လက်ရှိသစ်တောနှင့် မြေယာအသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက် (ကျား/မ လိင်ပိုင်ဆိုင်မှု၊ အသက်အရွယ်နှင့် အခြားသင့်တော်သော လူမှုဝန်းကျင်အနေအထား၊ အမျိုးအစားအလိုက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့အသီးသီးမှ အလွတ်သဘော အသုံးပြုမှုနှင့် အသုံးပြုမှုများ အပါအဝင်) နှင့် ဆက်စပ်သောလမ်းကြောင်းများ၊ တရားဝင်နှင့် တရားဝင်မဟုတ်သော မြေယာနှင့် သစ်တောပိုင်ဆိုင်မှု၊ လူမှုစီးပွားလမ်းကြောင်းများ၊ လူဦးရေ/ ဘူမိဗေဒအနေအထား (ကဲ့သို့သော အဓိကဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့များအပါအဝင်၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၊ ဒေသခံလူထု၊ အမျိုးသမီးများ၊ စသည်)၊ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ဦးစားပေးမှုနှင့်နယ်မြေများ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်လွယ်သောဒေသများ (ဥပမာ- မြစ်ကမ်းပါးရှိ စိုက်ပျိုးပင် သစ်ပင်များ၊ မြေဆွေးမြေများ) နှင့် အဆိုပါဧရိယာအတွင်း အနာဂတ်မြေ အသုံးချမှု/ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်များ။ REDD+ အတွက် မောင်းနှင်အားတစ်ခုအဖြစ်အသုံးပြုမည့် လက်ရှိအစီအစဉ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အရေးကြီးသည်။ ဥပမာ- ခရိုင်သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းများ သို့မဟုတ် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေ အစီအစဉ်များသည် ဆက်စပ်မှုရှိနိုင်ပါသည်။ ဖြစ်နိုင်ပါက၊ ဂြိုဟ်တုဓာတ်ပုံများမှ အချက်အလက် သို့မဟုတ် မြေပုံများသည် ဤလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် တန်ဖိုးရှိနိုင်ပြီး ပူးပေါင်းပါဝင်သော မြေပုံထုတ်ခြင်းဆိုင်ရာ လေ့ကျင့်ခန်းများတွင် ထည့်သွင်းအသုံးပြုနိုင်ပါသည်။
- တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ပြင်ဆင်ပါ** - REDD+ စီမံကိန်းအတွက် လိုအပ်သော ကျယ်ပြန့်သည့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲများကို ဆုံးဖြတ်ပါ။ ၊ ၎င်းလုပ်ငန်းများသည် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၏အဆင့်နှင့် လုပ်ငန်း အတိုင်းအတာ/ ပမာဏပေါ်မူတည်ပါသည်။ အဓိကသက်ဆိုင်သူများပါဝင်ရန် အသင့်လျော်ဆုံးနည်းလမ်းများကို သတ်မှတ်ပါ။ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ပုံသေမသတ်မှတ်ထားသော်လည်း သက်ဆိုင်သူအားလုံးသည် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မျှမျှတတပါဝင်နိုင်စေဖို့ သေချာစေရန် တက်ကြွသောအစီအမံများ လိုအပ်ပါသည်။ မတူညီသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူ အဖွဲ့များ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည့် အတားအဆီးများ (ဥပမာ၊ အုပ်စုများကြားတွင် မညီမျှသော အခွင့်အာဏာ၊ အိမ်မှု/ စိုက်ပျိုး ရေးနှင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ရေးတာဝန်များကြောင့် အချိန်မရှိခြင်း၊ ငွေကြေးအတားအဆီးများ) နှင့် ယင်းတို့ကို လျော့ပါးစေရန် အတွက် ဖြေရှင်းနည်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ REDD+ ပဏာမ အစီအစဉ်တွင် အကျုံးဝင်သော သက်ဆိုင်သူ အားလုံးကို ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး တိုင်ပင်ပြီးစီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် စောင့်ကြည့်ရေး



အဆင့်များတလျှောက် ထိုပိုင်ပတ်သက်မှုကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားရန် အရေးကြီးပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဒေသခံတစ်ရပ်လုံး၏ လိုအပ်ချက်များ၊ အသိပညာနှင့် အမြင်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်၊ အထူးသဖြင့် ညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဘေးဖယ်ခံရပြီး ကိုယ်စားပြုမှုနည်းပါးသော ကာယကံရှင်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း သေချာစေရန်အတွက် ၎င်းသည် အရေးကြီးပါသည်။ သက်ဆိုင်သူအားလုံးနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင် ဆွေးနွေးခြင်းသည် အဆိုပြုထားသော REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များဆိုင်ရာ ခိုင်မာသောအချက်အလက်များကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့်အပြင် ဒေသန္တရအခြေအနေ၊ ဒေသလိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ စီစဉ်ထားသည့်လုပ်ငန်းများကို ဆက်စပ်ဖော်ပြရန် ကူညီပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်သူများ၏ အပြည့်အဝ ထိရောက်စွာ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် REDD+ ၏ တရားဝင်မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုကို တိုးမြှင့်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ REDD+ အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများသာမက စာရွက်စာတမ်းများနှင့် အချက်အလက်များမျှဝေခြင်း၊ အဖွဲ့လိုက် ဆွေးနွေးခြင်း၊ ရပ်ရွာ/ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်း၊ အင်တာနက်မှ မှတ်ချက်ပေးသည့် ကာလများစသည် အခြားနည်းလမ်းများလည်း ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ သင့်တော်သောသတင်းအချက်အလက်မျှဝေရမည့် နည်းလမ်းများ၊ စာရေးစာဖတ်တတ်မြောက်မှု အတိုင်းအတာ၊ ဘာသာစကား လိုအပ်ချက်များနှင့် အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများ၊ အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၊ ဒေသခံလူထုများနှင့် ဝေးလံခေါင်သီသောဒေသများရှိ သက်ဆိုင်သူများထံရောက်ရှိရန် အကောင်းဆုံး လမ်းကြောင်းများ<sup>18</sup> ရွေးချယ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ပဋိပက္ခ နားလည်နိုင်စွမ်းနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်သည့် ဒေသဆိုင်ရာသက်ဆိုင်သူများ၏ ဘေးကင်းစွာပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်မှုကိုလည်း ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်နိုင်ပါသည်။ သက်ဆိုင်သူအားလုံးကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း သို့မဟုတ် ဆက်စပ်ပတ်သက်မှုများဖော်ထုတ်ခြင်း (ဤလမ်းညွှန်၏ အခန်း ၃ ကိုကြည့်ပါ) တွင် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အားလုံးကို သတ်မှတ်ထားကြောင်း သေချာစေရန် ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဘေးဖယ်ခံထားရသော ကာယကံရှင်များနှင့် ထိခိုက်လွယ်သူများပါဝင်သည် (ဥပမာ အမျိုးသမီးများ၊ တိုင်းရင်းသား အုပ်စုများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ လူငယ်၊ အစ ရှိသဖြင့်)။ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲနှင့် ကွင်းဆင်း လေ့လာရေးမူများ (ဥပမာ- အဓိကစီမံကိန်း ရေးဆွဲရေး အဖွဲ့ သို့မဟုတ် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ) ကို သတ်မှတ်ပြီး REDD+ အစီအစဉ် ရေးဆွဲရေး ချဉ်းကပ်မှုတွင် လေ့ကျင့်ရေး/စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းများလိုအပ်ပါက ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံး အတွက် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တွင် ဤပိုမိုကျယ်ပြန့်သော စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ် အတွင်း ESA အတွက် လုပ်ငန်းများ၊ လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ အချိန်ဇယားများနှင့် မျှော်လင့်ထားသော ရလဒ်များ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

<sup>18</sup> မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားလိုခြုံငုံရေးဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း 'ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ' ၏ ရှင်းလင်း တိကျသော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် နိုင်ငံတော်အဆင့်တွင် မရှိသေးပါ။ ယင်းကဲ့သို့ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို အဓိကအစိုးရဌာနများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သည့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေး လုပ်ငန်းစဉ် မှတစ်ဆင့် သဘောတူရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် စေ့စေ့စပ်စပ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ခြင်းအပေါ် အခြေခံပြီး သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဆက်စပ်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။ သဘောထားကွဲလွဲမှုများရှိလျှင် ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ခွင့်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများသာ ရှိသင့်ပါသည်။ ထို့အပြင် 'ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများ' ကို ဖော်ထုတ်သည့်အခါ ပဋိပက္ခ သို့မဟုတ် သဘာဝဘေးဒဏ်ကြောင့် အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်ခဲ့ရသူများကို မဖယ်ထုတ်ရန် ဂရုပြုသင့်ပါသည်။

ခ) ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း။

- **စာရွက်စာတမ်းအခြေပြုခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းနှင့် အတိုင်းအတာ** - အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်နှင့်ပြင်ဆင်မှုအဆင့်အတွင်း စုဆောင်းရရှိသည့် အချက်အလက်အမျိုးအစားပေါ်မူတည်၍ သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းအပါအဝင် အဓိကသစ်တော အလားအလာများကို သတ်မှတ်ရန် အချက်အလက်ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရန် လိုအပ်နိုင်ပါသည်။ ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးပုံစံများ၊ ဤပြောင်းလဲမှုများ၏ အဓိက အကြောင်းအရင်းများ၊ မြေယာအသုံးပြုမှု ပုံစံများနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ၊ အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ရည်မှန်းထားဧရိယာရှိ အခြား လုပ်ငန်းများ/စီမံချက်များ ကိုလည်း ဖော်ထုတ်ရန် အချက်အလက်များပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းတို့ လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဒေသအာဏာပိုင်များနှင့် အခြားသက်ဆိုင်သူများ အပါအဝင် (ဥပမာ- အဓိကပါဝင်သူများထံမှ အချက်အလက်များတောင်းခံခြင်း သို့မဟုတ် ဖြည့်စွက်စေခြင်း ၊ ကိန်းဂဏန်း စာရင်းအင်းပြုစုခြင်း၊ မြေပုံများ ပူးပေါင်းပါဝင်ရေးဆွဲ ပြင်ဆင်ခြင်း) သည် REDD+ စီမံကိန်း အတွက် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရန်နှင့် လုပ်ငန်းမူဝါဒများကိုလက်ခံနိုင်စေရန် နည်းလမ်း ကောင်းတစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ ESA အတွက်၊ ၎င်း ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများနှင့် REDD+ လုပ်ငန်းများမှ ထည့်သွင်း စဉ်းစားထားသည့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အန္တရာယ်များနှင့် အကျိုးအမြတ်များကို ယာယီခွဲခြား သတ်မှတ်ရန်အတွက် အသုံးပြုမည်ဖြစ်ပါသည်။ **ESA အတွက် အခြားသော အတိုင်းအတာများသတ်မှတ်ရာတွင် ပါဝင်နိုင်သည် -**

- **မြန်မာနိုင်ငံ** ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ နိုင်ငံ၏ အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီအောင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း အပေါ် အဆိုပြုထားသော အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှုများအား နိုင်ငံတကာရှုထောင့်အတွက် Cancun Safeguards ဖြစ်နိုင်ချေနှင့် လုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကကျသောကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပြဿနာများ မြင်နိုင်ရန် စစ်ဆေးခြင်း (အပိုင်း ၂ တွင် ဖော်ပြထားသည့် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်ကို ကြည့်ပါ) ။ မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် REDD+ ၏ အကျိုးအမြတ်များနှင့် အန္တရာယ်များအကဲဖြတ်ခြင်းကို ကိုးကားရန်<sup>19</sup>၊ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့် အကျိုးအမြတ်များနှင့် စွန့်စားရမှုအမျိုးအစားများကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်ရန် ဤအဆင့်တွင် လည်း အထောက်အကူဖြစ်ပါသည်။

<sup>19</sup>အကာအကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များအကျဉ်းချုပ်၊ ၂၀၁၉၊ <http://www.myanmar-redd.org/wp-content/uploads/2017/10/Myanmar-benefits-and-risks-summary-by-safeguards-July-2019.pdf>

**လေးထောင့်ကွက် ၄။ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးစိစစ်အကဲဖြတ်ခြင်း။**

ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးစိစစ်အကဲဖြတ်ခြင်း (ESA) သည် REDD+ အတွက် အလုံးစုံစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ဧရိယာအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနေသော သီးခြား REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အကျိုးအမြတ်များနှင့် အန္တရာယ်များကို ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာရန် ရည်ရွယ်သည်။ အကျိုးအမြတ်များနှင့် အန္တရာယ်များအပါအဝင် REDD+ ၏ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အတွေ့ထွေခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာချက်အား နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် REDD+ အတွက် ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်နေစဉ်အတွင်း တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသော်လည်း REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့်အခါတွင် သင့်လျော်သော အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်မှုအား ပြည်နယ်ခွဲအဆင့် အထူးသဖြင့် ဧရိယာဒေသများတွင် ပြုလုပ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

ESA သည် အလုံးစုံစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်များအားလုံးတွင် ပါဝင်သင့်သည် (၎င်းသည် ESA ၏တွေ့ရှိချက်များကို ထိထိရောက်ရောက်မှတ်တမ်းတင်ထားရန် အရေးကြီးသော်လည်း၊ သီးခြားအစီရင်ခံစာတစ်ခု တောင်းဆိုနိုင်သည်။) ESA ကို ဖြစ်နိုင်လျှင် REDD+ လုပ်ငန်းများကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ထားပြီး နှင့် ၎င်းတို့၏ ဖြစ်နိုင်ခြေနှင့် အလားအလာရှိသော သက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ပြီး၊ အဆင့်တွင်စတင်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ၎င်းသည် အစီအစဉ်ဆွဲခြင်းနောက်ပိုင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ဥပမာ။ ရွေးချယ်ထားပြီးဖြစ်သည့် REDD+ လုပ်ငန်းများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးအရ ရေရှည်တည်တံ့သော နည်းလမ်းဖြင့် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားကြောင်း သေချာစေခြင်း။ ESA လုပ်ငန်းများသည် ပူးပေါင်းပါဝင်သော အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း အဆင့်အားလုံးတွင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ မတူကွဲပြားသော အုပ်စုများအပေါ် မည်သို့သက်ရောက်နေကြောင်း အပါအဝင် အလားအလာရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များနှင့် အန္တရာယ်များအတွက် လုံလောက်သော သတင်းအချက်အလက် စုဆောင်းမှုသေချာစေခြင်းမှ၊ စီမံကိန်းအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများအတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် အကျိုးအမြတ်များနှင့် အန္တရာယ်များကိုဆွေးနွေးခြင်းအထိ၊ အကဲဖြတ် တွေ့ရှိချက်များကို အသုံးပြု၍ REDD+ လုပ်ငန်းဒီဇိုင်းများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန်အတွက်အထိ ESA အစိတ်အပိုင်းများ သည် လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်အားလုံးတွင် အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်စေပါသည်။ ESA ၏ တွေ့ရှိချက်များသည် REDD+ လုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေးသတ်မှတ်ခြင်းနှင့်ဆက်လက်ဖော်ဆောင်ရန် အရေးကြီးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အလွန်အကျိုး ဖြစ်ထွန်းမှုမရှိသော သို့မဟုတ် စွန့်စားရနိုင်ခြေများသော လုပ်ငန်းများကို စီစဉ်ဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်း ဖျက်သိမ်းနိုင်သော်လည်း အန္တရာယ်နည်းပါးပြီး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အကျိုး ခံစားခွင့်အဆင့်များကို ဦးစားပေး လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

အချို့သောကိစ္စများတွင် REDD+ လုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံအဆင့်စည်းမျဉ်းများ သို့မဟုတ် အလှူရှင် လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုအကဲဖြတ်ခြင်း (EIA)၊ မဟာဗျူဟာမြောက် ပတ်ဝန်းကျင်အကဲဖြတ်ခြင်း (SEA)၊ ကျားမရေးရာ အကဲဖြတ်မှုစသည်ဖြင့် အကဲဖြတ်မှု အမျိုးအစားများ လိုအပ်ပါသည်။ ဤကိစ္စများတွင် EIA သို့မဟုတ် အခြားအကဲဖြတ်မှုအမျိုးအစား လိုအပ်ခြင်းရှိမရှိကို အစောပိုင်းအဆင့်တွင် စစ်ဆေးရန်နှင့် ၎င်းကို သင်၏ ESA အစီအစဉ်များတွင် ပေါင်းစပ်ပါဝင်ရန် (ဥပမာ ထပ်တူထပ်နေခြင်းကို ရှောင်ရှားရန်) အကြံပြုအပ်ပါသည်။

အောက်ဖော်ပြပါပုံသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ အစီအစဉ်ကို အသိပေးရန်အတွက် ESA ဆောင်ရွက်ရန် အကြံပြုထားသော လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်ခြောက်ဆင့်နှင့် အလုံးစုံစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ၎င်းတို့နှင့် မည်သို့ကိုက်ညီကြောင်း ပြသသည်-



- **မြေပုံများ**သည် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုနားလည်ရန် အဖိုးတန်သောပံ့ပိုးကူညီမှုတစ်ခုဖြစ်နိုင်သည်။ ၎င်းတို့တွင် ကျေးရွာများ သို့မဟုတ် အခြေချနေထိုင်မှုမြေပုံများ၊ မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု၊ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ၊ သဘာဝသစ်တောများစသည်တို့ ပါဝင်နိုင်သည်။ ဤအချက်အလက်များ၏ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့်/ သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်သူများနှင့် တရားဝင်ကြောင်း ထပ်လောင်းထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများကို စစ်ဆေးရန်နှင့် မြေပုံများ၏ တရားဝင်မှုကို စစ်ဆေးရန်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ (အောက်ပါ အဆင့် ၄ ကိုကြည့်ပါ။)။ ဧရိယာအတွင်း အလွတ်သဘော သို့မဟုတ် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို စုဆောင်းရန် ထပ်လောင်းကြိုးပမ်းမှုများ ပြုလုပ်သင့်သည်။ ဥပမာ- ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာပိုင်ဆိုင်မှု သို့မဟုတ် အသုံးချမှုပိုင်ခွင့်များ၊ တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းများတွင် ရရှိနိုင်ရန် မလွယ်ပါ။
- ဤအတိုင်းအတာအဆင့်သည် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် **ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အကျိုး အမြတ်များနှင့် အန္တရာယ်များစာရင်းကို** ပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အထူးသဖြင့် ESA ၏ နောက်ဆက်တွဲအဆင့်များဆီသို့ပေးပို့ရန် လုံလောက်သော နောက်ခံအချက်အလက်များအပြင် နောက်တစ်ဆင့်ဖြစ်သည့် ESA အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပရန် ပြင်ဆင်ခြင်း။ သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်ကွက်မှန်သမျှကို ဒေသဆိုင်ရာသက်ဆိုင်သူများနှင့် ဆွေးနွေးရန်အတွက် အသိအမှတ်ပြုပြီး ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်သင့်သည်။
- ဤ အဆင့်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ စိစစ်မှုအဆင့် ကိုလည်း အကြံပြုထား ပြီး ထည့်သွင်းစဉ်းစားနေသည့် REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် လုံလောက်သော အချက်အလက်များ ရှိနေပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုအကဲဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ၊ FPIC နှင့် အခြားလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ကဲ့သို့သော နောက်ထပ် အကဲဖြတ်ရန် လိုအပ်မည့် REDD+ လုပ်ငန်းအချို့ ရှိနိုင်ပါသည် ။ ဤအဆင့်တွင် နောက်ထပ်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ လိုအပ်သည့် လုပ်ငန်းများကို ဖော်ထုတ်သိရှိ သေချာစေရန်အတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ စိစစ်ရေးဖောင်ပုံစံကို ဖြည့်သွင်းခြင်း (လုပ်ငန်းများ ဆိုင်ရာ အပိုင်း ၁.၄ ကို အောက်တွင် ကြည့်ပါ)၊ ဖြင့် ထိရောက်သော ESA၊ FPIC နှင့် အခြားလုပ်ငန်းစဉ်များကို စီစဉ်နိုင်သည်။
- ပူးပေါင်းပါဝင်မှုခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း- အဓိကကျသောအချက်အလက်များ၊ ပူးပေါင်းပါဝင်သော လုပ်ငန်း စဉ်မှတစ်ဆင့် အလားအလာများနှင့် ရွေးချယ်စရာများကို စံပြုခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း၊ မတူကွဲပြားသောနှင့် ကိုစားပြုမှုကွဲပြားသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအမျိုးမျိုး၊ အာဏာပိုင်များနှင့် ကျွမ်းကျင်သူများ၏ ဗဟုသုတများနှင့် အမြင်များပေါင်းစပ်ခြင်း။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများမှတစ်ဆင့် ကွင်းဆင်း လေ့လာခြင်းနှင့် အဖွဲ့လိုက်ဆွေးနွေးခြင်း၊ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် အတန်းအစားလျော့ကျခြင်းဆိုင်ရာ အကြောင်းအရင်းများ သို့မဟုတ် ပြဿနာများကို အတူတကွ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ဦးစားပေးသက်မှတ်ခြင်း။ ထိန်းသိမ်းရေး၊ ပြန်လည် ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အတားအဆီးများကို ပူးတွဲဖော်ထုတ်ခြင်း။ အဆိုပါပြဿနာများနှင့် အတားအဆီးများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ဖြေရှင်းနည်းများ

သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ မျှော်လင့်ထားသည့် လူမှုရေးနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို စူးစမ်းလေ့လာပါ။ REDD+ စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များသည်အားလုံးပါဝင်နိုင်ပြီး ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိရမည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဘေးဖယ် ခံထားရပြီး ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများ၏ ရှုထောင့်များပါဝင်ကြောင်း သေချာစေရန် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်သင့်သည် (အထက်ဖော်ပြချက်ကို ရည်ညွှန်းပါ)။

**ဂ) အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း။**

အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းအဆင့်တွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည့် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် အစီအစဉ် အပေါ်မူတည်၍ အဓိကလုပ်ငန်းအများအပြားပါဝင်သည့်အပြင် လုပ်ငန်းများ၏ အတိုင်းအတာ၊ ပမာဏနှင့် ရရှိနိုင်သောအရင်းအမြစ်များ ပါဝင်သည်။ အဓိကလုပ်ငန်းများတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည်-

- **ESA ညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်** - လုပ်ငန်းနယ်ပယ် သတ်မှတ်သည့် အဆင့်ပြီးနောက်၊ REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ အလားအလာရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ (ဥပမာ အန္တရာယ်များနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ) ကို သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၊ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို စီစဉ်သင့်သည်။ ၎င်းကို အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲပုံစံဖြင့် လုပ်ဆောင် လေ့ရှိပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် ၎င်းသည် သီးခြား/သီးသန့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းထက် အလုံးစုံ စီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပေါင်းစပ်ထားသည်။ သို့သော်လည်း၊ ဒေသတွင်း အခြေအနေများပေါ် မူတည်၍ အခြားဆွေးနွေးမှုရွေးချယ်စရာများကိုလည်း စူးစမ်းလေ့လာနိုင်သည် (ဥပမာ၊ မြို့နယ်/ ကျေးရွာအစည်းအဝေးများကဲ့သို့ ပုံမှန် ရှိနှင့်ပြီးသား ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆွေးနွေးခြင်း၊ အင်တာနက်/စာရွက်စာတမ်းများ အပေါ်အခြေခံ၍ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ/ကျွမ်းကျင်သူများပါဝင်ရန် နည်းလမ်း များရှာဖွေခြင်း)။ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အရေးကြီးသော ထည့်သွင်း စဉ်းစားချက်အချို့မှာ -
  - ESA ညှိနှိုင်းမှုတိုင်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် သတ်မှတ်ထားသော **သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံပြီး** အမျိုးသမီးများ၊ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ လူငယ်နှင့်သက်ကြီးရွယ်အိုများကဲ့သို့သော ဘေးဖယ်ခံထားရပြီး ထိခိုက်လွယ်အုပ်စုများ၏ ပါဝင်မှုကို တက်ကြွစွာမြှင့်တင်ရန် သေချာစေသင့်ပါသည်။ ၎င်းတို့၏ အပြည့်အဝပါဝင်မှုကို သေချာစေရန် တိကျသောနည်းလမ်းများဖြစ်သည့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်း၊ အဓိကဗဟုသုရှိသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနှင့် ဒေသန္တရဘာသာစကားများကို အသုံးပြုခြင်းကဲ့သို့သော တိကျသော နည်းလမ်းများ လိုအပ်ပါသည်။ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုတွင် ဒေသအလိုက် သက်ဆိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများပါဝင်ရန်လည်း ကြိုးပမ်းပါ။
  - တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုသည် ESA ၏ရည်ရွယ်ချက်၊ ဆွေးနွေးဆဲ REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့် အကျိုးအမြတ်များနှင့် စွန့်စားရနိုင်ခြေများ၏ ကနဦးအတိုင်းအတာ၏ရလဒ်များ၏ သတင်းအချက်အလက်များကို **ရှင်းလင်းတင်ပြသင့်ပါသည်။** မြေပုံများနှင့် နောက်ခံအချက်

အလက်များသည် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အသုံးဝင်သော အချက်အလက်များ ဖြစ်လာနိုင်သည်။

- ဆွေးနွေးမှုများနှင့် လေ့ကျင့်ခန်းများ (ဥပမာ- အဖွဲ့လိုက်လုပ်ဆောင်ခြင်း) အားဖြင့် ပါဝင်သူများ သည် ၎င်းတို့၏ရှုထောင့်မှ အကိုက်ညီဆုံးဖြစ်သော သတ်မှတ်ထားသော သက်ရောက်မှုများ (သို့မဟုတ် အကျိုးအမြတ်များနှင့် အန္တရာယ်များ) ကို ဦးစားပေးသင့် သည်။ ကျန်နေသေးသောသက်ရောက်မှုများကို ပေါင်းထည့်ရန်၊ အချက်အလက်များ ပိုမိုဖြည့်သွင်းသင့်သည် (ဥပမာ- ထိခိုက်နိုင်ခြေရှိသူများ)၊ အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရန် အစီအမံများကို ဆွေးနွေးပါ။ ။ နမူနာပုံစံများ သို့မဟုတ် ဖောင်များ (ဥပမာ ဇယား ၁ ကို ကြည့်ပါ) ကိုအသုံးပြု၍ ဤလုပ်ငန်းစဉ်ကို လမ်းညွှန်နိုင်သလို သို့မဟုတ်၊ ရှုပ်ထွေးမှုနည်းသော ကားချပ်များနှင့်အခြား နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် အကျိုးပြုပြီး အန္တရာယ်နည်းသော လုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ရန်ကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန် သင့်လျော်သော အလားအလာရှိသော တည်နေရာများကို မှတ်တမ်းတင်ရန်အတွက် မြေပုံများကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။ သင့်လျော်သော နည်းလမ်းများအတွက် အောက်ပါ အရင်းအမြစ်များဆိုင်ရာကဏ္ဍကို ကြည့်ပါ။ အလားအလာရှိသော အကျိုးအမြတ်များနှင့် အန္တရာယ်များကို သတ်မှတ်ရန်နှင့် အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရန် အစီအမံများဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရမည့် အကြောင်းအရာများဖြစ် သည့် ဒေသခံလူထုနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများကို ထိခိုက်စေသည့် (ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ဂ)၊ သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ ထိန်းသိမ်းရေး၊ (ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း င) နှင့်၊ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာနေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အန္တရာယ်များ (ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း စ နှင့် ဆ)။
- ESA တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုမှ အချက်အလက်များအား ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၏ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသော စာရင်းတွင် ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းသင့်ပြီး အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများတိုးမြှင့်ရန် အစီအမံများ အဆိုပြုသင့်သည်။ (လုပ်ငန်းများအတွက် တည်နေရာများ၊ ချဉ်းကပ်မှုများ ရွေးချယ်ခြင်း အပါအဝင်)။ REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ နေရာချထားမှု ၊ ဒီဇိုင်းနှင့် ရွေးချယ်မှုများကို ထောက်ပံ့ရန် အထက်ပါအချက်အလက်များကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ထည့်သွင်းရမည်သည်။

ဇယား ၁။ အကျိုးအမြတ်နှင့် အန္တရာယ်အကဲဖြတ်ခြင်းအတွက် ရှိရင်းသော ဇယားနမူနာ

REDD+ လုပ်ငန်း	တည်နေရာ	အလားအလာ အကျိုး အမြတ်/ အန္တရာယ်	ဖြစ်နိုင် ခြေ (L/M/H )	သက်ရောက်မှုရှိ နိုင်သော ပတ်သက်ဆက် စပ်သူများ	မြှင့်တင်ခြင်း/လျော့ ပါးရေး အစီအမံများ
ဒီရေတောပြန်လည် စိုက်ပျိုး ခြင်း- လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် ဒီရေတောပျိုးပင် များ စိုက်ပျိုးခြင်း။	ခရိုင်/မြို့နယ်/ရပ်ရွာ	အကျိုးအမြတ်- ငါးမွေးမြူရေးများအပါအဝင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ အတွက် ဒီရေတောအတွင်း နေထိုင်ရာနေရာများ တိုးချဲ့ခြင်း။	M	တံငါသည်များ (အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများ) ; ခရီးသွားများ; ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး အဖွဲ့အစည်း	ဒီရေတောဂေဟဗေဒ ပညာရှင်မှ ကြိုတင် အကဲဖြတ်ခြင်း။ ကာကွယ်မှုအောက် တွင်ရှိသော ဧရိယာ များ ကို အာရုံစိုက်ပါ။
		အန္တရာယ်- သစ်တော ပြန်လည်စိုက်ပျိုးသော နေရာများသည် ကာကွယ်တောအဖြစ်သက်မှတ်ပါက တောင်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အစိတ်အပိုင်းတချို့ ဆုံးရှုံးနိုင်သည်။	H	ပုစွန်နှင့် ဆန်စိုက် တောင်သူများ၊ စိုက်ပျိုးရေး အဖွဲ့အစည်း	"ဒီရေတောပုစွန်" များအား တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်လုပ် ရန် အရွှေ့အပြောင်းကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊ တိုးချဲ့ပညာပေးခြင်း

- **ဘေးအန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို မြှင့်တင်ရန် အစီအမံများကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခြင်း-** အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ESA သည် သတ်မှတ်ထားသော အန္တရာယ်များ သို့မဟုတ် အနုတ်လက္ခဏာသက်ရောက်မှုများကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ သို့မဟုတ် အပြု သဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများကို မြှင့်တင်ရန် သီးခြားအစီအမံများကို သတ်မှတ်သင့်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ REDD+ လုပ်ငန်းတစ်ခုစီနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပူးတွဲအကျိုးအမြတ်များ ပေးအပ်ခြင်း နှင့် အန္တရာယ်များကို အနည်းဆုံးဖြစ်စေရန်အတွက် မည်ကဲ့သို့ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည်နှင့် မည်သည့်နေရာတွင် အကောင်အထည်ဖော်ရမည်ကို အဆိုပြုချက်များကို ပြုလုပ်သင့်သည်။ ဤအဆင့်အတွက် နောက်ထပ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာများမှာ-

- လက်ရှိလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သို့မဟုတ် အစီအစဉ်များကိုတည်ဆောက်ခြင်း (ဥပမာ- စိုက်ပျိုးရေး တိုးချဲ့ပညာပေးမှု သို့မဟုတ် လေ့ကျင့်ရေးအစီအစဉ်များ) ကဲ့သို့သော **ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိနိုင်သည်။** သတ်မှတ်ထားသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များ (ဥပမာ EIA၊ FPIC) ကို အသုံးပြုခြင်း၊ အခြား REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ခြင်း (ဥပမာ- သစ်တောကာကွယ်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်ကို ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ခြင်း)၊ REDD+ လုပ်ငန်းကို မည်ကဲ့သို့ အကောင်အထည်ဖော်ရမည်ကို ပိုမိုတိကျစွာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း (ဥပမာ- အထူးသဖြင့် ထိခိုက်လွယ်သောအပိုင်းအပိုင်းများထံရောက်ရှိရန် ရည်မှန်းချက် တွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများကို ရွေးချယ်ခြင်း)၊ အပြုသဘောဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို မြှင့်တင်ရန် နောက်ထပ်လုပ်ဆောင်မှုများကို အဆိုပြုခြင်း (ဥပမာ- သစ်တောစစ်တမ်း တစ်ခုတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုထည့်သွင်းခြင်း)။
- စွန့်စားရမှုများတွင်၊ **'လျော့ပါးရေးဆိုင်ရာ အဆင့်အဆင့်'** <sup>20</sup>သည် ချဉ်းကပ်မှု အဆင့် သတ်မှတ်ခြင်းပါဝင်သည့် အသုံးဝင်လုပ်နည်းလုပ်ဟန်တစ်ခု ဖြစ်နိုင်သည်။ အကောင်းဆုံးမှာ ဆိုးရွားသောလူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ရှားရန်၊ သို့သော် ရှောင်ရှားရန် မဖြစ်နိုင်ပါက၊ အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်၊ ကျန်ရှိသော အလားအလာရှိသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လက်ခံနိုင်လောက်သည့် အဆင့်အထိ လျော့ပါးသွားစေရန်၊ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ကျန်ရှိသောသက်ရောက်မှုများအတွက် လျော်ကြေး သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေးခြင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ လုံလောက်စွာ လျော့ပါးသွားခြင်း သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေးခြင်းမရသော ကြီးမားသောအန္တရာယ်များရှိသော လှုပ်ရှားမှုများကို ကျင်းပခွင့်မပြုသင့်ပါ။
- အဆိုပြုထားသော စွန့်စားရမှု လျော့ချရေး/အကျိုးအမြတ် မြှင့်တင်မှု အစီအမံများအကြောင်း **လုံလောက်သော သတင်းအချက်အလက်များ ပေးဆောင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း သေချာစေရန်** အရေးကြီးပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ တိုင်းတာမှုတစ်ခုစီတွင် လိုအပ်မည့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်း/ လေ့ကျင့်မှု အပါအဝင်၊ တိုင်းတာမှုအား အခြားလုပ်ဆောင်မှုများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုရှိမရှိ၊ မည်သူက တာဝန်ယူမည်နည်း (ဥပမာ- REDD+ လုပ်ငန်းနှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်သည့်လက်ရှိ သို့မဟုတ် အစီအစဉ်ဆွဲထားသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အစီအစဉ်)နှင့် ကုန်ကျစရိတ်ကို ဘယ်လိုကာမိမလဲ စသည်တို့ကိုသေချာစေရမည် ဖြစ်ပါသည်။
- **ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်ခြင်း-** ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်ခြင်းသည် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း လည်းဖြစ်သင့်ပြီး ပိုမိုထိရောက်မှုရှိရန်အတွက် ကွင်းဆင်းလည်ပတ်မှုတိုင်းသည် ခေါင်းစဉ်အမျိုးမျိုး ကိုလွှမ်းခြုံနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး မြေပြင်အမှန်တရား သစ်တောအခြေအနေ၊ အဆိုပြုလုပ်ငန်းများ ၏ ဖြစ်နိုင်ခြေကို အကဲဖြတ်ခြင်းစသည့် ရည်ရွယ်ချက်များစွာကို ပြည့်မီစေရန်၊ အဆိုပြုထားသော REDD+ လုပ်ငန်းများအပေါ် ပိုမိုဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပြီး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ထပ်မံခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း။ ၎င်းသည် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများကဲ့သို့သော

<sup>20</sup>ဥပမာ- <https://www.forest-trends.org/bbop/bbop-key-concepts/mitigation-hierarchy/>; [https://www.panda.org/wwf\\_news/?362819/First-Things-First-Avoid-Reduce--and-only-after-thatCompensate](https://www.panda.org/wwf_news/?362819/First-Things-First-Avoid-Reduce--and-only-after-thatCompensate)



**ဒေသခံလူထုများနှင့် အထူးသဖြင့် ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများအား အဆိုပြုထားသော REDD+ လုပ်ငန်းများအကြောင်း** နှင့် သစ်တော၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် အခြား သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍများအပြင် အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည့် **အကျိုး သက်ရောက်မှုများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာပြဿနာများကို ဆွေးနွေးရန် အရေးကြီးသော အခွင့်အရေးတစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ** ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုလုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုဖော်ဆောင်ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် REDD+ လုပ်ငန်းများသည် သစ်တောများ၊ ဒေသခံလူထုများနှင့် အခြားပါဝင်ပတ်သက်သူများအပေါ် မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည်ကို အခြေခံလူတန်းစားများ၏ အမြင်ကိုရရှိရန် အရေးကြီးပါသည်။ ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်နိုင်သည်-

- ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းအတွက် **သင့်တော်သော နေရာအချို့ကို** ရွေးချယ်သင့်ပါသည်။ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းအရွယ်အစားပေါ်မူတည်၍ ၎င်းတို့သည် သက်ဆိုင်ရာပတ်ဝန်းကျင်နှင့်/သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရေးဂေဟစနစ်နှင့် လူမှုစီးပွားအခြေအနေများ (ဥပမာ- မတူညီသော လူမျိုးစုများရှိနေခြင်း၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုမြင့်မားသောအခြေအနေများ) ကိုကိုယ်စားပြုသင့်ပါသည်။ ပိုမိုအန္တရာယ် များ/ အကျိုးအမြတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခြေများသောနေရာများ သို့မဟုတ် မြင့်မားသောအဆင့်အန္တရာယ်များ/ အကျိုးအမြတ်များအတွက် အလားအလာရှိသော၊ မတူညီသောပြဿနာများနှင့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ပေးမှုများကို အကဲဖြတ်ရန် ဖြစ်နိုင်သည့်နေရာများကိုလည်း ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်နိုင်သည် (ဥပမာ- မတူကွဲပြားသော REDD+ လုပ်ငန်းများကို အဆိုပြုထားသော သစ်တောများနှင့် မြေယာအသုံးပြုမှု အမျိုးအစားအမျိုးမျိုးရှိခြင်း)။
- ကွင်းဆင်းအခြေအနေတွင် **ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၊ ဒေသခံများ နှင့် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ပြီး အခြားဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ** (ဥပမာ- ယခုအချိန်အထိ စီမံကိန်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ရန် ခက်ခဲသောသူများ) နှင့် သာတူညီမျှသောကိုယ်စားပြုမှုများကို သေချာရမည်။ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုဖြင့် အကဲဖြတ်ခြင်း (PRA) နည်းစနစ်များ ကဲ့သို့သော ပူးပေါင်းပါဝင်သောမြေပုံဆွဲခြင်း (အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော လေးထောင့်ကွက် ၅ ကို ကြည့်ပါ)၊ အလားအလာရှိသောသက်ရောက်မှုများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန်နှင့် အဆိုပြုထားသောလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည်ရန်အဓိကဗဟုသုတရှိသူများနှင့် အင်တာဗျူးများနှင့် အုပ်စုဆွေးနွေးမှုများကို အသုံးပြုနိုင်သည် (အောက်ပါ အရင်းအမြစ် များ ကဏ္ဍတွင်ကြည့်ပါ)။
- ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်ခြင်းမပြုမီ၊ ကွင်းဆင်းအဖွဲ့သားများသည် သွားရောက်မည့် နေရာများ၏ နောက်ခံအချက်အလက်နှင့် အဆိုပြုထားသော လုပ်ငန်းများကို **အသေအချာပြင်ဆင်သင့်သည်။** တွေ့ဆုံမေးမြန်းရန် အဓိကလူစာရင်းများ နှင့် သွားရောက်လည်ပတ်မည့်နေရာများ၊ အင်တာဗျူး/အုပ်စုဆွေးနွေးမှု လမ်းညွှန်ချက်များ သို့မဟုတ် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ဆွေးနွေးမှုများကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် လိုအပ်သော ပစ္စည်းများ၊ ဥပမာ မြေပုံများ၊ ဇယားများ/ဇယားများ၊ ဓာတ်ပုံများလည်း ပြင်ဆင်သင့်သည်။

- ကွင်းဆင်း အကဲဖြတ်မှုအတွင်း စုဆောင်းရရှိထားသော အချက်အလက်များကို ဂရုတစိုက် မှတ်တမ်းတင်ထားသင့်ပြီး အဓိကတွေ့ရှိချက်များအား အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ESA လုပ်ငန်းစဉ် တွင် ပြန်လည်တင်ပြရမည်။ အထူးသဖြင့် တွေ့ရှိချက်များအရ REDD+ လုပ်ငန်း၏ ဒီဇိုင်း နှင့်/သို့မဟုတ် တည်နေရာအား ပြင်ဆင်မှုများ လိုအပ်နိုင်သည် သို့မဟုတ် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ လေးနက်သော စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခများ ပါဝင်နေခြင်း ရှိနိုင်သည်။
- **REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ဦးစားမှုများနှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း** - ညှိနှိုင်းမှုရလဒ်များ၊ ESA နှင့် ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်ခြင်းရလဒ်များကို တည်ဆောက်ကာ၊ ဖော်ထုတ်ထားသော ဖြေရှင်းချက်များကို ဦးစားပေးရွေးချယ်ပြီး REDD+ လုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် အစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းရန်အတွက် ၎င်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်သင့်သည့် နယ်ပယ်များနှင့်အတူ ဖော်ဆောင်သင့်သည် (အချို့သောကိစ္စများတွင် သတိပြုရန်၊ ဥပမာ-လုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ထားပြီး ဖြစ်သည့်နေရာများအတွက် အကောင်အထည်ဖော်မည့် နေရာများဖော်ထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် နောက်တစ်ဆင့်အတွက် ကြိုတင်စီစဉ်ခြင်းအပေါ် အာရုံစိုက်နိုင်သည်။)။ ရွေးချယ်ထားသော REDD+ လုပ်ငန်းများသည် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားသောအချက်အလက်နှင့် အထောက်အထား များပေါ်တွင် အခြေခံသင့်ပြီး ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းအားဖြင့် ရွေးချယ်သင့်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် အတန်းအစားကျဆင်းမှုကိုဖြစ်ပေါ်စေသော တွန်းအားများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ဖြစ်နိုင်ခြေအရှိဆုံး လုပ်ငန်းများကို ရွေးချယ်သင့်သည်။ သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် မြှင့်တင်ရေးတွင် အတားအဆီးများ အပြင် လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်နိုင်ဖွယ်ရှိသော အချက်အလက်အားလုံးလည်သဘောပေါက်ခြင်းတို့ကို အခြေခံ၍ လုပ်ငန်း များအား ရွေးချယ် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ရွေးချယ်ထားသော REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက်၊ လုပ်ဆောင်နိုင်ခြေရှိသော အခြေအနေများ၊ လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များနှင့် လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သော မူဘောင်များ ပါဝင်သည့်သူများစသည့် နောက်ထပ်လုပ်ဆောင်ရန်များ လိုအပ်နိုင်သည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းတို့တွင် ဆွေးနွေးပွဲများ၊ ပညာရှင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ နောက်ထပ် အဆိုပြုတည်နေရာများ မြေပုံဆွဲခြင်း/ဦးစားပေးသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ဒေသခံများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းနှင့် မြေပြင်အခြေအနေအတွက် ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။
- **ESA ကို အပြီးသတ်ခြင်း**- ဒေသဆိုင်ရာ အဆိုပြုထားသော REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ အလားအလာရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဦးစားပေးသတ်မှတ်ထားပြီး၊ အန္တရာယ်များကိုလျှော့ချရန်နှင့် အဆိုပြုထားသော အကျိုးကျေးဇူးများကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် အစီအမံများပြီးသည်နှင့်၊ ESA ကိုလည်း အပြီးသတ် လုပ်ဆောင်သင့်ပြီး ရလဒ်များကို REDD+ အစီအစဉ်အချုပ်တွင် ပေါင်းစပ်ထားရပါမည်။ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော REDD+ စီမံကိန်းအဖွဲ့နှင့် ESA အား ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းအပြင်၊ အဓိက အကြံပြုချက်အကျဉ်းချုပ်ကို ပြင်ဆင်ရန်နှင့် ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်မှုအစီရင်ခံစာများ၊ မြေပုံများ၊ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များကိုဖော်ပြထားသောဇယားများကဲ့သို့ သက်ဆိုင်ရာပစ္စည်းများကို

စီမံကိန်းအဖွဲ့များမှ အပြည့်အဝရရှိနိုင်ကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ESA သည် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ နောက်ဆုံးရွေးချယ်မှု၊ ဒီဇိုင်းနှင့် တည်နေရာ၊ ထိုလုပ်ငန်းများအတွက် ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် M&E မူဘောင်တို့ကို အသိပေးရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထို့ကြောင့် ESA ကိုဆောင်ရွက်နေသည့်အဖွဲ့သည် REDD+ အစီအစဉ်ပြင်ဆင်မှုတွင် အနီးကပ်ပါဝင်သင့်ပြီး ၎င်း၏ အပြီးသတ်အစီအစဉ်တွင် ပြတ်ပြတ်သားသားပြောဆိုသင့်သည်။ နောက်ဆုံး ESA ၏ပုံစံသည် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အသုံးဝင်ဆုံးနှင့် အသင့်လျော်ဆုံးဟု ယူဆထားသည့်အရာ အပေါ် မူတည်ပြီး၊ ဥပမာ- အကျိုးအမြတ်နှင့် အန္တရာယ်ပြဇယားများ၊ ESA အစီရင်ခံစာ စသည်တို့ အပေါ်မူတည်ပါသည်။

**ဃ) စောင့်ကြည့်ခြင်း။**

- **စောင့်ကြည့်ခြင်းလေ့လာနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း မူဘောင်** - REDD+ အစီအစဉ်တွင် လုပ်ငန်းများ၏ စောင့်ကြည့်လေ့လာအကဲဖြတ်မှု (M&E) အတွက် သင့်လျော်သော မူဘောင်တစ်ခု ပါဝင်သင့်သည်။ နယ်ပယ် အသစ်ဖြစ်သည့် ရှုပ်ထွေးသောဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများနှင့် စွက်ဖက်မှုများအတွက် ၎င်းတွင် "ပြောင်းလဲမှုသီအိုရီ" (Theory of change" ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် ပါဝင်နိုင်သည် (မျှော်မှန်းထား သော စီမံကိန်းများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများအပြင် M&E မူဘောင်များကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် ကူညီပေးလေ့ရှိသောနည်းတစ်ခု၊ လုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် ထိုအကျိုးသက်ရောက်မှုကို ရရှိရန်လမ်းကြောင်းများ)နှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာစစ်ဆေးရန်အတွက် အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ ပြင်ဆင်မှု။ M&E သည် လုပ်ငန်းများ၏ အလားအလာနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ခြေရာခံမိကြောင်း သေချာစေခြင်းအပြင် ဘေးအန္တရာယ်များ သို့မဟုတ် ကောင်းကျိုးများကို တိုးမြှင့်စေရန် ESA မှတစ်ဆင့် သတ်မှတ်ထားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးကဏ္ဍများ ပါဝင်သင့်သည်။ ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ အခန်း ၇ တွင် ပြောင်းလဲမှုသီအိုရီနှင့် M&E တို့ကို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။
- **စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းအတွက် အရင်းအမြစ်များ** - စောင့်ကြည့်လေ့လာစစ်ဆေးရန်အတွက် မည်သည့် အချက်အလက်ရရှိနိုင် ပြီး နှင့် ဖြည့်စွက်ရန် လိုအပ်နိုင်သည့် ဟာကွက်များကဲ့သို့သော M&E အစီအစဉ်၏ ဖြစ်နိုင်ခြေနှင့် ထိရောက်မှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။ ပုံမှန် M&E လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုံလောက်သော အရင်းအမြစ်များကို ခွဲဝေပေးရန် အရေးကြီးပါသည်။ စောင့်ကြည့်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအပြင် အစီအစဉ်၏ အကဲဖြတ်ခြင်းတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်သော M&E ကို ဖြစ်နိုင်ပါက ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။

**င) ငွေစာရင်း။**

- အဆိုပြုထားသော လုပ်ငန်းများ ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်ချက်များကို နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းများအပေါ် အခြေခံ၍ REDD+ လုပ်ငန်းများ/ အစီအစဉ်အတွက် အသေးစိတ်ငွေစာရင်းကို ပြင်ဆင်ထားသင့်သည်။ ၎င်းစာရင်းသည် အကောင်အထည် ဖော်မှုကုန်ကျစရိတ်အပြင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ အသုံးပြုမှုကို ပံ့ပိုးပေးသည့်ကုန်ကျစရိတ်များ၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ စွမ်းဆောင်မြှင့်တင်ခြင်း၊ ဆက်သွယ်ရေး နှင့်

M&E အတွက် တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပြီး ရရှိနိုင် ဘဏ္ဍာငွေ ရင်းမြစ်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။

**စ) အပြီးသတ်ခြင်း။**

- **နောက်ဆုံးပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်း** - အစီအစဉ်သည် အစောပိုင်း ဆွေးနွေးမှုများအတွင်း ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အရာမှ ပြောင်းလဲလာဖွယ်ရှိပြီး အဆိုပြုထားသော REDD+ အစီအစဉ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး အတည်ပြုရန် နောက်ဆုံးလုပ်ငန်းစဉ်ကို စီစဉ်သင့်သည်။ ၎င်းကိုလုပ်ဆောင်ပုံသည် ဒေသန္တရအခြေအနေနှင့် စီစဉ်မှုလိုအပ်ချက်များပေါ်တွင်မူတည်သော်လည်း နောက်ဆုံးအလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲ၊ အွန်လိုင်းပြန်လည်သုံးသပ်သည့်ကာလ သို့မဟုတ် အခြားနည်းလမ်းများ ပါဝင်နိုင်သည်။ ESA တွေ့ရှိချက်များကို မီးမောင်းထိုးပြခြင်းနှင့် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဒီဇိုင်းတွင် ၎င်းတို့ကို ပေါင်းစပ်ထားပုံသည် REDD+ အစီအစဉ်အတွက် နောက်ဆုံးအကြိမ်ဆွေးနွေးမှု/ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းလည်းဖြစ်သင့်ပြီး ဤကျယ်ပြန့်သော သက်ဆိုင်သူအုပ်စုအတွက် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများအကြောင်းလေ့လာရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ခု ပေးဆောင်ပါသည်။ အစီအစဉ်တွင် ၎င်းတို့ကို မည်သို့ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခဲ့သည်နှင့် ပတ်သက်၍ တုံ့ပြန်ချက်ပေးရန်။
- **အတည်ပြုချက်လုပ်ငန်းစဉ်** - အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ အစီအစဉ်၏အတည်ပြုချက်အတွက် အချို့သော လုပ်ငန်းစဉ်များ (ဥပမာ- ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၊ အစိုးရဌာနတစ်ခု၊ သို့မဟုတ် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့ပေါင်းစုံ ကော်မတီ)။ လိုအပ်သော အတည်ပြုချက်လုပ်ငန်းစဉ်များကို သိရှိထားရန်နှင့် ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အချိန်ပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။
- **မျှဝေခြင်း နှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း**- နောက်ဆုံး အတည်ပြုထားသော REDD+ အစီအစဉ်အား သင့်လျော်သော ဘာသာစကားများအပါအဝင် အဓိကသက်ဆိုင်သူများနှင့် အများသူငှာ ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ မျှဝေသင့်သည်။

*REDD+ အစီအစဉ်နှင့် အကဲဖြတ်မှုကို ပံ့ပိုးရန် သတင်းအချက်အလက်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည် ဟာကွက်များအား ဖြေရှင်းခြင်း။*

သတင်းအချက်အလက်ရရှိနိုင်မှုအကဲဖြတ်ခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်းနှင့် စုစည်းခြင်းတို့အပါအဝင် အကောင်းဆုံး ရရှိနိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များဖြင့် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် လိုအပ်ချက်များသည် သည် REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော အဆင့်များဖြစ်သည် (အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း)။ ဖြစ်နိုင်လျှင် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများသည် သစ်တောများ၊ မြေယာအသုံးပြုမှု၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ အစုအဖွဲ့များ၊ ရပ်ရွာလိုအပ်ချက်များနှင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည့် REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြားအချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ တစ်နိုင်လုံးနှင့် ဒေသအလိုက်ရရှိနိုင်ပြီး နောက်ဆုံးပေါ် အချက်အလက်များကို စုဆောင်းသင့်သည်။ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေး ချဉ်းကပ်မှုများနှင့်အတူ၊ တရားဝင်စာရင်းအင်းနှင့် အစီရင်ခံစာများကဲ့သို့သော အရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုပါ။

အချို့ကိစ္စများတွင်၊ ရရှိနိုင်သောအချက်အလက်တွင် ကွာဟချက်၊ အသုံးဝင်သည့်အတိုင်းအတာတစ်ခုတွင် အချက်အလက်မရှိခြင်း သို့မဟုတ် အချက်အလက်ရယူရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများရှိနိုင်သည်။ တရားဝင် နိုင်ငံတော် နှင့် ဒေသန္တရရင်းမြစ်များမှလွဲ၍ REDD+ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် REDD+ နှင့်ပတ်သက်သော ဆက်သွယ်မှုများကို ပံ့ပိုးရန် အချက်အလက် အရင်းအမြစ်ရှာဖွေခြင်းအတွက် ရွေးချယ်စရာအချို့မှာ-

- ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် သတင်းအချက်အလက်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ဥပမာ - ဒေသဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းပါဝင်မြေပုံဆွဲခြင်း၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သစ်တောရေးရာကိစ္စရပ်ဆိုင်ရာ ဒေသန္တရဗဟုသုတများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ အစုအဖွဲ့အလိုက် ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခြင်း စသည်ဖြင့်၊
- [Myanmar Information Management Unit](#) | [One Map / CDE](#) | [Open Development Mekong](#) | [Servir Mekong](#) နှင့် [UN-REDD အောက် မဲခေါင်ဒေသ ဒစ်ဂျစ်တယ် အရင်းအမြစ်များစာရင်း](#) ကဲ့သို့သော အမျိုးသားနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရမဟုတ်သော သတင်းအချက်အလက်စနစ်များနှင့် အခြားအရာများ။
- [Global Forest Watch](#) | [UN Biodiversity Lab](#) | [Hand in Hand Geospatial Platform](#) နှင့် [Risk and Resilience Portal Decision Support System](#) ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာ သတင်းအချက်အလက် စနစ်များ ။

REDD+ စီမံကိန်းအတွက် ခိုင်မာသော အချက်အလက်အခြေခံကို သေချာစေသည့်အပြင်၊ REDD+ အစီအစဉ် ရေးဆွဲသူများသည် အစောပိုင်းအဆင့်တွင် ၎င်းတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သတ်သူများ၏ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး လိုအပ်ချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ အကောင်းဆုံးကတော့၊ အသိပညာမြှင့်တင်ရေး၊ လေ့ကျင့်ရေးနဲ့ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ခိုင်မာအားကောင်းရေး တွေမှာ လိုအပ်တဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေကို **အစီအစဉ်အစီအစဉ်အတောအတွင်း** ဘဏ္ဍာငွေလျာထားသတ်မှတ် ပေးမှာဖြစ်ပြီး၊ ထို့ကြောင့် REDD+ အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲထားသမျှတွင် ရောင်ပြန်ဟပ်နေပါသည်။ သို့သော်လည်း အချို့သောကိစ္စများတွင် အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်အတွင်း ထပ်လောင်းစွမ်းရည်လိုအပ်ချက်များ ပေါ်လွင်လာမည်ဖြစ်ပြီး အစီအစဉ်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လိုအပ်နိုင်သည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းစံနှုန်းများတွင် မှတ်သားထားသည့်အတိုင်း REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် **ပါဝင်နိုင်မှုစွမ်းရည်အားနည်းသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့များ** (နေရာဒေသတစ်ခုချင်းစီအခြေအနေအလိုက်ကွာခြားနိုင်သော်လည်း ဥပမာ- ဆင်းရဲသော အိမ်ထောင်စုများ၊ မှတ်တမ်းတင်ထားသော မြေယာအခွင့်အရေးမရှိသော အုပ်စုများ၊ စသဖြင့်) ကို ဖော်ထုတ်ပြီး အထူးအာရုံစိုက်သင့်သည်။ သင့်လျော်သောအစီအစဉ်များ သက်ဆိုင်သူများကို အခွင့်အလမ်းများပေးဆောင်ရန်နှင့် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းတွင်သာမက လုပ်ငန်းများတွင်ပါ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ၎င်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက်ရန်ထားရှိသင့်သည်။ ၎င်းတို့တွင် သင့်လျော်သောပုံစံများနှင့် ဒေသန္တရဘာသာစကားများဖြင့် အသိပညာပေးခြင်းအတွက် ရည်မှန်းသောစာအုပ်များ၊ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးပွဲများနှင့် လေ့ကျင့်မှုများ၊ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် သင်ယူရန်အခွင့်အလမ်း များပါဝင်သည်။ ထို့အပြင်၊ REDD+ လုပ်ငန်း ဒီဇိုင်းတွင်

ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပါဝင်မှုနှင့် အခြေအနေများအံဝင်ခွင်ကျဖြစ်စေရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ ဥပမာ- ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးပေးသည့် လုပ်ငန်းများကို အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်စေရမည်။ အထောက်အပံ့လိုအပ်နေသော ထိခိုက်လွယ်သည့် အစုအဖွဲ့များမှ လက်လှမ်းမီနိုင်ရမည်။

**အခြေအနေပေးပါက REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းတွင်** ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ (အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသား အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများ) ပါဝင်နိုင်ရန် အခွင့်အရေးပေးရမည်။ (ဥပမာ- စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ကင်းလှည့်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အစီအစဉ်များ စသည်ဖြင့် ပံ့ပိုးပေးခြင်းစသည်၊ လုပ်ငန်းများ၏ သဘောသဘာဝပေါ်မူတည်၍။) ဤကဲ့သို့သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် လေ့ကျင့်ရေး၊ စက်ကိရိယာများ ပံ့ပိုးမှု၊ သမဝါယမ သို့မဟုတ် ကွန်ရက်များ ထူထောင်ခြင်းစသည့် ဒေသဆိုင်ရာနှစ်သက်မှုများ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ဘာသာစကားစသည်တို့နှင့် အထူးအလေးထားရမည့် လိုအပ်ချက် များ (ဥပမာ ဘေးကင်းလုံခြုံရေး၊ မသန်စွမ်းသူများ ပါဝင်နိုင်မှု၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အိမ်ထောင်စုဇယား စသည်) တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းစသည့် **စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အခြားသောပံ့ပိုးကူညီမှုယန္တရားများ** လိုအပ်နိုင်ဖွယ် ရှိမည်ဖြစ်သည်။

စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အသိပညာလွှဲပြောင်းပေးခြင်းသည် ဒေသခံလူထုများနှင့် သက်ဆိုင်သူများ ပြင်ပ ပညာရှင်များထံမှ လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုနှင့် အသိပညာများခံယူခြင်းဖြင့် တစ်ဖက်တည်းကို ဦးတည်သော လုပ်ငန်း မဖြစ်သင့်ကြောင်း ကိုလည်း သတိပြုရန် အရေးကြီးပါသည်။ REDD+ ၏ စီမံချက် ရေးဆွဲ ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် **ဒေသခံလူထုနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အသိပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများကို** ဆောင်ကြဉ်းရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်လည်း ပေးစွမ်းနိုင်သည်။ ရိုးရာ သို့မဟုတ် ဒေသန္တရဗဟုသုတနှင့် အလေ့အကျင့်များကို ရေးဆွဲရန်နှင့် အကျိုးရှိစေမည့် အလားအလာရှိသော အချိန်အဆက်များ ကိုရေးဆွဲရန် ရွေးချယ်စရာများကို အစီအစဉ်တွင် (အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း) တွင် ပေါင်းစည်းသင့်ပြီး သက်ဆိုင်မှုရှိပါက FPIC အောက်တွင် ထည့်သွင်း နိုင်ပါသည် (အခန်း ၂ ကိုကြည့်ပါ)။

REDD+ လုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် စွမ်းရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလိုအပ်ချက်များကို ကောင်းစွာနားလည်ရန်၊ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရန်နှင့် ဒေသန္တရအသိပညာပေါင်းစပ်ရန် အခွင့်အလမ်းများကို နားလည်ရန်၊ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် **စွမ်းရည် သို့မဟုတ် လေ့ကျင့်ရေးလိုအပ်ချက်များ အကဲဖြတ်မှုများ အပါအဝင် ရရှိနိုင်သောနည်းလမ်းများနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများကို အသုံးပြုရန် စဉ်းစားသင့်သည်။** စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ ၊ အကောင်းဆုံးအားဖြင့် အစီအစဉ်အဆင့် မှ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့များပါဝင်မှုဆိုင်ရာ အခန်း ၃ သည် REDD+ အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက် ခြင်းဆိုင်ရာ အပိုဆောင်းအချက်အလက်များနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များ ပါဝင်သည်။

## ၁.၃။ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ

အောက်ဖော်ပြပါ ကဏ္ဍတွင် REDD+ လုပ်ငန်းများ စီစဉ်ခြင်းနှင့် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်းအတွက် သက်ဆိုင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းအချို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

အဆိုပြုထားသော လုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံတော်နှင့် ဒေသအလိုက် စီမံကိန်းဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများ၊ အစီအစဉ်များနှင့် ကိုက်ညီကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် REDD+ စီမံကိန်းအဖွဲ့မှ ၎င်း စာရွက်စာတမ်းများကို ရည်ညွှန်းသင့်ပါသည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် ပေါင်းစပ်နိုင်သည် သို့မဟုတ် ချိတ်ဆက်နိုင်ပါသည် (ဥပမာ- ခရိုင်သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်များ သို့မဟုတ် ဒေသတွင်း အဓိကစီမံကိန်း အစီအစဉ်များ)။ REDD+ စီမံကိန်းအဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့လုပ်ငန်းများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ ကို ကောင်းစွာသိရှိထားသင့်ပြီး အထူးသဖြင့် စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သည့် လိုအပ်ချက်များ (ဥပမာ- သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေထူထောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောထူထောင်ခြင်း) နှင့် ပတ်သက်သည့် လိုအပ်ချက်များကို ချမှတ်ပေးသည့်နေရာတွင်လည်း အကျွမ်းတဝင် ရှိသင့်သည်။ EIA Procedure (2015) နှင့် Ethnic Rights Protection Law (2015) ကဲ့သို့သော စည်းမျဉ်းများသည် စီမံချက် အသစ်များအတွက် ယေဘုယျလိုအပ်ချက်အချို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

### ဆက်စပ်နေသည့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း နမူနာစာရွက်စာတမ်းများ

- အမျိုးသား REDD+ မဟာဗျူဟာ (နောက်ဆုံးမူကြမ်း၊ ၂၀၁၉) - မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ အတွက် ရည်မှန်းချက်များနှင့် အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ထားပါသည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ် (၂၀၁၈-၂၀၃၀) - မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၃၀ ခုနှစ်အထိ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းချက်များအား ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အစီအစဉ်ကို မဏ္ဍိုင်ကြီး ၃ ခု၊ ပန်းတိုင် ၅ ခု၊ မဟာဗျူဟာ ၂၈ ခု နှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ၂၅၁ ခု နှင့်အတူ SDGs နှင့် ကိုက်ညီအောင် ဖော်ဆောင်ထားသည်။
- အမျိုးသားသစ်တောမဟာစီမံကိန်း (၂၀၀၁-၂၀၃၁) - ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး၊ ကျွန်းသစ်များ စဉ်ဆက်မပြတ်ထုတ်ယူခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း၊ ရေဝေရေလဲ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ထင်းအစားထိုးမြှင့်တင်ရေးအပါအဝင် ၎င်းကာလအတွက် သစ်တော အစီအစဉ်များကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြထားသည်။
- လယ်ယာကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာ (၂၀၁၈-၂၀၂၃) - ရေတို၊ အလတ်စားနှင့် ရေရှည်တွင် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍအတွက် ရှင်းလင်းသော ဦးစားပေးကဏ္ဍများကို ချမှတ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးမူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်ရေးလုပ်ငန်းများကို စနစ်တကျ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် လက်ရှိအစီအမံများကို စုစည်းကာ ပြည်တွင်းပြည်ပ

ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ တည်ဆောက်ရန်လုပ်ငန်းများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

**ဒေသအလိုက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများ**

- မြန်မာနိုင်ငံ ခရိုင်သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းများ- DFMP များကို ခရိုင်သစ်တောရုံးများမှ ၁၀ နှစ်တစ်ကြိမ် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး လက်ရှိအဆင့်မှာ ခရိုင်အဆင့်သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုကို လမ်းညွှန်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး လက်ရှိအဆင့်မှာ ၂၀၁၇-၂၀၂၆ ဖြစ်သည်။
- သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေစီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်- PA စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်သည် သတ်မှတ်ကာလ တစ်ခုအတွင်း သီးသန့်ကာကွယ်တောဧရိယာအတွင်း အသုံးချရန်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် အတွက် မူဘောင်တစ်ခုနှင့်အတူ စီမံခန့်ခွဲမှုချဉ်းကပ်မှုနှင့် ပန်းတိုင်များကိုချမှတ်ထားသည့်မှတ်တမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။<sup>21</sup> ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ဥပဒေ(၂၀၁၈)တွင် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများရှိလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်အချို့ပါရှိသည် (အောက်တွင်ကြည့်ပါ)။ သို့သော် ဤဥပဒေအကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် စည်းမျဉ်းများနှင့် အသေးစိတ်လမ်းညွှန်ချက်များကို မရရှိနိုင်သေးပါ (၂၀၂၂ ခုနှစ်အစောပိုင်းအထိ)။
- ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအစီအစဉ်- CF အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ရရှိရန်အတွက် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲထားသည့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလမ်းညွှန်ချက်များ (CFI၊ 2019) အောက်တွင် လိုအပ်ပါသည်။ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်တွင် သတ်မှတ်ထားသော ခွင့်ပြုထားသော သစ်များထုတ်ယူခြင်းနှင့် သစ်တောဥပဒေတို့ကို လိုက်နာခြင်းအပါအဝင် ရည်ရွယ်ထားသည့် CF လုပ်ငန်းဆောင်တာအသေးစိတ်များ ပါဝင်ရပါမည်။ ကျေးဇူးပြု၍ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းအတွက် စံလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (နည်းပညာဆိုင်ရာ စာတမ်း အမှတ် ၁၀)ကိုလည်း ကြည့်ပါ။
- မြို့နယ်/ခရိုင် မြေအသုံးချမှု အစီအစဉ်များ- အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ (၂၀၁၆) အရ ချမှတ် ထား ပြီး ပေါင်းစပ်မြေယာအသုံးချမှု အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင် ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ခရိုင်မြေအသုံးချမှု အစီအစဉ်အချို့ကို ရေးဆွဲခဲ့ ပြီး ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့ကို နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းတွင် တာဝန်တည်း ဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။

**မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ**

- အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ (၂၀၁၆)- တည်ဆဲဥပဒေများ၊ အစီအစဉ်များနှင့် ကိုက်ညီပြီး၊ မြေအသုံးချရေးအစီအစဉ်များကို ထိန်းကျောင်းရန် ရည်ရွယ်ပြီး ပါသည်။ 'စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် မြေအသုံးချမြေပုံရေးဆွဲခြင်း'၊ 'ဇုန်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် မြေ အသုံးချမှုပြောင်းလဲခြင်း'၊ 'တစ်ဦးချင်းအလိုက် မြေယာအသုံးပြုမှုပြောင်းလဲခြင်း'၊ 'စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း' နှင့် 'သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး' (မူဝါဒကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် စည်းမျဉ်းများ

<sup>21</sup> ဤနေရာတွင်ကြည့်နိုင်ပါသည်- <https://www.iucn.org/content/guidelines-management-planning-protected-areas-0>



ချမှတ်ထားနိုင်ခြင်းမရှိသေးကြောင်း သတိပြုရမည်) တို့ပါဝင်ပါသည်။ ။ ၊ ဒေသအလိုက် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ကျားမတန်းတူညီမျှပါဝင်သည့် မြေအသုံးချအစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် ဒေသဆိုင်ရာ မြေအသုံးချမှုအစီအစဉ်အား ထုတ်ဖော်ပြီး အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ လိုအပ်ပါမည်။ အခန်း ၈ တွင် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်လုံခြုံရေးနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း ပါဝင်ပါသည်။

- မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းဥပဒေ (၂၀၁၂)- မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း (VFV) သည် သစ်တော ဖုံးလွှမ်းမြေများပါဝင်နိုင်သည့် မြေလွတ်များဖြစ်ပြီး၊ ယင်းမြေများတွင် စိုက်ပျိုးခွင့်၊ လုံခြုံရေး နှုန်းထားများ၊ VFV မြေများကို အသုံးပြုရန် သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် အခြေအနေများ အပြင် ဤမြေကို စိုက်ပျိုးခွင့် သို့မဟုတ် အသုံးချပိုင်ခွင့်ရှိသူတို့အား သက်မှတ်ထားပါသည်။
- မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများအား စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ ကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၈)- ဗဟို VFV လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီသည် ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပါအဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် VFV မြေများကို စိုက်ပျိုးရန် သို့မဟုတ် အသုံးပြုရန် နှစ် ၃၀-၇၀ ကာလအထိ ခွင့်ပြုချက်ထုတ်ပေးနိုင်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ နိုင်ငံသားများ၊ ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများ၊ လယ်သမားများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် NGO များသည် လယ်ယာဖွံ့ဖြိုးရေး၊ သတ္တု တူးဖော်ရေးနှင့် အခြားခွင့်ပြုထားသည့် ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် VFV မြေများကို ငှားရမ်းခွင့် လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။
- ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများဥပဒေ (၂၀၁၈)-မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေး မူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်ရည်ရွယ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ သဘာဝတူညီထားသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းများနှင့်အညီ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ၊ တောရိုင်းအပင်များ၊ ဂေဟစနစ်နှင့်ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သည့် တိရစ္ဆာန်များ ကာကွယ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးကို ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် တောရိုင်းအပင်များ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏အစိတ်အပိုင်းများ၊ စသည်တို့နှင့်ပြုလုပ်ထားသော သို့မဟုတ် ထုတ်ကုန်များ ကုန်သွယ်မှုကို ထိန်းညှိရန်၊ ပထဝီဝင်ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထူးခြားသော နေရာများ၊ မျိုးသုဉ်းလူနီးပါးဖြစ်နိုင်သော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များနှင့် တောရိုင်းအပင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ သဘာဝအလျောက်နေထိုင်ရာများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်၊ သဘာဝသိပ္ပံဆိုင်ရာ သုတေသနနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပညာပေးလုပ်ငန်းများတွင်ပါဝင်ကူညီရန်၊ သတ္တဗေဒ နှင့် ရုက္ခဗေဒ ဥယျာဉ်များ တည်ထောင်ခြင်းဖြင့်တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များနှင့် တောရိုင်းအပင်များကို ကာကွယ်စောင့် ရှောက်ရန်၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ဥပဒေသည် ကာကွယ်တောနယ်မြေများတွင် ခွင့်ပြုထားသော လုပ်ငန်းများ၊ ကာကွယ်တောဧရိယာများ တည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ရပ်ရွာ-ပူးပေါင်း စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ခွင့်ပြုပေးထားပါသည်။ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ငွေပေးချေမှုစနစ် အား အကော်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ် ပြဌာန်းထားသည်။
- ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂)- စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို စနစ်တကျ ပေါင်းစည်းရန်အတွက်

အခြေခံမူများကို လမ်းညွှန်ပေးပါသည်။ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ် မျိုးဆက်သစ်များ အကျိုးစီးပွားအတွက် သဘာဝနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ထိန်းသိမ်းရေး၊ ဂေဟစနစ်များ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် တစ်ဦးချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်။

- သစ်တောဥပဒေ (၁၉၉၂ မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ပြင်ဆင်ခြင်း) - ဤဥပဒေကို အစိုးရ၏ သစ်တောနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးမူဝါဒအပြင် သစ်တောနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များနှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- သစ်တော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ (၁၉၉၅၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း မွမ်းမံပြင်ဆင်ထားသည်) မှ စည်းမျဉ်းများ- ကြိုးဝိုင်း ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောများ ဖွဲ့စည်းရန်၊ သစ်တောမြေကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ သစ်တောစိုက်ခင်း သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကစိုက်ခင်းများ တည်ထောင်ခြင်း၊ သစ်တောထွက်ကုန်များ ထုတ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ သယ်ယူခြင်း/ တောမှထုတ်ယူခြင်းအတွက် ခွင့်ပြုချက် လိုအပ်ချက်၊ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ CFI (၂၀၁၉)တို့ကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။
- ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂)၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး နည်းဥပဒေ (၂၀၁၄) နှင့် EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (၂၀၁၅)။ တို့သည် EIAs အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်များလုပ်ငန်းစဉ် များနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်များ (EMPs) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့ကို အတူတကွ ချမှတ်ခဲ့ ပါသည်။ သစ်တောကဏ္ဍနှင့် အစိုးရမှ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း များ အားလုံးသည် EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို လိုက်နာရမည်ဟု EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွင် ဖော်ပြထား သည်။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၏ နောက်ဆက်တွဲတွင် IEE သို့မဟုတ် EIA လိုအပ်မည့် စီမံချက်များ အတွက် လမ်းညွှန်ချက်အချို့ ပါဝင်သည်။ မြန်မာ့ EIA လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အများသုတေသနပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး လမ်းညွှန်ချက်မူကြမ်းကို ကဏ္ဍစုံလုပ်ငန်းအဖွဲ့တစ်ခုမှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် အပြီးသတ်ခဲ့ သော်လည်း တရားဝင်အတည်ပြုခြင်းမရှိသေးပေ။
- တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၅) : လူမျိုးစုများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အမွေအနှစ်များ၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုနှင့် စံနှုန်းများအပါအဝင် လူမျိုးစုများ၏ ရပိုင်ခွင့်များ၊ တန်းတူအခွင့်အရေးနှင့် ပညာရေး၊ တိုင်းရင်းဆေးကို ထိန်းသိမ်းပိုင်ခွင့်၊ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/ တိုင်း ဒေသကြီးများတွင် ဥပဒေပြုရေးတွင် ပါဝင်ခွင့် စသည်တို့ကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။
- ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလမ်းညွှန်ချက်များ(CFI) (၂၀၁၉)။ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် သစ်နှင့်သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများမှ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများထူထောင်ရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများချမှတ်ခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် အလုပ်အကိုင်နှင့် ဝင်ငွေအခွင့်အလမ်းများ တိုးမြှင့်ရေး၊ ရေရှည်တည်တံ့ သော အသုံးချမှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များ မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့် သစ်တော ဖုံးလွှမ်းမှုကို တိုးမြှင့်စေသည်။

- မြန်မာနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အကူအညီ မူဝါဒ (၂၀၁၈) သည် ထောက်ပံ့ငွေ/ချေးငွေသည် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအစီအစဉ်များ၊ အခြားလုပ်ဆောင်ဆဲနှင့် စီစဉ်ထားသော လုပ်ငန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ/မရှိ ၎င်းဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီများအား တာဝန်ရှိသော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်းအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား ဖော်ဆောင်ထားပါသည်။

**၁.၄။ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို စီစဉ်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများ**

- **အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၁.၁- စီမံကိန်းနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်များ။** ဤစစ်ဆေးမှုစာရင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် စီစဉ်ခြင်းနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းအတွက် အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့် လိုအပ်ချက်များကို သတ်မှတ်ပေးပါသည်။ REDD+ အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲရာတွင် တာဝန်ခံသူများသည် ၎င်းတို့၏ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို လိုက်နာသည့် အဆင့်များကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ကြောင်း သေချာစေရန် ဤစစ်ဆေးမှုစာရင်းကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။
- **အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၁.၂- ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ စိစစ်ခြင်းနှင့် သက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်ခြင်း။** ဤစစ်ဆေးမှုစာရင်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ အစီအမံနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းအဆင့် အတွက် နောက်ထပ်အခရာကျသည့် နည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ EIA ကဲ့သို့ ပိုမိုပြည့်စုံသော အကဲဖြတ်ခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် EIA ကဲ့သို့သော တရားဝင်အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆုံးဖြတ်ရန် အဆိုပြုထား သော REDD+ လုပ်ငန်းများကိုစစ်ဆေးရန် ၎င်းကို အသုံးပြု၍ REDD+ လုပ်ငန်းအားလုံးအတွက် ခိုင်မာသောသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးအကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို လမ်းညွှန်ရန်၎င်းကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။
- **အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၁.၃- ကာဗွန်နှင့် ကာဗွန်မဟုတ်သော အကျိုးအမြတ်များ။** ဤစစ်ဆေးမှုစာရင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏သက်ဆိုင်ရာကာကွယ်မှုစံနှုန်းများနှင့်အညီ မျိုးစုံသော လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်များပေးဝေမှုကို အားပေးမြှင့်တင်သည့်နည်းလမ်းများဖြင့် REDD+ လုပ်ဆောင် ချက်များကို ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော် ထားကြောင်း သေချာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

**၁.၅။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် သက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ နောက်ထပ်အရင်းအမြစ်များ**

- တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အဆင့် REDD+ လုပ်ငန်း အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲခြင်း- စည်းရုံးရေးမှုများအတွက် လက်စွဲ (ICIMOD၊ ၂၀၁၈)- REDD+ အတွက် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အဆင့် အစီအစဉ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စည်းရုံးရေးမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သူများ နှင့် ဗီယက်နမ်နှင့် နီပေါရှိ ဒေသအဆင့် REDD+ လုပ်ငန်း အစီအစဉ် အတွေ့အကြုံများမှ သင်ခန်းစာများ ပါရှိပါသည်။

- [UN-REDD အကျဉ်း- မြေယာအသုံးပြုမှုစီမံကိန်းနှင့် REDD+ \(၂၀၂၁\) အတွက် ပေါင်းစပ်ချဉ်းကပ်နည်းများ](#) - REDD+ အတွက် ပေါင်းစပ်မြေယာအသုံးပြုမှုစီမံကိန်းကို မြှင့်တင်ခြင်းမှ သင်ခန်းစာများကို မျှဝေပြီး ပေါ်ပေါက်လာသော အခွင့်အလမ်းများကို ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။
- [ADB အကျဉ်း- မြန်မာ့ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း \(၂၀၁၇\)](#) : ဤနယ်ပယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ EIA စနစ်နှင့် ADB နည်းပညာဆိုင်ရာ အကူအညီများ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်ကို ထောက်ပံ့ပါဝင်ပါသည်။
- [ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အကျိုးအမြတ်များနှင့် အန္တရာယ်များ အကျဉ်းချုပ် \(၂၀၁၉\)](#)- တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သတ်မှတ်ထားသော ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော REDD+ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များကို မိတ်ဆက်သည်။
- [UN-REDD ၏ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများ \(BeRT\)](#): REDD+ ၏ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အကျိုးအမြတ်များနှင့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ရန်အတွက် ယေဘုယျ ပုံစံများကို ပံ့ပိုးပါဝင်ပါသည်။
- [FAO ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကျေးလက်အကဲဖြတ်မှု \(PRA\) Tool Box သည်](#) PRA များကို မိတ်ဆက်ခြင်းနှင့် PRA နည်းစနစ် ၁၃ ခုအတွက် အသေးစိတ် လမ်းညွှန်ချက်ပါဝင်ပါသည်။
- [သစ်တောအတွင်းနေထိုင်သော ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ အတွက် CIFOR ၏ လမ်းညွှန် \(၂၀၀၆\)](#) : သစ်တောအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် အသုံးပြုရန်အတွက် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် တီထွင်ထားသည့် ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် နည်းလမ်းများဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက် ပါဝင်ပါသည်။
- [အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနည်းပညာများ။ ကွင်းဆင်းလက်စွဲစာအုပ် \(IUCN၊ WWF၊ AusAID\)](#) - အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအတွင်း သီးခြားလုပ်ငန်းတာဝန်များအတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့်နည်းစနစ်များကို အသုံးပြုခြင်းအကြောင်း ပါဝင်ပါသည်။
- [CIFOR \(၂၀၁၉\) ပူးပေါင်းပါဝင်သော ကျေးရွာမြေပုံရေးဆွဲခြင်းလေ့ကျင့်ခန်းအတွက် နည်းပညာ လမ်းညွှန်ချက် များ](#) သည် ဒေသခံလူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် မြေပုံများရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက် ပါဝင်ပါသည်။
- [မြန်မာနိုင်ငံ၏ EIA လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အများသူငှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက် မူကြမ်း \(၂၀၁၇\)](#) သည် EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွင် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော ပြည်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအတွက် လိုအပ်ချက်များကို အကျိုးသက်ရောက်စေမည့် အမျိုးအစား၊ အဆင့်နှင့် ချဉ်းကပ်မှုတို့ကို ပါဝင်ပါသည်။

အခန်း ၁ အတွက် လေ့လာမှု။ REDD+ စီမံကိန်းနှင့် ဒီရေတောအသိုင်းအဝိုင်းအတွက် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်း။

ကျေးရွာ M သည် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် အိမ်ထောင်စု ၇၀ ခန့်ရှိသော အသိုက်အဝန်းငယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီက သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများချဲ့ထွင်ခြင်းမှ ဖိအားများ တိုးလာနေသော်လည်း ဒေသဒီရေတော အကျယ်အဝန်းအပြင် အခြားသော ကမ်းရိုးတန်း အသီးအနှံများ၊ ပုစွန်မွေးမြူရေးခြံများနှင့် အသေးစား ခရီးသွား လုပ်ငန်းအချို့လည်း ရှိနေပါသည်။ ဒေသခံအများစုသည် ငါးဖမ်းခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများမှ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုကြသည်။ ဒေသခံများ၏ အဓိကစိုးရိမ်ပူပန်မှုများမှာ အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများအတွက် သစ်တောနှင့် စိုက်ပျိုးမြေအများအပြားကို တားဆီးကာကွယ်ခြင်းအပြင် ဒေသခံ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ ထိန်းသိမ်းခြင်းလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ကမ်းရိုးတန်းတိုက်စားမှုနှင့် ငါးသိုလှောင်မှု ကျဆင်းလာမှု ပြဿနာများ တိုးလာခြင်းကြောင့်လည်း ဒေသခံလူထုအချို့က စိုးရိမ်နေကြသည်။ ဒေသခံ ခေါင်းဆောင်များသည် ခရိုင်သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ် (DFMP) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် နိုင်ငံတကာအလှူရှင်မှ ပံ့ပိုးပေး သော REDD+ အတွက် ရန်ပုံငွေနှင့် ဆက်စပ်၍ ရပ်ရွာအတွက် REDD+ အစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေသခံ NGO များနှင့် ဆွေးနွေးနေပါသည်။

ဒေသခံ NGO များသည် REDD+ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းကာ ခရိုင်အဆင့်၊ ရပ်ရွာကိုယ်စားလှယ်များ၊ အခြားသော ရပ်ရွာလူထု အခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံအမျိုးသမီးများသမ္မတနှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်းတို့ အပါအဝင် ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များမှ ကိုယ်စား လှယ် များ ကို ဖိတ်ကြားထားသည်။ DFMP အသစ်တစ်ခု ရေးဆွဲရန် လုပ်ငန်းစဉ်အကြောင်း လေ့လာပြီးနောက်၊ အလုပ်အဖွဲ့သည် DFMP တွင် ပါဝင်နိုင်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ဖော်ထုတ်ရန် REDD+ အစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်ပြီး DFMP အသစ်အတွက် အချိန်ဇယားနှင့်အညီ လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ကို ပြင်ဆင်ပါသည်။

လုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် သစ်တောအခြေအနေ၊ မြေယာအသုံးပြုမှု၊ လူမှုစီးပွားအခြေအနေများနှင့် ဒေသအာဏာပိုင်များနှင့် ဗဟို စာရင်းအင်း ရုံး တို့မှ စာရင်းအင်းအချက်အလက်များ ရယူခြင်းအပါအဝင် ရပ်ရွာဒေသဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို စုဆောင်းပြုစုခြင်းဖြင့် စတင်သည်။ ရပ်ရွာ အတိုင်းအတာအရ မြေပုံကြည့်လင်ပြတ်သားမှု အားနည်းသော်လည်း သစ်တော ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့် မြေပုံကို တွေ့ရှိ ရသည်။ သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်း၊ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အခြေခံအကြောင်းအရင်းများဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ သိသိသာသာ နည်းပါးနေပါသည်။ အလုပ်အဖွဲ့သည် ပထမအကြိမ် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းသည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲအတွက် ၎င်းတို့၏ အစီအစဉ်များတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်သောမြေပုံဆွဲလေ့ကျင့်ခန်းကို ထည့်သွင်းရန် ဆုံးဖြတ်သည်။ ထို့အပြင်၊ NGO သည် ဒေသရှိ REDD+ ၏ အလားအလာရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို တိုင်းတာခြင်းစတင်ရန်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးကို ရွေးချယ်ကာ EIA သို့မဟုတ် FPIC လိုအပ်မည်ကို သိရှိနိုင်ရန် အဆိုပြုထားသော လုပ်ဆောင်ချက်များကို စိစစ်ရန် ရွေးချယ်ထားပါသည်။ အကောင်အထည်ဖော်မှုမစတင်မီ FPIC လိုအပ် မည်ဖြစ်ကာ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ လိုအပ်ချက်များ ပြည့်မီရန် လိုအပ်ကြောင်း ပြသနေပါသည်။

NGO မှ ပညာရှင်များပါရှိသော အလုပ်အဖွဲ့သည် REDD+ အစီအစဉ်မူကြမ်းကို ရေးဆွဲရန်အတွက် ဒေသဆိုင်ရာတိုင်းရင်းသားများ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် လူငယ်များစုတို့ ပါဝင်သော ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲ နှစ်ခုကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ပထမအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသည် သစ်တောပြောင်းလဲမှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကဲ့သို့သော ပြဿနာများ ကို ဖော်ထုတ်ရန်နှင့် ဒေသခံများအတွက် အရေးကြီးသော မြေယာအသုံးပြုမှု ဧရိယာများကို ဖော်ထုတ်ရန်အတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုမြေပုံကို အသုံးပြုခြင်းအပါအဝင် ဖြေရှင်းနည်းများကို အဆိုပြုခြင်းတို့ကို အဓိကထားလုပ်ဆောင်ပါသည်။ ဒုတိယအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် အဆိုပြု ထားသောဖြေရှင်းချက်များ၏ အလားအလာရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို မြှင့်တင်ရန် နည်းလမ်းများကို အကဲဖြတ်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများကိုအခြေခံ၍ လုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် ဒေသအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောထူထောင်ရန် အဆိုပြုထားသည့် ဧရိယာအပါအဝင် နောက်ထပ် ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုများအတွက် အဓိကနေရာ (၃)ခုကို သွားရောက်ကြည့်ရှုရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုများနှင့် လုပ်ငန်းများ၏ ဖြစ်နိုင်ခြေနှင့် ၎င်းတို့၏ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် တွေ့ရှိချက်များကို ရပ်ရွာလူထုအတွက် REDD+ အစီအစဉ်မူကြမ်းတွင် ပေါင်းစပ်ထားသည်။ ဤအစီအစဉ်မူကြမ်းအား ကျွမ်းကျင် သူ အချို့နှင့် ခရိုင်အဆင့်အာဏာပိုင်များအား ၎င်းတို့၏သုံးသပ်ချက်အတွက် မျှဝေထားသည်။

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူသည် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲနှင့် ကွင်းဆင်းကြည့်ရှုမှုလေ့လာမှုများကို အသုံးပြု၍ ESA အစီရင်ခံစာကို ရေးဆွဲနေပြီ ဖြစ်သည်။ ESA တွေ့ရှိချက်များနှင့် မွမ်းမံထားသော REDD+ အစီအစဉ်ကို တင်ပြရန်နှင့် ဒေသခံများမှ အကြံပြုချက်များကို ရယူရန် နောက်ဆုံး အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို စီစဉ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး အဆိုပြုချက်နှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်မှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။

အစီအစဉ်ကို ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စောင့်ကြည့်ရေးမူဘောင်တစ်ခုဖြင့် အပြီးသတ်ပြီး ၎င်းတို့၏အချက်အလက်များအတွက် ခရိုင်အဆင့်သို့ မျှဝေပါသည်။ NGO သည် အဆိုပါအစီအစဉ်ကို ၎င်းတို့၏ဝတ်ဆိုင် (မြန်မာ၊ မွန်၊ အင်္ဂလိပ်) တွင် ဘာသာစကားသုံးမျိုးဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ယခုအခါ ရန်ပုံငွေရှာဖွေခြင်းနှင့် အစီအစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆီသို့ အာရုံစိုက်လာကြသည်။

# အခန်း ၂။ ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထား တောင်းခံခြင်း နှင့် မကျေနပ်ချက်ကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများ

## အဓိကသဘောတရားများ

- ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထားတောင်းခံခြင်း (FPIC) သည် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများဖြင့် အကာအကွယ်ပေးထားသည့် အခြေခံမူတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဒေသဆိုင်ရာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ၎င်းတို့ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏နယ်မြေများကို ထိခိုက်စေနိုင်သော စီမံချက်တစ်ခုအား တားမြစ်ရန် သို့မဟုတ် မည်သည့်အချိန်တွင်မဆို သဘောတူညီချက်ကို ရုပ်သိမ်းခွင့်ပြုထားပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခွင့်များ သည် အကျပ်ကိုင်ခြင်းမှ ကင်းစင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အထူးသဖြင့် လုပ်ငန်းများစတင်ချိန်တွင် သေချာစွာကြိုတင်အကြောင်းကြားထားခြင်း ပြုထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။
- နစ်နာမှုများ တရားသဖြင့်ဖြစ်စေရန် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ် (GRM) သည် ပြင်ပမှ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအပေါ် မူဝါဒများ၊ ပရိုဂရမ်များ၊ စီမံချက်များ နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို လက်ခံရယူရန်နှင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းစနစ် သို့မဟုတ် အရင်းအမြစ်ကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ ထိုသို့သောစနစ်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မှတစ်ဆင့် ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်သော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို "မကျေနပ်ချက်များ"၊ "တိုင်ကြားမှုများ"၊ "တုံ့ပြန်ချက်" သို့မဟုတ် "အခြားလုပ်ဆောင်မှုအရ ညီမျှသောအသုံးအနှုန်း" ဟု ခေါ်နိုင်ပါသည်။

## FPIC နှင့် GRM များနှင့် သက်ဆိုင်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ စံသတ်မှတ်ချက်

စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၁	စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၂	စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၃	စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၄	စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၅	စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၆
ဆန္ဒအလျောက် ပြန်လည်နေရာချ ထားခြင်းမှ	စာရွက်စာတမ်း မရှိသော ရပိုင်ခွင့်များ	ဌာနေတိုင်းရင်း သားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူ	ဌာနေတိုင်းရင်း သားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူ	တရားမျှတပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာ သော အကျိုး	နစ်နာမှုများ တရားသဖြင့်ဖြစ် စေရန်

ရှောင်ကြဉ်ခြင်းနှင့် ဌာနေ တိုင်းရင်းသား များနှင့် ဒေသခံပြည်သူ များ၏ မြေယာနှင့် သယံဇာတ ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာခြင်း။	အပါအဝင် လက်ရှိ မြေအသုံးပြုမှု အား ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ ထိခိုက်လွယ်သော အစုအဖွဲ့များ ပေါ်တွင် အပျက်သဘောဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ အသုံးပြုခွင့်ဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက် အား ပံ့ပိုးပေးခြင်း။	များ၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို လေးစားလိုက်နာခြင်း။	များ၏ အခွင့်အရေးများအပေါ် သက်ရောက်မှုများသည် ကောင်းစွာ ကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထားတောင်းခံခြင်း (FPIC) လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် သဘောတူညီချက် နှင့် လျော်ကြေးငွေ ရရှိနိုင်ပါသည်။	အမြတ် ခွဲဝေမှု ယန္တရား။	ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ် သည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။
-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Safeguard ဂ ၏ ရှင်းလင်းချက်တွင် Safeguard ဂ မှ စံသတ်မှတ်ချက် ခြောက်ခုစလုံးသည် FPIC နှင့် GRM တို့ နှင့် သက်ဆိုင်သော ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အသိပညာနှင့် ရပိုင်ခွင့်များကို လေးစားလိုက်နာရန် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေးဆွဲထားသော မူဝါဒများနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ REDD+ ၏ ဒီဇိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထု၏ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ အသိပညာများကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက် သဘောတူထားသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် အသိအမှတ်ပြု လေးစားကြောင်း သေချာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

### ၂.၁။ နောက်ခံအချက်အလက်- FPIC နှင့် GRM

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီအောင်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသော နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများအား ရှင်းလင်းချက်တွင် Safeguard ဂ သည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ<sup>22</sup> နှင့် ဒေသခံ အသိုင်းအဝိုင်း<sup>23</sup> ၏ အသိပညာနှင့် ရပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုလေးစားလိုက်နာရန် အရေးကြီးကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းအောက်တွင် အကျုံးဝင်သည့်အခွင့်အရေးများသည် ကျယ်ပြန့်ပြီး မြေယာ၊ နယ်မြေများနှင့် သယံဇာတဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်များအပြင် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အခြား

<sup>22</sup> 'ဒေသခံလူထုများ' ကို ဖော်ထုတ်သောအခါ ပဋိပက္ခ သို့မဟုတ် သဘာဝဘေးဒဏ်ကြောင့် အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်ခဲ့ရသူများ မပါဝင်စေရန် ဂရုပြုသင့်သည်။  
<sup>23</sup> 'ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ' ၏ ရှင်းလင်းတိကျသော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို အစိုးရဌာနများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ကိုယ်စားလှယ် တို့ ပါဝင်သော ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ဆွေးနွေးမှု လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် သဘောတူရန် လိုအပ် ပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် ဓမ္မစေ့စပ်စပ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ခြင်းအပေါ် အခြေခံပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ သဘောထားကွဲလွဲမှုများရှိလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများသာ ရှိသည်။

လူ့အခွင့်အရေးများလည်း ပါဝင်နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် အထောက်အထားမဲ့ ရပိုင်ခွင့်များအပါအဝင် မြေယာနှင့် သစ်တော သယံဇာတဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို လေးစားမှုအား မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းချဉ်းကပ်မှုဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း တစ်လျှောက်လုံး မီးမောင်း ထိုးပြခဲ့ပြီး REDD+ ကြောင့် ဆန္ဒအလျောက် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းကို ခွင့်မပြုပေ။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းချဉ်းကပ်မှုတွင် ရိုးရာအသိပညာနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို လေးစားလိုက်နာရန်လည်း တောင်းဆိုထားပြီး သာတူညီမျှ အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေမှုမြှင့်တင်ရေးလည်း ပါဝင်သည်။

ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြု လေးစား လိုက်နာရန် ချဉ်းကပ်မှုများစွာကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ ဤအခန်းတွင် ဆွေးနွေးထားသော အဓိက ကရိယာနှစ်ခု ပါဝင်ပါသည်-

- **ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထားတောင်းခံခြင်း (FPIC) :** FPIC ကို Safeguard ၈ အောက်တွင် REDD+ အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင် ပေါင်းစည်းထားပြီး နိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားမူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များတွင် အသုံးပြုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ UN-REDD အစီအစဉ် သည် REDD+ စီမံချက်များအတွက် FPIC လမ်းညွှန်ချက်များ<sup>24</sup> ကို ရေးဆွဲကာ စမ်းသပ် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး သစ်တောဦးစီးဌာန (MONREC) နှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီး ဌာနတို့ကလည်း FPIC လမ်းညွှန်ချက်အစုံကို ပြင်ဆင်ထားပါသည်။
- **နစ်နာမှုများ တရားသဖြင့်ဖြစ်စေရန် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ် (GRM)-** မြန်မာနိုင်ငံရှိ အချို့သောကဏ္ဍများနှင့် စီမံချက်များအတွက် သတ်မှတ်ပြီးသား တိုင်ကြားစာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် GRM များအပြင် REDD+ GRM ကိုလည်း နိုင်ငံအတွက် အဆိုပြုထားပြီး<sup>25</sup>၊ REDD+ အတွက် FPIC လမ်းညွှန်ချက်မူကြမ်းနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည်။ အပြီးသတ်မဆုံးဖြတ်ရသေးသော်လည်း၊ အဆိုပြုထားသော GRM အင်္ဂါရပ်များသည် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများအတွက် လမ်းညွှန်ချက် တစ်ခုပေးနိုင်ပါသည်။

<sup>24</sup> မြန်မာနိုင်ငံ FPIC လမ်းညွှန်ချက်မူကြမ်း (ဒီဇင်ဘာ၊ ၂၀၁၉)၊ [အင်္ဂလိပ်](#) နှင့် [မြန်မာ ဘာသာဖြင့် ရရှိနိုင်ပါသည်။](#)

<sup>25</sup> အဆိုပြုထားသော REDD+ GRM ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ နောက်ထပ်အချက်အလက်များအတွက်၊ Myanmar UN-REDD Programme ၏ [REDD+ GRM အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲအစီရင်ခံစာ](#) နှင့် [PLR ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း အစီရင်ခံစာ အပြည့်အစုံ ကို ကြည့်](#) ပါ။



## ၂.၂။ ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သောသဘောထားတောင်းခံခြင်း (FPIC) ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်

### FPIC ဆိုတာဘာလဲ။

ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထားတောင်းခံခြင်း (FPIC) သည် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်များနှင့် ကြေငြာချက်များတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများအတွက် နိုင်ငံအဆင့် ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်မှု ၏ အဓိကအင်္ဂါရပ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။ FPIC သည် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း မှုအရ 'လူတိုင်းတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိသည်' နှင့် - ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ဆက်စပ်နေသည်- 'လူတိုင်းသည် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့ကို လွတ်လပ်စွာ လုပ်ဆောင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဒေသခံများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် ၎င်းတို့ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏နယ်မြေများကို ထိခိုက်စေမည့် စီမံကိန်းတစ်ရပ်အား တားမြစ်ရန် သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုချက်ပေးရန် ခွင့်ပြု ပြီး မည်သည့်အဆင့်တွင်မဆို<sup>26</sup> အကျပ်ကိုင်ခြင်းမှ ကင်းစင်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် သဘောတူညီချက်ကို ရုပ်သိမ်းခွင့်ပြုသည့် အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းများကို မစတင်မီကပင် ကောင်းစွာအသိပေးရမည်။ ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကြေညာစာတမ်း (UNDRIP) တွင် အသိအမှတ်ပြုထားသော FPIC သည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထု (IPLCs) ကိုလည်း စီမံချက်/လုပ်ငန်းတစ်ခု၏ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းတို့တွင် ပါဝင်ကူညီခွင့်ကို ပေးပါသည်။

အောက်တွင် အပိုင်း ၂.၅ တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသော FPIC နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်များကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ အများအပြားရှိပါသည်။ ဥပမာ- တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏အခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၅) တွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ အဓိကစီမံကိန်းများနှင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ သဘာဝသယံဇာတများ ထုတ်ယူခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (2015) တွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို သဘောဆန္ဒမပါဘဲ ပြန်လည်နေရာချထားပေးခြင်း သို့မဟုတ် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအပေါ် ဆိုးရွားသော သက်ရောက်မှုများ ရှိလာနိုင်သည့် စီမံကိန်းများအတွက် ကျင့်သုံးသင့်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ UN-REDD အစီအစဉ်များ၏ FPIC လမ်းညွှန်ချက်များကို အခြေခံ ရေးဆွဲထားသည့် လမ်းညွှန်ချက်များဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ အတွက် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်ကို လက်ရှိတွင် ဖော်ဆောင်လျက်ရှိသည်<sup>27</sup>။ ထို့အပြင် REDD+ အတွက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်း

<sup>26</sup> စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO) (2016) အခမဲ့ ကြိုတင်အသိပေး သဘောတူညီချက်- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် ဒေသခံလူထုအတွက် အလေ့အကျင့်ကောင်းတစ်ခု နှင့် FAO (2021) ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထားတောင်းခံခြင်း ဝတ်စားချက်နာ- <https://www.fao.org/indigenous-peoples/our-pillars/fpic/en/>

<sup>27</sup> UN-REDD အစီအစဉ် အတွင်းရေးမှူးရုံး (၂၀၁၃)။ အခမဲ့ ကြိုတင်နှင့် အသိပေးထားသော သဘောတူညီချက်အတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ။ ဤနေရာတွင်ရယူနိုင်ပါသည်- <https://www.unclearn.org/wp-content/uploads/library/un-redd05.pdf>

လမ်းညွှန်များတွင် လုပ်ငန်းတစ်ခုသည် FPIC လိုအပ်မှု ရှိ၊ မရှိ ဆုံးဖြတ်ရန် အကဲဖြတ်မှုစာရင်းတစ်ခု ထည့်သွင်းထားပါသည် (ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းဆိုင်ရာ အခန်း ၃ ကို ကြည့်ပါ။ နှင့် အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၁.၂ တွင် ပေးထားသည့်အတိုင်း ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး စိစစ်မှုပုံစံကို ကြည့်ပါ။)။ FPIC လမ်းညွှန်ချက်များကို သစ်တောဦးစီးဌာန (MONREC လက်အောက်ရှိ) မှ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေသစ်များတည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာ စံပြုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် တိုင်းရင်း သားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ရေးဆွဲထားသည်။

**FPIC အတွက် အခြေခံမူများနှင့် အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်**

ဤအပိုင်းရှိ အကောင်းဆုံး လက်တွေ့မှုများနှင့် အဆင့်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ FPIC လမ်းညွှန်ချက်မူကြမ်း<sup>28</sup>အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းလမ်းညွှန်<sup>29</sup>ချက် နှင့် FPIC ဆိုင်ရာ UN-REDD အစီအစဉ် လမ်းညွှန်ချက်များကို အခြေခံထားသည်။<sup>26</sup>

အောက်ပါအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို FPIC ပါ UN-REDD အစီအစဉ်လမ်းညွှန်ချက်များမှ ဆီလျော်အောင် ဘာသာပြန်ထားသည်။<sup>26</sup>

- **လွတ်လပ်သော-** "အကျပ်ကိုင်မှု၊ ခြိမ်းခြောက်မှု သို့မဟုတ် ခြယ်လှယ်ခြင်းမရှိဘဲ ဆန္ဒအလျောက် သဘောတူညီချက်ကို ပေးသည်။"<sup>30</sup>
- **ခွင့်ပြုချက် သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းများ စတင်ခြင်း** <sup>31</sup>မပြုမီ ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက် ကောင်းမွန်စွာ တောင်းခံသည်"
- **အသိပေးခြင်း - သက်ဆိုင်သူများအား** သဘောတူညီချက်မရယူမီ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းနှင့် လက်လှမ်းမီ နိုင်သော ပုံစံဖြင့် သက်ဆိုင်ရာနှင့် လိုအပ်သော အချက်အလက်အပြည့်အစုံကို ထောက်ပံ့ပေးထားပါသည်။<sup>32</sup>
- **သဘောထားတောင်းခံခြင်း-** ထိခိုက် ခံစားရသူများ သို့မဟုတ် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဦးစားပေး ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ မှတဆင့် အများသဘောတူ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ရပိုင်ခွင့်ရှိသူများမှ ချမှတ်သည်။ အသိုက်အဝန်းတစ်ခုစီ (ကျေးရွာ/ရပ်ကွက်) ၏ ထူးခြားသောတရားဝင် သို့မဟုတ် အလွတ်သဘော နိုင်ငံရေး-အုပ်ချုပ်ရေး အခြေအနေများအရ သဘောတူညီချက်ကို ရယူခွင့်ပြုရမည် သို့မဟုတ် ဆိုင်းငံ့ထားရမည်။<sup>32</sup>

<sup>28</sup>Myanmar REDD+ အစီအစဉ် (2019)။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသား REDD+ မဟာဗျူဟာနှင့် သစ်တောများကို ထိခိုက်စေသည့် အခြားသော စီမံချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် FPIC ကို သေချာစေရန် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ။ ဝင်ကြမ်း။ ဤနေရာတွင်ရယူနိုင်ပါသည် <http://www.myanmar-redd.org/wp-content/uploads/2020/04/D0-National-FPIC-Guideline-Dec-2019-English.pdf>

<sup>29</sup>Myanmar REDD+ အစီအစဉ် (2016)။ ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် REDD+ အတွက် မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များတွင် အစုရှယ်ယာရှင်များ ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ။ ဤနေရာတွင်ရယူနိုင်ပါသည် - <http://www.myanmar-redd.org/wp-content/uploads/2017/10/Guidelines-of-Stakeholder-Engagement-.pdf>

<sup>30</sup>UNPFII သည် ၎င်း၏ စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင်

<sup>31</sup>46(i) တွင် Ibid.

<sup>32</sup> UN-REDD အစီအစဉ် အတွင်းရေးမှူးရုံး (၂၀၁၃)။ အခမဲ့၊ ကြိုတင်နှင့် အသိပေးထားသော သဘောတူညီချက်အတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ ။ ဤနေရာတွင်ရယူနိုင်ပါသည် - <https://www.unclearn.org/wp-content/uploads/library/un-redd05.pdf>

**လက်တွေ့တွင် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်**

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံအဆင့် REDD+ လုပ်ငန်းအားလုံးသည် <sup>33</sup> ၎င်းတို့အကောင်အထည်ဖော်ရမည့် နယ်ပယ်များရှိ ရပိုင်ခွင့်ရှိသူများထံမှ FPIC လိုအပ်နိုင်သည်။ အထူး သဖြင့် **REDD+ လုပ်ငန်းတစ်ခုအတွက် FPIC လိုအပ်မှုကို** သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာစိစစ်မှု (အကဲဖြတ် မှုစာရင်း ၁.၂) သို့မဟုတ် အစုအဖွဲ့ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များတွင် FPIC စိစစ်ရေးစာရင်းကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဦးစွာအတည်ပြုသင့်သည်။<sup>28</sup>

*ပုံ ၄: မြန်မာနိုင်ငံ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်း လမ်းညွှန်ချက် အရ FPIC အတွက် အဓိကစဉ်းစားရမည့်အချက်*

- ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထား တောင်းခံခြင်းအတွက် အဓိက ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များ
- ဘယ်သူက ဆုံးဖြတ်ချက်ချတာလဲ။ ဤပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းသည် ၎င်းတို့၏ မိခင်နွယ်မှ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ရရှိပါသလား။
- ဆုံးဖြတ်ချက်က ဘယ်လိုလဲ။ ထိခိုက်နစ်နာသောအသိုင်းအဝိုင်း၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို လေးစားပါသလား။ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးနှင့် လူငယ်တို့ ပါဝင်နေပါသလား။ လုံလောက်သော အချိန်ဇယားအတွက် သဘောတူညီမှုရှိပါသလား။
- ထိခိုက်ခံစားရသောအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် မည်သည့် အချက်အလက်များကို မျှဝေသနည်း။
- ထိခိုက်ခံစားရသောအသိုင်းအဝိုင်းများသည် မျှဝေထားသော အချက်အလက်များနှင့် အဆိုပြုထားသည့် လုပ်ဆောင်မှု၏သက်ရောက်မှုများကို အပြည့် အဝ နားလည်ပါသလား။
- တင်ပြထားသည့်အချက်အလက်များကို နားမလည်ပါက ရပ်ရွာလူထုမှ ရှင်းလင်းချက်ပေးရန် မည်သူထံမှတောင်းဆိုနိုင်မည်နည်း။
- အဆိုအချက်အလက်များသည် နည်းပညာနှင့်/သို့မဟုတ် ဥပဒေရေးရာ အကြံဉာဏ်ကို ရယူရန် ရပ်ရွာလူထုအတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ရှိပါသလား။
- ခွင့်ပြုချက်ပေးသည့်ဖြစ်စေ ဆိုင်းငံ့ထားဖြစ်စေ ဆုံးဖြတ်ချက် များကို မည်သို့ မှတ်တမ်းတင်ပြီး ဖြန့်ဝေမည်နည်း။
- ခွင့်ပြုချက်၏ စည်းကမ်းချက်များကို စောင့်ကြည့်မည့်သူနှင့် ပတ်သက်သည့် သဘောတူညီချက်ရှိပါသလား။
- ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော မကျေနပ်ချက်များကို ဖြေရှင်းရန် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ သို့မဟုတ် ယန္တရားများ ရှိပါသလား။

FPIC ကို ကျင့်သုံးသင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးသည် နှင့် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် Myanmar REDD+ FPIC လမ်းညွှန်ချက်များ သို့မဟုတ် သစ်တောဦးစီးဌာန FPIC လမ်းညွှန်ချက်များ သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို ကိုးကားနိုင်သည်။ အောက်ပါ အဆင့်များသည် Myanmar REDD+ FPIC လမ်းညွှန်ချက်များအပေါ် အခြေခံသည် (အောက်ပါ လေးထောင့် ကွက် ၅ ကို ကြည့်ပါ)။

လုပ်ငန်းတည်နေရာ အဆင့်တွင် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်ကို REDD+ စီမံချက်ကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသည့် ဒေသခံအဖွဲ့ ဝင်များအားလုံး ပါဝင်သင့်သည်။ ကုန်ကျစရိတ် များအရ ဖြစ်နိုင်ပါက ရပိုင်ခွင့်ရှိ သူများအားလုံးထံ ရောက်ရှိနိုင်အောင် အတက်နိုင်ဆုံး ကြိုးပမ်းရမည်။ ဒေသခံအဖွဲ့များ အများ အပြားပါဝင်သည့်

ကြီးမားသည့် လုပ်ငန်းများအတွက်၊ ရပိုင်ခွင့်ရှိသူများကို ဒေသခံများရွေးချယ်ထားသော ကိုယ်စားလှယ်များက ကိုယ်စားပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ ကျေးရွာအုပ်စုများသည် ဒေသန္တရဖြစ်သော်လည်း များပြားလွန်းသည်မဟုတ်သောကြောင့် အခြေအနေများစွာတွင် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်တွင် ရွေးချယ်ထားသော ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လုပ်ဆောင်ရန် သင့်လျော်ပါသည်။ ဤကိုယ်စားပြုမှုတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုနှင့် အခြားလူနည်းစုများပါဝင်စေရန် အရေးပါပြီး လက်ရှိဒေသခံအုပ်စုများကို ဤကိုယ်စားပြုမှုများအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ်သင့်ပြီး ထိုသို့လုပ်ဆောင်နေစဉ်တွင် အောက်ပါအချက်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ဆုံးဖြတ်သင့်သည်- REDD+ အသိပညာ သက်ဆိုင်မှု၊ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု အတွေ့အကြုံ၊ ရပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်များဆိုင်ရာ အသိပညာ၊ ဥပဒေဆိုင်ရာ အသိပညာ၊ ရိုးရာအသိပညာ၊ ဩဇာအာဏာနှင့် ဒေသခံများတွင် ရပ်တည်မှုအဆင့်။

<sup>33</sup>ရပိုင်ခွင့်ကိုင်ဆောင်သူများသည် REDD+ အစီအစဉ်ကြောင့် ရပိုင်ခွင့်များ ထိခိုက်နိုင်ချေရှိသောသူများဖြစ်ပြီး၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလ အခွင့်အရေးများ ကိုင်ဆောင်ထားသူများနှင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် စုပေါင်းအခွင့်အရေးများကို ကိုင်ဆောင်ထားသည့် အခြားသူများ (REDD+-SES ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းများ)။ သစ်တောတွင် အစုရှယ်ယာ/အကျိုးစီးပွား/လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် အုပ်စုများနှင့် REDD+ လုပ်ငန်းများကြောင့် အပျက်သဘော သို့မဟုတ် အပြုသဘောဖြင့် ထိခိုက်ခံရမည့် သူများ ပါဝင်သည့် သက်ဆိုင်သူများနှင့် ကွဲပြားသည် (UN-REDD Programme, 2012)။ ရနိုင်သည့် <https://www.unredd.net/knowledge/glossary.html>

လုပ်ငန်းစဉ်သည် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှု အစီအစဉ်များ ဆက်တိုက်ပြုလုပ်သည့် ပုံစံဖြစ်သင့်သည်။ စီမံကိန်း လုပ်ငန်းအရွယ်အစားနှင့် ရပ်ရွာအကြိုက်များပေါ်မူတည်၍ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အဓိကအဆင့်များနှင့် ဤညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း သို့မဟုတ် အားလုံးကို ပေါင်းစပ်ရန် ဖြစ်နိုင်သည်။ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများသည် အောက်ပါတို့ သေချာစေရန် အချက်အလက်များကို ဖြန့်ဝေသင့်သည်-

**၁) အသိပညာနှင့် နားလည်မှု** - ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ အပြည့်အဝနှင့် ထိရောက်စွာ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်စေရန် အဓိက REDD+ သဘောတရားများနှင့် အခြေခံမူများကို လိုအပ်သောအသိပညာ နှင့် နားလည်မှုရှိစေရန် သေချာစေရန်။

**၂) အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များကို နားလည်ခြင်း** - ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံ များသည် စီမံကိန်း၏ အလားအလာရှိသော သက်ရောက်မှုများကို နားလည်ကြောင်းသေချာစေရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များကို ဖော်ထုတ်ဆွေးနွေးရန် အခွင့်အလမ်းများ (သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်လည်း ဆက်စပ်နိုင်သည်။) ထို့အပြင် ဒေသခံများသည် REDD+ စီမံချက်မှ မျှဝေထားသော သတင်းအချက်အလက်များမှ စီမံကိန်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို အာရုံစိုက်လေ့ရှိသောအလေ့အထကို ရှောင်ရှားရန် ပြင်ပအရင်းအမြစ်များမှ အကြံဉာဏ်များ ရယူနိုင်ပါသည်။

**လွတ်လပ်မှုရှိ** ကြောင်း သေချာစေရန်၊ လုပ်ငန်းစဉ်၊ အချိန်ဇယားနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် ဖွဲ့စည်းပုံများကို ဒေသခံများကိုယ်တိုင်က ဆုံးဖြတ်သင့်ပြီး အများပြည်သူများ ရရှိနိုင်ရမည်။

အဆိုပြုထားသော REDD+ လုပ်ငန်း၏ အစီအစဉ်မစတင်မီ **အနည်းဆုံး** 3-5 လအတွင်း FPIC ကို **ကြိုတင်အသိပေးခြင်း** စတင်သင့်သည် ။ FPIC လုပ်ငန်းစဉ်၏ ရလဒ်များကို FPIC လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပတ်သက်သည့် မည်သည့်အချိန်တွင် မည်သို့ဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံနှင့် တွေ့ရှိချက်မှန်သမျှကို သက်ဆိုင်သည့် အသိုက်အဝန်း အားလုံးထံ ရရှိစေသင့်သည်။

သဘောတူညီချက်ရယူရန် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း REDD+ လုပ်ငန်း၊ အကောင်အထည်ဖော်မှု အစီအစဉ်များနှင့် အစီအမံများဆိုင်ရာ အဓိကအချက်အလက်များကို ထောက်ပံ့ထား သင့်သည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း လျှောက်လွှာ၊ မိရိုးဖလာအသိပညာနှင့် အလေ့အကျင့်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ၊ အဆိုပြုထားသော အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု ခွင့်ပြုချက်ရရှိကြောင်း သေချာစေရန် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ **အစီအစဉ်များ** စသည်တို့အတွက် **သဘောထားများ တောင်းခံထားသင့်ပါသည်။** သတင်းအချက်အလက်များကို မတူညီသောပုံစံများဖြင့် ဖြန့်ဝေနိုင်သော်လည်း ရည်ရွယ်ထားသော ဒေသခံများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသင့်သည် (အချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အခန်း ၄ ကို ကြည့်ပါ)။ သက်ဆိုင်သူများအား အသိပေးခြင်းအား စဉ်ဆက်မပြတ် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု ဖြစ်သင့်ပြီး သတင်းအချက်အလက်အသစ်များ ရရှိလာပါက အမြဲသတင်းအသစ်များ ပံ့ပိုးပေးရပါမည်။

**လေးထောင့်ကွက် ၅: မြန်မာနိုင်ငံ FPIC လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အဓိက ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များ**

မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ FPIC လမ်းညွှန်ချက်မူကြမ်း ၁ သည် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် အဓိက ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည့်အချက်/အဆင့်များ (၁၁) ချက်အား အောက်ပါအတိုင်းချမှတ်ထားပါသည်-

1. FPIC လုပ်ငန်းစဉ်မစီမံ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်သော ဦးဆောင်အေဂျင်စီများနှင့် အခွင့်အရေး ရပိုင်ခွင့်ရှိသူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် သတင်းအချက်အလက် လိုအပ်ချက်များကို ဆုံးဖြတ်ပါ။
2. လုပ်ငန်းစဉ်တွင် သင်တန်းနည်းပြတစ်ဦးလိုအပ်မည်။ သို့မဟုတ်ပါက မည်သူဖြစ်သင့်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ပါ။
3. ဒေသခံများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမည့်နေရာကို မည်ကဲ့သို့လုပ်ဆောင်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်နှင့် FPIC ကိုရှာဖွေရန် အဆိုပြု ထားသော ညှိနှိုင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အချိန်ဇယား။
4. အချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဖြန့်ဖြူးခြင်းအတွက် သင့်လျော်သောဘာသာစကား/ ပြန်ကြားဆက်သွယ်ရေး နည်းလမ်းကို အသုံးပြုပါ။
5. ဒေသခံများမှ ၎င်းတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်ချက်များ မည်သို့ချမှတ်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်နှင့် ဒေသခံများအတွင်း အမျိုးသမီးများနှင့် မည်သည့် ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများမဆို ပါဝင်မှုရှိမရှိ သေချာစေရန် အထူးအစီအမံများကို ချမှတ်ရမည်။
6. ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် အကျုံးဝင်မည့် နယ်မြေအကျယ်အဝန်းနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းများ (ရွာ)ကို သတ်မှတ်ပါ။
7. FPIC ကို မည်သည့်ပုံစံဖြင့် ပေးအပ်မည်၊ အသိအမှတ်ပြုပြီး မှတ်တမ်းတင်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ပါ။
8. ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရအရာရှိများ၊ EAO အရာရှိများ၊ အမှီအခိုကင်းသော လေ့လာသူများနှင့် အခြား ရပိုင်ခွင့်ရှိသူများ အပါအဝင် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အခြားသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍများကို ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း၊
9. သက်ဆိုင်ရာပူးပေါင်းပါဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအစီအစဉ်များ အပါအဝင် လုပ်ငန်းစဉ်အား စိစစ်သည့် နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ပါ။
10. အခြေအနေများကို ထိန်းသိမ်းထားကြောင်း သေချာစေရန် သဘောတူညီချက်(များ) ၏ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ နှင့် အကြိမ်ရေကို သတ်မှတ်ပါ။
11. တိုင်ကြားချက်များကို ထုတ်ဖော်ပြောရန်နှင့် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အဆိုပြုထားသောမူဝါဒ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းအတွက် ပြန်လည်သက်သာခွင့်ရှာဖွေခြင်းအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု ရှိစေရေး သေချာ

## ၂.၃။ နစ်နာမှုများအတွက် တရားသဖြင့်ဖြစ်စေရန် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ နှင့် အခြားသော သစ်တောကဏ္ဍဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းသည် လူ့အုပ်စုများကြား အပြောင်းအလဲများဖလှယ်မှုများနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးသောနေရာများတွင် သစ်၊ မြေနှင့် အခြား တန်ဖိုးကြီးသော အရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ပဋိပက္ခများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိမည်ဖြစ်သည်။ REDD+ အတွက် အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့်အရ၊ တိုင်ကြားမှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်နှင့် သက်ဆိုင်သူများထံမှ ထိခိုက်မှုအတိုင်းအတာ သတင်းအချက် အလက်တောင်းဆိုမှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် စနစ်တစ်ခု ထားရှိသင့်သည်။ ၎င်းကို နစ်နာမှုများအတွက် တရားသဖြင့်ဖြစ်စေရန် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ် (GRM) ဟုခေါ်သည်။ GRM များသည် သက်ဆိုင်သူများအား ၎င်းတို့၏ စိုးရိမ်မှု များကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန် ခွင့်ပြုပေးသောကြောင့် အရေးကြီးပြီး အဆိုပါ စိုးရိမ်မှုများနှင့် ထင်မြင်ချက်များကို ကြားနာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ လုပ်ငန်းများကို ဒီဇိုင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်းတွင် သေချာစေပါသည်။ အမျိုးသား REDD+ GRM သည် အပြီးသတ်ပြီး အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ခြင်း မရှိသေး သော်လည်း REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် ၎င်းတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် စီမံကိန်းများအတွင်း မကျေနပ်ချက်များအတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြုလုပ်သင့်သည်။ FPIC လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း သက်ဆိုင်သူများနှင့် စံပြအားဖြင့် သဘောတူညီပါသည်။

Joint FCPF/UN-REDD Program GRM လမ်းညွှန်ချက် မှတ်စုသည် <sup>34</sup> GRMs များကို အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာစနစ်များနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများ (သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ) မှ ၎င်းတို့၏ မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များနှင့် လုပ်ငန်းများမှ ပြင်ပမှဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအပေါ် သက်ရောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် စိုးရိမ်မှုများကို ဖြေရှင်းရန်နှင့် ရရှိရန် တည်ထောင်ထားသော အရင်းအမြစ်များဖြစ်သည်။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ထည့်သွင်းချက်များကို ဤစနစ်များ နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှတစ်ဆင့် ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်သည်။ ၎င်းတို့ကို "မကျေနပ်ချက် များ"၊ "တိုင်ကြားစာများ"၊ "တုံ့ပြန်ချက်" သို့မဟုတ် အခြားသော တူညီသောအသုံးအနှုန်းများ ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။

ထိုယန္တရားသည် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှု၏ အစောပိုင်းအဆင့်များမှ သက်ဆိုင်သူများထံ ရရှိနိုင်သင့်ပြီး ပထဝီဝင်အနေအထားအရ၊ ယဉ်ကျေးမှုအရ၊ နှင့်/သို့မဟုတ် စီးပွားရေးအရ ရောက်ရှိနိုင်ရန် ခက်ခဲသော သို့မဟုတ် ဖယ်ထုတ်ခံထားရသည့် အုပ်စုများအပါအဝင် အုပ်စုအားလုံးထံ ရောက်ရှိနိုင်သင့်သည်။ GRMs သည် လုံးဝအသစ်စက်စက် ဖြစ်စရာမလိုပေ။ လက်ရှိရှိပြီးသားဖြစ်သည့် ယန္တရားများ သို့မဟုတ် လမ်းကြောင်းများ မှလည်း ၎င်းလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ နှင့် သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းတွင် လက်ရှိ GRMs များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် REDD+ အတွက် GRM ဒီဇိုင်းနှင့် ပတ်သက်သော အဆိုပြုချက်များစွာကို

<sup>34</sup>ပူးတွဲ FCPF/UN-REDD အစီအစဉ် REDD+ နိုင်ငံများအတွက် လမ်းညွှန်ချက် မှတ်စု- မကျေနပ်ချက် ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများကို ထုထောင်ခြင်းနှင့် အားကောင်းစေခြင်း၊ ဇွန်လ 2015။

ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။<sup>35</sup> မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် တိုင်ကြားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် အားပေးသည့် ယန္တရားများ လိုအပ်ကြောင်း တစ်နည်းနည်းဖြင့် သတ်မှတ်သည့် လက်ရှိ PLR ၂၂ ခုခန့်ဝန်းကျင် ရှိသည်။ ၎င်းတို့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေ (၂၀၁၆)၊ တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေး ကာကွယ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၅) ၊ အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ (၂၀၁၆)၊ အလုပ်သမား အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး ဥပဒေ (၂၀၁၂) တို့ ပါဝင်ပါသည်။ သို့ရာ တွင်၊ ဥပဒေဘောင်သည် 'မကျေနပ်ချက်' ၏ ရှင်းလင်းပြတ်သားသော တရားဝင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် ကင်းမဲ့ပြီး မတူညီသော ဥပဒေများသည် ကွဲပြားခြားနားသော ဝေါဟာရများကို အသုံးပြုသည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ VFV မြေယာဥပဒေတွင် "အငြင်းပွားမှုများ" ကိုဖော်ပြထားသော်လည်း ဤအသုံးအနှုန်း သို့မဟုတ် အလားတူသည် သစ်တောဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။

အလွတ်သဘောအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးယန္တရားများနှင့် ကျင့်ထုံးများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အများအပြားကြားတွင် တူညီပြီး ခိုင်မာသောအစဉ်အလာနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းစလေ့ထုံးတမ်းများသည် သတင်းရယူခွင့်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် ပါဝင်ရန် ပြည်သူများ၏ အခွင့်အရေးများကို ခုခံကာကွယ်ပေးသည့် နယ်ပယ်များတွင်လည်း တူညီပါသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် အလွတ် သဘောဒေသခံ 'ဥပဒေများ' တည်ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည်ဖျန်ဖြေသူမှတစ်ဆင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးကို အားပေးမြှင့်တင်ပေးသည်။ ဤအလွတ်သဘော ယန္တရားများကို နိုင်ငံတော်အဆင့်တွင် အသိအမှတ်မပြုသော်လည်း ၎င်းတို့သည် အသုံးဝင်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တရားဝင်မှုနှင့် ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်မှုတို့ အပါအဝင် GRM အခြေခံမှု များကို ထင်ဟပ်စေသည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များစွာ (ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ပံ့ပိုးထားသော "အမျိုးသားလူထုဗဟိုပြု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်း" ကဲ့သို့သော) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကုမ္ပဏီများသည် ကဏ္ဍများအလိုက် ပုံစံများကွဲပြားသော်လည်း GRMs များကို နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးကော်ပိုရေးရှင်း (IFC) ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု နှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂလမ်းညွှန်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံမူများစံနှုန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး မတူညီ သော မူဘောင်များနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များကို အသုံးပြုခဲ့သည်။

**မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အဆိုပြုထားသော GRM အင်္ဂါရပ်များ**

အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော ပတ်သက်ဆက်သွယ်သူများနှင့် ဆွေးနွေးမှုများသည်<sup>36</sup> REDD+ နှင့် ဆက်စပ်ရန် မျှော်လင့်ထားသည့် လက်ရှိ ပဋိပက္ခများနှင့် အလားအလာရှိသော အငြင်းပွားမှုများ အမျိုးမျိုးကို ညွှန်ပြနေသည်။ ၎င်းတို့နှင့် ဆက်စပ်နိုင်သည်-

- **မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်**- ဥပမာ၊ အရန် သစ်တောများတွင် မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွား မှုများ၊ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် အခြားဌာနများအကြား အငြင်းပွားမှုများ၊ သို့မဟုတ် မရှင်းလင်းသော မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အငြင်းပွားမှုများ၊ အချို့သောအသိုင်းအဝိုင်းများအတွက်

<sup>35</sup> Myanmar UN-REDD Program (2019) မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ (PLRs) ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း- အကာအကွယ်ဖြင့် အကျဉ်းချုပ်၊ နှင့် Myanmar UN-REDD Program (2018) REDD+ အတွက် ဥပဒေရေးရာနှင့် မူဝါဒဘောင်များ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကောင်အထည်ဖော်ရန်။ နှစ်ခုလုံးကို <https://www.myanmar-redd.org/resources/reports> မှာ ရနိုင်ပါသည်။

<sup>36</sup> ဥပမာအားဖြင့်၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လနှင့် ဩဂုတ်လတွင် PLR ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် GRM ဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများအတွင်း- [အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲအစီရင်ခံစာကို ကြည့်ပါ။](#)

တရားဝင်/ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသောရာထူးမရှိခြင်း၊ အသုံးပြုခွင့်များကို ဖယ်ရှားပါက လျော်ကြေး ဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းသောမူဘောင်မရှိခြင်း၊ ခွင့်ပြုချက်နှင့် လိုက်လျောမှုများအတွက် မရှင်းလင်းသော လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ အစိုးရသစ်တောမြေ၊ ပုဂ္ဂလိကနှင့် အစုအဖွဲ့ပိုင်မြေများကြားတွင် ပြတ်သား သော နယ်နိမိတ်မရှိခြင်း၊

- **REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှု** - ဥပမာ၊ တာဝန်ရှိသူများနှင့် ဩဇာကြီးသော သက်ဆိုင်သူများ အကြား ပဋိပက္ခများ၊ ရပ်ရွာ/တစ်ဦးချင်းနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများအကြား ပဋိပက္ခ၊ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု သို့မဟုတ် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် မရှိခြင်းဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ၊ တရားမဝင် သစ်ကုန်သွယ်မှုတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ပါက လူထုခိုက်မှုအန္တရာယ်နှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်မှုများ၊

မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ အတွက် GRM အဆိုပြုထားပြီး REDD+ နှင့်ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ပေါ်နေသော စိုးရိမ်မှုများကို ဆောလျင်စွာနှင့် တရားမျှတစွာဖြေရှင်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ GRM သည် ထိရောက်သော FPIC လုပ်ငန်းစဉ်၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ယူဆပြီး ဆိုလိုသည်မှာ FPIC လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း တစ်နေရာတည်းတွင် ရှိနေသင့်သည့်အပြင် နောက်ပိုင်းအဆင့်များတွင် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှု သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲရေးတွင် တိုးတက်မှုများအတွက် အကြံပြုချက်များကို တင်ပြနိုင်သည့် ယန္တရားတစ်ခုအနေဖြင့်လည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပြုထားသော မြန်မာပြည် REDD+ အတွက် GRM တွင် ပါဝင်သော အဓိက အခြေခံအချို့မှာ-

- မကျေနပ်ချက်များကို ဖြစ်နိုင်ချေ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း၊ ဆိုလိုသည်မှာ ကျေနပ်လောက်သော အဖြေကို ရှာမတွေ့ပါက အထက်အရာရှိအဆင့်သို့ တိုးမြှင့်ခြင်းသာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။
- မတူညီသောရာထူး/အာဏာအခြေအနေများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် မကျေနပ်ချက်များကို ဓမ္မဓိဋ္ဌာန် ကျကျ တရားမျှတစွာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း၊
- လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်းတို့ကို ဆောလျင်စွာနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- လူမှုအသိုက်အဝန်းများနားလည်သည့် ဘာသာစကားများဖြင့် ဆက်သွယ်ရေး ပစ္စည်းများ/ အချက်အလက်များ ပံ့ပိုးပေးခြင်း။ နှင့်
- ဒေသခံများမှ ထည့်သွင်းမှုများနှင့်အတူ နောက်ထပ်ရည်မှန်းချက်များ/ အဓိက စွမ်းဆောင်ရည် အညွှန်းကိန်းများကို ဖော်ဆောင်ခြင်း။

REDD+ GRM ၏ အဆိုပြုထားသော ဒီဇိုင်းတွင် မကျေနပ်ချက်ဆိုင်ရာ အရာရှိများ၊ GRM တွင် မကျေနပ်ချက်ဆိုင်ရာ အရာရှိများနှင့် REDD+ အကောင်အထည် ဖော်နေသော အဖွဲ့အစည်းများသို့ GRM ဆိုင်ရာ သင်တန်းပေးခြင်း၊ ဒေသခံများနှင့် အသိပညာပေးခြင်း၊ မကျေနပ်ချက်ဆိုင်ရာ ဒေတာအချက်အလက်စနစ် တည်ထောင်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လတွင် နိုင်ငံအဆင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲမှ အကြံပြုချက်များအတိုင်း ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်တွင် FPIC နှင့် GRM ကနဦးအဆင့်တစ်ခုကျင်းပရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မွန်ပြည်နယ်၊ ပေါင်မြို့နယ် ကျေးရွာ



အုပ်စု ၁၀ တွင် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ စမ်းသပ်လေ့လာခြင်းမှ ရလဒ်များသည် REDD+ GRM ၏ နောက်ဆုံးဒီဇိုင်း<sup>37</sup> နှင့် ဆက်စပ်လမ်းညွှန်ချက်များ/ပစ္စည်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် ထင်ဟပ်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

**၂.၄။ FPIC နှင့် GRM တို့နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ**

ဤကဏ္ဍတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ FPIC နှင့် GRM တို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ အများအပြားကို မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည် ဖော်သူများ သည် ၎င်းတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်းများကို လမ်းညွှန်ရန် အထူးသဖြင့် မြေယာအသုံးပြုမှု၊ တိုင်းရင်းသား အခွင့်အရေး၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေးစသည့် အချို့သောကဏ္ဍ/လှုပ်ရှားမှုများအတွက် လိုအပ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်သော ဤစည်းမျဉ်းများကို ကိုးကားသင့်သည်။

- EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (၂၀၁၅) တွင် FPIC လိုအပ်ချက်ကို မသတ်မှတ်ထားသော်လည်း မိမိဆန္ဒ အလျောက် ပြန်လည်နေရာချထားရေး သို့မဟုတ် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအပေါ် ဆိုးရွားသော အကျိုး သက်ရောက်မှုများရှိနိုင်သည့် မည်သည့်စီမံကိန်းများအတွက်မဆို တာဝန်ရှိဝန်ကြီးဌာနများမှ အုပ်ချုပ် သည့် နိုင်ငံအဆင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မထုတ်ပြန်မချင်း နိုင်ငံတကာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများ ရှိရမည်။ စီမံကိန်းတစ်ခုအား အကောင်အထည်ဖော်စဉ်တွင် ဒေသခံပြည်သူများ (ဌာနေတိုင်းရင်း သားများ သို့မဟုတ် ဌာနေတိုင်းရင်းသား မဟုတ်သူများ) အား အိုးအိမ်မဲ့ ဖြစ်စေသည့်အခါ၊ စီမံကိန်း အဆိုပြုသူသည် အနည်းဆုံး ၎င်းတို့၏ ယခင်လူမှုစီးပွား တည်ငြိမ်မှုအဆင့်ကို ပြန်လည်ရရှိသည်အထိ ပံ့ပိုးပေးရန် တာဝန်ရှိပါသည်။
- EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (၂၀၁၅) တွင်ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ် (EMPs) သည် စီမံကိန်းအတွက် တိုင်ကြားချက်များနှင့် မကျေနပ်ချက်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု ယန္တရားများကို သတ်မှတ် သင့်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ EIA လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အများသူငှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး လမ်းညွှန်ချက်မူကြမ်း (၂၀၁၇) တွင် EIA လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အများပြည်သူ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အစီအစဉ်များတွင် တိုင်ကြားမှုများ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် မကျေနပ်ချက် တုံ့ပြန်ရေးယန္တရားများ ပါဝင် သည်။
- လယ်ယာမြေဥပဒေ (၂၀၁၂) ၊ VFV လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၈) ၊ မြေသိမ်းဥပဒေ (၁၈၉၄) နှင့် မြေယာသိမ်းဆည်းမှု၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အငြင်းပွားမှုများကိုဖြေရှင်းရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လယ်ယာမြေဥပဒေ (၂၀၁၂) တွင် ဖော်ပြထား သည်။ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဥပဒေ ၊ သစ်တောဥပဒေ (၂၀၁၈) နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကာကွယ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၈) ။
- ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆) အရ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်း များကို ထိခိုက်စေနိုင်သော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို ခွင့်မပြုသင့်ကြောင်းနှင့် ရင်းနှီး

<sup>37</sup> ဥပမာအားဖြင့်၊ GRM ဒီဇိုင်းကို Myanmar REDD+ FPIC လမ်းညွှန်ချက်များ (မူကြမ်း၊ ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၉) တွင် ပေါင်းစပ်ထားပါသည်။ <http://www.myanmar-redd.org/wp-content/uploads/2020/04/D0-National-FPIC-Guideline-Dec-2019-English.pdf?fbclid=IwAR2WrzV0JWeCyOYkn0sy7ASKJNed8ImrtCVegWJk1NBVrvufS55YZcr7op8>

မြုပ်နှံသူများအားလုံး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများကို လေးစားလိုက်နာသင့်သည်။

- အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ (၂၀၁၆) တွင် အဖွဲ့အစည်းများသည် “နိုင်ငံအလိုက် ကျားမတန်းတူညီမျှသော မြေယာအသုံးချမှုစီမံချက်ဖြင့် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော မြေအသုံးချမှုအစီအမံများကို ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရန်” လိုအပ်ပါသည်။ အခန်း ၈ တွင် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် အာမခံချက်နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း ပါဝင်သည်။ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုဒဏ်ခံရသူများသည် သက်ဆိုင်ရာစီမံကိန်းတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံခွင့် ရရှိစေရန် မြေယာဆိုင်ရာဥပဒေများကို ပြင်ဆင်သင့်သည်ဟုလည်း ဖော်ပြထားသည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်(NBSAP) ၂၀၁၅-၂၀၂၀ တွင် တိုင်းရင်းဆေးပညာနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပန်းတိုင်များ၊ လက်လှမ်းမီမှုနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ မျှဝေခြင်း (ဥပမာ ရည်မှန်းချက် ၁၈) တို့ ပါဝင်ပါသည်။ မျိုးရိုးဗီဇဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များ ရရှိရေးနှင့် ၎င်းတို့၏ အသုံးချမှုမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးအမြတ်များကို တရားမျှတ၍ သာတူညီမျှခွဲဝေ သုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက် Nagoya Protocol ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် နိုင်ငံအဆင့် ကျွမ်းကျင် ပိုင်နိုင်မှု အာဏာပိုင်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းထားပြီး မိရိုးဖလာ အသိပညာကာကွယ်ရေးအတွက်၊ သုတေသန အတွက် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာကျင့်ထုံးတမ်းစံနှင့် ဒေသခံပြည်သူဆိုင်ရာလိုက်နာရမည့် လမ်းညွှန်ချက်များ နှင့်အတူ Nagoya Protocol ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် မူဘောင်မူကြမ်းကို ပြင်ဆင် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

## ၂.၅။ FPIC နှင့် GRM ဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းများ

- အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၂.၁။ FPIC ဤအကဲဖြတ်မှုစာရင်းသည် Myanmar REDD+ FPIC လမ်းညွှန်ချက်နှင့် အဆိုပြုထားသော GRM မူကြမ်းအပေါ် အခြေခံထားသည်။ ၎င်းသည် REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများ သင့်လျော်သော FPIC လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်ကူညီပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။
- အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၂.၂။ GRM ဤစစ်ဆေးရန်စာရင်းသည် Myanmar REDD+ FPIC လမ်းညွှန်ချက်နှင့် အဆိုပြုထားသော GRM မူကြမ်းအပေါ် အခြေခံထားသည်။ ၎င်းသည် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူ များနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများကို ၎င်းတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်းများတွင် နစ်နာချက် ပြန်လည်ဖြေရှင်းပေးကြောင်း သေချာစေရန် ကူညီပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။

## ၂.၆။ FPIC နှင့် GRM ဆိုင်ရာ နောက်ထပ်အရင်းအမြစ်များ

### FPIC-

- **Myanmar REDD+ FPIC လမ်းညွှန်ချက်များ (မူကြမ်း၊ ဒီဇင်ဘာ၊ ၂၀၁၉)။** မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ နှင့် ပတ်သက်သော FPIC အသုံးချမှုအတွက် ကနဦးလမ်းညွှန်ချက်မူကြမ်း။ *FPIC လမ်းညွှန်ချက်များ စာတမ်း- အင်္ဂလိပ်/ မြန်မာ*
- **ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သောသဘောထား တောင်းခံခြင်း (FPIC) အတွက် UN-REDD အစီအစဉ် လမ်းညွှန်ချက်များ -** FPIC ကိုရှာဖွေရန် UN-REDD အစီအစဉ် မိတ်ဖက်နိုင်ငံများ အတွက် စံသတ်မှတ်ချက်၊ မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုမူဘောင်ကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြသည်။ *စာရွက်စာတမ်း- အင်္ဂလိပ်/ ပြင်သစ်/ စပိန်*
- **REDD တွင် ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သော သဘောထားတောင်းခံခြင်း (RECOFTC and German Development Agency (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH), 2011)-** REDD+ တွင် FPIC အတွက် အရေးပါမှု၊ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် လမ်းညွှန်ချက်များကို ဆွေးနွေးသည်။
- **IIED (၂၀၁၂) ဒေသခံဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ များ** မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များ၊ ကာကွယ်ထားသော ဧရိယာများနှင့် သစ်တောများဆိုင်ရာ ရပ်ရွာပရိတ်တိုကောများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုနှင့် FPIC ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်အချို့ကို REDD+ တွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။
- **REDD+ နှင့် ပတ်သက်သည့် သင့်၏ရပိုင်ခွင့်များကို သိပါ (CIEL၊ 2014)-** ဒေသခံလူထုများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များသည် REDD+ နှင့် ပတ်သက်သည့် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများကို နားလည်ရန် လမ်းညွှန်ချက်။

### GRM :

- **Myanmar UN-REDD Program (2018) REDD+ GRM အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ အစီရင်ခံစာ** - PLR ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ GRM ဒီဇိုင်းနှင့် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ REDD+ အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲများအတွင်း မှတ်တမ်းတင်ထားသော တုံ့ပြန်ချက်၊ မှတ်ချက်များနှင့် အကြံပြုချက်များကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြပါသည်။
- **ပူးတွဲ FCPF/UN-REDD ပရိုဂရမ် လမ်းညွှန်ချက် မှတ်စု REDD+ နိုင်ငံများအတွက် - မကျေနပ်ချက် ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများကို ထူထောင်ခြင်းနှင့် အားကောင်းစေခြင်း** - ဤစာတမ်း သည် REDD+ အဆင်သင့်အဆင့်ကာလအတွင်း ဆောင်ရွက်ရမည့် မကျေနပ်ချက်ဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများအတွက် နိုင်ငံတွင်းစွမ်းဆောင်ရည်ကို အားကောင်းစေရန် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ရပ်ကို အဆိုပြုပါသည်။

**အခန်း ၂ အတွက်လေ့လာမှု။** ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော REDD+ လုပ်ငန်းမှ ဒေသခံများပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းအတွက် **FPIC**

ကျေးရွာ M အတွက် REDD+ အစီအစဉ်ကို ဖော်ဆောင်ပြီးကတည်းက (အခန်း ၁ ကိုကြည့်ပါ) ရွာရှိဒီရေတော၏ အပိုင်း တစ်ပိုင်း၌ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတစ်ခု ထူထောင်ခြင်းဖြင့် ရှေ့ဆက်သွားရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ဤဧရိယာသည် သစ်တောကြီးပိုင်းဖြစ်သောကြောင့် အဆိုပြုချက်သည် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်။ သို့သော်လည်း စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာစစ်စစ်မှုမှ ဤလုပ်ငန်းသည် ဒေသခံ၏ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် အရင်းအမြစ်များ လက်လှမ်းမီမှုကိုအပြင် ၎င်းတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအလေ့အထများကို ထိခိုက်စေ မည်ဖြစ်ကြောင်း ဆိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်သောသဘောထားတောင်းခံခြင်း (FPIC) လုပ်ငန်းစဉ် လိုအပ်ပြီး ၎င်းအား ရပ်ရွာသစ်တောထူထောင်ရန်အတွက် အခြားလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအချို့နှင့် ချိတ်ဆက်ရန် အလုပ်အဖွဲ့မှ ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

NGO တစ်ခု၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုဖြင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ရပ်ရွာသစ်တော ထူထောင်ရေး မည်သို့ ဆက်လက်လုပ်ဆောင် သင့်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် အမျိုးသမီးအုပ်စုများနှင့် ထိခိုက်နိုင်ချေများသော အဖွဲ့အစည်းများ စသည်တို့ ပါဝင်သော ရပ်ရွာ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံပွဲ စတင်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အချိန်ဇယားသတ်မှတ်ခြင်း၊ ဘယ်သူတွေ ပါဝင်သင့်သလဲ၊ ရပိုင်ခွင့်ရှိသူတွေရဲ့ သတင်းအချက်အလက် လိုအပ်ချက်နဲ့ မတူညီတဲ့ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပွဲတွေရဲ့ တည်နေရာကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ကနဦး REDD+ စီမံကိန်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင်လည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ဒေသခံ CSO မှ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပံ့ပိုးပေးမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

သတင်းအချက်အလက်များကို မြန်မာနှင့် မွန်ဘာသာစကားများဖြင့် ရပ်ရွာအတွင်း မကြာခဏသွားရောက် လည်ပတ်သည့်နေရာ များတွင်၊ စာဖြင့်သတိပေးချက်များနှင့် အများသူငှာအတွက် ကျယ်လောင်သောစပီကာကြေညာချက်များဖြင့် ဖြန့်ဝေပါသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ၊ REDD+၊ အဆိုပြုထားသော ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်တို့ကို ပံ့ပိုးရန်အတွက် ဗီဒီယိုအတိုတစ်ခုကိုလည်း ဖန်တီးထားပါသည်။ ဒေသခံ CSO သည် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပတ်သက် သည့် တိုင်ကြားချက်များနှင့် တုံ့ပြန်ချက်များအတွက် ၎င်းတို့၏ GRM hotline ကို လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် သေချာစေပါသည်။

ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောသည် ကျေးရွာ M တစ်ခုတည်းကိုသာ သက်ရောက်မှုရှိသောကြောင့် ၎င်းသည် FPIC ကို ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး ကျေးရွာအဆင့်တွင် ရပ်ရွာသစ်တောလုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး စီမံကိန်းအဆင့်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော ဆွေးနွေးမှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် REDD+ ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ မျှဝေခြင်းအပြင် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့် အသုံးပြုသူအဖွဲ့တည်ထောင်ခြင်းနှင့် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်သည့် ရပ်ရွာ ရွေးကောက်ခံကျေးရွာကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ကနဦး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုကို ပြုလုပ်ပါသည်။ ဤအစည်းအဝေးတွင် ရွာသားများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မည်သို့မည်ပုံ မှတ်တမ်းတင်မည်ကို သဘောတူကြပြီး မတူညီသော အုပ်စုများ၏ သဘောတူညီမှုသော ကိုယ်စားပြုမှုကို မည်သို့ရရှိကြမည်ကိုလည်း သဘောတူကြသည်။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် အမျိုးသမီး အဖွဲ့များ၊ တံငါသည်များ၊ မွန်နှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ပါသည်။ အကြံပြုချက်အချို့ကို ဟော့လိုင်းမှတစ်ဆင့် အကြံပြုပြီးနောက် CSO မှလည်း ဒေသခံလူငယ်ကော်မတီထံ ဆက်သွယ်ခဲ့သည်။

ထို့နောက် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလမ်းညွှန်ချက်များတွင်ဖော်ပြထားသောလိုအပ်ချက်များ၊ အသုံးပြုသူအဖွဲ့၏ အခွင့်အရေးနှင့်တာဝန်များ၊ နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်တစ်ခု၏ဖြစ်နိုင်သောအကြောင်းအရာများအပါအဝင် ဒေသခံပြည်သူ့ အစုအဖွဲ့ ပိုင်သစ်တောသစ်တောတည်ထောင်ရန် အဆိုပြုထားသည့် ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပပါသည်။ လက်ရှိ သစ်တောသယံဇာတများကို အသုံးပြုနေသူများ အပါအဝင် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော၏ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အကျိုး သက်ရောက်မှုများနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို မည်ကဲ့သို့ မျှမျှတတ ခွဲဝေပေးနိုင်မည်ကို ဆွေးနွေးသည်။ တိုင်းတာမှုတွင် ၎င်းတို့၏ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ ရရှိရေးအပေါ် မည်ကဲ့သို့ အကျိုးသက်ရောက်မည်ကို ထပ်မံသိရှိလိုသည့် အချက် အလက်များကို တောင်းဆိုသည့် ငါးဖမ်းသမားများ အပါအဝင် သီးခြားအုပ်စုများနှင့် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဒေသခံများ၏ သဘောတူညီမှုတစ်ရပ်ရရှိပြီး ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် ဆုံးဖြတ်သော အခါ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုနှင့် ၎င်း၏ရလဒ်များကို မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်စာတမ်းကို Myanmar REDD+ FPIC လမ်းညွှန်ချက်များမှ နမူနာပုံစံကို အသုံးပြု၍ ပြင်ဆင်ပါသည်။ နောက်အဆင့်များမှာ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော အသုံးပြုသူများအဖွဲ့မှ အဖွဲ့ဝင်များကို ရွေးချယ်ရန်နှင့် အာဏာပိုင်များနှင့် ရပ်ရွာသစ်တောမှတ်ပုံတင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများကို ပြင်ဆင်ရန်ဖြစ်သည်။

# အခန်း ၃။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု

## အဓိက သဘောတရားများ

- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း ဆိုသည်မှာ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခု သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းတစ်ခု ကြောင့် ထိခိုက်နိုင်သူများ၊ သို့မဟုတ် ၎င်း၏ အကောင်အထည်ဖော်မှု၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းနှင့် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်သူများ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို ရည်ညွှန်းပါသည်။
- စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းအား ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ အသိပညာအခြေခံ၊ စွမ်းရည်များ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်း များ၊ အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ စွမ်းရည်များကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အားကောင်းစေခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။
- အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု REDD+ ၏အခြေအနေတွင်၊ ရလဒ်အခြေခံပေးချေမှုများအပါအဝင် REDD+ မှတဆင့် ရရှိ သော အကျိုးကျေးဇူးများမှ ထုတ်ယူသောငွေကြေးနှင့် ငွေကြေးမဟုတ်သောမက်လုံးများနှင့် ဆုများဖြန့်ဝေခြင်း ကို ရည်ညွှန်းသည်။
- REDD+ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုအစီအစဉ်များသည် နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့် တွင် REDD+ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ၎င်း၏နေ့စဉ်အကောင်အထည်ဖော်မှုကို စီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် ထားရှိရ မည့် ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့် အစီအစဉ်များကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

## ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများနှင့် ပတ်သက်နေသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ စံသတ်မှတ်ချက်

<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၁-၃</b></p> <p>လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းဖြင့် မြေအသုံးချမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားကောင်းစေသည်။</p>	<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၁-၄</b></p> <p>အစီအစဉ်ရေးဆွဲစဉ်အတွင်း အချက်အလက်ရရှိနိုင်မှုနှင့် အကောင် အထည် ဖော်နိုင်မှုတွင် ဟာကွက် များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းနှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း။</p>	<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၅</b></p> <p>တရားမျှတပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာသော အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု ယန္တရား</p>
<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၃-၁</b></p> <p>စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ တက်ကြွစွာ ပါဝင်မှု၊ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အခြားသင့်လျော်သောအစီအစဉ်များမှတစ်ဆင့်</p>	<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၃-၂</b></p> <p>ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့များနှင့် ၎င်းတို့ကိုယ်စားလှယ်များအကြား သင့်လျော်သောတရားဝင်မှုနှင့် ဆက်သွယ်မှုဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်</p>	<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၃-၃</b></p> <p>ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းတွင်</p>

<p>င့် ပါဝင်နိုင်မှုအားနည်းသော အစုအဖွဲ့များအား ပံ့ပိုးကူညီမှု။</p>	<p>များ၏ အသိပညာ၊ ညီမျှပြီး အချိုးကျပါဝင်မှု။</p>	<p>ပါဝင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ပေးထားသည်။</p>
<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် c-၃</b></p> <p>ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် လျှော့ချရန်နှင့် အပြုသဘော ဆောင်သည့်အရာများကို မြှင့်တင်ရန် ရွေးချယ်ခြင်း၊ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။</p>	<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် c-၅</b></p> <p>မြေယာအသုံးချမှု သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြောင်း သေချာစေရန် စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအစီအမံများ။</p>	

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ခ၊ ဂ၊ ဃ နှင့် င တစ်လျှောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက် တွင် စံသတ်မှတ်ချက် ခုနစ်ခု သည် ဆက်စပ်ပတ်သက် သူ့အဖွဲ့ဝင်များ အပြည့်အဝနှင့် ထိရောက်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ REDD+ စီမံကိန်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော် မှုအတွက် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာသော အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုတို့ ရရှိစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အဆိုပါစံနှုန်းများ၏ အခြားအဓိက လိုအပ်ချက်များမှာ မြေယာအသုံးချမှုစီမံကိန်းတွင် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ရေးယန္တရားများ မြှင့်တင်ရေးနှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းအပြင် ၎င်းတို့ အဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များအား သင့်လျော်သော အကြောင်းကြားမှု၊ အချိုးကျမှုနှင့် တုံ့ပြန်မှုပါဝင်မှုတို့ကို သေချာ စေရန် လိုအပ်ကြောင်း ပါဝင်သည်။

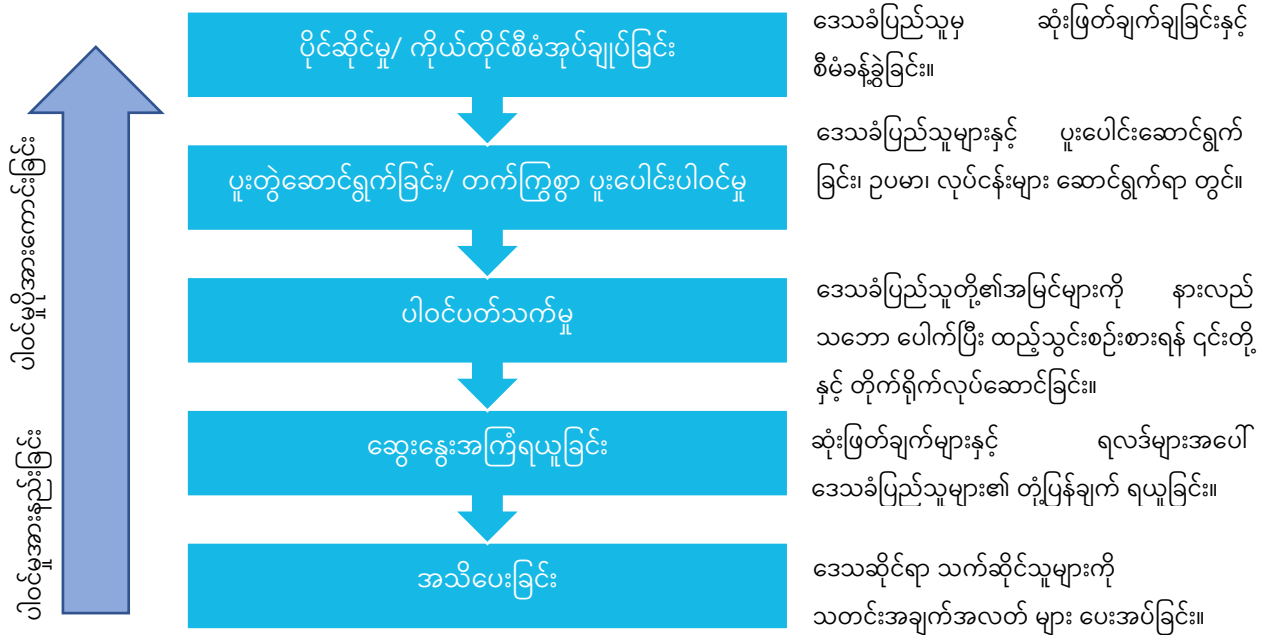
**၃.၁။ နောက်ခံအကြောင်းအရာ- မြန်မာနိုင်ငံ အခြေအနေတွင် REDD+ အတွက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု**

အခန်း ၁ တွင် ဖော်ပြထား သည့်အတိုင်း၊ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းမှ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်း အထိ REDD+ အဆင့်အားလုံးတွင် သက်ဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်သူအားလုံးကို ချိတ်ဆက်ဆွေးနွေးရန် အရေးကြီးပါ သည်။ သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ အပြည့်အဝ ထိရောက်စွာ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် REDD+ ၏ တရားဝင်မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုကို တိုးမြှင့်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်၊ အားလုံးပါဝင်နိုင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းအတွက် အစီအစဉ်များ အထူးသဖြင့် ဒေသခံများ၊ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ နှင့် ဘေးဖယ်ခံထားရသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ လူများပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ထားရှိရမည်။

အောက်ဖော်ပြပါပုံ ၅ တွင် ပြထားသည့်အတိုင်း ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများထံ အသိပေးခြင်းနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းမှသည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပါဝင်ခြင်း၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ ပိုမိုတက်ကြွသော ပုံစံများအထိ ကွဲပြားသောပါဝင်မှုအဆင့်များရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းစည်းမျဉ်း ဃ သည် သက်ဆိုင်ရာ ကာယကံရှင်များ အထူးသဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ အပြည့်အဝ ထိရောက်စွာ ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် တောင်းဆိုထားပြီး

REDD+ လုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်နိုင်သည့် အုပ်စုအားလုံးကို သက်ဆိုင်ရာကာယကံရှင်များအဖြစ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ကြောင်း မှတ်သားထားသည်။ ၎င်းသည် REDD+ အတွက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်မှုသည် ပိုမိုတက်ကြွသောပါဝင်မှုအဆင့်များကို လွှမ်းခြုံသင့်သည် ဟု အကြံပြုထားသည်။

ပုံ ၅: ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အလားအလာအဆင့်များ



မြန်မာနိုင်ငံရှိ ယခင်က REDD+ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ အပြည့်အဝနှင့် ထိရောက်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ရန် လမ်းညွှန်ချက်အများအပြားကို ရေးဆွဲခဲ့ပြီး၊

- ရေရှည်တည်တံ့သောသစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် REDD+ အတွက် မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ ဤစာတမ်း သည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲခဲ့ပြီး၊ ဤစာတမ်းသည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု၏ အရည်အသွေးနှင့် ထိရောက်မှုတို့ကို မြှင့်တင်ရန် အပါအဝင်- ပါဝင်ပတ်သက်မှု အမျိုးအစားများကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များ စီစဉ်ခြင်း၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ အဖြစ်အပျက်များနှင့် ဆက်သွယ်ရေးများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း တို့ပါဝင်ပါသည်။
- [REDD+ အသိပညာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဆက်သွယ်ရေးမဟာဗျူဟာ](#) ကို Myanmar UN-REDD Programme မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ပြုစုခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်အစောပိုင်းတွင် National REDD+ Taskforce မှ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသော မဟာဗျူဟာ ကို ထောက်ခံ အားပေးခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ မဟာဗျူဟာ သည် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် မိတ်ဖက်များနှင့် အဓိကဆက်စပ်ပတ်သက် သူများအကြား

ဆက်သွယ်ရေး ကဏ္ဍသတ်မှတ်ခြင်း၊ ရည်ရွယ်ချက်များ၊ အဓိကသတင်းစကားများ၊ ရည်မှတ်ထားသော ပရိသတ်များ နှင့် လမ်းကြောင်းများ။

နိုင်ငံအဆင့်အဆင့်တွင် NRS သည် အမျိုးသားညှိနှိုင်းရေးယူနစ်နှင့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံ REDD+ Taskforce အပါအဝင် နိုင်ငံ၏ REDD+ အစီအစဉ်ကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် အဖွဲ့အများအပြားကို အဆိုပြုထားပါသည်။ အမျိုးသားအဆင့်တွင် REDD+ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်နေသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းကာ နေ့စဉ် အကောင်အထည်ဖော်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင် **REDD+ လုပ်ငန်းများအား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းသင့်သည် နှင့် ပတ်သက်သည့် စံသတ်မှတ်ချက်များစွာ ပါဝင်သည်။** ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု မြှင့်တင်ရန်၊ မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် မြေယာအသုံးချမှုဆိုင်ရာ ကဏ္ဍစုံပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားကောင်းလာစေရန်နှင့် လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များကို သင့်လျော်စွာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ပါဝင်သည်။

ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ပံ့ပိုးရန်နှင့် REDD+ ကို ထိရောက်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင် အကောင်အထည်ဖော်ရန် **စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရန်** လိုအပ်မှုကို မြန်မာနိုင်ငံမှ အဆိုပြုထားသည့် NRS နှင့် ၎င်း၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင်လည်း ထင်ဟပ်ပါသည်။ NRS တွင် REDD+ တွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား အကောင်အထည် ဖော်နေသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကို ပံ့ပိုးကူညီရန် အစိုးရနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်များ တည်ဆောက်ရန် လုပ်ငန်းများအပါအဝင် အသိပညာပေးခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လေ့ကျင့်ပေးခြင်း တို့ကို အာရုံစိုက်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ သူတို့ကိုယ်သူတို့ လုပ်ဆောင်တာတွေ၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် လေ့ကျင့်ရေး များအတွက် NRS မှ ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်သော အချို့သောအကြောင်းအရာ/လှုပ်ရှားမှုများမှာ-

- ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်များထုတ်ယူခြင်း။
- ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှု အကဲဖြတ်ခြင်း။
- ကျေးလက်ဝင်ငွေရရှိအောင်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။ (အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများအပါအဝင်)
- စိုက်ခင်းတည်ထောင်ခြင်းနှင့် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း။
- အားလုံးပါဝင်ပြီး တရားမျှတသော ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပဋိပက္ခကြားဝင် ဖြန့်ဖြေ ပေးခြင်း။
- နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းနှင့် မူလအခြေအနေ ပြန်ဖြစ်ခြင်း မှ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓာတ် ငွေ့ထွက်ရှိမှု အန္တရာယ် များကို အကဲဖြတ်ခြင်း။
- မြေယာအသုံးချမှုစီမံကိန်းတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာအချက်များ ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းခြင်း။
- သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေဝန်ထမ်းများနှင့် သစ်တောရဲတပ်ဖွဲ့တို့ကို သင်တန်းပေးခြင်း။

အစီအစဉ်အဆင့်တွင် စွမ်းဆောင်ရည်လိုအပ်ချက်များကို အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် ဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ အတွက် အခန်း ၁ ကိုလည်း ရည်ညွှန်းပါ။



REDD+ ၏အခြေအနေတွင်၊ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုယန္တရားများသည် အကျိုးအမြတ်များကိုမည်သူရရှိခဲ့သည်၊ အဘယ်ကြောင့်၊ မည်သည့်အခြေအနေအောက်တွင်၊ မည်မျှနှင့် မည်မျှကြာသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်သည့် စနစ်တစ်ခုပါရှိသည်။ **အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်း နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင်** တိကျပြတ်သားသော ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိသေးဘဲ REDD+ အတွက် ရေးဆွဲဖော်ဆောင်ထားသော အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေမှုယန္တရား မရှိသေးပါ။ သို့ရာတွင်၊ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းများ (အောက်ပါ အပိုင်း ၃.၆ ကိုကြည့်ပါ) နှင့် အဆိုပြုထားသည့် NRS သည် REDD+ အတွက် အကျိုးအမြတ်များ မျှဝေခြင်းအတွက် အခြေခံများကို ချမှတ်ထားပါသည်- အကျိုးအမြတ်များကို တရားမျှတ၍ သာတူညီမျှ ခွဲဝေပေးခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ကျယ်ပြန့်သော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့များ၏ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှု အပေါ်အခြေခံ၍ သက်ဆိုင်သူအားလုံးကို **မျှတသော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော အကျိုးအမြတ်များကို** မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ချဉ်းကပ်မှုနှင့်အညီ ခွဲဝေပေးခြင်း။ အကျိုးအမြတ်များ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည်။ REDD+ အကောင်အထည် ဖော်သူများသည် ၎င်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ထားကြောင်း သေချာစေရမည်။

အောက်ဖော်ပြပါ ကဏ္ဍများသည် အဆိုပါ အစီအစဉ်များနှင့် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် ဆက်စပ်နေသော အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်များ၊ ပါဝင်မှု အား ပံ့ပိုးကူညီရန်နှင့် REDD+ ၏ ရေရှည်တည်တံ့သော အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း၊ REDD+ နှင့် ဆက်စပ်သော ပွင့်လင်းမြင်သာသော မျှတသော မျှဝေခံစားမှုများကို ပံ့ပိုးပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။

## ၃.၂။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ပေါင်းစပ် ညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်

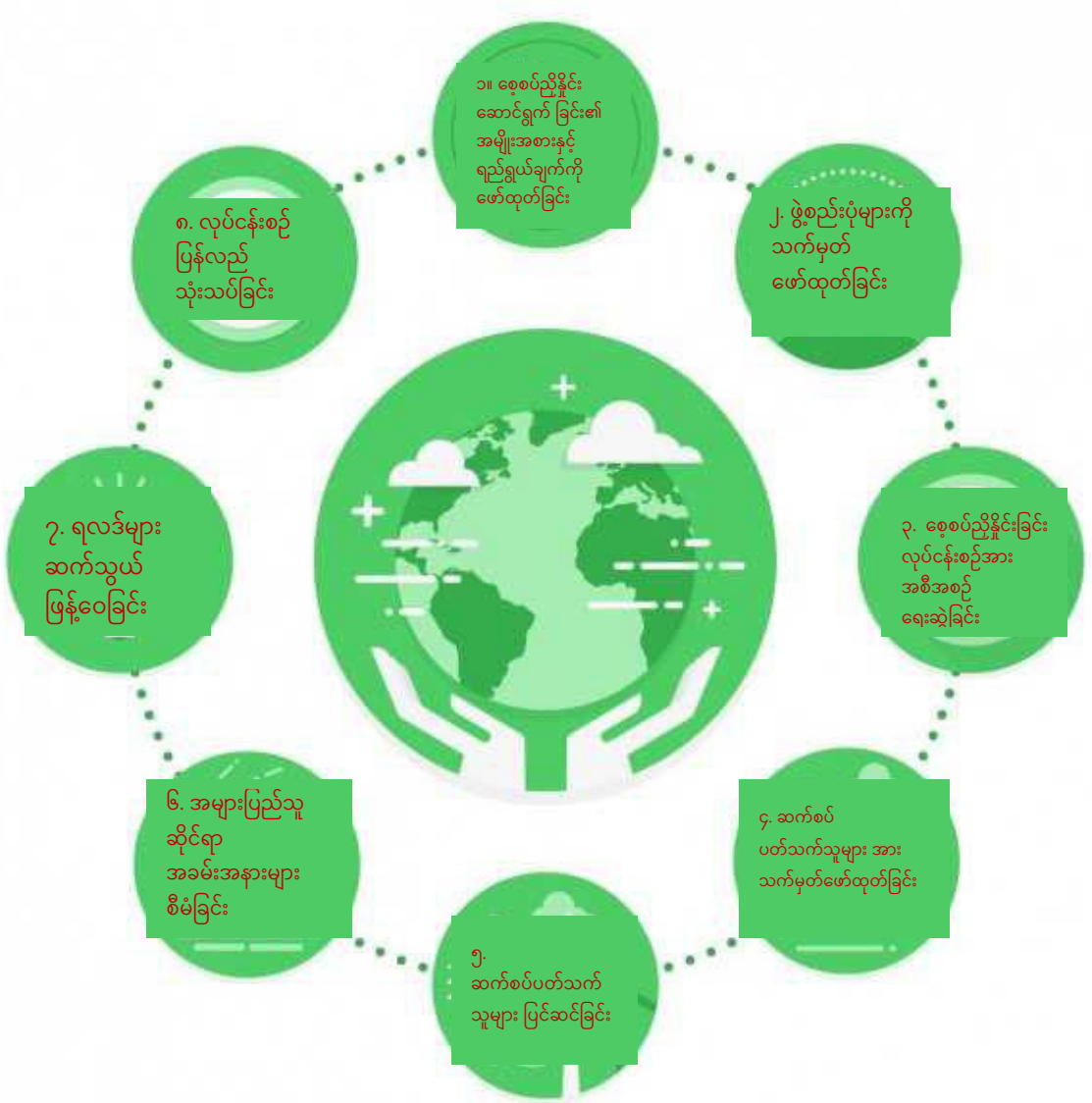
### ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ ချဉ်းကပ်ပုံနှင့် အထက်ဖော်ပြပါ စံသတ်မှတ် ချက်များတွင် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း REDD+ လုပ်ငန်းများကို သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဆိုလိုသည်မှာ REDD+ လုပ်ငန်းများအား စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်စေရန် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေခြင်း၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ စောင့်ကြည့် အကဲဖြတ်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ပေးအပ်ခြင်းတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်နိုင်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လေ့ကျင့်ရေးအပါအဝင် ကျယ်ပြန့်သော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူ အဖွဲ့များ၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

အောက်ဖော်ပြပါ အခြေခံများနှင့် အဆင့်များသည် REDD+ တွင် သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ထိရောက်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကိုမြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်သော ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပါဝင်မှုဆိုင်ရာ

မူဝါဒများနှင့် REDD+ တွင် ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် မြန်မာ့လမ်းညွှန်ချက်များ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း၊ အောက်ပါတို့သည် REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့် ယေဘုယျအကြံပြုချက်များဖြစ်သည်။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းလမ်းညွှန်ချက် သည် ပုံ ၆ တွင်ပြထားသည့်အတိုင်း ထိရောက်သောထိတွေ့ဆက်ဆံမှုဆီသို့ အဓိကခြေလှမ်းရှစ်လှမ်းကို အကြံပြုထားသည်။ အောက်ပါကဏ္ဍတွင် REDD+ တွင် အစုအဖွဲ့များပါဝင်မှုကိုမြှင့်တင်ရန်အတွက် အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့်အခြေခံမှုများကို ဖော်ပြရန် ဤအဆင့်များပေါ်တွင် ကျွန်ုပ်တို့တည်ဆောက်ထားပါသည်။

ပုံ ၆: ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် အဓိကအဆင့် ရှစ်ခု (Stakeholder Engagement Guidelines, 2016)



## REDD+ တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အမျိုးအစားကို သတ်မှတ်ခြင်း။

- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ ရည်မှန်းချက်များနှင့် ရည်ရွယ် ထားသော ရလဒ်များကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ဖော်ပြပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ မည်သည်ကို ရရှိရမည်နည်း။ ဥပမာအားဖြင့်၊ လုပ်ငန်းတစ်ခု၏ ဒီဇိုင်းပုံစံ (အစီအစဉ်တွင်ကဲ့သို့) လူများ၏ တုံ့ပြန်ချက်ကို သင်ရှာဖွေနေပါသလား သို့မဟုတ် ၎င်း၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် တိုက်ရိုက်ပံ့ပိုးကူညီမှုများ ရယူရန် ရည်ရွယ်နေပါသလား။ ၎င်းတွင် ပါဝင်မှုအဆင့်ကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ ပါဝင်မှုအားနည်းခြင်းမှ အားပိုကောင်းလာခြင်း စသည်ဖြင့် အဆင့် သတ်မှတ်ခြင်း ပါဝင်နိုင်သည်။
- ပူးပေါင်းပါဝင်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အကြမ်းဖျဉ်းလုပ်ငန်းစဉ် သို့မဟုတ် မှတ်စုတစ်ခုကို ရေးဆွဲရန် စဉ်းစားပါ။ အကောင်းဆုံးအားဖြင့် ၎င်းကို REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲသင့်ပြီး ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော၊ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ ပူးတွဲစီမံခန့်ခွဲမှု၊ ပူးပေါင်း ကင်းလှည့်ခြင်း/ဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ရေရှည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကဲ့သို့ ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင်ပါဝင်ပတ်သက်မှုအပေါ် ကြီးကြီးမားမားမှီခိုနေရသည့် REDD+ လုပ်ငန်းများ အတွက် အထူးအသုံးဝင်ပါသည်။ အစီအမံများ သဘောထား မှတ်စုတစ်ခုသည် ကနဦးရည်မှန်းချက်များ၊ ပါဝင်မှုအမျိုးအစားနှင့် အဆင့်နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့များပါဝင်မှုကို လုံခြုံစေရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန် အဆိုပြုထားသော ချဉ်းကပ်မှုတို့ကို သတ်မှတ်သင့်သည်။

## ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ပံ့ပိုးရန် ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့်/သို့မဟုတ် ယန္တရားများကို သတ်မှတ်ခြင်း။

- ၎င်းသည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့များ၏ ပါဝင်မှုပံ့ပိုးရန်နှင့် လမ်းညွှန်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ဖွဲ့စည်းပုံများ သို့မဟုတ် ယန္တရားများကို ဖော်ထုတ်ရန် သို့မဟုတ် လိုအပ်ပါက တည်ထောင်ရန် ရည်ရွယ် သည်။ အချို့ကိစ္စများတွင်၊ လုပ်ငန်းများကို လမ်းညွှန်ကူညီရန်နှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးရန် အချို့ကိစ္စများတွင် ဖွဲ့စည်းပုံ သို့မဟုတ် အဖွဲ့များ (ဥပမာ REDD+ လုပ်ငန်းအဖွဲ့၊ ဒေသဆိုင်ရာ အလုပ်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် ကော်မတီ၊ စသည်) ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သည်။ ဥပမာ- လက်ရှိစိုက်ပျိုးရေး တိုးချဲ့ဝန်ဆောင်မှုများ သို့မဟုတ် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကို အသုံးပြုနိုင်သည့် လက်ရှိယန္တရားများ သို့မဟုတ် အစီအမံများ ရှိနိုင်ပါသည်။ အခြားနည်းအားဖြင့် အစုအဖွဲ့များ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ဖွဲ့စည်းပုံ သို့မဟုတ် ယန္တရားတစ်ခုကို ဖော်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပေမည်။

## ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခြင်း။

- ။ "ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကို စာရင်းပြုစုခြင်း" ဟု မကြာခဏရည်ညွှန်းလေ့ရှိသော လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဖြစ်နိုင်ခြေအရှိဆုံးမှာ၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကို စာရင်းပြုစုခြင်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းများ အတွက် အစီအစဉ်တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့်လည်း ဖြစ်ပေါ်လိမ့်မည် (အပိုင်း ၂ ကိုကြည့်ပါ)။ ယခင်က နိုင်ငံတော်အဆင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ အတွက် ထိုသို့သော ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာမှု များကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်အပြင် (ဥပမာတစ်ခုအတွက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ထိတွေ့ ဆက်ဆံမှု လမ်းညွှန်ချက်များကို ကြည့်ပါ) အခြားသော စီမံချက်များနှင့် ပရိုဂရမ်များလည်း

ရည်ညွှန်းနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှ ပိုမိုတိကျပြီး နက်ရှိုင်းသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများစာရင်းပြုစုခြင်း အတွက် အသုံးဝင်သည့် အစမှတ်ကို ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ လေးထောင့်ကွက် ၆ ကို ကြည့်ပါ။

- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခြင်းကို လမ်းညွှန်ရန် အကြံပြုချက်များတွင် တတ်နိုင်သမျှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင်နိုင်စေရန် ပါဝင်သည်။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကို အမျိုးအစားခွဲရန် နည်းလမ်းများ သို့မဟုတ် ချဉ်းကပ်မှုများကို အသုံးပြုခြင်း (ဥပမာ "အကျိုးစီးပွား/လွှမ်းမိုးမှု မက်ထရစ်"); ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ အဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များ၏ တရားဝင်မှုကိုသေချာစေရန်ရှာဖွေခြင်း၊ အဖွဲ့ အချင်းချင်း ဆက်ဆံရေး၊ သမိုင်းများနှင့် ပဋိပက္ခများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကိုခွဲခြား သတ်မှတ်ရန် မိတ်ဖက်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေမည့် အသင့်တော်ဆုံးသူများကို သတ်မှတ်ခြင်း။ အောက်ဖော်ပြပါ လေးထောင့်ကွက် ၇ သည် ကျားမရေးရာ သာတူညီမျှသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်မှုဆိုင်ရာ အပိုအချက်အလက်များကို ပေးပါသည်။
- REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့်/သို့မဟုတ် သီးခြား REDD+ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပါဝင်သည့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များ၏တရားဝင်မှုနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိစေရေးတို့အတွက်လည်း တာဝန်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်များကို ကိုယ်စားပြုပြီး တရားမျှတပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ရွေးချယ်ခံရကြောင်း သေချာစေရန် လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များ (ဥပမာ- လုပ်ငန်းအဖွဲ့ များတွင် ပါဝင်ခြင်းအတွက်) "ရည်ညွှန်းခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ" ကို ရှင်းလင်းစွာသတ်မှတ်ပြီး သဘောတူညီခြင်းသည် အခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်များကို သတ်မှတ်ရန် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

**ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းအတွက် အစီအစဉ်ဆွဲပြီး ၎င်းကို REDD+ လုပ်ငန်းများတွင် ပေါင်းစပ်ပါ။**

- REDD+ လုပ်ငန်းများတွင် အပြည့်အဝနှင့် ထိရောက်စွာပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို သေချာစေရန် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့များ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို REDD+ လုပ်ငန်း၏ ဒီဇိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရန် အရေးကြီးပါသည်။ ၎င်းတွင် ဒေသဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ပံ့ပိုးကူညီနိုင်ရန် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်များတွင် ထည့်သွင်းရန်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် စက်ကိရိယာများကဲ့သို့သော လိုအပ်သည့် အရင်းအမြစ်များထံ လွယ်ကူချောမွေ့စေရေး ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းများ ပါဝင်နိုင်သည်။ ဆက်စပ်ပါဝင်နိုင်ခြေရှိသော အလားအလာများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ၊ ပါဝင်ခြင်းအတွက် အတားအဆီးများနှင့် အခြားပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းကိုလည်း အသိပေးသင့်ပါသည်။
- အကျိုးသက်ရောက်မှုများတိုးမြှင့်လာစေရန် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းကဲ့သို့ သော မဟာဗျူဟာများနှင့် နည်းလမ်းများ ဥပမာ- မိတ်ဖက်မဟာဗျူဟာများ (ဥပမာ- အခြားလုပ်ဖော် ကိုင်ဖက်များ/ စဉ်းစားမှုများနှင့်ချိတ်ဆက်မှုများ)၊ သက်ရောက်မှုများတိုးပွားလာစေရန်အတွက်

ဆက်သွယ် ရေး နှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းကဲ့သို့သော သီးခြားတန်ဖိုးများကို ထပ်လောင်းထည့်သွင်းနိုင်သည့် မဟာဗျူဟာ သို့မဟုတ် ချဉ်းကပ်မှုများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။ အချို့သော အခြေအနေများ တွင် ပဋိပက္ခ နိုးကြားစေသဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခကြိုတင်ကာကွယ်ရေးဗျူဟာ အပြင် ချန်ထားခြင်းခံရသော အုပ်စုများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများ၏ သာတူညီမျှ ပါဝင်မှုကို သေချာစေရန် သီးခြားချဉ်းကပ်မှုများ လိုအပ်နိုင်သည်။

**လေးထောင့်ကွက် ၆။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ဆက်စပ်စာရင်းပြုစုခြင်း။**

ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား စာရင်းပြုစုခြင်းသည် လုပ်ငန်းစဉ် သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်သင့်သော သက်ဆိုင်သူများကို ခွဲခြားသိမြင်နိုင်စေရန် အထောက်အကူဖြစ်ပြီး ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် တာဝန်များ ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ အတွက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ဆက်စပ်စာရင်းပြုစုခြင်း ကို NRS ရေးဆွဲသည့်ကာလအတွင်း နိုင်ငံအဆင့်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း စီမံကိန်းဒေသရှိ သက်ဆိုင်သူအား ဖော်ထုတ်ရာတွင် အသုံးဝင်သော နည်းလမ်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိရောက်သော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ဆက်စပ်စာရင်းပြုစုခြင်းသည် ထိရောက်သော ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပါဝင်မှုဗျူဟာကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေမည် ဖြစ်သည်။

REDD+ လုပ်ငန်း၏ လွှမ်းခြုံမှု နယ်ပယ်ကို သတ်မှတ်ပြီးသည်နှင့်၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ဆက်စပ်စာရင်းပြုစုခြင်းသည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ၎င်းတို့တင်ပြသည့် အကျိုးစီးပွားများ၊ ၎င်းတို့၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု၊ ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်မှု၊ ၎င်းတို့အတွက် ရရှိနိုင်သော အရင်းအမြစ်များနှင့် ၎င်းတို့နှစ်သက်သော နည်းလမ်းနှင့် ဆက်သွယ်မှုပုံစံတို့အပြင် မတူညီသော ပါဝင်ပတ်သက်သူများ အကြားဆက်ဆံရေးတို့ပါ ဖော်ထုတ်ရန်ရည်ရွယ်သည်။ အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော သရုပ်ပြဇယားကဲ့သို့ ပုံစံ ၁ နှင့်/သို့မဟုတ် ပါဝင်ပတ်သက်သူများကြား ချိတ်ဆက်မှုများကို ပြသသည့် ဇယားကဲ့သို့ ဤပုံစံအနည်းငယ်ဖြင့် တင်ပြခြင်းသည် အသုံးဝင်နိုင်သည်။

ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် အညွှန်းများသည် အလွန်ယေဘုယျမဟုတ်ကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ အုပ်စုဖွဲ့ခွဲထုတ်ခြင်းအား လုံလောက်သော အသေးစိတ်ရှိသင့်သည်။ ကျား၊ မ၊ အသက်၊ နှင့် လူမျိုးရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုနောက်ခံများကဲ့သို့သော အကြောင်းရင်းများသည် ယင်းကို လွှမ်းမိုးနိုင်ပြီး သက်ရောက်မှုများအပေါ် ၎င်းတို့၏စိုးရိမ်မှုများ၊ လိုချင်သော လျော့ပါးရေးအစီအမံများနှင့် REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်များ ဖြန့်ဝေမည့် အကျိုးအမြတ်များအပေါ် ကွဲပြားမှုများဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။

ဇယား။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားသော ပုံစံ<sup>၂</sup>

ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ အဖွဲ့/အမည်	စီမံချက်အပေါ်အမြင်		အကျိုးသက်ရောက်မှု			လွှမ်းမိုးမှု			
	အပြုသဘော	ဆန့်ကျင်သော	ကြားနေ	များ	အလယ်အလတ်	နည်း	များ	အလယ်အလတ်	နည်း
X	x			x				x	
Y		x			x				x
Z			x	x			x		

<sup>1</sup> Climate Investment Funds (CIF) (2018). ရာသီဥတု ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုရန်ပုံငွေများ ၏ ပရိုဂရမ်နည်းလမ်းကျကျ ချဉ်းကပ်မှုတွင် အစုအဖွဲ့ပိုင်မြေပုံကို မည်သို့အကောင်အထည်ဖော်မည်နည်း။ Washington D.C.: Climate Investment Funds (CIF) c/o World Bank.

<sup>2</sup> ICMM, 2012. ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနည်းလမ်းအစုံ, p. 60. Available: [https://www.icmm.com/website/publications/pdfs/social-performance/2012/guidance\\_community-development-toolkit.pdf](https://www.icmm.com/website/publications/pdfs/social-performance/2012/guidance_community-development-toolkit.pdf)

## ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်း။

- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအနေဖြင့် ကောင်းစွာကြိုတင်ပြင်ထားပါက ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတိုးမြှင့်လာနိုင်သည့်အပြင် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုလည်ပို၍အောင်မြင်စေနိုင်သည်။ နေရာဒေသ အလိုက်ကွာခြားမှုရှိနိုင်သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးသမီးများ၊ တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များနှင့် ဝေးလံခေါင်သီသော ဒေသခံများကဲ့သို့ အားနည်းသောအုပ်စုများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအတွက်စွမ်းဆောင်ရည်လိုအပ်ချက်များနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို အာရုံစိုက်ရန် အထူးအရေးကြီး ပါသည်။

### လေးထောင့်ကွက် ၇။ REDD+ တွင် ကျား/မ တုံ့ပြန်မှုဆိုင်ရာမြှင့်တင်ပေးခြင်း

REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် သာတူညီမျှသော ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုနှင့် အခွင့်အလမ်း များကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်များမှ ပါဝင်ဆင်နွှဲရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးရရှိရန် ကျား/မ ကဏ္ဍများကို ထည့်သွင်းနိုင်သည်။ အောက်ပါအချက်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်<sup>1</sup>

- ကျားမရေးရာ ထိခိုက်လွယ်/တိကျသော အကဲဖြတ်မှုတွင် REDD+ နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကဲဖြတ်မှုတစ်ခုခုတွင် ကျားမရေးရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများ ပါဝင်သည် (ဥပမာ ဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းအရင်းများ အား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်မှု စသည်)။ ယင်းမှတစ်ဆင့် ကျား-မ ကွဲပြားသော အခန်းကဏ္ဍများနှင့် လိုအပ်ချက်များ (ဥပမာ- အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမှု သို့မဟုတ် အရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုနှင့် ဆက်စပ်မှု) နှင့် အဆိုပြုထားသော လုပ်ငန်းများ၏ ကျားမကွဲပြားသော သက်ရောက်မှုများနှင့် အန္တရာယ်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည်ရန် ဖြစ်နိုင်သည်။ ကျားမအခြေခံစည်းမျဉ်းကို ထူထောင်ခြင်းဖြင့် ကျား-မတန်းတူညီမျှမှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ တိုးတက်မှု နယ်ပယ်များကို ခွဲခြားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည် (ဥပမာ- ပြောင်းလဲမှု သီအိုရီ နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု အစီအစဉ်များ အတွင်း)။
- ကျားမရေးရာတန်းတူညီမျှမှုနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးမှုဆိုင်ရာ သဘောတရားများကို သက်ဆိုင်သူများ ခိုင်မာစွာ ဆုပ်ကိုင်နိုင်စေရန်အတွက် အသိပညာပေးခြင်းနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းတို့သည် လိုအပ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ REDD+ တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှု သဘောတရားများ ပေါင်းစပ်ခြင်း၏ အရေးပါမှုအပေါ် အသိပညာပေးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သူများအား REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ကျားမရေးရာ ရှုထောင့်ကို မည်သို့မည်ပုံ ပင်မလုပ်ဆောင်နိုင်သည် ကိုတိကျသော လမ်းညွှန်မှုပေးခြင်းတို့ ပါဝင် သည်။
- ကျား-မ တုံ့ပြန်မှုပါဝင်မှုဆိုသည်မှာ REDD+ အဖွဲ့အစည်း၊ အခမ်းအနားများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် မည်သူမဆို အပြည့်အဝ လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်ကြောင်း သေချာစေခြင်း။ REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ကျား/မ တန်းတူညီမျှမှုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ကိုယ်စားပြုသင့်သည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသမီးများသည် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် 50% ပါဝင်သင့်သည် (ကုလစီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ကောင်စီမှ အနည်းဆုံး အမျိုးသမီး ၃၀%) ပါဝင်ရန် အကြံပြု ထားသည်။ မကြာခဏဆိုသလို အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ခြင်းအတွက် အတားအဆီး များစွာရှိသောကြောင့် ယင်းကိုသေချာစေရန်အတွက် တိကျသော လုပ်ဆောင်မှုများ လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။
- ကျား-မ တုံ့ပြန်မှုစောင့်ကြည့်ခြင်းသည် ကျား-မ ကဏ္ဍများကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရန် ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ။ ကျား-မဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် ဘတ်ဂျက်မည်မျှ ခွဲဝေချထားသည်ကို ကြည့်ရှုရန်နှင့် REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်များမှ အမျိုးသမီးများ အကျိုးရှိမရှိ အကဲဖြတ်ရန်။ ၎င်းသည် စောင့်ကြည့် လေ့လာရေး မူဘောင်တွင် ကျား-မဆိုင်ရာ ညွှန်းကိန်းများ ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်သည်။

<sup>1</sup> UN-REDD Programme Secretariat (2017). UN-REDD Methodological Brief on Gender. Available: [https://www.unclearn.org/wp-content/uploads/library/unredd\\_methodological\\_brief\\_gender\\_final.pdf](https://www.unclearn.org/wp-content/uploads/library/unredd_methodological_brief_gender_final.pdf)

- ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေနိုင်သော စွမ်းဆောင်ရည်ကွာဟချက်များအား ဖော်ထုတ်ရန်နှင့် အဆိုပါ ကွက်လပ်များကို ဖြည့်ရန်နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဖော်ထုတ်ထားသော ဟာကွက်များအပေါ်မူတည်၍ ၎င်းတို့တွင် အသိပညာတိုးပွားစေရန် နည်းလမ်းများ ဖော်ထုတ်ခြင်းများ ပါဝင်နိုင်သည်။ အဓိကဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့များ သို့မဟုတ် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအကြား ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ခြင်း၊ အချို့သောအဖွဲ့များအတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအားကောင်းမှု၊ လေ့ကျင့်ရေးအစည်းအဝေးများ၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် REDD+ လုပ်ငန်းများ ပူးပေါင်းဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး၊ ပူးတွဲအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် "သင်ယူခြင်းမှလုပ်ဆောင်ခြင်း" တို့ပါဝင်ပါသည် (အောက်ပါ အပိုင်း ၃.၃ တွင် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းအကြောင်း အသေးစိတ်ဖော်ပြပါသည်)။

**အခွင့်အလမ်းများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အဖြစ်အပျက်များကို စီမံခန့်ခွဲပါ။**

- REDD+ တွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် ရေရှည်တွင် ဆက်လက်ပါဝင်ခြင်း (ဥပမာ- သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေခြင်း၊ ကင်းလှည့်ခြင်း) နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း၊ လေ့ကျင့် သင်ကြားခြင်းနှင့် ဖြန့်ဝေခြင်းအတွက် သီးခြားဖြစ်ရပ်များ ပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းလမ်းညွှန်ချက်သည် စည်းရုံးရေးမှုများကို ခွဲခြားသတ်မှတ် ခြင်း၊ ပြန်ကြားဆက်သွယ်ရေးပါဝင်ခြင်းနှင့် ပဋိပက္ခများ သို့မဟုတ် သဘောထားကွဲလွဲမှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းကဲ့သို့သော အများသူနှင့်ဆိုင်သောဖြစ်ရပ်များအတွက် စီစဉ်ခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အသေးစိတ် အချက်အလက်များကို ပေးပါသည်။
- ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ရလဒ်များကို မှတ်တမ်းတင်ပြီး အမိအရသိမ်းဆည်းရန် အရေးကြီးပါသည်။ ၎င်းကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ဥပမာ- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း၊ ပွဲ အကဲဖြတ်မှုပုံစံများ၊ စီမံကိန်းအလယ်တွင်ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပါဝင်သောအဖွဲ့အစည်း ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အချက်အလက်များကို ခွဲခြားဖော်ပြသင့်ပါသည် (ဥပမာ- ကျား/မ၊ လူငယ်၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု) စသည်တို့ကို လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

**ရလဒ်များကို ဆက်သွယ်ပျံ့နှံ့ပါ။**

- ကောင်းမွန်သော ဆက်စပ်ပတ်သက်သောအဖွဲ့များနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း၊ ပြတ်သားစွာ၊ အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ဆက်သွယ်မှုများလည်းပါဝင်ပြီး ဘာသာစကား၊ စာတတ်မြောက်မှု၊ နှင့် ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းများကို လက်ခံရရှိနိုင်စေသည့် နည်းလမ်းများ စသည့်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။
- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းအတွက် မဟာဗျူဟာများတွင် သီးခြားလုပ်ငန်းများနှင့် အဖြစ်အပျက်များ၏ ရလဒ်များကို ချက်ခြင်းမျှဝေခြင်း ပါဝင်သည်။ ပုံမှန်မွမ်းမံမှုများ (ဥပမာ သတင်း လွှာများ၊ ဆိုရှယ်မီဒီယာများ)၊ မီဒီယာအစီရင်ခံစာများမျှဝေခြင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်များမှ

သင်ခန်းစာများမျှဝေခြင်း။ အခြားသော ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု အခွင့်အလမ်းများ ဖွံ့ဖြိုးလာသည်နှင့်အမျှ တူညီသောဖြစ်ရပ်များထက် ကျော်လွန်၍ တူညီသော အစီအစဉ်များကို ဖိတ်ခေါ်ခြင်းဖြင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို ထိန်းသိမ်း ထားရန်လည်း ကြိုးပမ်းသင့်သည်။ (သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အခန်း ၄ ကိုလည်း ကြည့်ပါ။)

**ဆက်စပ်ပတ်သက်သောအဖွဲ့များပါဝင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ရလဒ်များကို အကဲဖြတ်ပါ။**

- ဆက်စပ်ပတ်သက်သောအဖွဲ့များ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ အောင်မြင်မှုနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ အတွေ့အကြုံများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်းသည် အနာဂတ်အတွက် REDD+ လုပ်ငန်းများကို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် ကူညီပေးသည့် လိုက်လျောညီထွေရှိသော စီမံခန့်ခွဲမှုအား အသိပေးနိုင်ပါသည်။
- ဆက်စပ်ပတ်သက်သောအဖွဲ့များပါဝင်မှုကို အကဲဖြတ်ခြင်းတွင် ဖြစ်ရပ်/သက်ဆိုင်သူအကဲဖြတ်ခြင်းမှ အချက်အလက်များ ဖမ်းယူခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ရေးမူဘောင်ကို ဆန့်ကျင်ပြီး လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကဲဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အပြည့်အဝနှင့် ထိရောက်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအတွက် အဓိက သတ်မှတ်ချက်များ၊ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် သင်ခန်းစာများကို ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့်အတူ ပူးတွဲအကဲဖြတ်ခြင်း၊ နှင့် အခြားသော REDD+ ပဏာမခြေလှမ်းများနှင့် အစီအစဉ်များ၊ နှင့် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အတွေ့အကြုံ များကို ဖလှယ်ခြင်း၊ ပါဝင်ပါသည်။

**REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်သောချဉ်းကပ်မှုများ**

မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့များပါဝင်မှုအပေါ် အလေးပေး၍ NRS တွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ REDD+ တွင် ပါဝင်ရန် အခွင့်အလမ်းများရှိရန် အရေးကြီးသည်။ ဥပမာ- ကနဦး တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုနှင့် စီမံကိန်းစဉ်အဆင့်ထက် ကျော်လွန်၍ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

**အကောင်အထည်ဖော်မှုအဆင့်တွင် ပါဝင်မှုသည် ပုံစံမျိုးစုံရှိနိုင်သည်** - ဥပမာအားဖြင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူ အဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များသည် REDD+ ၏ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းတွင် ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကိုယ်တိုင် လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်လည်း တက်ကြွသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်ပါသည် (လုပ်ငန်းအမျိုးအစားပေါ် မူတည်၍)။

REDD+ တွင် ပါဝင်ခြင်းသည် နိုင်ငံတော်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာပိုင်ဆိုင်မှု၊ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုနှင့် သက်ဆိုင်သူ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ဦးစားပေးမှုများနှင့် ကိုက်ညီသော ပိုမိုရေရှည်တည်တံ့သော REDD+ လုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးပေးသည့်အပြင် ပိုမိုပွင့်လင်းသော လုပ်ငန်းစဉ်ကို မြှင့်တင်ပေးပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်း အမျိုးအစားအားလုံးအတွက် ကျယ်ပြန့်သော အစုရှယ်ယာဝင်များပါဝင်မှု ၊ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်း တို့သည် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း သက်ဆိုင်သူအားလုံးသည် REDD+ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်နိုင်သည့် အနေအထားတွင် ရှိနေသည်ကို သတိပြုရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့်၊ ဝေးလံခေါင်သီသောဒေသများတွင် လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ပါက သို့မဟုတ်



အကောင်အထည်မဖော်ပါက အချို့သောလုပ်ငန်းများအတွက် အလုပ်သမားများစွာ လိုအပ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ အသိပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် ၎င်းတို့၏အဖွဲ့မှ သင့်လျော်သော တရားဝင်မှုရှိသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့မှ ကိုယ်စား လှယ်များ၏ တိုက်ရိုက်၊ **တန်းတူညီမျှပြီး အချိုးကျပါဝင်ရန်** ခက်ခဲသည့်ကိစ္စများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့အတွက် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ တာဝန်များကို သတ်မှတ်ပေးရမည်။

ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၊ ဒေသခံများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် အခြားသော ထိခိုက်လွယ်သော နှင့် ပါဝင်မှုအားနည်းသောအဖွဲ့များ ကဲ့သို့သောအဖွဲ့များမှ သို့မဟုတ် ကိုယ်စားပြုပါဝင်သူများကို REDD+ လုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် အလားတူ စီမံကိန်းများ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ပါဝင်ရန် အခွင့်အရေးပေးသင့်သည်။ မရှင်းလင်းသော မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် အခြေအနေရှိသော/ စာရွက်စာတမ်း မရှိသော မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များအပြင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၊ အဆိုပါအဖွဲ့များအား ဖယ်ကျဉ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်းမှ ချန်လှပ်ထားခြင်းအား မဖြစ်ပေါ်စေရန် အထူးသတိထားသင့်သည်။ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် ၎င်းတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ဦးစားပေး လုပ်ဆောင်လို သည့် NRS တွင် ထင်ဟပ်ထားသည့် **အကောင်အထည်ဖော်မှု အတွက် အဓိကပါဝင်သည့် ချဉ်းကပ်နည်း** များစွာ ရှိပါသည်။

- **ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော (CF)** ၊ ဒေသခံပြည်သူစိုက်ခင်းများနှင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း (CFEs) များတည်ထောင်ခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော လမ်းညွှန် ချက်များ (CFI၊ ၂၀၁၉) သည် ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောကို "ဒေသခံလူထုကိုယ်တိုင်ပါဝင်သည့် ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အသုံးချမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများအားလုံး" ဟု အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအသုံးပြုသူများအုပ်စုများ (CFUGs) သည် စိုက်ခင်းသစ်များ တည်ထောင်ရန် သို့မဟုတ် အလုပ်အကိုင်နှင့် ဝင်ငွေအခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးရန်၊ ဂေဟစနစ်ကို တည်ငြိမ်စေခြင်း သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေများ တိုးတက်စေခြင်း ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်နှစ် ၃၀ (သက်တမ်း တိုးနိုင်သော) မြေငှားရမ်းနိုင်ပါသည်။ CFI အပြင်၊ CFUG များသည် သစ်တောဥပဒေနှင့် သစ်တော စည်းကမ်းများကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေအသုံးချမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများ အပြင် CFI ကို ဖြည့်စွက်ပေးသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအတွက် စံလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း လိုက်နာသင့်သည်။ ထို့အပြင်၊ CFI မှ CFUG များအား ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း (CFE) အား တည်ဆဲ ဥပဒေများနှင့်အညီ ဈေးကွက်များ သို့မဟုတ် ဒေသတွင်း ဒေသခံ အခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းကိုလုပ် ဆောင်နေသည့် စီးပွားရေးတစ်ခုအနေဖြင့် "သစ်တော နှင့် ထင်း မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ၊ အစားအစာများနှင့် တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန်များထုတ်ယူပြီး ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမှ ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်ယူခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းပြည်ပတွင် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း" တွင် ပါဝင် လုပ်ကိုင်ရန် CFUG ကို တည်ထောင် ခွင့်ပြုထားသည်။
- **သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ပူးပေါင်းစီမံခန့်ခွဲခြင်း** - ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများကာကွယ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၈) သည် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ (PA) အာဏာပိုင်များနှင့်

ဒေသခံပြည်သူများအကြား အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ဧရိယာများကို ပူးတွဲစီမံခန့်ခွဲခွင့်၊ နှင့် အချို့သော ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ခွင့်ပြုရန်အတွက် ကြားခံနယ်မြေများအဖြစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရပ်ရွာများ၊ အစိုးရဌာနများနှင့် PA ဝန်ထမ်းများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် စီမံခန့်ခွဲမှု ဘုတ်အဖွဲ့နှင့် ပုံမှန်အစည်းအဝေးများ ပါဝင်နိုင်သည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် PA များအတွင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဒေသခံလူထုများအတွက် အသိပညာမျှဝေရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ရန် အခွင့်အလမ်း များ တိုးမြှင့်လာခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ မဟာဗျူဟာနှင့် ဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ် (NBSAP) ၂၀၁၅- ၂၀၂၀ (နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက် ၁.၄) ၏ ရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည်။

- **ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ (ICCAs)- ၂၀၁၈** ခုနှစ် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ကာကွယ်ရေးဥပဒေသည် နိုင်ငံတကာတွင်အသုံးပြုသည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ (ICCAs) အယူအဆနှင့်အညီ ဒေသခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကို တရားဝင်သောကာကွယ် ဧရိယာအမျိုးအစားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ ဧရိယာအား ဒေသခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရာတွင် အထူးသဖြင့် မြေယာ မှတ်တမ်းများမပြည့်စုံသော သို့မဟုတ် သက်တမ်းကုန်နေပြီဖြစ်သည့်နေရာများ၊ သို့မဟုတ် ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းကဲ့သို့သော မြေယာအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ်များ ထုတ်ပေးနိုင်ခြင်းမရှိသော မြေယာအသုံးပြုမှုများ အတွက် အသိအမှတ်ပြုပေးပါသည်။ အချို့သော EAO များတွင် ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းအပါအဝင် မြေအသုံးချမှုများကို ICCAs အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုနိုင်သည့် တူညီသောလုပ်ငန်းစဉ်များရှိသည်။

**လေးထောင့်ကွက် ၇။ REDD+ တွင် ကျား/မ တုံ့ပြန်မှုဆိုင်ရာမြှင့်တင်ပေးခြင်း**

REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် သာတူညီမျှသော ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုနှင့် အခွင့်အလမ်း များကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်များမှ ပါဝင်ဆင်နွှဲရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးရရှိရန် ကျား၊မ ကဏ္ဍများကို ထည့်သွင်းနိုင်သည်။ အောက်ပါအချက်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်<sup>1</sup>

- **ကျားမရေးရာ ထိခိုက်လွယ်/တိကျသော အကဲဖြတ်မှု**တွင် REDD+ နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကဲဖြတ်မှုတစ်ခုခုတွင် ကျားမရေးရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများ ပါဝင်သည် (ဥပမာ ဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းအရင်းများ အား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်မှု စသည်)။ ယင်းမှတစ်ဆင့် ကျား-မ ကွဲပြားသော အခန်းကဏ္ဍများနှင့် လိုအပ်ချက်များ (ဥပမာ- အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမှု သို့မဟုတ် အရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုနှင့် ဆက်စပ်မှု) နှင့် အဆိုပြုထားသော လုပ်ငန်းများ၏ ကျားမကွဲပြားသော သက်ရောက်မှုများနှင့် အန္တရာယ်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည်ရန် ဖြစ်နိုင်သည်။ ကျားမအခြေခံစည်းမျဉ်းကို ထူထောင်ခြင်းဖြင့် ကျား-မတန်းတူညီမျှမှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ တိုးတက်မှု နယ်ပယ်များကို ခွဲခြားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည် (ဥပမာ- ပြောင်းလဲမှု သီအိုရီ နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု အစီအစဉ်များ အတွင်း)။
- ကျားမရေးရာတန်းတူညီမျှမှုနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးမှုဆိုင်ရာ သဘောတရားများကို သက်ဆိုင်သူများ ခိုင်မာစွာ ဆုပ်ကိုင်နိုင်စေရန်အတွက် **အသိပညာပေးခြင်းနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်း**တို့သည် လိုအပ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ REDD+ တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှု သဘောတရားများ ပေါင်းစပ်ခြင်း၏ အရေးပါမှုအပေါ် အသိပညာပေးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သူများအား REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ကျားမရေးရာ ရှုထောင့်ကို မည်သို့မည်ပုံ ပင်မလုပ်ဆောင်နိုင်သည် ကိုတိကျသော လမ်းညွှန်မှုပေးခြင်းတို့ ပါဝင် သည်။
- ကျား-မ တုံ့ပြန်မှုပါဝင်မှုဆိုသည်မှာ REDD+ အဖွဲ့အစည်း၊ အခမ်းအနားများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် မည်သူမဆို အပြည့်အဝ လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်ကြောင်း သေချာစေခြင်း။ REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ကျား/မ တန်းတူညီမျှမှုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ကိုယ်စားပြုသင့်သည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသမီးများသည် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် 50% ပါဝင်သင့်သည် (ကုလစီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ကောင်စီမှ အနည်းဆုံး အမျိုးသမီး ၃၀%) ပါဝင်ရန် အကြံပြု ထားသည်။ မကြာခဏဆိုသလို အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ခြင်းအတွက် အတားအဆီး များစွာရှိသောကြောင့် ယင်းကိုသေချာစေရန်အတွက် တိကျသော လုပ်ဆောင်မှုများ လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။
- ကျား-မ တုံ့ပြန်မှုစောင့်ကြည့်ခြင်းသည် ကျား-မ ကဏ္ဍများကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရန် ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ။ ကျား-မဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် ဘတ်ဂျက်မည်မျှ ခွဲဝေချထားသည်ကို ကြည့်ရှုရန်နှင့် REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်များမှ အမျိုးသမီးများ အကျိုးရှိမရှိ အကဲဖြတ်ရန်။ ၎င်းသည် စောင့်ကြည့် လေ့လာရေး မူဘောင်တွင် ကျား-မဆိုင်ရာ ညွှန်းကိန်းများ ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်သည်။

<sup>1</sup> UN-REDD Programme Secretariat (2017). UN-REDD Methodological Brief on Gender. Available: [https://www.unclearn.org/wp-content/uploads/library/unredd\\_methodological\\_brief\\_gender\\_final.pdf](https://www.unclearn.org/wp-content/uploads/library/unredd_methodological_brief_gender_final.pdf)

- **ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသန္တရပဟုသုတနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို** လေးစားလိုက်နာခြင်း- REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတစ်လျှောက်လုံး ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများနှင့် ဒေသခံလူထု၏ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ ရိုးရာအသိပညာနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများ (ဒေသအလိုက် သီးခြားလက်ခံထားသော အလေ့အကျင့်များအပါအဝင်) ကို လေးစားသင့်သည်။ ဥပမာ အားဖြင့် ၎င်းကို ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အစီအစဉ်ဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ FPIC နှင့် GRM ကဲ့သို့သော နည်းလမ်းများ အသုံးပြုခြင်းမှတစ်ဆင့် မြှင့်တင်နိုင်ပါသည်။ ဤအခြေအနေတွင် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များတွင် ထိတွေ့နိုင်သော သို့မဟုတ် မထိတွေ့နိုင်သော အမွေအနှစ်များ၊ နေရာအခြေခံ၊ ရွှေ့ပြောင်း နိုင်သော၊ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော အမွေအနှစ်များနှင့် ယုံကြည်ချက်များ

ပါဝင်သည်။ မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အထူးအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ NBSAP ၂၀၁၅-၂၀၂၀ သည် အသုံးပြုခွင့်နှင့် အကျိုး အမြတ်မျှဝေခြင်းဆိုင်ရာ Nagoya Protocol နှင့်အတူ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ အသိပညာကို အသိအမှတ်ပြုကာကွယ်ပေးသည့် ဥပဒေမူဘောင် ကို အသိအမှတ်ပြုပြီး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ပေးသည့် လုပ်ငန်း ခုနစ်ချက် (လုပ်ငန်း ၁၆.၁.၁ မှ ၁၆.၁.၇) ကို ပေါင်းစပ် သတ်မှတ်ပေး ပါသည်။ ၂၀၂၂ တွေ့ရှိချက်အရ Nagoya Protocol ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် အမျိုးသား ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှု အာဏာပိုင်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပြီးဖြစ်ပြီး Nagoya Protocol ကို အကောင်အထည် ဖော်ရန်အတွက် မူဝါဒမူကြမ်းကို ရိုးရာအသိပညာ ကာကွယ်ရေးအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များနှင့်အတူ ပြင်ဆင်လျက်ရှိသည်။ ထို့အပြင် သုတေသနအတွက် ကျင့်ဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့် ဒေသခံပြည်သူနှင့် ဆိုင်သောလမ်းစဉ်များကိုလည်း ရေးဆွဲလျက်ရှိသည်။

- **ဒေသခံအခြေပြုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်း (M&E)-** ၎င်းသည် REDD+ လုပ်ဆောင် ချက်များအတွက် M&E လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း မတူညီသောအဆင့်ရှိ ဒေသခံများ၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် အခြားပတ်သက်မှုများ၏ တက်ကြွစွာပါဝင်မှုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို ရည်ညွှန်းပါသည် (M&E အကြောင်းအား အခန်း ၇ တွင်လေ့လာနိုင်ပါသည်။)

အနာဂတ် REDD+ ကို အကောင်အထည်ဖော်နေသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အသင်းအဖွဲ့ များသည် စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့်/သို့မဟုတ် သီးခြား REDD+ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပါဝင်သည့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များ၏ တရားဝင်မှုနှင့် တာဝန်ခံမှုကို မြှင့်တင်ရန် တာဝန်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ပူးပေါင်းစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဒေသခံသစ်တောကဲ့သို့ အချို့သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုများအား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် လမ်းညွှန်ရန် နိုင်ငံအတွင်း မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ အများအပြားရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဒေသခံအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော၊ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ နှင့် ဒေသန္တရဗဟုသုတများကို ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် ပေါင်းစပ်ပါဝင်မှုဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုများကို ပံ့ပိုးရန် နည်းပညာဆိုင်ရာ လမ်းညွှန် စာရွက်စာတမ်းများ၊ ပစ္စည်းများနှင့် အရင်းအမြစ်များ အများအပြားရှိပါသည်။ အောက်ပါ အပိုင်း ၃.၅ တွင် ထိုကဲ့သို့သော အရင်း အမြစ် များကို ရွေးချယ်ထားသည်။

**REDD+ ညှိနှိုင်းရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး အစီအစဉ်များ**

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ NRS သည် နိုင်ငံ၏ REDD+ အစီအစဉ်ကို နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်များတွင် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရန် အဖွဲ့အများအပြားကို အဆိုပြုထားပြီး နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင် အကောင်အထည်ဖော်မှုကာလအတွင်း REDD+ လုပ်ငန်းများအား ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်သင့်သည့် စံနှုန်းများလည်း ပါဝင်သည်။ လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရေးယူနစ်များ၊ ဦးဆောင် ကော်မတီများစသည်ဖြင့် REDD+ လုပ်ငန်းများကို ညှိနှိုင်းအကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ရာတွင် အောက်ပါအချက်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်-

- REDD+ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် **ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု အားကောင်းစေရန် ရည်ရွယ်သင့်သည်** ။ အကောင်အထည်ဖော်မှု အစီအစဉ်များသည် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ရှင်းလင်းသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များအပေါ် အခြေခံသင့်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားသင့်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ မည်သည့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ သို့မဟုတ် ဦးဆောင် ကော်မတီများအတွက် ရည်ညွှန်းစည်းကမ်းချက်များကို ပြင်ဆင်သင့်သည်။ အခန်းကဏ္ဍ၊ တာဝန်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြသင့်သည်။ ထို့အပြင် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ရန်ပုံငွေခွဲဝေပေးခြင်းသည် သက်ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ သင့်လျော်သောမှတ်တမ်းထားရှိခြင်းနှင့် ရရှိလာသောရန်ပုံငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များကို ပြန်လည်အစီရင်ခံခြင်းတို့ဖြင့် ခွဲဝေပေးသင့်ပါသည်။
- ဖြစ်နိုင်လျှင် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုသည် **မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် မြေယာအသုံးချမှု စီမံကိန်း ဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားကောင်းစေသင့်သည်** ။ ၎င်းတွင် မြေယာအသုံးချမှုစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်သည့်ကဏ္ဍများအကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှု ပါဝင်သည် (ဥပမာ- ပတ်ဝန်းကျင်၊ စိုက်ပျိုးရေး နှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ကဲ့သို့သော မတူညီသောဌာနများ)။ မတူညီသော ပထဝီဝင် နယ်မြေများ (ဥပမာ- ခရိုင်၊ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး) နှင့် သက်ဆိုင်ပါက တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ နှင့်/သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ (EAOs)။ ဆိုလိုသည်မှာ မြေယာအသုံးပြုမှု (အများဆုံးလုပ်ဆောင်သည့်) ပါဝင်သော REDD+ လုပ်ငန်းများ အတွက် အကောင်အထည်ဖော်မှုအစီအစဉ်များသည် အားလုံးပါဝင်သော မြေယာအသုံးချမှုစီမံကိန်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးကို မြှင့်တင်သင့်ပြီး မြေယာအသုံးပြုမှု ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် အခန်းကဏ္ဍများစွာပါဝင်သည့် ကဏ္ဍအသီးသီးနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို ချိတ်ဆက်ရန် ကြိုးပမ်းသင့်သည်။
- **လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အမြင်များနှင့် ရည်မှန်းချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား** ကြောင်း သေချာစေရန်လည်း အရေးကြီးပါသည် ။ ဆိုလိုသည်မှာ အကောင်အထည်ဖော်မှု အစီအစဉ် များအတွင်း လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများအတွက် တာဝန်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအား လုံလောက်သောကိုယ်စားပြုမှုပေးခြင်းနှင့် လူမှုနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ကြောင်းသေချာစေခြင်း (ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ အခန်း ၁ ကိုကြည့်ပါ)။
- ဖြစ်နိုင်ချေနှင့် သင့်လျော်မှုရှိပါက REDD+ ညှိနှိုင်းရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး အဖွဲ့များသည် **လက်ရှိအစီအစဉ်များအပေါ် အခြေခံတည်ဆောက်သင့်သည်**။ ၎င်းတို့တွင် မြေယာအသုံးချမှု စီမံကိန်း ကော်မတီများ၊ မြို့နယ်ကော်မတီများ၊ အခြားတည်ဆဲစီမံကိန်းယန္တရားများ၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ အဖွဲ့ပိုင်ပလပ်ဖောင်းများ စသည်တို့ ပါဝင်နိုင်သည်။
- REDD+ ၏ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှု အစီအစဉ်များ၏ ဒီဇိုင်းသည် အားလုံးပါဝင် နိုင်မှုကို မြှင့်တင်ရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုလည်း ပေးပါသည်။ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် **အမျိုးသမီးများ၊ တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များနှင့် အခြားအဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့များ၏ သင့်လျော်သောပါဝင်မှုကို သေချာစေသင့်သည်။** REDD+ လုပ်ငန်းအပြင် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များနှင့် ဦးဆောင်ကော်မတီများကဲ့သို့သော အကောင်အထည်ဖော်ရေးအဖွဲ့များအတွင်း တိုက်ရိုက်ပါဝင်ပါသည်။

၎င်းတွင် အမျိုးသမီးများကဲ့သို့ အဖွဲ့များ၏ ကိုယ်စားပြုမှုအတွက် ခွဲတမ်း သို့မဟုတ် ရည်မှန်းချက်များ သတ်မှတ်ခြင်းအပြင် ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် ကိုယ်တိုင်ရွေးချယ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်ခြင်း (ဥပမာ- တိုင်းရင်းသားအုပ်စု များနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ) ပါဝင်သည်။ တူညီသောအခြေခံမူများသည် REDD+ လုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်သူများအတွက်လည်း ကျင့်သုံးသင့်သည် (အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း)။

## ၃.၃။ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်

REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် လုပ်ငန်းများ အစောပိုင်း အဆင့်တွင် ပါဝင်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး လိုအပ်ချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ အကောင်းဆုံးကတော့၊ အသိပညာမြှင့်တင်ရေး၊ လေ့ကျင့်ရေးနှင့်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အားကောင်းလာရေးအတွက် လိုအပ်သည့် ငွေကြေးများအား **အစီအစဉ်ရေးဆွဲစဉ် အတောအတွင်း ဘဏ္ဍာငွေ လျာထားသတ်မှတ်ပေးမှာဖြစ်**ပါသည့်အတွက် မည်သည့် REDD+ အစီအစဉ် များတွင်မဆို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားပြီးဖြစ်ပါသည် (ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ အခန်း ၁ ကိုကြည့်ပါ)။ သို့သော်လည်း အချို့သော ကိစ္စများတွင် အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်အတွင်း ထပ်လောင်းစွမ်းဆောင်ရည်လိုအပ်ချက်များ ပေါ်လွင်လာမည် ဖြစ်ပြီး အစီအစဉ်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လိုအပ်နိုင်ပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ကာကွယ်မှုစံနှုန်းများတွင် မှတ်သားထားသည့်အတိုင်း REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများ **သည် ပါဝင်နိုင်စွမ်းအားနည်းပါးသော အစုအဖွဲ့များ** (အမျိုးသမီးများ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော အိမ်ထောင်စုများ၊ တိုင်းရင်းသား အုပ်စုများနှင့် မှတ်တမ်းတင်ထားသော မြေယာအခွင့်အရေးမရှိသော အုပ်စုများ စသည်တို့ ပါဝင် နိုင်ပါသည်) ကို ဖော်ထုတ်ပြီး အထူးအာရုံစိုက်သင့်သည်။ သင့်လျော်သောအစီအစဉ်များ အဆိုပါ သက်ဆိုင်သူ များအား အခွင့်အလမ်းများ ပေးဆောင်ရန် နှင့် REDD+ လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ရန် ၎င်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက်ရန် ထားရှိသင့်သည်။ ၎င်းတို့တွင် သင့်လျော်သောပုံစံများနှင့် ဒေသန္တရ ဘာသာစကားများဖြင့် အသိပညာပေးခြင်းအတွက် ရည်မှန်းထားသောပစ္စည်းများ၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးပွဲများနှင့် လေ့ကျင့်မှုများ၊ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် သင်ယူရန် အခွင့်အလမ်းများ ပါဝင်သည်။ ထို့အပြင်၊ REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဒီဇိုင်းပုံစံနှင့် ၎င်းတို့အား ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများနှင့် အံဝင် ခွင်ကျဖြစ်စေရန်အတွက် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ ဥပမာ- ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးပေးသည့် လုပ်ငန်းများကို အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်စေပြီး ထိခိုက်လွယ်သော ဆက်စပ်ပတ်သက် အဖွဲ့များ အများစုထံ လက်လှမ်းမီနိုင်စေရေး၊ ပံ့ပိုးမှု လိုအပ်နေပါသည်။

**အခွင့်အခါသင့်ပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းလမ်းစဉ်များသည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ** (အထူးသဖြင့် ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများ)အတွက် **REDD+ အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းတွင်ပူးပေါင်းပါဝင်ရရှိနိုင်ရန်** (ဥပမာ- စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ကင်းလှည့်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အစီအစဉ်များ ပံ့ပိုးပေးခြင်းစသည့်၊ လုပ်ငန်းများနှင့် တူညီသောလုပ်ငန်းများ၊ စီစဉ်ပေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် လေ့ကျင့်ရေး၊ စက်ကိရိယာများ ပံ့ပိုးမှု၊ သမဝါယမ သို့မဟုတ် ကွန်ရက်များ ထူထောင်ခြင်းစသည့် ဒေသဆိုင်ရာ နှစ်သက်မှုများ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ဘာသာစကားနှင့် သီးသန့်လိုအပ်ချက်များ (ဥပမာ ဘေးကင်းရေး၊ မသန်စွမ်းသူများပါဝင်နိုင်မှု၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အိမ်ထောင်စု ဇယား စသည်)တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းစသည့် **စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အခြားသော ပံ့ပိုးကူညီမှုယန္တရားများ** လိုအပ်နိုင်ဖွယ် ရှိမည်ဖြစ်သည်။

စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အသိပညာ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းသည် ဒေသခံလူထုများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပြင်ပပညာရှင်များထံမှ လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုနှင့် အသိပညာများ ခံယူခြင်းဖြင့် တစ်လမ်းသွားလမ်း မဖြစ်သင့်ကြောင်း ကိုလည်း သတိပြုရန် အရေးကြီးပါသည်။ REDD+ ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုများသည် **ဒေသခံလူထုများနှင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အသိပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများကို ဆောင်ကြဉ်းပေးရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုလည်း ပေးစွမ်းနိုင်သည်။** ရိုးရာ သို့မဟုတ် ဒေသန္တရ အသိပညာနှင့် အလေ့အကျင့်များကို ရေးဆွဲရန်နှင့် အကျိုးရှိစေမည့် အလားအလာရှိသော ဆက်စပ်မှုများကို ရေးဆွဲရန် ရွေးချယ်မှုများကို စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ် (ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ အခန်း ၁) တွင် ပေါင်းစည်းသင့်ပြီး သက်ဆိုင်ရာရှိပါက FPIC တွင်ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ပါသည် (အခန်း ၂)။

REDD+ လုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလိုအပ်ချက်များကို ကောင်းစွာနားလည်သဘောပေါက်စေရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းများအပြင် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရန်နှင့် ဒေသန္တရဗဟုသုတများ ပေါင်းစပ်နိုင်စေရန်အတွက် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် **စွမ်းဆောင်ရည် သို့မဟုတ် လေ့ကျင့်ရေးလိုအပ်ချက် အကဲဖြတ်မှုများအပါအဝင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများ တိကျသောစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ** (နောက်ထပ်အရင်းအမြစ်များဆိုင်ရာ အပိုင်း ၃.၇ ကိုကြည့်ပါ) ကို အသုံးပြုရန် စဉ်းစားသင့်သည်။

**၃.၄။ REDD+ အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်**

အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်း သို့မဟုတ် မက်လုံးပေးဆွဲဆောင်မှုများနှင့် ဆုကြေးများ ဖြန့်ဝေပေးခြင်းသည် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှု၏ အရေးပါသောအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး အခြားသော သစ်တောစီမံကိန်းများ (ဥပမာ- ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများ) တွင်လည်း အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ FCPF ၏ အဆိုအရ "သစ်တော ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုတို့ အပါအဝင် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများနှင့် လူမှု အသိုင်းအဝိုင်းများအပါအဝင် သက်ဆိုင်သူအားလုံးကို မျှတစွာ အသိအမှတ်ပြုပြီး ဆုချီးမြှင့်ခြင်းခံရကြောင်း FCPF အရသိရသည်။<sup>38</sup> အကျိုးအမြတ်များသည် ငွေကြေး (ဥပမာ-ငွေပေးချေ မှုများ) သို့မဟုတ် ငွေကြေးမဟုတ်သော (ဥပမာ- စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး၊

<sup>38</sup>ကြည့်ပါ- <https://www.forestcarbonpartnership.org/redd-benefit-sharing>

စက်ကိရိယာများ၊ အခြား အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ) နှင့် တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အသိုင်းအဝိုင်းများအပြင် အခြားကူညီအားဖြည့်ပေး သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မျှဝေနိုင်သည်ကို သတိပြုရန် အရေးကြီးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်းဆိုင်ရာ သီးခြားဥပဒေမရှိသော်လည်း၊ ဒေသခံပြည်သူအစု အဖွဲ့ပိုင်သစ်တောညွှန်ကြားချက်များ (၂၀၁၉) နှင့် တောင်သူလယ်သမားအခွင့်အရေးများ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေးဥပဒေ နှင့် ၎င်းတို့၏အကျိုးအမြတ်များ မြှင့်တင်ပေးခြင်း (၂၀၁၃) ကဲ့သို့သော ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းများ အများအပြား သက်ဆိုင်ပါသည်။ ( အောက်ပါ အပိုင်း ၃.၆ ကိုကြည့်ပါ။) မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ အတွက် အပြည့်အဝ အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေပေးရေး ယန္တရား သို့မဟုတ် အစီအစဉ် မရှိသေးသော်လည်း ကနဦး လုပ်ငန်းစတင်နေပြီဖြစ်သည်။ အဆိုပြုထားသည့် NRS အရ၊ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုအစီအစဉ်သည် အောက်ပါ အခြေခံမှုများကို လိုက်နာရမည်ဖြစ်ပါသည်။

- **အကျိုးအမြတ်များကို တရားမျှတပြီး မျှမျှတခွဲဝေခံစားခြင်းအပြင်** “ဆင်းရဲသားထောက်ခံသူ” ဆိုသည် မှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသောကာယကံရှင်များအတွက် ရရှိလာသော အကျိုးအမြတ်များသည် ချမ်းသာသူ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကာယကံရှင်များမှ ရရှိသည့် အချိုးအစားထက် အချိုးအစား ပိုကြီးပါသည်။
- **အပြည့်အဝ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု** ၊ အကျိုးအမြတ်များကို တွက်ချက်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် ကိန်းဂဏန်း နှင့် အချက်အလက်အားလုံးကို အပြည့်အဝ ရရှိသင့်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။
- **ကျယ်ပြန့်သောဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှု** အပေါ်အခြေခံ၍
- EAO များ အပါအဝင် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအားလုံးကို အကျိုးအမြတ် များ လွှဲပြောင်းပေး နိုင်သည် ။

**REDD+ မှ အကျိုးကျေးဇူးများကို တရားမျှတမျှတပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာစွာခွဲဝေ** ပေးရန်အတွက် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ထားကြောင်း သေချာစေရမည် ။ အထူးသဖြင့် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် **REDD+ PaMs အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုဖြင့် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေများအပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေရန်** တောင်းဆိုသည့် မြန်မာ့ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှု၏ မျှော်လင့်ချက်များကို ပြည့်မီရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာသော ယန္တရားဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးများ၊ မြေယာနှင့် သယံဇာတများဆိုင်ရာ မှတ်တမ်းတင်ပိုင်ခွင့်မရှိသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်စေရန်လည်း ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ REDD+ အတွက် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု အစီအစဉ်များကို **FPIC လုပ်ငန်းစဉ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဆွေးနွေးသင့်သည်** (ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ အပိုင်း ၃ ကိုကြည့်ပါ။)

အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုဆိုင်ရာ ကျယ်ပြန့်သောလမ်းညွှန်မှုနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ဤနေရာတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါ သည် (ရွေးချယ်မှု အတွက် အောက်ဖော်ပြပါ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များအကြောင်း အပိုင်း ၃.၇ ကို ကြည့်ပါ။)

REDD+ လုပ်ငန်းများ၊ စီမံချက်များ သို့မဟုတ် ပရိုဂရမ်များ၏ မတူညီသော အမျိုးအစားများသည် အကျိုးရှိစေမည့် မျှဝေခြင်းအတွက် မတူညီသော ချဉ်းကပ်မှုများ လိုအပ်နိုင်ပြီး၊ အကျိုးအမြတ် မျှဝေခြင်းအတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကဲ့သို့သော ဒေသခံပြည်သူအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော၏ အစိတ်အပိုင်း (ဥပမာ- CFI၊ 2019) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဖြစ်နိုင်လျှင် **ရှိပြီးသားအစီအမံများကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။** ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများ



(PES) အစီအစဉ်များအတွက် ငွေပေးချေမှုများ သို့မဟုတ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဧရိယာ ပူးတွဲစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် တည်ဆောက်ထားသော အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုအစီအစဉ်များ။ အောက်ဖော်ပြပါ လေးထောင့်ကွက် ၈ သည် FCPF မှ ဖန်တီးထားသော အွန်လိုင်းလမ်းညွှန်တစ်ခုအပေါ် အခြေခံ၍ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုအစီအစဉ်များ ဖော်ဆောင်ရန်အတွက် အခြေခံအဆင့်အချို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။<sup>39</sup>

---

<sup>39</sup>FCPF အကျိုးကျေးဇူးများမှလေ့ရှိသောအစီအစဉ်များကို ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်း- နိုင်ငံများအတွက် အရင်းအမြစ်တစ်ခု၊ <https://www.forestcarbonpartnership.org/bio-carbon/en/index.html>

**လေးထောင့်ကွက် ၈။ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု အစီအစဉ်များကို ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်း။**

မျှတသော၊ တရားမျှတသော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာသော အကျိုးခံစားခွင့်ခွဲဝေမှုအစီအစဉ်များသည် သစ်တောများကို မှီခို နေရသော ဒေသခံပြည်သူအသိုက်အဝန်းများ၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၊ လူငယ်၊ အမျိုးသမီးများနှင့်အခြား ထိခိုက် လွယ်သော အုပ်စုများအပါအဝင် သက်ဆိုင်သူအားလုံးကို **အသိအမှတ်ပြုပြီး REDD+** လုပ်ငန်းတွင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍအတွက် **အကျိုးအမြတ်ပြန်လည်ရရှိကြောင်း** သေချာစေပါသည်။

**ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း သို့မဟုတ် ဆက်စပ်ပတ်သက်နေမှုပုံစံများအား စာရင်းပြုစုထား ခြင်း** သည် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ထုတ်လွှတ်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းအရင်းများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အရေးကြီးသော အုပ်စုအားလုံးကို ဖော်ထုတ်ရန်အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပြီး REDD+ လုပ်ငန်း၏ အောင်မြင်မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုကို အာမခံနိုင်စေပါသည်။ ဤလေ့ကျင့်ခန်းသည် ၎င်းတို့၏လိုအပ်ချက်များ၊ အကျိုး စီးပွားများ၊ စွမ်းဆောင်ရည်များ၊ အခွင့်အရေးများနှင့် သမိုင်းများ၊ နှင့် ပဋိပက္ခများကို နားလည်နိုင်စေမည်ဖြစ်သည်။ (ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ဆက်စပ်စာရင်းပြုစုခြင်းဆိုင်ရာ နောက်ထပ် အချက်အလက်များအတွက် လေးထောင့် ကွက် ၆ ကိုကြည့်ပါ။)

သက်ဆိုင်သူအုပ်စုများကို သတ်မှတ်ခြင်းနှင့်အတူ၊ **ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် လိုအပ်ပါက ထပ်ခါတစ်လဲလဲ ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းမှုများပြုလုပ်ခြင်း** တို့မှ တစ်ဆင့် အကျိုးအမြတ်ရရှိမည့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၊ ဆိုလိုသည်မှာ **အကျိုးခံစားခွင့် ရရှိသူများ၊** နှင့် **မည့်ကဲ့သို့သော အကျိုးအမြတ်များ** (ငွေကြေး နှင့်/ သို့မဟုတ် ငွေကြေးမဟုတ်သော) အား လက်ခံ ရရှိရန် စိတ်ဝင်စားခြင်းရှိသနည်း၊ ဆိုလိုသည်မှာ **အများပူးပေါင်းပါဝင်သော အကျိုးအမြတ်များအား သတ်မှတ်ခြင်း၊** အစရှိသောအချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ပါသည်။ ဤဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများသည် အမျိုးသမီးများ၊ လူငယ်၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများနှင့် အခြားသူများကဲ့သို့ ဘေးဖယ်ခံထားရသော နှင့်/သို့မဟုတ် အားနည်းသောအုပ်စုများ စသည်တို့ ပါဝင်နိုင်ရန်အတွက် **လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပါဝင်မှုဆိုင်ရာ အတားအဆီးများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် သေချာဆောင်ရွက်** ရပါမည်။

အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုအစီအစဉ်များနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများ၏ ဒီဇိုင်းတစ်လျှောက်တွင် REDD+ ငန်းနှင့် ဆက်စပ်သော အန္တရာယ်များအပေါ် **သက်ဆိုင်သူများ၏မျှော်လင့်ချက်များကို စီမံခန့်ခွဲရန် ပြတ်သားသော ဆက်သွယ်ရေးသည်လည်း** အရေးကြီးပါသည်။

ညှိနှိုင်းမှုများသည် **အကျိုးအမြတ်များကို မည်သို့ဖြန့်ဝေမည်ကို** ဆွေးနွေးသတ်မှတ်သင့်သည်၊ ဥပမာ၊ ၎င်းတို့ကို **အကျိုးခံစားခွင့်အုပ်စုက** ညီတူညီမျှ သို့မဟုတ် အချိုးကျ ခွဲဝေပေးမည်၊ ၎င်းတို့သည် ကုန်ကျစရိတ်များအား ကျခံမည်လော၊ လုပ်ငန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ဖော်ပြမည်လောနှင့် **အပြည့်အဝ ပွင့်လင်းသော အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု ယန္တရားတစ်ခုမှတစ်ဆင့်** ဖြန့်ဝေမည်ကို သေချာအောင် ပြုလုပ်နည်း (ဆိုလိုသည်မှာ အသုံးပြုထားသည့် နည်းစနစ် အပါအဝင် အကျိုးအမြတ်များကို တွက်ချက်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် ကိန်းဂဏန်းနှင့် အချက်အလက်အားလုံးကို အပြည့်အဝရရှိနိုင်သည်) စသည်တို့ကို တိုင်ပင်ဆွေးနွေးသင့်ပါသည်။

နီးနှောဖလှယ်ပွဲများ၏ ထိရောက်မှုကို စောင့်ကြည့်ရန်နှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိသော စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အချက် အလက်များပေးဆောင်ရန်၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖွဲ့များ၏ ဆွေးနွေးမှုများနှင့် ရလဒ်များကို လူသိရှင်ကြား ထုတ်ဖော်သင့်သည်။

*အခြေခံထားပါသည်- FCPF ၏ အွန်လိုင်းလမ်းညွှန် "အကျိုးခံစားခွင့်များ မျှဝေခြင်း အစီအစဉ်များကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း- နိုင်ငံများအတွက် အရင်းအမြစ်တစ်ခု။"*  
<https://www.forestcarbonpartnership.org/bio-carbon/en/index.html>

## ၃.၅။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုကို ပံ့ပိုးရန် နည်းလမ်းများ

- **အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၃.၁- အစုအဖွဲ့များ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်များ။** ဤအကဲဖြတ်မှုစာရင်းသည် REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည် ဖော်သူများ၏ အပြည့်အဝနှင့် ထိရောက်သော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ပါဝင်မှုကို ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန် (လိုအပ်ပါက စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ခြင်းအပါအဝင်)နှင့် သင့်လျော်သောညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများကို ချမှတ်ရန် ဤအကဲဖြတ်မှု စာရင်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။
- **အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၃.၂- အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်း။** ဤအကဲဖြတ်မှုစာရင်းသည် သက်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံနှုန်းများနှင့်အညီ REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် သာတူညီမျှနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာသော အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုအစီအစဉ်များကို ဖောက်ထုတ်သည် သို့မဟုတ် အသုံးပြုကြောင်း သေချာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။
- **စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ် နမူနာပုံစံ** ကို နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင် ပေးထားသည်။
- **ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခုအတွက် ရိုးရှင်းသောလမ်းညွှန်ချက် နမူနာပုံစံ** ကို နောက်ဆက်တွဲ ၂ တွင် ပေးထားသည်။

## ၃.၆။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေမှုတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ

အစုအဖွဲ့များပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ (PLR) အချို့ကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အစီအစဉ်များကို လမ်းညွှန်ရန် သို့မဟုတ် အချို့သော ပါဝင်မှုပုံစံများ (ဥပမာ- ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများကဲ့သို့) ကိုလမ်းညွှန်ရန် ဤအရာများကို ကိုးကားနိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့နောက်တွင် REDD+ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကကျသော အဖွဲ့အစည်းများအကြောင်း အကျဉ်းချုပ် တင်ပြပါသည်။

### ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း။

- အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ (၂၀၁၆)။ မြေအသုံးချမှုအစီအစဉ်များနှင့် မြေပုံများအား ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းတို့ကို “အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် ချဉ်းကပ်နည်းကို အသုံးပြု၍ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး အပါအဝင် ဒေသဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် ရမည်” ဟု သတ်မှတ်သည်။ အဖွဲ့အစည်းများသည် “ နိုင်ငံအလိုက် ကျား မ တန်းတူညီမျှသော မြေယာအသုံးချမှု အစီအစဉ်ဖြင့် တိုင်းပြည်နယ်အဆင့် ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်သော တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ မြေအသုံးချမှု အစီအမံများကို ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရန်” လိုအပ်ပါသည်။

- အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ (၂၀၁၆) တွင် လူတစ်ဦးချင်း၊ အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်း အားလုံးသည် မြေယာနှင့်ပတ်သက်သည့် တိကျပြီးပြည့်စုံသောအချက်အလက်များကို ရယူရန် တန်းတူအခွင့်အရေးရှိသင့်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ မြေယာအသုံးပြုမှု ကော်မတီများ<sup>40</sup>သည် မြေယာအသုံးချမှု လုပ်ငန်းစဉ်မှ အတည်ပြုပြီး အသစ်ပြင်ဆင်ထားသော အချက်အလက်များအပေါ် သင့်လျော်သော ဧရိယာများတွင် မြေယာအသုံးပြုမှု အပြောင်းအလဲအတွက် အဆိုပြုချက်များကို အခြေခံသင့်ပြီး ဆက်သပ်ပတ်သက်သူများမှ နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မြေယာခွဲဝေ ပေးရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် မြေယာအသုံးချမှုစီမံကိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ စသည်တို့ ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အသုံးပြုရန် တိကျမှန်ကန်သော မြေယာအချက်အလက်များကို ပံ့ပိုးပေးသင့်သည်။
- ဒီဇင်ဘာလအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာညွှန်ကြားချက်များ(၂၀၁၈) သည် ကာကွယ်ရေးနယ်မြေအာဏာပိုင်များနှင့် ဒေသခံလူထုများကြား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း နယ်မြေများကို ပူးတွဲစီမံခန့်ခွဲနိုင်စေရန်နှင့် REDD+ လုပ်ငန်းများတွင် သက်ဆိုင်ရာ ဧရိယာအတွင်း/ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများအတွင်း ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ကြားခံနယ်မြေများ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းများတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ဖြစ်ပါသည်။
- ဒေသခံပြည်သူ့အဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာညွှန်ကြားချက်များ(၂၀၁၉) (CFI 2019) - ဒေသခံများအတွက် ကြီးမားသော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အခွင့်အလမ်းများနှင့် တာဝန်များကို ချမှတ်ပြီး ထို့ကြောင့် ဒေသခံပြည်သူ့အဖွဲ့ပိုင် သစ်တောနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ယ များ ပါဝင်သော REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ CFI သည် ဒေသခံပြည်သူ့အဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအသုံးပြုသူအဖွဲ့များ (CFUGs) ၏ တာဝန်များအပြင် သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ရရှိနိုင်မည့် ပံ့ပိုးကူညီမှုများ (ဥပမာ ဒေသခံပြည်သူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးမြှင့်ပေးသော နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းများ ပို့ချပေးခြင်း) ကိုပါ ဖော်ပြထားပါသည်။ CFI သည် CFUG တွင် ပါဝင်ရန် အရည်အချင်းပြည့်မီသူများကိုလည်း သတ်မှတ်ပေးပြီး (ဥပမာ- ကျားမတန်းတူညီမျှမှုနှင့်အတူ တိုက်ရိုက်အခွင့်အရေးရရှိသူများ)၊ အဖွဲ့ဝင်များအား ၎င်းတို့၏ ဒေသတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကြောင့် သစ်ပင်နှင့် ကောက်ပဲသီးနှံများ ဆုံးရှုံးခြင်းအတွက် လျော်ကြေးငွေ ရပိုင်ခွင့်ရှိသော သူများကိုလည်း ဖော်ပြပေး ထားပါသည်။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအတွက် စံလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (နည်းပညာဆိုင်ရာစာရွက်စာတမ်းအမှတ် ၁၀) သည် CFI ၏ပါဝင်သော ချဉ်းကပ်မှုကို ဖြည့်စွက် ပေးပါသည်။
- တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏အခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၅) တွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ သည် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၏ 'ဥပဒေ ပြုရာတွင် ကိုယ်စားလှယ်များ' အဖြစ် ပါဝင်ခွင့်ရှိသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပိုင်ခွင့်ကိုလည်း ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ၎င်းတို့ဒေသများရှိ အဓိက

<sup>40</sup> E.g. ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအုပ်စု သို့မဟုတ် ရပ်ကွက် မြေအသုံးချမှုကော်မတီများ၊ အစိုးရဌာနများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများမှ အဖွဲ့ဝင်များ၊ တောင်သူလယ်သမားများ၊ ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များ၊ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများ ပါဝင်သည်။

စီမံချက်များအကြောင်း တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များအား အသိပေးရန်နှင့် အဆိုပါစီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

- EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (၂၀၁၅) တွင် စီမံကိန်း အဆိုပြုသူများသည် EIA လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်အားလုံး တစ်လျှောက် သင့်လျော်သော လူထုဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုအတွက် စီစဉ်ရန် လိုအပ်သည် (မြန်မာနိုင်ငံ၏ EIA လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အများသူငှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး လမ်းညွှန်ချက်များကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲခဲ့သည်)။
- ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများ ၂၀၁၃ (၂၀၁၈) သည် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအာဏာပိုင်များနှင့် ဒေသခံလူထုများကြား ထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများကို ပူးတွဲစီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် အချို့သော ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ခွင့်ပြုရန်အတွက် ကြားခံနယ်မြေများ၏ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်တို့ကို ခွင့်ပြုထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ ခုနစ်မျိုးထဲမှ တစ်ခုအဖြစ် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကို စာရင်းပြုစုခြင်းဖြင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရာတွင် ဒေသခံ ပြည်သူများ၏အခန်းကဏ္ဍကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုပါသည်။

**REDD+ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း**

၂၀၂၂ ခုနှစ်အထိ REDD+ ၏ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများစွာရှိပြီး အဆိုပါအဖွဲ့များနှင့် အသင်းအဖွဲ့များသည် အကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အဆင့်များ ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ၎င်းတို့တွင်-

- အမျိုးသား ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ဗဟိုကော်မတီ (NE5C) သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများအားလုံးကို လမ်းညွှန်ချက်ပေးရန် နှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်း နှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ REDD+ သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လျော့ပါးရေးနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကော်မတီ၏ ရည်ရွယ်ချက်အောက်တွင် ရှိသည်။
- REDD+ လုပ်ငန်းအဖွဲ့၊ REDD+ ကနဦးအဆင့်လုပ်ငန်းများအားလုံးကို အကောင်အထည် ဖော်ရန် ကြိုးကြပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။
- အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု ကောင်စီ၊ အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒနှင့် ဆက်စပ်ဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများနှင့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များ၏ အဖွဲ့ဝင်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု ကောင်စီသည် တိုင်းပြည်နယ်ဒေသ ကြီးများတွင်ပါ မြေအသုံးချမှုကော်မတီများကို တည်ထောင်ရမည် ဖြစ်ပြီး သည် ကဏ္ဍအသီးသီးကြား မြေယာအသုံးပြုမှု ညှိနှိုင်းရာတွင် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ မြေအသုံးချမှုကော်မတီများ၊ ခရိုင်မြေအသုံးချမှု ကော်မတီများ၊ မြို့နယ်မြေအသုံးချမှု ကော်မတီများ၊ ကျေးရွာအုပ်စုနှင့် ရပ်ကွက် မြေအသုံးချမှု ကော်မတီများ အပါအဝင် ဒေသအဆင့်တွင် ကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းရမည်။
- ကမ်းရိုးတန်းသယံဇာတစီမံခန့်ခွဲမှုဗဟိုကော်မတီသည် နိုင်ငံအဆင့် ကမ်းခြေသယံဇာတများ ပေါင်းစပ်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ မဟာဗျူဟာများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး

နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်မှု၊ ကမ်းရိုးတန်းသယံဇာတဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်းကို ကြီးကြပ်ကာ ပေါင်းစပ်ကမ်းခြေသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်ပေးပါသည်။

- မြို့နယ်စီမံကိန်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးကော်မတီများ (TPICs) / မြို့နယ် စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီ များ (TMCs) ၊ မြို့နယ်အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန(ထွေအုပ်)က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။
- စည်းမျဉ်းဥပဒေမူကြမ်းအသစ်ရေးဆွဲစဉ်အတွင်း ဒေသအဆင့်သို့ရောက်ရှိရန် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိ သစ်တောစည်းကမ်းများဆိုင်ရာ ကြီးကြပ်ရေးကော်မတီကို သစ်တောဦးစီးဌာန၊ နိုင်ငံတကာနှင့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ NGO အဖွဲ့များမှ အဖွဲ့ဝင်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
- ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုပူးတွဲကော်မတီ (UPDJC) လက်အောက်ရှိ 'မြေယာနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာ မူဝါဒ' ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်း ကော်မတီကို EAOs၊ တပ်မတော်၊ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင် ကြသည်။ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် EAO များအတွက် မြေယာနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ (NCA-S) ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းထားသည်။

**အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်း**

- ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာညွှန်ကြားချက်များ(၂၀၁၉) (CFI 2019)- သည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအသုံးပြုသူအုပ်စုများအတွင်း အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုကို ပံ့ပိုးပေးပြီး ၎င်းများမှ ထွက်ကုန်များ ရောင်းချခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ချမှတ်ထားသည်။
- တောင်သူလယ်သမား အခွင့်အရေးများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ၎င်းတို့၏ အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၃) သည် တောင်သူလယ်သမားများအား သင့်လျော်သောငွေကြေး၊ နည်းပညာ၊ ဈေးကွက်နှင့် သတင်းအချက်အလက် လက်လှမ်းမီမှုမှတစ်ဆင့် လယ်သမားများအား သင့်လျော်သော ဘဏ္ဍာငွေရရှိရေး၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်မှ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး၊ ပံ့ပိုးကူညီရန် ရည်ရွယ်ထားသောကြောင့် တောင်သူလယ်သမားများ အကျိုးအမြတ်များ ပေးအပ်ခြင်းဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသား ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ မဟာဗျူဟာနှင့် ဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ် (NBSAP) ၂၀၁၅-၂၀၂၀ တွင် တိုင်းရင်းဆေးပညာနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပန်းတိုင်များ၊ လက်လှမ်းမီမှုနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ မျှဝေခြင်း (ဥပမာ ရည်မှန်းချက် ၁၈) တို့ ပါဝင်ပါသည်။ မျိုးရိုးဗီဇဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များ ရရှိရေးနှင့် ၎င်းတို့၏ အသုံးချမှုမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးအမြတ်များကို တရားမျှတ၍ သာတူညီမျှ ခွဲဝေသုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက် Nagoya Protocol ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် အမျိုးသား ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှု အာဏာပိုင်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းထားပြီး Nagoya Protocol ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် မူဘောင်မူကြမ်းကို မိရိုးဖလာ အသိပညာကာကွယ်ရေးအတွက်၊ သုတေသနအတွက် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးတစ်ခုနှင့် ဒေသခံပြည်သူဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်များနှင့်အတူ ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

## ၃.၇။ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များ

### အစုအဖွဲ့များ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း-

- ရေရှည်တည်တံ့သောသစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် REDD+ အတွက် ပြဌာန်းထားသောမြန်မာနိုင်ငံ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များပါဝင်သော လမ်းညွှန်ချက်များ (2016)- REDD+ အတွက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ လက်တွေ့ကျသော နည်းလမ်းတစ်ခု ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့နှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်း၏ အရည်အသွေး နှင့် ထိရောက်မှုကို မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။
- [UN-REDD အစီအစဉ် အင်တာနက်စာမျက်နှာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု စာမျက်နှာများ](#) ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာ အဓိက သဘောတရားများကို ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် ပေးသည်။
- [UN-REDD/FCPF ၏ ပူးတွဲ UN-REDD/FCPF လမ်းညွှန်ချက်များ REDD+ အဆင်သင့်ဖြစ်မှုတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ](#) ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ နှင့် အခြားသစ်တော မှီခိုဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို အာရုံစိုက်ခြင်း(၂၀၁၂)- UN-REDD အစီအစဉ်နှင့် FCPF လမ်းညွှန်ချက်များကို ပေါင်းစည်းပြီး ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအပေါ် ပံ့ပိုးကူညီနိုင်ရန်၊ ပရိဂရမ်နှစ်ခုစလုံးသည် လုပ်ဆောင်နေသောနိုင်ငံများတွင် REDD+ လုပ်ငန်းများကို လည်ပတ်လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ထိရောက်ပြီး စည်းလုံးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။
- [UN-REDD ကျားမရေးရာအကျဉ်းချုပ် \(၂၀၁၇\)- လမ်းညွှန်မှုနှင့် ဝင်ခွင့်အချက်များအပါအဝင် ကျားမ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုမြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ UN-REDD အစီအစဉ်၏ ချဉ်းကပ်ပုံကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြထားသည်။](#)
- [အာရှနှင့် ပစိဖိတ်ဒေသရှိ သစ်တောရေးရာ စွက်ဖက်မှုများတွင် ဥပဒေကြောင်းအရအကျိုးခံစားခွင့် မျှဝေခြင်းများတွင် ကျားမ တန်းတူစဉ်းစားသော မူဘောင်များ။](#) (RECOFTC; FAO၊ 2016) လူမှုရေးအရပါဝင်သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုကိုမြှင့်တင်ရန် ကျားမ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းအပါအဝင် ဥပဒေကြောင်းအရ အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်းများတွင် ကျားမ တန်းတူစဉ်းစားသော အသိပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုမြှင့်တင်ရန် လေ့ကျင့်ရေးလက်စွဲစာအုပ်။
- [မြန်မာနိုင်ငံ၏ EIA လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အများသူငှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက် မူကြမ်း \(၂၀၁၇\)](#) သည် EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွင် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော ပြည်သူများ၏ ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုအတွက် လိုအပ်ချက်များကို အကျိုးသက်ရောက်စေမည့် အမျိုးအစား၊ အဆင့်နှင့် ချဉ်းကပ်မှု တို့ကို ညွှန်ပြပေးပါသည်။

**ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေးနည်းလမ်းများ**

- RECOFTC အများပူးပေါင်းပါဝင်သည့် [ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော အကဲဖြတ်ခြင်း- လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သူများ အတွက် လမ်းညွှန် \(၂၀၂၀\)။](#) ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအသုံးပြုသူအုပ်စုများနှင့်ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောပူးပေါင်းပါဝင်မှုအကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်။
- RECOFTC အကျဉ်းချုပ် (၂၀၁၈) သည် 2018 ခုနှစ် ဇူလိုင်လမှ နိုဝင်ဘာလအတွင်း ပြုလုပ်ခဲ့သော ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း၏ အတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေခံ၍ နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံအလိုက် အစုအဖွဲ့ပေါင်းစုံ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများမှ တွေ့ရှိချက်များကို အခြေခံထားသည့် [လူမှုရေးအရ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုများဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး \(၂၀၁၈\)။](#) CFE) မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း။
- FAO [လူထုအခြေပြု သစ်တောအင်းတာနက်စာမျက်နှာ။](#)
- IUCN (2013) [သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ အုပ်ချုပ်မှု- နားလည်မှုမှ လုပ်ငန်း PA အုပ်ချုပ်ရေးကို နားလည်ရန်နှင့် ၎င်းတွင် တိုးတက်မှုမြှင့်တင်ရန် သဘောတရားများ၊ နည်းလမ်းများနှင့် နည်းစနစ်များကို ပံ့ပိုးပေးသည်။](#)
- ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအတွက် IUCN တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကော်မရှင်၏ [ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေမန်နေဂျာလက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရမည့်လမ်းညွှန်ချက်များအတွဲ](#) နှင့် [စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးဝတ်စာမျက်နှာ ။](#)
- ICCA Consortium/IUCN (2012) [ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ နှင့် ဒေသခံပြည်သူများ မှ ထိန်းသိမ်းထားသော ဇီဝယဉ်ကျေးမှု ကွဲပြားမှု - ဥပမာများနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာချက်များ](#) သည် ICCA များအကြောင်း အကြံဉာဏ်များပေးဆောင်ခြင်း၊ အစိုးရများ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပံ့ပိုးကူညီခြင်းနှင့် ICCAs များအကြောင်း ပူးတွဲလေ့လာခြင်း။
- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ (ICCA) မှ ထိန်းသိမ်းထားသော နယ်မြေများနှင့် နယ်မြေများ- [ICCA မှတ်ပုံတင်ခြင်း ဝတ်ဆိုင်](#) နှင့် [ICCA လုပ်ငန်းစဉ်။](#)
- ICCA Consortium (2021) [သည် သင့်ဘဝ၏နယ်မြေကို အားကောင်းစေခြင်း- ဒေသခံ အသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များမှ](#) လမ်းညွှန်မေးခွန်းများ၊ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများနှင့် ဥပမာများဖြင့် ဒေသခံများ အတွက် 'မိမိကိုယ်ကို အားကောင်းစေမည့် အစိတ်အပိုင်း' ၇ ခုကို ထုတ်ပေးပါသည်။
- Myanmar CF အကောင်အထည်ဖော်မှုလမ်းညွှန်ချက် (ရေးသားသူ/ရက်စွဲမရှိပါ။) [https://www.burmalibrary.org/sites/burmalibrary.org/files/obl/Community\\_Forestry\\_Implementation\\_Guidel.pdf](https://www.burmalibrary.org/sites/burmalibrary.org/files/obl/Community_Forestry_Implementation_Guidel.pdf)



**REDD+ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး အစီအစဉ်များ**

- [သစ်တောအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ UN-REDD အစီအစဉ် အင်တာနက်စာမျက်နှာ](#)
- UN-REDD အစီအစဉ် REDD+ Academy [သင်ယူမှု ဂျာနယ်သည် ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ သင်ခန်းစာ ၆](#)
- RECOFTC (2018) [သစ်တောအုပ်ချုပ်မှုတွင် အခွင့်အရေးအခြေပြုချဉ်းကပ်နည်း \(RBA\) ကို ကျင့်သုံးခြင်း](#) - ဤလက်စွဲစာအုပ်သည် သစ်တောကို ၎င်း၏အကြောင်းအရာအဖြစ် အသုံးပြုသော်လည်း သဘာဝအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှု၏ မည်သည့်နယ်ပယ်ကိုမဆို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။
- အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သစ်တောရေးရာ သုံးသပ်ချက် (၂၀၂၁) [အထူးကိစ္စ- သစ်တောရေးရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပေါင်းစုံ ဖိရမ်များ](#) နိုင်ငံအသီးသီးရှိ အစုအဖွဲ့ပေါင်းစုံဖိရမ်များ၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ရလဒ်များဆိုင်ရာ သုတေသနစာတမ်းခုနစ်စောင် ပါဝင်သည်။
- CIFOR Brief (၂၀၂၁) [တွင် အစုအဖွဲ့ပေါင်းစုံ ဖိရမ်များတွင် ပါဝင်မှု တိုးတက်စေရန် နည်းလမ်းများ](#) MSF အခြေအနေတွင် ဤနည်းလမ်းများကို အသုံးချနည်းအဆင့်ဆင့် လမ်းညွှန်ချက်များကို ပံ့ပိုးပေးသည့် ပြောင်းလဲမှု သီအိုရီနှင့် အသက်မွေးသူများအား ၎င်းတို့၏ ပါဝင်မှုဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများကို အာရုံစိုက်ရန် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် နည်းစနစ်နှစ်ခုကို ပံ့ပိုးပေးပါသည်။

**REDD+ အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်း။**

- FCPF နှင့် BioCarbon Fund [အင်တာနက် ပလပ်ဖောင်းတွင် အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်းအစီအစဉ်များကို ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်း - နိုင်ငံများအတွက် အရင်းအမြစ်တစ်ခု](#)- ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှုလျှော့ချရေး အစီအစဉ်များအတွက် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု အစီအစဉ်များကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် လမ်းညွှန်ချက်၊ နည်းလမ်းများ၊ အရင်းအမြစ်များနှင့် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများအပြင် အခြားရလဒ်များကို အခြေခံသည့် မြေယာအသုံးပြုမှုအစပြုမှုများ။
- [REDD+ အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်း](#) ဆိုင်ရာ CIFOR အချက်အလက်စာရွက် (၂၀၁၄)
- UN-REDD အစီအစဉ် REDD+ Academy [သင်ယူမှုဂျာနယ် မက်လုံးများခွဲဝေခြင်းဆိုင်ရာ သင်ခန်းစာ ၄](#)
- The Forests Dialogue (2014) [REDD+ အကျိုးကျေးဇူးမျှဝေခြင်းအတွက် နိုင်ငံရွေးချယ်စရာများ](#) ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သူများအတွက် မြင်သာထင်သာသော အကျိုးအမြတ်များ ပေးဆောင်ရန် REDD+ မက်လုံးပေးမှုများပါဝင်သော အစီအစဉ်များကို မည်ကဲ့သို့ဒီဇိုင်းဆွဲပြီး အကောင်အထည်ဖော်ရန် အကောင်းဆုံးကို ဆန်းစစ်သည့် အစပျိုးမှုမှ ရလဒ်များ၏ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်ကို ပေးပါသည်။
- WWF (2021) [REDD+ ပရိုဂရမ်များတွင် အကျိုးကျေးဇူးခွဲဝေမှု ယန္တရားများကို နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ခြင်း](#)

**အခန်း ၃ အတွက်လေ့လာမှု- ဒီရေတောအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့ပါဝင်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေး။**

ကျေးရွာ M နှင့် REDD+ စီမံကိန်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် REDD+ လုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် စီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင် သက်ဆိုင်သည့်ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများအား ခွဲခြားသိရှိနိုင်စေရန်နှင့် အနာဂတ်တွင် REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်လည်း ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအဖြစ် ပါဝင်လာနိုင်ချေရှိသည့် **ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ဆက်စပ် စာရင်းပြုစုခြင်းနှင့် ESA အား** လုပ်ဆောင်နေပါသည်။

ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ဆက်စပ်စာရင်းပြုစုခြင်းအပြင် REDD+ တွင် ရပ်ရွာလူထုနှင့် ကနဦး တိုင်ပင် ဆွေးနွေးမှုသည် အရေးကြီးသော ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်နှစ်ခုကို မီးမောင်းထိုးပြနေပါသည်-

- ယခင်က ဒေသတွင်းရှိ အမျိုးသမီးများနှင့် တိုင်းရင်းသားများ သည် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း တွင်သာမက မြေပြင်နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အစီအစဉ်များတွင်ပါ ပါဝင်ရန် အခွင့်အလမ်းနည်းပါးခဲ့သည်။
- ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကဲ့သို့သော REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်များကို အနာဂတ်တွင် အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် ဒေသခံရပ်ရွာအဖွဲ့ဝင်များသည် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လိမ့် မည် ဖြစ်သော်လည်း ယခင်က အဆိုပါ နယ်ပယ်များတွင် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်လေ့ကျင့်မှုများစွာ မရရှိခဲ့ပါ။

REDD+ အစီအစဉ်နှင့် အနာဂတ် REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် ပါဝင်ရန် လုံလောက်သော အခွင့်အလမ်းများ ရရှိစေရန် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့သည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ **ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု အစီအစဉ်အနှစ်ချုပ်ကို** ရေးဆွဲရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် အဆိုပြုထားသော **REDD+ လုပ်ဆောင်ချက်အစီအစဉ်၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအနေဖြင့်** စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းကို ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောကို စီမံခန့်ခွဲရန်၊ ဒေသန္တရစွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက်ရန်၊ သစ်တောလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန်နှင့် ရပ်ရွာဦးစားပေးမှုများကို ထောက်ခံအားပေးရန်တို့ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

FPIC အပါအဝင် REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အသိပညာ ဟာကွက်များအား ဖော်ထုတ်နိုင်စေရန်အတွက် မြန်ဆန်သော **စွမ်းဆောင်ရည် လိုအပ်ချက်များ အကဲဖြတ်ခြင်းအား** သစ်တော၊ မြေအသုံးချမှုနှင့် ကျေးရွာတစ်ဝိုက်တွင် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အဓိက နည်းပညာဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများ ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အစီအစဉ်အဆင့်များတွင်ပင် **REDD+ တွင် ထိထိ ရောက်ရောက်ပါဝင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေမည့် အသိပညာဆိုင်ရာ ဟာကွက်အချို့ရှိကြောင်း** တွေ့ရှိရပါသည်။ အဓိကအစပြု သည့် အချက်မှာ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ သဘောတရားများအပါအဝင် REDD+ အယူအဆများနှင့် ခေါင်းစဉ်များ ဆိုင်ရာ မိတ်ဆက်ဆွေးနွေးပွဲများကို အလုံးစုံစွမ်းဆောင်ရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်အစီအစဉ်၏ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းအဖြစ် အဖွဲ့မှ ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါသည်။ ပါဝင်သူ အနည်းဆုံး ၃၀% သည် အမျိုးသမီးများဖြစ်ရန် အကြံပြုခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အမျိုးသမီးများ ပိုမိုပါဝင်လာစေရန် အလေးထားဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

## အခန်း ၄။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေမှုနှင့် ဆက်သွယ်ရေး

### အဓိက သဘောတရားများ

- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံသားများသည် ဥပဒေများ၊ မူဝါဒများ၊ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်ပတ်သက်သော တိကျသည့် အချက်အလက်များကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ရရှိနိုင်သည့် ပွင့်လင်းမြင်သာသောနည်းလမ်းဖြင့် လုပ်ဆောင်မှုများကို ရည်ညွှန်းပါသည်။
- တာဝန်ခံမှု- လူတစ်ဦး သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုမှ တာဝန်တစ်ခုခုအတွက် တာဝန်ရှိသည့် သဘောတရား တစ်ခုဖြစ်ပြီး အဆိုပါတာဝန်များကို မည်သို့ဆောင်ရွက်ခဲ့မည်ဆိုသည်ကို စာရင်းရှင်းရန် လိုအပ်နိုင်သည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးနှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် သက်ဆိုင်သူများ နှင့် နိုင်ငံသားများအပေါ် အခွင့်အာဏာရှိသူများ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများ၏ တုံ့ပြန်မှုဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းမှု အတိုင်းအတာကိုလည်း ရည်ညွှန်းနိုင်သည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ စံနှုန်းများနှင့် ဆက်စပ်နေသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း စံသတ်မှတ်ချက်

<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၁-၁</b></p> <p>ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများထံသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သတင်းအချက်အလက်များဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ စီမံဆောင်ရွက်ခြင်း။</p>	<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၁-၂</b></p> <p>ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုတို့ကို အားကောင်းစေမည့် ဖြစ်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။</p>
<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၅</b></p> <p>တရားမျှတပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာသော အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှုယန္တရား။</p>	
<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ဃ-၁</b></p> <p>စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ တက်ကြွစွာပါဝင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးနှင့် အခြားသင့်လျော်သောအစီအစဉ်များမှတစ်ဆင့် ပါဝင်နိုင်မှုအားနည်းသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ပံ့ပိုးကူညီမှု။</p>	
<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် င-၅</b></p> <p>မြေယာအသုံးချမှု သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်တွင်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြောင်း သေချာစေရန် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအစီအမံများ။</p>	

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ၁၊ ဂ၊ ဃ နှင့် င တစ်လျှောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက်တွင် စံသတ်မှတ်ချက်ငါးခုသည် REDD+ လုပ်ငန်းများကို အပြည့်အဝ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိစေရန် မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု (စံသတ်မှတ်ချက် ၁-၁၊ ဂ-၅)၊ သစ်တောကဏ္ဍတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအားကောင်းစေခြင်း (စံသတ်မှတ်ချက် ၁-၂)၊ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုကို သေချာစေရန်နှင့် လိုအပ်သလို လိုအပ်သလို စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း (စံသတ်မှတ်ချက် ဃ-၁) နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ကျင့်သုံးခြင်း အပါအဝင် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်စဉ်အတွင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သတင်းအချက်အလက်မျှ ဝေခြင်းတွင် မြေယာအသုံးပြုမှု သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲရေး အစီအမံများ သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ (စံသတ်မှတ်ချက် င-၅) နှင့် ညီညွတ်စေရန် တိုင်းတာမှုများ လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

### ၄.၁။ နောက်ခံ- မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ အတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက် အလက်မျှဝေမှုနှင့် ဆက်သွယ်မှုများ

REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပြင် သင့်လျော်သော သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးများသည် တရားဝင်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော REDD+ နှင့် အလားတူသစ်တောစီမံကိန်းများအတွက် နောက်ထပ်အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထို့ ကြောင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိစေရန်နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် သတင်းအချက်အလက် မျှဝေခြင်းဆိုင်ရာ ယန္တရားများကို ထည့်သွင်းထားရမည် ဖြစ်သည်။

EU FLEGT Facility မှ မှတ်ချက်ပြုထားသည့်အတိုင်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် အောက်ပါ အကြောင်းများ ကြောင့် ကောင်းမွန်သော သစ်တောအုပ်ချုပ်မှု၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

- တရားဝင်မှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ ဥပဒေကြောင်းအရ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းနဲ့ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို အလေးပေးထား သည်။
- ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို အားဖြည့်ပေးသည်။
- အဂတိလိုက်စားမှုအတွက် အခွင့်အလမ်းများကို ကန့်သတ်ထားသည်။
- ၎င်းသည် ကဏ္ဍကို လွတ်လပ်စွာ စိစစ်နိုင်စေပါသည်။
- ဈေးကွက်များသည် ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက်များနှင့် ၎င်းတို့၏ သက်ရောက်မှုများကို နားလည်ရန် လိုအပ်လာသည်။
- သစ်တောနဲ့သက်ဆိုင်သူတွေရဲ့ ရပိုင်ခွင့်နဲ့ တာဝန်တွေကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖြစ်စေပါတယ်။<sup>41</sup>

<sup>41</sup>EU FLEGT Facility၊ VPA Unpacked- <https://www.vpaunpacked.org/transparency>

မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ လုပ်ငန်းများကိုလည်း ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းသည် ရှင်းလင်းသော စံနှုန်းများနှင့် အထောက်အထားများပေါ်တွင် အခြေခံသင့်ပြီး၊ ဘဏ္ဍာရေးပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့ကို သေချာစေသင့်ပြီး ပြည့်စုံသောအချက်အလက်များကို ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများထံ သင့်လျော်သောပုံစံဖြင့် ရရှိစေသင့်သည် ဟုဆိုလိုသည်။ REDD+ အတွက် ဆက်သွယ်ရေးများ စီစဉ်ခြင်းနှင့် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက်အလက် မျှဝေခြင်း၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာသော သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် နည်းစနစ်များစွာကို ရေးဆွဲထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

- ရေရှည်တည်တံ့သောသစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် REDD+ အတွက် ပြဌာန်းထားသောမြန်မာနိုင်ငံ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များပါဝင်သော လမ်းညွှန်ချက်များ (2016)- ဤစာတမ်းသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲခဲ့ပြီး၊ ဤစာတမ်းသည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု၏ အရည်အသွေးနှင့် ထိရောက်မှုတို့ကို မြှင့်တင်ရန် အပါအဝင်-ပါဝင်ပတ်သက်မှုအမျိုးအစားများကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုလုပ်ငန်းစဉ်များ စီစဉ်ခြင်း၊ အစုရှယ်ယာရှင်များကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ အဖြစ်အပျက်များနှင့် ဆက်သွယ်ရေးများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။
- [REDD+ အသိပညာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဆက်သွယ်ရေးမဟာဗျူဟာ](#) ကို Myanmar UN-REDD Programme မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ရေးဆွဲခဲ့ပြီး ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသောမဟာဗျူဟာ ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် National REDD+ Taskforce မှ ထောက်ခံအားပေးခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ မဟာဗျူဟာ သည် REDD+ ကို အကောင်အထည်ဖော်စဉ်အတွင်း မိတ်ဖက်များနှင့် အဓိက ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအကြား ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အသိပညာမျှဝေခြင်းကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်များ၊ အဓိက သတင်းစကားများ၊ ရည်ရွယ်သည့် ပရိသတ်များနှင့် လမ်းကြောင်းများ သတ်မှတ်ခြင်းတို့အား ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။
- [REDD+ အတွက် ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းများ- REDD+ FAQs](#) များ၊ [ပိုစတာ/လက်ကမ်းစာစောင်များ](#) ၊ [အချက်အလက်မှတ်စုများ](#) နှင့် အခြားအရာများ အပါအဝင် REDD+ တွင် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းကို ပံ့ပိုးရန်အတွက် မြန်မာဘာသာအပြင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် စာရွက်စာတမ်း အများအပြားဖော်ပြထားပါသည်။

အောက်ဖော်ပြပါ ကဏ္ဍများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေး အတွက် အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်များဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ ပိုမိုပေးဆောင်မည်ဖြစ်သည်။

## ၄.၂။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်လမ်းညွှန်

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေး ကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုစံနှုန်းများတွင် ခိုင်မာအားကောင်းပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီးထိရောက်ပြီး ပါဝင်နိုင်သော REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ REDD+ အတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေမှုနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အဓိက မျှော်လင့်ချက် များ ပါဝင်သည်။

- REDD+ လုပ်ငန်းများသည် သစ်တောအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုတို့ကို အားကောင်းစေမည့် နည်းလမ်းဖြင့် ဒီဇိုင်းထုတ်သင့်သည်။ ၎င်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာသော သစ်တောလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ (ဥပမာ- ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု၊ ထောက်ခံချက်၊ ရေရှည်တည်တံ့သော ထုတ်ယူခြင်းစသည်)၊ အားလုံးပါဝင်ပြီး ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် မြေယာအသုံးချမှု စီမံကိန်းကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ သစ်တောနှင့် မြေယာအသုံးပြုမှုအတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များပေးအပ်ခြင်း၊ သစ်တောနှင့် မြေယာအသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင်လည်း အထောက်အကူ ဖြစ်စေသော EIA နှင့် SEA ကဲ့သို့သော ဥပဒေဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကို အသုံးပြု ခြင်း။
- **REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့် REDD+ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို စီမံကိန်း နှင့် အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်အတွင်း ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများထံ ရရှိနိုင်သော အချက်အလက်များကို ရရှိအောင် ပြုလုပ်ခြင်းအပါအဝင်၊**
  - စီစဉ်လုပ်ဆောင်မှုများ၏အသေးစိတ်အချက်များ အပါအဝင်- ၎င်းတို့၏ ရည်မှန်းချက်များ၊ မျှော်မှန်းထားသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် အကျိုးအမြတ်များ၊ ဘေးအန္တရာယ် လျော့ပါးရေးအစီအမံများ၊ တည်နေရာများ၊ မြေယာအသုံးပြုမှုတွင် မျှော်မှန်းထားသော အပြောင်းအလဲများနှင့် ရန်ပုံငွေ၊
  - ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ နားလည်သဘောပေါက်ပြီး ပါဝင်ရန်လိုအပ်သည့် REDD+ ဆိုင်ရာ အထွေထွေအချက်အလက်များအပြင် REDD+ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ၊
  - ရရှိနိုင်သော တိုင်ကြားမှုများနှင့် တုံ့ပြန်မှု ယန္တရားများဆိုင်ရာ အချက်အလက် (ဥပမာ မည့်သည့် GRM မဆိုနှင့် ဖော်ပြပါစာတမ်း၏ အခန်း ၂ ကိုကြည့်ပါ) )၊ နှင့်
  - စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းမှ အချက်အလက်များ၊ REDD+ လုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှု၏ ရလဒ်များဆိုင်ရာ အချက်အလက် ( M&E ပါ အခန်း ၇ ကိုကြည့်ပါ)။

ဤအချက်အလက်များကို လူသိရှင်ကြားထုတ်ပြန် သေချာစေရန် REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် တာဝန်ရှိသော အဖွဲ့အစည်း၏ တာဝန်ဖြစ်သည် (မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း စံသတ်မှတ်ချက် ၁-၁ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း )။

- ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ အခန်း ၁ တွင် ဆွေးနွေး ထားသည့်အတိုင်း REDD+ စီမံကိန်းသည် အကောင်းဆုံး ရရှိနိုင်သော အချက်အလက်နှင့် အထောက်အထားများအပေါ် အခြေခံထားကြောင်း သေချာစေ ပါသည်။
- အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် ရနိုင်သောအချက်အလက်များနှင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်စွမ်းဆောင်ရည်များတွင် အားနည်းမှုများရှိနေပါက အဆိုပါတာဝန်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပြီးလိုအပ်ပါက ဖြည့်ဆည်းရန်နှင့် ၎င်းတို့ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ဗျူဟာများကို အသုံးပြုသင့်သည် ( ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပါဝင်မှုဆိုင်ရာ အခန်း ၃ ကို ကြည့်ပါ)။
- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများထံရောက်ရှိရန်အတွက် သင့်လျော်သော ဆက်သွယ်ရေးပုံစံများနှင့် လမ်းကြောင်းများကို အသုံးပြုသင့်သည်။ ဘာသာစကားလိုအပ်ချက်များ၊ ယဉ်ကျေးမှုစံနှုန်းများ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များ (ကွဲပြား ခြားနားသော ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ) ကိုထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်သည်။
- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူကိုယ်စားလှယ်များသည် သတင်းအချက်အလက် စီးဆင်းမှုတွင် တင်သွင်းသည့် အခန်းကဏ္ဍ မှ ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့၏ အစုအဖွဲ့နှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေရန်နှင့် ၎င်းတို့ထံမှ အကြံပြုချက်ရယူရန် အပါအဝင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို သိရှိထားသင့်သည်။

ချဉ်းကပ်မှုများနှင့် အရင်းအမြစ်များစွာသည် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများ ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ထိရောက်သောသတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးများအတွက် မျှော်လင့်ချက်များပြည့်မီစေရန် ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့ထံမှ အချို့ကို အောက်တွင် အလေးပေး ဖော်ပြ ထားပါသည်။

**ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်များ**

REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကာလအတွင်း မိတ်ဖက်များနှင့် အဓိကပါဝင် ပတ်သက်သူများအကြား သတင်းအချက်အလက်နှင့် အသိပညာမျှဝေခြင်းကို ပံ့ပိုးကူညီနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ အတွက် နိုင်ငံအဆင့်တွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဆက်သွယ်ရေး မဟာဗျူဟာ ကိုရေးဆွဲထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် စီမံကိန်းဆိုင်ရာ ဆက်သွယ်ရေးများ ရေးဆွဲရာတွင် အထောက်အကူပြုပါသည်။ ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခုသည် REDD+ အတွက် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေရသည့် ရည်ရွယ်ချက်၊ အဆိုပြုထားသော ချဉ်းကပ်မှုများ၊ အချိန်စာရင်းများ၊ လုပ်ငန်းများနှင့် ဘတ်ဂျက်များပါရှိပြီး ပြည်တွင်းနှင့် ပြင်ပ ဆက်သွယ်ရေး နှစ်ခုလုံးကို လွှမ်းခြုံနိုင်သည်-

- ပြည်တွင်းဆက်သွယ်ရေးသည် အဖွဲ့အတွင်းနှင့် အဓိကဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆက်သွယ်မှုနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ရန် ရွယ်ရွယ်သည်။

- ပြည်ပဆက်သွယ်ရေးသည် REDD+ တွင် မပါဝင်သေးသော ကျယ်ပြန့်သော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် အခြားပရိသတ်များကို ဦးတည်သည်။

REDD+ လုပ်ငန်း၏ အစောပိုင်းအဆင့်တွင် ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခုကို ရေးဆွဲခြင်းသည် ဖော်ပြပါတို့ကို အထောက်အကူဖြစ်စေသည် - သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကို အဖွဲ့ရှိလူတိုင်းနား လည်သဘောပေါက်ပြီး စီစဉ်ထားကြောင်း သေချာစေရန်၊ ဦးတည်ပရိသတ်များနှင့် မည်သို့ ထိတွေ့ဆက်ဆံ ရမည်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးအန္တရာယ်များကို လျော့ပါးစေခြင်း (ဥပမာ- အဓိကဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကို ချိတ်ဆက်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်း သို့မဟုတ် လိုချင်သော ပါဝင်မှုအဆင့်ကို လုံခြုံစေရန်) ဆုံးဖြတ်ပါ။ REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်တိုင်းကို တုံ့ပြန်နိုင်စေရန် ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်ကို ပုံမှန်စောင့်ကြည့်ပြီး သတင်း အချက်အလက် အသစ်များအား ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။ ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခု၏ အဓိကအပိုင်းများကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်-

- **နိဒါန်း** - ဆက်စပ်အကြောင်းအရာနှင့် ၎င်းအပေါ်လုပ်ဆောင်နေသော အလုံးစုံအကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဖော်ပြခြင်းဖြင့် အစီအစဉ်ကို ဆက်စပ်ဖော်ပြပါ။
- **ရလဒ်များ** - အောင်မြင်သောဆက်သွယ်ရေးပုံသဏ္ဍာန်အတွက် မျှော်မှန်းချက်ထုတ်ပြန်ချက် သို့မဟုတ် စံနှုန်းများကို ပြုစုပါ။
- **ရည်ရွယ်ချက်များ**- ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများသည် အလုံးစုံရလဒ်များ သို့မဟုတ် မျှော်မှန်းချက်ထုတ်ပြန်ချက်ကို အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် ရည်မှန်းချက်များချမှတ်ပါ။
- **ရည်မှန်းထားသော ပရိသတ်များ** - ဆက်သွယ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများအတွက် အဓိက ပရိသတ်များကို သတ်မှတ်ပါ (ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ စာရင်းပြုစုခြင်းနှင့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ချိတ်ဆက်မှုများ အခန်း ၃ ကို ကြည့်ပါ )။
- **အဓိက သတင်းစကားများ** - သင့်အဓိကသတ်မှတ်ထားသော ပရိသတ်များထံ သင်ဖော်ပြလိုသော အဓိက သတင်းစကားများကို ဖော်ပြပါ။
- **လမ်းကြောင်းများ** - မည်သည့်ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေသည့်လမ်းကြောင်းများသည် သတ်မှတ်ထားသော အဓိကသတင်းစကားများနှင့် ရည်မှန်းထားသည့် ပရိသတ်များအတွက် သင့်လျော်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ပါ။
- **လုပ်ငန်းများနှင့် ရလဒ်များ** - ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများနှင့် ထုတ်ကုန်များကို ပေးပို့ရန် အချိန်ဇယားကို သတ်မှတ်ပါ။
- **စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း** - သင်၏ ဆက်သွယ်ရေးကြိုးပမ်းမှုများကို ခြေရာခံပြီး အကဲဖြတ်ရန် နည်းလမ်းများကို သတ်မှတ်ပါ (ဥပမာ- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား အကဲဖြတ်ခြင်း၊ ဆိုရှယ် မီဒီယာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု စသည်ဖြင့်) နှင့် ဤအချက်အလက်များကို စုစည်းထားကြောင်း သေချာစေရန်။



## ၄.၃။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေမှုနှင့် ဆက်သွယ်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးသည့် နည်းလမ်းများ

- **အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၄.၁- သတင်းအချက်အလက်၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု။** ဤအကဲဖြတ် မှုစာရင်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် သင့်လျော်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာသော သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်မှုများကို သေချာစေရန်အတွက် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည် ဖော်သူများအတွက် အဓိကသတ်မှတ်ချက်များနှင့် အဆင့်များကို သတ်မှတ်ပေးပါသည်။
- **နည်းလမ်း - ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခုအတွက် ရိုးရှင်းသောလမ်းညွှန်ချက်နှင့် နမူနာပုံစံကို ထည့်သွင်းထားသည်။** နောက်ဆက်တွဲ ၂ ကိုကြည့်ပါ။

## ၄.၄။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ (PLR) အချို့ကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာသော REDD+ လုပ်ငန်းများကို သေချာစေရန်အတွက် ယန္တရားများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် သတင်းအချက်အလက် မျှဝေခြင်းတို့ကို လမ်းညွှန်ရန် ယင်းတို့ကို ကိုးကားသင့်ပါသည်။

- **သစ်တောဥပဒေ (၂၀၁၈)** သည် အဂတိလိုက်စားမှု သို့မဟုတ် ဥပဒေချိုးဖောက်မှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် သစ်တောဝန်ထမ်းများအား တရားဥပဒေအရ တရားစွဲဆိုရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ တာဝန်ခံမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သစ်တောဥပဒေတွင် စီးပွားဖြစ်လုပ်ငန်းများမှ သစ်တောထွက်ပစ္စည်း ထုတ်ယူခွင့် လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအသုံးပြုသူအုပ်စုများသည် သစ်တောဥပဒေနှင့်အညီ ၎င်းတို့၏ စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်တွင် သတ်မှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် တာဝန်များ၊ သို့မဟုတ် မှတ်တမ်း ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ ၎င်းတို့၏တာဝန်များကို လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်ပါက ၎င်းတို့၏ အသုံးပြုမှုလက်မှတ်ကို ရုပ်သိမ်းနိုင်သည်။ ။
- **အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၃၊ ၂၀၁၈၊ ပြင်ဆင်သည့်)** သည် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းကို မြှင့်တင်ရန်၊ အစိုးရ၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တာဝန်ခံမှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး စီမံချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေတွင် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင် (ACC) သည် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများအား စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် တားဆီးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကော်မတီများနှင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များမှ ပံ့ပိုးပေးသည့် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး ကော်မရှင် (ACC) ကို ဖွဲ့စည်းကာ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုဆိုင်ရာ ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်ထားသည်။

- အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ (၂၀၁၆) တွင် လူတစ်ဦးချင်း၊ အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းအားလုံးသည် မြေယာနှင့်ပတ်သက်သည့် တိကျပြီးပြည့်စုံသော အချက်အလက်များကို ရယူရန် တန်းတူ အခွင့်အရေးရှိသင့်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ မြေယာအသုံးပြုမှု ကော်မတီများ<sup>42</sup>သည် မြေယာအသုံးချမှု လုပ်ငန်းစဉ်မှ အတည်ပြုပြီး အသစ်ပြင်ဆင်ထားသော အချက်အလက်များအပေါ် သင့်လျော်သော ဧရိယာများတွင် မြေယာအသုံးပြုမှု အပြောင်းအလဲအတွက် အဆိုပြုချက်များကို အခြေခံသင့်ပြီး ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများမှ နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မြေယာခွဲဝေပေးရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး၊ မြေယာအသုံးချမှု စီမံကိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စသည်တို့တွင် ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အသုံးပြုရန် တိကျမှန်ကန်သော မြေယာအချက်အလက်များကို ပံ့ပိုးပေးသင့်သည်။
- EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (၂၀၁၅) တွင် စီမံကိန်း အဆိုပြုသူများသည် EIA လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်အားလုံး တစ်လျှောက် သင့်လျော်သော လူထုဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုအတွက် စီစဉ်ရန် လိုအပ်သည် (မြန်မာနိုင်ငံ၏ EIA လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အများသုတေသန ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး လမ်းညွှန်ချက်များကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲခဲ့ သည်)။
- တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၅) နှင့် ၎င်း၏ပါဝင်သော နည်းဥပဒေများ (၂၀၁၉) တွင် စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်သူများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ၎င်းတို့၏ စီမံချက်လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ အချက်အလက်အပြည့်အစုံကို ဒေသခံများနှင့် မျှဝေရမည်ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက် ပါရှိသည်။
- မြေယာနှင့်အခွန်များအက်ဥပဒေ (၁၈၇၉) တွင် မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို စီမံခန့်ခွဲပုံ နှင့် အများပြည်သူအတွက် လိုအပ်သည့် မြေယာဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ မျှဝေခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါရှိသည်။
- သစ်တောဥပဒေ (၁၉၉၂ မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်ကို ပြင်ဆင်) သည် သစ်တောဦးစီးဌာန၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ ဖြစ်သည့် သစ်တော သယံဇာတ အချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်းနှင့် ဖြန့်ဝေခြင်းနှင့် စာရင်းပြုစုခြင်း လုပ်ငန်းများ အပါအဝင်၊ နိုင်ငံတော် သစ်တောမူဝါဒ (၁၉၉၅) သည် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုကို ပံ့ပိုးရန် အတွက် စာရင်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြုသင့်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

## ၄.၅။ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များ

### ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု

- [VPA Unpacked](#) : ဤသည်မှာ FLEGT စေတနာအလျောက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး သဘောတူညီချက်များ (ဥပမာ- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ တရားဝင်မှုစသည်) နှင့် VPAs ၏ မတူညီသော ရှုထောင့်များကို ဖော်ပြထားသည့် အွန်လိုင်းအရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး မြန်မာဘာသာဖြင့် ရရှိနိုင်ပါသည်။

<sup>42</sup> E.g. ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအုပ်စု သို့မဟုတ် ရပ်ကွက် မြေအသုံးချမှုကော်မတီများ၊ အစိုးရဌာနများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများမှ အဖွဲ့ဝင်များ၊ တောင်သူလယ်သမားများ၊ ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၊ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများ ပါဝင်သည်။

- [UN-REDD ၏ REDD+ အတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်သော အုပ်ချုပ်မှု အကဲဖြတ်ခြင်း](#)- အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းနှင့် ဖြေရှင်းခြင်းသည် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း၏ အရင်းခံ အကြောင်းတရားများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် သော့ချက်ဖြစ်သကဲ့သို့ လက်ရှိအုပ်ချုပ်မှုစနစ်နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံများတွင် ချို့ယွင်း ချက်များနှင့် အန္တရာယ်များကို လျော့ပါးသက်သာစေရန်ဖြစ်သည်။
- [Myanmar Extractive Industries Transparency Initiative \(MEITI\)](#) - ကျွန်းသစ်အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် EITI အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ပံ့ပိုးကူညီရန်အတွက် စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီး ဌာန (MOPF) မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။
- [သစ်တောများလုပ်ငန်း စီမံအုပ်ချုပ်မှု \(GFI\)ဆိုင်ရာ Toolkit](#) ၊ သစ်တောအုပ်ချုပ်ရေးကို တိုင်းတာခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းအတွက် ပြည့်စုံသော အညွှန်းကိန်းများနှင့် သစ်တောအုပ်ချုပ်ရေးကို အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် သဘောတရားဘောင်တစ်ခု ပါဝင်သည်။
- [သစ်တောဆိုင်ရာ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို လျော့ချရန် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် နည်းစနစ် များ](#) (၂၀၀၅) - အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို တိုက်ဖျက်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာပွင့်လင်းမြင်သာရှိစေခြင်း (TI) ၏ ချဉ်းကပ်ပုံကို ဆန်းစစ်ပြီး သစ်တောကဏ္ဍတွင် မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုနိုင်သည်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ဖြတ်သန်းခများနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးပါသည်။

**သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေး**

- [REDD+ အတွက် ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းများ](#)- မြန်မာဘာသာအပြင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ဖော်ပြထား သော စာရွက်စာတမ်း အချက်အလက်အများအပြားကို REDD+ တွင် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်း အချက်အလက်မျှဝေခြင်းကို ပံ့ပိုးပေးရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အစီအစဉ်မှ ပြုစုထားပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသည် [POINT](#) မှ ဆက်သွယ်ရေး ပစ္စည်းများ ကဲ့သို့သော အရင်းအမြစ်များ ကိုလည်း ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ (<https://www.pointmyanmar.org/en/publication-category/poster?page=1>).
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ နှင့် ပတ်သက်သည့် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးမှု ပလပ်ဖောင်းများကို ထူထောင်ပြီးဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် REDD+ အစီအစဉ် ရေးဆွဲသူများ နှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေရန်နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများထံ ဆက်သွယ်ရန်နည်းလမ်းများအဖြစ် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်ပလက်ဖောင်း များနှင့် ကွန်ရက်များကို အသုံးပြု နိုင်သည်။ အချို့သော ထင်ရှားသော ပလက်ဖောင်းများတွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်-
  - ကနဦးအဆင့်တွင် သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေခြင်းအား အားကောင်းစေရန်အတွက် အစိုးရဌာနများနှင့် အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးမှ အဖွဲ့ဝင်များပါဝင်သည့် [REDD+ Taskforce](#) နှင့် [Technical Working Groups \(TWGs\)](#) ကဲ့သို့သော သီးခြားညှိနှိုင်းရေး အဖွဲ့အများအပြားကို တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ အဖွဲ့ဝင် 60 ကျော်ရှိသော [REDD+ Stakeholder Network](#) ကိုလည်း တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။

- Myanmar REDD+ အင်တာနက်စာမျက်နှာ ( <https://www.myanmar-redd.org/> ) နှင့် [Facebook](#) နှင့် [Twitter](#) အပါအဝင် လူမှုမီဒီယာ စာမျက်နှာများ ။
- ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို မျှဝေထားသည့် မြန်မာ ကြားဖြတ် SIS ဝဘ်စာမျက်နှာ ( <https://sis.myanmar-redd.org/> )

**အခန်း ၄ အတွက်လေ့လာမှု- ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်း။**

ကျေးရွာ M ရှိ REDD+ စီမံကိန်းအဖွဲ့သည် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို တတ်နိုင်သမျှ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန် သေချာစေလိုပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်တိုင်းတွင် ဆက်စပ်ပတ်သတ်သူ အဖွဲ့ဝင် များ နှင့် အခြား သော သက်ဆိုင်သူများထံ အသိပေးခြင်းတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။

အစီအစဉ်အတောအတွင်း၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ဆက်စပ်စာရင်းပြုစုခြင်း လုပ်ငန်းကိုအခြေခံ၍ မတူညီသောဆက်စပ်ပတ်သက်သူ အဖွဲ့များနှင့် ဆက်သွယ်ရန်အတွက် ရည်ရွယ်သောပရိသတ်များပါဝင်ရန် ကွဲပြားသော ပါဝင်ပတ်သက်မှု မဟာဗျူဟာများစွာကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော **ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခု** (အခန်း ၃ ကိုကြည့်ပါ။)

ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်ကိုအခြေခံ၍ အစီအစဉ်အတောအတွင်း **REDD+ ဆိုင်ရာ အထွေထွေအချက်အလက်များနှင့်** ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို ဘာသာစကားအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖြန့်ဝေခဲ့ပြီး ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအကြား အခြေခံနားလည်မှုသေချာစေရန် မတူညီသော ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ **ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များအား** ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ရည်ရွယ်ထားသော သတင်းစီးဆင်းမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာအား မိတ်ဆက်ပေးခဲ့ပြီး၊ ထို့နောက် ESA ရလဒ်များ ဖြန့်ဝေခြင်း၊ တိုင်ကြားချက်များနှင့် တုံ့ပြန်မှု ယန္တရားဆိုင်ရာအချက်အလက် အပါအဝင် အစီအစဉ်ဆိုင်ရာ အဓိက အချက်အလက်များကို မျှဝေရန် ကူညီပေးခဲ့ပါသည်။

အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်အတွင်း အဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များသည် သက်ဆိုင်သူများနှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေရာတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ဆက်လက်ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် REDD+ တွင် ဒေသခံများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် လုပ်ငန်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ ရလဒ်များ အကောင်အထည်ဖော်မှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို မျှဝေရန် ဆက်သွယ်ရေး အစီအစဉ်ကို အခြေခံ၍ အခြားသော ဆက်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ **ဆိုရှယ်မီဒီယာများသည်** လူများနှင့်ဆက်သွယ်ရာတွင်လည်း အရေးကြီးသော နည်းလမ်း တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြခဲ့သည်။

အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားအလိုက် **အိမ်ထောင်စုစစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း** - စောင့်ကြည့်ရေးအစီအစဉ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အဖြစ်သတ်မှတ်ထားသည့် - သတင်း အချက်အလက်လက်လှမ်းမီမှု၊ အသိပညာနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အခွင့်အလမ်းများ အကြောင်း မေးခွန်းများမေးမြန်းပါသည်။ ပထမနှစ် ပြီးနောက်၊ ဤစစ်တမ်းတွင် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အခွင့်အလမ်းများ သည် ဒေသခံများအတွင်းရှိ **အမျိုးသမီးများကို အမျိုးသားများကဲ့သို့ ထိထိရောက်ရောက် မရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း** ညွှန်ပြ နေခဲ့ပါသည်။ အဖွဲ့သည် အမျိုးသမီးများအတွက် ၎င်းတို့ကို ပိုမိုလက်လှမ်းမီစေရန် ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုများကို ချိန်ညှိရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ဥပမာ။ အမျိုးသမီးများ ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် သင့်လျော် သော အချိန်နှင့် နေရာများကို စီစဉ်ပေးခြင်း။

သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းအပြင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် ကျေးရွာ M တွင် ထိရောက်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော ဒေသခံ ပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအတွက် အဓိကကျသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် **ဒေသခံ ပြည်သူ့ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်ကို** ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ကူညီပေးခဲ့ပါသည်။ ဒေသခံ ပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအသုံးပြုသူများအဖွဲ့ (CFUG) ကို သဘောတူညီထားသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီတစ်ရပ်ဖြင့် ဒီရေတောသစ်တောကို မှီခိုကာ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်း ပြုနေသော စိတ်ဝင်စားသည့် ရပ်ရွာလူထုအဖွဲ့ဝင်များ ပါဝင်သည်။ CF စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်သည် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ကွဲပြားသောလုပ်ငန်းများကို ခွင့်ပြုထားသည့်နယ်မြေများအပါအဝင် လာမည့် ၅ နှစ်အတွက် **လုပ်ငန်းများကို ရှင်းလင်းစွာသတ်မှတ်ထားသည်။** အစီအစဉ်တွင် CF မှ **အကျိုးကျေးဇူးများကို မည်သို့ခွဲဝေပေးမည်ကိုလည်း** ထည့်သွင်းစဉ်းစား သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရန်ပုံငွေများကို အဖွဲ့ဝင်များ CF တွင် ထည့်ဝင်ထားသော ရာခိုင်နှုန်း နှင့် အညီ အကျိုးကျေးဇူးများကို အဖွဲ့ဝင်များထံ အချိုးကျခွဲဝေပေးမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

CF လှုပ်ရှားမှုများ (စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း၊ ရိတ်သိမ်းခြင်းနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်းဆိုင်ရာ မှတ်တမ်းများအပါအဝင်) နှင့် ၎င်း၏ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ရန်အတွက် **စာရင်းစစ်အဖွဲ့**ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ CFUG ဘဏ်အကောင့်ကို ဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူးနှင့် CFUG စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီ၏ ဘဏ္ဍာရေးမှူးတို့က ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့ထံမှ အနည်းဆုံး ၂ ဦးသည် မည်သည့်ဘဏ်ငွေပေးချေမှုကိုမဆို လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ရှိနေရပါမည်။ ဘဏ္ဍာရေးမှူးသည် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီထံ ပုံမှန်အစီရင်ခံတင်ပြသည့် CF ဝင်ငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များ၏ အသေးစိတ်စာရင်းကို သိမ်းဆည်းထားသည်။

# အခန်း ၅။ သဘာဝသစ်တော၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ထိန်းသိမ်းရေး

## အဓိက သဘောတရားများ

- သဘာဝသစ်တောများကို နိုင်ငံအလိုက် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။ FAO က ၎င်းကို မူလမျိုးရင်း သစ်မျိုးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားကာ သစ်တောစိုက်ခင်း\* အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသော သစ်တောအဖြစ် ဖွင့်ဆိုသည်။
- ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲသည် အမျိုးမျိုးသော spatial scales (မျိုးရိုးဗီဇမှ biomes တစ်ခုလုံးအထိ) တွင်ရှိသော သက်ရှိများနှင့် ဂေဟစနစ်အားလုံး၏ စုစုပေါင်းကွဲပြားမှုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၈) တွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို “ကုန်းနေ၊ အဏ္ဏဝါနှင့် အခြားရေနေသတ္တဝါ ဂေဟစနစ်များအပါအဝင် အရင်းအမြစ်အားလုံးမှ သက်ရှိသတ္တဝါများ ကြား တွင် ကွဲပြားမှု၊ နှင့် ၎င်းတို့ခွဲထွက်သွားသည့် ဂေဟစနစ်များ ကွဲပြားမှုတို့ဖြစ်သည်။ ဤအသုံးအနှုန်းတွင် မျိုးစိတ်များအတွင်း၊ မျိုးစိတ်များနှင့် ဂေဟစနစ်များအကြား ကွဲပြားမှုများလည်း ပါဝင်သည်။”
- ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများသည် “ပတ်ဝန်းကျင်မှလူများရရှိသောအကျိုးကျေးဇူးများ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှု များ သည် မြေဆီလွှာ၊ အပင်များနှင့် တိရစ္ဆာန်များ၊ လေနှင့် ရေအပါအဝင် သဘာဝပစ္စည်းများကို ကျွန်ုပ်တို့ တန်ဖိုးထားသောအရာများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့ကို အစားအစာနှင့် ရေကဲ့သို့ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းအဖြစ် ရှုမြင်နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရေကြီးခြင်းနှင့် ရောဂါထိန်းချုပ်ရေး ထိန်းညှိခြင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ အပန်းဖြေမှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကဲ့သို့သော ယဉ်ကျေးမှု၊ သို့မဟုတ် အာဟာရစက်ဝန်းကဲ့သို့ မြေကြီးပေါ်ရှိ သက်ရှိများအတွက် အခြေအနေများကို ထိန်းသိမ်းပေးသည့် ပံ့ပိုးပေးခြင်း။”\*\*.

\* <https://www.fao.org/3/y4171e/y4171e10.htm>  
 \*\*" A Glossary of Term Related to Forests and Climate Change (2017)

## သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း စံသတ်မှတ်ချက်များ

စံသတ်မှတ်ချက် c-၁	စံသတ်မှတ်ချက် c-၂
သဘာဝသစ်တောများကို ယုံကြည်စိတ်ချရသော မြေပုံဆွဲခြင်းနှင့် သဘာဝသစ်တောများကို အခြားအသုံးပြုမှုသို့ ပြောင်းလဲခြင်းမပြုရ။	လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများဆိုင်ရာ ခိုင်လုံသော

	အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံ၍ REDD+ စီစဉ်ခြင်း။
<b>စံသတ်မှတ်ချက် c-၄</b> သင့်လျော်သော ရွေးချယ်မှု၊ ဒီဇိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုမှတစ်ဆင့် ပံ့ပိုးပေးသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများ။	<b>စံသတ်မှတ်ချက် c-၃</b> အနုတ်လက္ခဏာသက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် လျှော့ချရန်နှင့် အပြုသဘောဆောင် သည့်အရာများကို မြှင့်တင်ရန် ရွေးချယ်ခြင်း၊ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း-c ၏ ရှင်းလင်းချက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းစံသတ်မှတ်ချက် လေးခုသည် သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်များ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရေးနှင့်သက်ဆိုင်ပါသည်။ ဤစံနှုန်းများ သည် သစ်တောများကို အခြားမြေအသုံးပြုမှုသို့ ပြောင်းလဲခြင်းမပြုရ (စံသတ်မှတ်ချက် c-၁)၊ ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် အဆိုးမြင်သက်ရောက်မှုများ နည်းပါးသွားစေရန် (စံသတ်မှတ်ချက် c-၂ နှင့် c-၃) နှင့် အပြုသဘောဆောင်သောသက်ရောက်မှုတို့ကို မြှင့်တင်ပေးနေပါသည် (စံသတ်မှတ်ချက် c-၄)။

**၅.၁။ နောက်ခံ- သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှု များကို ထိန်းသိမ်းခြင်း။**

REDD+ လုပ်ငန်းများသည် လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော ရာသီဥတုအကျပ်အတည်းကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အဓိကရည်ရွယ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ကောင်းမွန်စွာ စီစဉ်ထားပြီး အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်မှုများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရန် အခွင့်အလမ်းကောင်းများကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်းများသည် သဘာဝသစ်တောများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးကို မြှင့်တင်နိုင်ပြီး ဒေသဆိုင်ရာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ဂေဟစနစ်-ဝန်ဆောင်မှုများကို ရေရှည်ထိန်းသိမ်းရန် သေချာစေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် REDD+ လုပ်ငန်းများသည် ဒေသတွင်း လူနေမှုဘဝများ မြှင့်တင်ရန်နှင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းကို မြှင့်တင်ရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းမှ REDD+ လုပ်ငန်းများသည် သဘာဝသစ်တောများကို အခြားအသုံးပြုမှုများ အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်သင့်ပြီး သဘာဝသစ်တောများနှင့် ၎င်းတို့၏ ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှု များကို ကာကွယ်ရန် မက်လုံးများပေးသင့်သည်။ အခြားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း မြှင့်တင်ပေးသင့်သည်။ သစ်တောများနှင့် အခြားသောဂေဟ စနစ်များအပေါ် အပြုသဘောဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပြင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ သုခချမ်းသာ အတွက် အကျိုးကျေးဇူးများကို ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ၎င်းကို ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ဦးစားပေးခြင်းတွင်

ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ တည်နေရာနှင့် လုပ်ငန်းများ၏ ဒီဇိုင်းကို ဂရုတစိုက် ထည့်သွင်း စဉ်းစား ခြင်း အပါအဝင် ၎င်းတို့၏ မျှော်လင့်ထားသည့် အန္တရာယ်များနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများတွင် အချင်းချင်း ဖြည့်စည်း ပေးသည့် လုပ်ငန်းများကို ပေါင်းစပ်ခြင်းဖြင့် ၎င်းကို အောင်မြင်နိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သစ်တောနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ အသုံးပြုမှုတို့ကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ အများအပြားကို ရေးဆွဲထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေမူဘောင်သည် သစ်တောများကို အခြား အသုံးပြုမှုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေများဖြစ်သည့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေများဥပဒေ (၂၀၁၈) အပါအဝင် ဥပဒေအမျိုးမျိုးကို ထိန်းညှိထားသည်။ သစ်တောဥပဒေ (၂၀၁၈)၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆) နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေ (၂၀၁၇)၊ နှင့် EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (၂၀၁၅)။ EAO များထိန်းချုပ်မှု အောက်ရှိ နယ်မြေများနှင့် ရောနှောစီမံခန့်ခွဲရေးနယ်မြေများတွင် မတူညီသောစည်းမျဉ်း များကို ကျင့်သုံးနိုင် သည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) တွင် ၎င်း၏ကိုယ်ပိုင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြု/ လိုင်စင် စနစ်များအပြင် မြေအသုံးချမှုမူဝါဒလည်း ရှိပြီး KNU သစ်တောမူဝါဒသည် (၂၀၂၂ ခုနှစ် အစောပိုင်းအထိ) မူကြမ်းပုံစံဖြစ်သည်။ အမျိုးသား ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ မဟာဗျူဟာနှင့် ဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ် (NBSAP၊ ၂၀၁၅- ၂၀၂၀)<sup>43</sup> ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ ဥပဒေ (၂၀၁၈) နှင့် အမျိုးသား သစ်တောမူဝါဒ (၁၉၉၅) အပါအဝင် သဘာဝ သစ်တောများ ထိန်းသိမ်းရေး နှင့် ၎င်းတို့၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများကို မြှင့်တင်ပေးသည့် နည်းများစွာလည်း ရှိပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများ နှင့် စည်းမျဉ်းများဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အောက်ဖော်ပြပါ အပိုင်း ၅.၃ တွင် ဖော်ပြထားသည်။

## ၅.၂။ သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ ကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်

REDD+ သည် သစ်တောများကို အဓိက အကျိုးပြုသည်ဟု နားလည်ထားသည်။ သို့ရာတွင် မသင့်လျော် သောရွေးချယ်မှုနှင့် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဒီဇိုင်းသည် အနုတ်လက္ခဏာသက်ရောက်မှုများ ဆီသို့ ဦးတည်သွားစေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝသစ်တောများသာမက သစ်တောများ၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို မထိခိုက်စေရန် REDD+ စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဂရုတစိုက်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး သစ်တောများထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သောအသုံးပြုမှုအပြင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများ (လိုအပ်ချက်အရ၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း c) တိုးမြှင့်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းအား သေချာစေရပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် "သဘာဝသစ်တောများ" ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေအမျိုးမျိုးတွင် အသုံးပြုထားသော်လည်း ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ [Myanmar Forest Resources Assessment အစီရင်ခံစာတွင်](#)

<sup>43</sup>ရရှိသည့်- <https://www.cbd.int/doc/world/mm/mm-nbsap-v2-en.pdf>



သဘာဝ သစ်တောနှင့် သက်ဆိုင်သော FAO [အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ ပါဝင်ပါသည်။](#) ထို့အပြင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေဆဲ ဖြစ်သည့် National Forest Monitoring System (NFMS) သည် သစ်တောများနှင့် သဘာဝသစ်တောများ အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာ သစ်တောဆိုင်ရာ အရည်အချင်းများကို မြေပုံနှင့် တိုင်းတာရန် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားပြီး သက်ဆိုင်ရာ UNFCCC အစီရင်ခံချက်အတွက် အချက်အလက်များကို ထုတ်လုပ်ရန် အဓိက သတင်းအချက် အလက် အရင်းအမြစ် ဖြစ်လာမည်ဖြစ်သည်။ ဤလမ်းညွှန်မှုအလိုက် သဘာဝသစ်တောကို ဒေသပေါက်သစ်ပင်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် သစ်တောအဖြစ် နားလည်ထားပြီး ယင်းကို သစ်တောစိုက်ခင်းအဖြစ် သတ်မှတ်ထား ပါ။<sup>44</sup> ထို့အပြင် REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် [FAO စိုက်ပျိုးထား သော သစ်တောများဆန္ဒအလျောက် လမ်းညွှန်ချက်များ](#) ကဲ့သို့သော သဘာဝသစ်တောများနှင့် စိုက်ခင်းများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့်လမ်းညွှန်များနှင့် စံနှုန်းများကို ကိုးကားနိုင်ပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင် သဘာဝတောများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် စံနှုန်းများရှိပြီး REDD+ ၏ လုပ်ငန်းများသည် အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ပံ့ပိုးပေးမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများအတွက် အဓိကထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များမှာ အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည်။

- အခန်း ၁ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း REDD+ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်မဖော်မီ သက်ဆိုင်ရာ သစ်တောဧရိယာများ၏ အနေအထားနှင့် လမ်းကြောင်းများကို နားလည်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မည့် **ရေယာရှိ သဘာဝသစ်တောများ ဖုံးလွှမ်းမှုကို ယုံကြည်စိတ်ချစွာမြေပုံဆွဲသင့်သည်** (ဥပမာ- နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အချက်အလက်၊ မကြာသေးမီက ပြုလုပ်တူအချက်အလက် သို့မဟုတ် အခြားနည်းလမ်းကို အသုံးပြုခြင်း)။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိပြီးသား စီမံခန့်ခွဲမှု အမျိုးအစား သို့မဟုတ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း မရှိနိုင်သည့် "အမြဲတမ်းသစ်တော" ပြင်ပ သစ်တောများကို အထူးဂရုပြုသင့်သည်။
- သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် REDD+ လုပ်ငန်း၏ အလားအလာရှိသော သက်ရောက်မှုများသည် ကောင်းကျိုးဖြစ်စေ၊ ဆိုးကျိုး ဖြစ်စေ **ပတ်ဝန်းကျင် နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးထက်ပေးမှုများအတွက် အရေးကြီးသော** စီမံကိန်းကာလအတွင်း ဆောင်ရွက်သည့် **အကြောင်းအရာတစ်ခုဖြစ်သည်။** အဆိုပါ ဖြစ်နိုင် ချေရှိသော သက်ရောက်မှုများကို အချက်အလက် စုဆောင်းပြီး သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆွေးနွေးရန် အရေးကြီးပါသည်။ **ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးစိစစ်ခြင်း** (အကျိုးထက်ပေးမှု စာရင်း ၁.၂) နှင့်အတူ အကျိုးထက်ပေးခြင်း သည် အလားအလာရှိသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပြင် အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန် နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်၍ အကျိုးကျေးဇူးများမြှင့်တင် သင့်သည်။

<sup>44</sup> <https://www.fao.org/3/y4171e/y4171e10.htm>

- အချို့ကိစ္စများတွင်၊ REDD+ လုပ်ငန်းများသည်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများ (ဥပမာ EIA နှင့်ဆက်စပ်သော ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစီမံအုပ်ချုပ်မှုအစီအစဉ်များ (EMPs) အတွက် ထပ်လောင်းအကဲဖြတ်မှုနှင့် အတည်ပြုချက်များ လိုအပ်ပါသည်။) (ပိုမိုသိရှိနိုင်စေရန်အတွက် ဤလမ်းညွှန် ချက်၏ အခန်း ၁ နှင့် အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၁.၂ ကိုကြည့်ပါ။)
- သဘာဝသစ်တောများကို အခြားမြေယာအသုံးပြုမှု (စိုက်ခင်းများအပါအဝင်) သို့ ပြောင်းလဲခြင်း မပြုရန် REDD+ လုပ်ငန်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင်ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းတွင် သဘာဝသစ်တောမှ အဖြစ် တိုက်ရိုက်ပြောင်းလဲခြင်း (ဥပမာ- ပျက်စီးယိုယွင်းနေသော သဘာဝတောများကို စိုက်ခင်းအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်း) သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် ပြောင်းလဲခြင်း (ဥပမာ - ရေရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေး အတွက် ပံ့ပိုးကူညီခြင်းကဲ့သို့သော မြေယာအသုံးပြုမှုပြောင်းလဲခြင်းမှ နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအား ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ ရေရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ပံ့ပိုးပေးခြင်းကဲ့သို့သော သဘာဝသစ်တောအတွင်းသို့ နယ်မြေတိုးချဲ့လာခြင်း) တို့ပါဝင်ပါသည်။ သဘာဝသစ်တောများ ပြောင်းလဲခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အန္တရာယ်များကို စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်မှုအတွင်း ဖော်ထုတ်သင့်ပြီး အဆိုပါအန္တရာယ်များကို တတ်နိုင်သမျှ ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် လျော့ချရန် တီထွင်ထားသည့် အစီအမံများ (အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း နှင့် သက်ရောက်မှုအကဲဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ အခန်း ၁ ကို ကြည့်ပါ။)
- သဘာဝသစ်တောများ ပြောင်းလဲခြင်း သို့မဟုတ် ပျက်စီးခြင်းဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များအပြင် REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းအဆင့်တွင် အခြားအန္တရာယ်များကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ သဘာဝ ဂေဟစနစ်များ၊ ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် အခွင့်အလမ်းများနှင့် ဒေသန္တရ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် နှစ်သက်မှုများ (ဥပမာ- peatland၊ သဘာဝမြက်ခင်းများ၊ wetland)။ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ ကို ရေနည်းမြေများ ထိန်းသိမ်းရေးကဲ့သို့ အခြားသော မူဝါဒ များနှင့် သဘောတူညီချက်များနှင့် ချိန်ညှိရန် ရည်ရွယ်သည့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် လေးစားလိုက်နာခြင်းတို့နှင့်လည်း သက်ဆိုင်ပါသည်။
- အခန်း ၁ တွင် ဆိုခဲ့သကဲ့သို့ REDD+ လုပ်ငန်းများကြောင့် အပျက် သဘောဆောင်သောသက်ရောက်မှု များကို ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် လျော့နည်းစေမည့် နည်းလမ်းများ ဖြင့်သာမက အပြုသဘောဆောင် သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို မြှင့်တင်ပေးမည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ရွေးချယ် ရေးဆွဲကာ အကောင်အထည်ဖော်သင့်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ အတွက် သတ်မှတ်ထားသော ဦးစားပေး အကျိုးအမြတ်အများအပြားတွင် ( အခန်း ၁ ကိုကြည့်ပါ) ကဲ့သို့သော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိန်းဂဏန်းများ ပါဝင်သည် - ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ သို့မဟုတ် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် တန်ဖိုးမြင့်စေရိယာများကို ကာကွယ်ခြင်း (အထူးသဖြင့် မြေဆီလွှာနှင့် ရေအရင်းအမြစ်များ ထိန်းသိမ်းရေး၊ နေထိုင်ရာ ဆက်သွယ်မှု တိုးမြှင့်ခြင်း (ဥပမာ- ခြိမ်းခြောက်ခံရသော သို့မဟုတ် ဦးစားပေးမျိုးစိတ်များအတွက်) မြေယာပျက်စီးခြင်းကို လျော့ချခြင်း သို့မဟုတ် ပြောင်းပြန်လှန်ခြင်း၊ လေထုညစ်ညမ်းမှု (ဥပမာ လေထုနှင့် ရေထုညစ်ညမ်းမှု) ကို

လျှော့ချခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်းအပြင် အဆိုပါအကျိုးကျေးဇူးများကို တိုးမြှင့်ရန်နှင့် အန္တရာယ်များကို လျှော့ချရန်အတွက် အစီအမံများ၊ ဥပမာ၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်မှုမှတစ်ဆင့် REDD+ အတွက် အစီအစဉ်အစီအစဉ်အတွင်း လိုအပ်ပါသည်။ စီမံကိန်း အဆင့်တွင်၊ ဥပမာအားဖြင့်၊ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ဆောင်မှုများကို ပိုမိုမြှင့်မားသော ထိန်းသိမ်းမှုတန်ဖိုး ရှိသော ဧရိယာများတွင် ထားရှိနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ဆောင်မှုများသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးမြှင့်ရေးတို့ကိုလည်း အထောက်အကူပြုကြောင်း သေချာစေရန် အဆိုပြုထားသော အစီအမံများ ပြုလုပ်နိုင်သည်။

- **ချဉ်းကပ်မှုများနှင့် နည်းလမ်းများနှင့်** အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရန်နှင့် အန္တရာယ်များကို လျှော့ချရန် အစီအမံများ ရေးဆွဲရာတွင် ပါဝင်နိုင်သည်-
  - ကျွမ်းကျင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု (ဥပမာ- ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းတွင်) သို့မဟုတ် REDD+ အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းအဆင့်အတွင်း ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်ချက်ကို အသိပေးပြီး ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို သင့်လျော်စွာ ထည့်သွင်း စဉ်းစားကြောင်း သေချာစေရန်၊
  - မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေးနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိ အဖွဲ့အစည်းများထံမှ အကြံပြုချက်များကို ရယူခြင်း၊ ဤကဏ္ဍရှိ အဓိကမူဝါဒများနှင့် အစီရင်ခံစာများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊
  - သဘာဝသစ်တောများကို ပုံဖော်ခြင်းအပြင်၊ REDD+ ဧရိယာရှိ အဓိက ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ အချက်များအား မြေပုံဆွဲခြင်းနှင့်/သို့မဟုတ် အရေအတွက် သတ်မှတ်ခြင်း ကဲ့သို့သော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးအတွက် အရေးကြီးသော နယ်မြေ များ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ အဓိကနေရာများ၊ 45ထိန်းသိမ်းရေးတန်ဖိုးမြင့်သော သစ်တောများ စသည်တို့၊ ဒီရေတောများ၊ အခြားအရေးကြီးသော ဂေဟစနစ်များဖြစ်သည့် ရေတိမ်ဒေသ၊ မြက်ခင်းများနှင့် သစ်ဆွေးမြေနေရာများ၊ ရေအရင်းအမြစ်များ၊ မြစ်များ အစရှိသည့် ရေပေး ဝေရေး ဧရိယာများ၊ အဓိက တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များအတွက် နေထိုင်ရာ၊ အရေးကြီး သော သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ပံ့ပိုးပေးသည့် ဒေသများ၊ သစ်တောများ သည် ကမ်းရိုးတန်းတိုက်စားမှု၊ မြေပြိုမှုများမှ ကာကွယ်ရာတွင် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်နေ သည် (နောက်ထပ်အရင်းအမြစ်များဆိုင်ရာ အပိုင်း ၅.၄ တွင် အောက်ဖော်ပြပါ မြေပုံ/ အချက်အလက် အတွက် ကမ္ဘာ့ပလက်ဖောင်းအချို့လည်း ပါဝင်သည်)။
  - ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် နေရာများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အရေးကြီးသည်ဟု ယူဆသော

<sup>45</sup>KBAs ဆိုင်ရာ နောက်ထပ်အချက်အလက်များအတွက် <https://www.birdlife.org.au/projects/KBA>

ဒေသများကို သတ်မှတ်ရန်၊ မြေပုံနှင့် ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရန် ဒေသခံများ၊ ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် လက်တွဲဆောင်ရွက်ပါ။

- REDD+ လုပ်ငန်းများကို ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်းအပြင် ဘေးအန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရန် အစီအမံများပါ ပူးတွဲပါရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ထိန်းသိမ်းရေးကို လှုံ့ဆော်ရန်နှင့် အခြားသော ထိန်းသိမ်းရေး အစီအစဉ်များနှင့် စီမံကိန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ရန် အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ ၎င်းတို့တွင် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ အတွက် ငွေပေးချေမှုများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အတွက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အကျိုးကျေးဇူးများဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်မှုများ ပါဝင်သည်။

သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အကျိုး သက်ရောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများမြှင့်တင်ရန်နှင့် အန္တရာယ်များကိုလျော့ချရန် အတွက် REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့် အစီအမံများကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းအပြင်၊ အဆိုပါကဏ္ဍများကို စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းမူဘောင်တွင် ပေါင်းစည်းထားကြောင်း သေချာစေရန်လည်း လိုအပ်သည် (M&E ၏ အခန်း (၇) ကိုလည်းကြည့်ပါ။)

### ၅.၃။ သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ အတွက် သက်ဆိုင်သည့် အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ

ဤကဏ္ဍသည် သဘာဝတောတောင်များ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်များ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဆက်စပ်သော REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ အပြုသဘောဆောင်သော လုပ်ငန်း များကို မြှင့်တင်ပေးသည့်အပြင် အကျိုးကျေးဇူးများစွာကို မြှင့်တင်ပေးရန်နှင့် အနုတ်လက္ခဏာ သက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ရှားရန် သင့်လျော်သည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများအချို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ REDD+ စီမံကိန်း ရေးဆွဲသူ များနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် သစ်တောစီမံခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ပြောင်းလဲခြင်းအတွက် သက်ဆိုင်ရာ သစ်တောကဏ္ဍစည်းမျဉ်းများကို အထူး သတိပြုသင့်သည်။

- ပဲခူး-ရိုးမ သစ်ထုတ်လုပ်ရေး ခေတ္တဆိုင်ခွင့်ခြင်း ကဲ့သို့သော အစီအမံအချို့သည် ဆက်စပ်မှုရှိသော်လည်း သဘာဝသစ်တောများကို အခြားအသုံးပြုမှုသို့ ပြောင်းလဲခြင်း (ဥပမာ စိုက်ခင်းများကဲ့သို့) အား အတိ အလင်း တားမြစ်ထားသည့် မြန်မာ PLR များ မရှိပါ<sup>46</sup>။ ထို့ကြောင့် REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် သဘာဝသစ်တောများ ပြောင်းလဲခြင်းကို ရှောင်ရှားရန် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း c နှင့်အညီ လုပ်ဆောင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ သစ်တောပြောင်းလဲခြင်းအား ဝန်ကြီးဌာနမှ အဆိုပြုထားသည့် ကြိုးပိုင်းတောများ

<sup>46</sup>Myanmar UN-REDD Program (2019) မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ (PLRs) သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ အတွက် Cancun Safeguards ကို ဖြေရှင်းရန် ကူညီပေးနိုင်သော အကာအကွယ်ဖြင့် အကျဉ်းချုပ်။

သို့မဟုတ် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောများတွင် ဆောင်ရွက်သော မည်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက်မဆို ဝန်ကြီးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်လိုအပ်သည့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း ဥပဒေ (VFV) ကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၈) နှင့် သစ်တောဥပဒေ (၂၀၁၈) တို့ အပါအဝင် သစ်တော ပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့် နည်းဥပဒေများစွာဖြင့် အုပ်ချုပ်သည်။

- REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် သာမန်မဟုတ်သော်လည်း ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုရည်ရွယ်ချက်အတွက် အသုံးပြုမည်ဆိုပါက ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများသည် သက်ဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကော်မတီ၏ ထောက်ခံချက်ကို ရယူရမည်ဖြစ်ပြီး မြေယာအသုံးပြုမှုပြောင်းလဲမှုသည် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆) နှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု နည်းဥပဒေများ (၂၀၁၇) အရ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ပါမစ်ကိုလည်း လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။
- EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (၂၀၁၅) အောက်တွင် ၊ မြေယာအသုံးပြုမှုအတွက် စီစဉ်ထားသော ပြောင်းလဲမှုသည် EIA လိုအပ်ခြင်းအတွက် စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီနိုင်သည် (အကျိုးသက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ အခန်း ၁ နှင့် အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၁.၂ တွင် ဖော်ပြထားသည့် စံနှုန်းဆိုင်ရာ နောက်ခံ အချက် အလက် တို့ကို ကြည့်ပါ)။
- ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) ၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုခွင့်ပြု/လိုင်စင်စနစ်နှင့် မြေအသုံးချမှုမူဝါဒနှင့် KNU သစ်တောမူဝါဒမူကြမ်းတို့ကဲ့သို့သော EAO အဖွဲ့များနှင့် ရောနှောစီမံခန့်ခွဲရေး လက်အောက်ရှိ ဒေသများ တွင် မတူညီသော စည်းမျဉ်းများကို ကျင့်သုံးနိုင်သည်။
- အမျိုးသား ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက် (NBSAP) (၂၀၁၅-၂၀၂၀) သည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ တန်ဖိုးများကို လူအများသိရှိလာစေရန်နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် တိုက်ရိုက် ဖိအားပေးမှုများကို လျှော့ချရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော အသုံးပြုမှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ဂေဟစနစ်များ၊ မျိုးစိတ်များနှင့် မျိုးရိုးဗီဇ ကွဲပြားမှုများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ အနေအထား များ မြှင့်တင်ရန် ရည်မှန်းထားသည့် ရည်မှန်းချက် ၂၀ ခုကို ချမှတ်ထားသည်။
- ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေဥပဒေ (၂၀၁၈) သည် တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်များ၊ တောရိုင်း သစ်ပင်ပန်းမန်များ၏ ကာကွယ်ရေး၊ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရောင်းဝယ် ဖောက်ကား မှုနှင့် "ပထဝီဝင်ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထူးခြားသောနယ်မြေများ၊ မျိုးသုဉ်းလူနီးပါးရှိသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ နှင့် တောရိုင်းသစ်ပင်ပန်းမန်များနှင့် ၎င်းတို့၏ သဘာဝနေထိုင်ရာများ" ကို အကာအကွယ်ပေးပါသည်။
- သစ်တောဥပဒေ (၁၉၉၂ မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်) တွင် " တောရိုင်းမြေ" သည် ကြိုးဝိုင်းတောများအဖြစ် ဖွဲ့စည်း ထားသော မြေများအဖြစ် သို့မဟုတ် ဤဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးထားသော အများပိုင်သစ်တောများ အဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ သစ်တောများ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း၏ အရေးပါမှု ကိုလည်း မီးမောင်းထိုးပြ ပြီး သစ်တောများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ အန္တရာယ်များကို ကာကွယ်ရန်ရည်ရွယ်ပြီး သစ်ထုတ်ယူ ခြင်းကို ထိန်းချုပ်ခြင်းဖြင့် အပါအဝင် ဖြစ်သည်။
- အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ (၂၀၁၆)- ပေါင်းစပ်မြေယာအသုံးချမှုအစီအစဉ်ကို တောင်းဆိုထားပြီး မြေယာအသုံးချမှုအစီအစဉ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် မြေယာအရင်းအမြစ်နှင့်

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် “စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဂေဟစနစ်ထိန်းသိမ်းရေးဇုန်များ” ထူထောင်သင့်သည်ဟု ထပ်လောင်းဖော်ပြထားသည်။

## ၅.၄။ သဘာဝသစ်တောများ ထိန်းသိမ်းရေး၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပံ့ပိုးရန် နည်းလမ်းများ

- အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၅.၁- သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ထိန်းသိမ်းရေး။ ဤအကဲဖြတ်မှုစာရင်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည် ဖော်စဉ်အတွင်း သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများ ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ အဓိကစံနှုန်းများနှင့် အဆင့်များကို သတ်မှတ်ပေးပါသည်။
- ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ စိစစ်ခြင်းနှင့် သက်ရောက်မှုအကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်မှု စာရင်း ၁.၂ ကိုလည်း ကြည့်ပါ ။

## ၅.၅။ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များ

- UN-REDD အစီအစဉ်အကျဉ်း- [REDD+ အကျိုးကျေးဇူးများအတွက် စီစဉ်ခြင်းသည် ကာဗွန်ထက် ကျော်လွန်ခြင်း ။](#)
- [REDD+ နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ အကျိုးအမြတ်များဆိုင်ရာ ဝတ်စာမျက်နှာ](#) (CBD) သဘောတူညီချက်
- အကျိုးအမြတ်များအကြောင်း UN-REDD အစီအစဉ် [အင်တာနက် စာမျက်နှာ](#)၊ အောက်ပါတို့ ပါဝင်ပါသည် --
  - [မြေပုံဆွဲသင်ခန်းစာများနှင့် နည်းလမ်းများ](#) - အကျိုးကျေးဇူးများစွာကိုပေးဆောင်သော REDD+ လုပ်ငန်းများစီစဉ်ခြင်းကို ပံ့ပိုးရန် GIS သင်ခန်းစာနှင့် နည်းစနစ်များ ။
  - [အကျိုးကျေးဇူးများစွာရှိသော နိုင်ငံအရင်းအမြစ်များ](#) စင်တာ
- [TESSA- ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ-အခြေခံအကဲဖြတ်မှုအတွက် toolkit](#) ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာ တွင် ဩဇာသက်ရောက်မှုရှိစေရန် အသုံးပြုနိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ပေးရန် အတွက် သီးခြားနေရာများတွင် သဘာဝမှ လူတို့ရရှိသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို အကဲဖြတ်ရန် ကုန်ကျ စရိတ်သက်သာသော နည်းလမ်းများကို လမ်းညွှန်ပေးပါသည်။
- [ValuES](#) သည် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းအတွက် ရှိပြီးသား ချဉ်းကပ်မှု များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကာ အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်ဆိုင်ရာ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများနှင့် သင်ခန်းစာ များကို သတ်မှတ်ပေးသည့် အင်တာနက် ပလပ်ဖောင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။
- သစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို အကန့်အသတ်မရှိ မြေပုံဆွဲခြင်း သို့မဟုတ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန်အတွက် ကမ္ဘာ/ဒေသဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်အစုများ နှင့် ပလက်ဖောင်းများ၏ သိုလှောင်ရာအမြောက်အများ ရှိပါသည်။
  - [ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သစ်တောစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့](#)

- ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းများနှင့် ဆက်စပ်သော အဓိက ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်း ဒေတာအချက်အလက်များဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက် စုစည်းမှု
- ကုလသမဂ္ဂဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဓာတ်ခွဲခန်း
- ဆာဗီးရားမဲခေါင်
- သစ်တောကဏ္ဍရှိ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးလမ်းကြောင်းများကို နားလည်နိုင်စေရန် UN-REDD  
၏ အရင်းအမြစ်များ သိမ်းဆည်းခြင်း။

**အခန်း ၅ အတွက်လေ့လာမှု- သဘာဝသစ်တောများ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများ။**

ကျေးရွာ M ရှိ REDD+ အတွက် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း အဆင့်အတွင်း၊ REDD+ လုပ်ငန်းအဖွဲ့မှ စီစဉ်သော ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများသည် သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် **ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးများကို** ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ရပ်ရွာအဖွဲ့ဝင်များနှင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့တို့သည် **အဆိုပါအန္တရာယ်များကို လျှော့ချရန်နှင့်** ဒေသရှိ သဘာဝသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှု များအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော **အကျိုးကျေးဇူးများကို မြှင့်တင်ရန် နည်းလမ်းများကို** စတင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

ထိန်းသိမ်းရေးတန်ဖိုးမြင့်မားသော ဧရိယာများနှင့် ၎င်းတို့ပေးဆောင်နေသော ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို ဖော်ထုတ် ရန်နှင့်၊ ဘေးအန္တရာယ်များကို လျှော့ချရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ မြှင့်တင်ရန် အစီအမံများကို လုပ်ဆောင်ရန် အတွက် လုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် အချက်အလက်များ ပိုမိုလိုအပ်ပါသည်။ ဒီရေတောများ မြေပုံဆွဲခြင်းအား ဒေသခံ ရပ်ရွာလူထုများနှင့် နယ်မြေအတွင်း လုပ်ဆောင်နေသော တက္ကသိုလ်မှ ကျွမ်းကျင်သူတို့နှင့်အတူ **လျင်မြန်သော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ စစ်တမ်း ကောက်ယူမှုဖြင့်** ဖြည့်စွက်ခဲ့ပါသည်။ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များအတွက် အရေးကြီးသောနေရာအချို့အပြင် အဓိက ဂေဟ စနစ်ဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်းတို့ကို NTFPs မှပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ ကမ်းရိုးတန်းတိုက်စားမှုကာကွယ်ရန်၊ ငါးမွေးမြူရေးကန်များ နှင့် ငါးဖမ်းခြင်းဆိုင်ရာ ဧရိယာများအပါအဝင် ပါဝင်သော ပူးပေါင်းမြေပုံထုတ်ခြင်းလေ့ကျင့်ခန်းကို ဖော်ထုတ်ပြသခဲ့ ပါသည်။

ကျေးရွာ M အနီးတစ်ဝိုက်ရှိ **ဒီရေတောသစ်တောများ**အပေါ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ သုံးစွဲနိုင်မှုနှင့် ခရီးသွားလာမှု တိုးမြှင့်မှုတို့မှ **ဖိအားများ တိုးလာကြောင်း** လေ့လာမှုများက တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ယင်းသည် ကောင်းမွန်သော ဒီရေတောဂေဟစနစ်အပေါ် မှီခို နေရသည့် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအတွက် ငါးဖမ်းခြင်းနှင့် မိရိုးဖလာပုစွန်မွေးမြူရေးကို အဓိကအားထား နေရ သော အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း အဓိကစိုးရိမ်မှုဖြစ်စေခဲ့သည်။ ရပ်ရွာအဖွဲ့ဝင်များသည် ငါးအရေအတွက် ဖမ်းဆီး ရရှိမှုများ ကျဆင်းလာသည်ကို သတိပြုမိပြီး အချို့နေရာများတွင် မြေဆီလွှာတိုက်စားမှု တိုးလာမည်ကိုလည်း စိုးရိမ်နေ ကြသည်။

ထင်းမီးသွေးထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ဒီရေတောပင်များကို ခုတ်ထစ်ခြင်းသည် အဓိကအန္တရာယ်ဖြစ်ကြောင်းကို ဖော်ထုတ် ခဲ့သည်။ ဒေသစွမ်းအင်လိုအပ်ချက်နှင့် ဝင်ငွေရရှိရန် **ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ထင်းနှင့်မီးသွေးထုတ်လုပ်မှု**အတွက် စိုက်ခင်းငယ်တစ်ခုအား မြှင့်တင်သင့်ကြောင်း အကြံပြုထားသည်။ ထင်းနှင့် မီးသွေးအသုံးပြုမှုမှ အိမ်တွင်းလေထု ညစ်ညမ်းမှုနှင့်ဆက်စပ်သည့် အန္တရာယ်ကိုလည်း မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး ဒေသခံအမျိုးသမီးအသင်းမှ ထိရောက်သော မီးဖိုများနှင့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်အတွက် ဒေသရှိ ပရောဂျက်အသစ်တစ်ခုနှင့် ချိတ်ဆက်ရန် အကြံပြုထားသည်။

ရပ်ရွာနှင့်ကျောင်းသားများကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် ဒေသတွင်းရှိ **ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ စောင့်ကြည့်ခြင်းအား** မြှင့်တင်နိုင်ရန် ရေရှည်စီမံကိန်းကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားရန် တက္ကသိုလ် သို့ အဆိုတင်သွင်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။



# အခန်း ၆။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း

## အဓိကသဘောတရားများ

- **မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း** ဆိုသည်မှာ REDD+ လုပ်ငန်း၏ ကနဦးအောင်မြင်မှုများကို နောက်ပိုင်းတွင် ပြောင်းပြန်ဖြစ်ပြီး၊ ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှု လမ်းကြောင်းပုံစံသည် ပုံမှန်အတိုင်းလုပ်ငန်းသို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိသည့် အခြေအနေမျိုးကို ရည်ညွှန်းပါသည်။
- REDD+ လုပ်ငန်းသည် အရင်းအမြစ်တစ်ခု သို့မဟုတ် ဧရိယာတစ်ခုမှ ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှုကို အောင်မြင်စွာ လျော့ချနိုင်သော်လည်း တစ်ချိန်တည်းတွင် အခြားအရင်းအမြစ် သို့မဟုတ် ဧရိယာမှ ဓာတ်ငွေ ထုတ်လွှတ်မှု ပိုများလာသောအခါတွင် **ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှု နေရာရွှေ့ပြောင်းခြင်း ဖြစ်ပေါ်သည်။**

မြန်မာနိုင်ငံသည် မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း စံသတ်မှတ်ချက်များ

စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၁	စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၂	စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၃	စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၄
ဖြစ်နိုင်ခြေ/သက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်မှုတွင် ပါဝင်သော မတည်မြဲခြင်း ၏ အန္တရာယ်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း။	ရွေးချယ်မှု၊ ဒီဇိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် မတည်မြဲမှုအန္တရာယ်များကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။	အမျိုးသား သစ်တော စောင့်ကြည့်ရေးစနစ်သည် မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း များကို ထောက်လှမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းကို ခွင့်ပြုသည်။	အနာဂတ် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဒီဇိုင်းသည် ပြောင်းပြန် ဖြစ်မှု ဆိုင်ရာ သင်ခန်းစာများကို ထင်ဟပ်စေသည်။
ဖြစ်နိုင်ခြေ/ သက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်မှုတွင် ပါဝင်သော ရွှေ့ပြောင်းခံရမှု အန္တရာယ်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း။	ရွေးချယ်မှု၊ ဒီဇိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုအန္တရာယ်များ ကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။	အမျိုးသား သစ်တော စောင့်ကြည့်ရေးစနစ် သည် ဓာတ်ငွေများ နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအား ထောက်လှမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းကို ခွင့်ပြုသည်။	အနာဂတ် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဒီဇိုင်းသည် နေရာရွှေ့ပြောင်း ခြင်းဆိုင်ရာ သင်ခန်းစာများကို ထင်ဟပ်စေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက် တွင် စံသတ်မှတ်ချက်များစွာမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ၈ နှင့် ဆ သည် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ယိုစိမ့်မှု နှင့် REDD+ အောင်မြင်မှုများ၏ နောက်ပြန်လှည့်မှုများ (သို့မဟုတ် အမြဲတမ်း မဟုတ်သော) ကို ရှောင်ရှားရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်း (၈-၂ နှင့် ၈-၃) ၏ ဒီဇိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် အဆိုပါအန္တရာယ်များကို ရှောင်ရှားရန်/လျော့ချရန် အစီအမံများ ပေါင်းစည်းခြင်း အပါအဝင် လိုအပ်ချက်များကို စေ့စေ့စပ်စပ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း အပါအဝင် နောက်ပြန်လှည့်ခြင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်း ခြင်း ဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များ (စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၁ နှင့် ဆ-၁)၊ NFMS (၈-၃ နှင့် ဆ-၃) တွင် မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ ဒီဇိုင်း/ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်း (စံသတ်မှတ်ချက် ၈-၄ နှင့် ဆ-၄) တွင် သင်ယူခဲ့သော သင်ခန်းစာများ ပါဝင်ပါသည်။

### ၆.၁။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များကို စီမံခန့်ခွဲ ခြင်း။

Cancun ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ၈ နှင့် ဆ သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လျော့ပါးသက်သာစေရေးနှင့် REDD+ နှင့် သက်ဆိုင်သည့် သဘောတရားနှစ်ခုဖြင့် ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် GHG ထုတ်လွှတ်မှု၏ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသဘောတရားနှစ်ရပ်ကို မြန်မာနိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက် <sup>47</sup>တွင် အောက်ပါအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

- **အခြေခံမူ ၈- မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ လုပ်ငန်းများသည် မူလအခြေအနေပြန်ရောက်ရှိခြင်းအန္တရာယ်များကို ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် လျော့ချရန် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲကာ အကောင်အထည်ဖော်သင့်သည်။** 'မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း ' ဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် REDD+ လုပ်ငန်း၏ ကနဦးအောင်မြင်မှုများကို နောက်ပိုင်းတွင် ပြောင်းပြန်ဖြစ်သွားသည့် အခြေအနေနှင့် ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုလမ်းကြောင်းသည် ပုံမှန်အတိုင်း လုပ်ငန်း သို့ပြန်လည် ရောက်ရှိသွားသည့် အခြေအနေတစ်ခုကို ဖော်ပြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် REDD+ တိုင်းတာမှုဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားသော သစ်တောကို နောက်ပိုင်းတွင် ဖျက်ဆီးခံရသည့်အခါမျိုးတွင် ထိုသို့ဖြစ်နိုင်သည်။ REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ အောင်မြင်မှုနောက်ပြန်လှည့်မှုများသည် ပြင်ပအချက်များ (ဥပမာ- နိုင်ငံတကာဈေးကွက်များ အတက်အကျများ သို့မဟုတ် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများကဲ့သို့) သို့မဟုတ် လုပ်ငန်း၏ဒီဇိုင်းတွင် ချို့ယွင်းချက် များကြောင့် (ဥပမာ- ရေရှည်တွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုတစ်ခု သည် ငွေကြေးအရ ရေရှည်တည်တံ့ခြင်း မရှိသည့်အခါ) ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။
- **အခြေခံမူ ဆ- မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် အစီအမံများကို ဓာတ်ငွေ့များ နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မှ ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် လျော့ချရန် ဒီဇိုင်းထုတ်ကာ အကောင်အထည်ဖော်သင့်သည်**

<sup>47</sup>UNFCCC REDD+ အကာအကွယ်များ (Cancun Safeguards) ၏ အမျိုးသား ရှင်းလင်းချက်၊ ၂၀၁၉ [အင်္ဂလိပ်: မြန်မာ](#)

**။ REDD+ PaM သည် အရင်းအမြစ်တစ်ခု သို့မဟုတ် ဧရိယာတစ်ခုမှ ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှုကို အောင်မြင်စွာ လျော့ချနိုင်သော်လည်း တစ်ချိန်တည်းတွင် အခြားအရင်းအမြစ် သို့မဟုတ် ဧရိယာမှ ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှု ပိုများလာ သောအခါတွင် ဓာတ်ငွေများ နေရာ နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်သည်။**

မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် REDD+ မဟာဗျူဟာ (NRS) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကာလအတွင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သော နိုင်ငံအဆင့် အကျိုးအမြတ်များနှင့် စွန့်စားရမှုဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်မှုအတွင်း ယေဘုယျအဆင့်တွင် ပြောင်းပြန်နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခဲ့ပါသည်။<sup>48</sup> ဤအကဲဖြတ်မှုအတွင်း ဖော်ပြခဲ့သော အဓိကအန္တရာယ်အချို့မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် အထူးသဖြင့် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် အခြားအန္တရာယ်များ ရှိနေနိုင်သည်-

မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း ၎င်းအန္တရာယ်များ။	နေရာပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအန္တရာယ်များ။
<ul style="list-style-type: none"> <li>○ သစ်တောမဟုတ်သော မြေအသုံးပြုမှု (ဥပမာ စိုက်ပျိုးရေး သို့မဟုတ် စိုက်ခင်းများ) သို့မဟုတ် စီးပွားဖြစ် လုပ်ငန်းများ (ဥပမာ မီးသွေး ထုတ်လုပ်ခြင်း) ၎င်း စွမ်းဆောင်ရည်၊ ကုန်ထုတ် စွမ်းအား သို့မဟုတ် အမြတ်အစွန်းရရှိမှုသည် စိုက်ပျိုးမြေရဲ့ထွက်ခြင်း သို့မဟုတ် သစ်တော သယံဇာတများကို အလွန်အကျွံ အသုံးချခြင်းအတွက် မလိုလားအပ်သော ဆွဲဆောင် အားပေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သောကြောင့် လုပ်ငန်းများ၏ အောင်မြင်မှုကို နောက်ပြန်ဆုတ်သွားစေနိုင်သည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများ အပေါ် အပြုသဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများ။</li> <li>○ နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒနှင့် ပံ့ပိုးကူညီမှုများ ပြောင်းလဲ နိုင်သောကြောင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင် အသေးစားစိုက်ခင်း များ ကို ရေရှည်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မည် မဟုတ်သည့်အပြင် အသေးစား ကိုင်ဆောင်သူများအတွက် အသိပညာပေး အစီအစဉ်များ ဆက်လက်မထား ရှိခြင်းကြောင့် အလေ့အကျင့်များ မတည်တံ့နိုင်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ လယ်ယာထွက်ကုန်များ ဝယ်လိုအားကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုပါက သီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် မွေးမြူရေးစားကျက်များကို အခြားနေရာများသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားစေနိုင်ကာ သစ်တော သို့မဟုတ် သစ်တောမဟုတ်သော ဂေဟစနစ်များ ပြောင်းလဲခြင်း သို့မဟုတ် ယိုယွင်းပျက်စီးစေခြင်း၊ လုပ်ငန်းများ၏ အောင်မြင်မှုကို ဆန့်ကျင်ခြင်းအပြင် ဆက်စပ်အကျိုးအမြတ်များ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ၊ ဥပမာအားဖြင့်၊ စိုက်ပျိုးနိုင်သောမြေပေါ်တွင် စိုက်ခင်းများ တည်ထောင်ခြင်းသည် သီးနှံစိုက်ခင်းများကို သစ်တောဧရိယာများသို့ ရွှေ့ပြောင်းစေနိုင်သည်။</li> <li>○ အစားထိုးလောင်စာများသည် မြင့်မားသော ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို ရရှိနိုင်ပြီး ထင်းနှင့်မီးသွေး အသုံးပြုမှု လျော့ချခြင်းမှ ထုတ်လွှတ်မှုအချို့ သို့မဟုတ် အားလုံးကို ခြွေတာခြင်းမှ ပယ်ဖျက်ခြင်း၊ ဥပမာအားဖြင့်၊ ဇီဝလောင်စာထုတ်လုပ်ခြင်းအတွက်</li> </ul>

<sup>48</sup>အကာအကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် အန္တရာယ်များကို အကျဉ်းချုပ်၊ ၂၀၁၉၊ <http://www.myanmar-redd.org/wp-content/uploads/2017/10/Myanmar-benefits-and-risks-summary-by-safeguards-July-2019.pdf>

- အစားထိုးအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများတွင် မအောင်မြင်သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၊ တိုးတက်လာသောစိုက်ပျိုးရေးအလေ့အကျင့်များ သို့မဟုတ် အစားထိုးစွမ်းအင်ရင်းမြစ်များသည် လယ်သမားများအား စိုက်ပျိုးရေးယာများချဲ့ထွင်ရန် သို့မဟုတ် အရှုံးပေါ်စေရန်အတွက် ရေရှည်မတည်တံ့နိုင်သော အလေ့အကျင့်များကို အားကိုးအားထားပြုနိုင်သည် (အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ချေးငွေအပေါ် အခြေခံလျှင်)။
- စွမ်းအင်၊ ချက်ပြုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရေး/စိုက်ခင်းများအတွက် အဆင့်မြင့်/ ထိရောက်သော နည်းပညာကို မြှင့်တင်ထားပါက၊ စက်ကိရိယာများ ပျက်ပါက အသုံးပြုသူများသည် အသိပညာ၊ ရန်ပုံငွေ သို့မဟုတ် ပြုပြင်ရန် သို့မဟုတ် အစားထိုးရန် အစိတ်အပိုင်းများသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်မရှိလျှင် ကနဦးအောင်မြင်မှုများသည် ပြောင်းပြန်ဖြစ်သွားနိုင်သည်။ လျှပ်စစ်မီးမကြာခဏပြတ်တောက်မှု သို့မဟုတ် လောင်စာဆီရရှိရန် အခက်အခဲများသည်လည်း နည်းပညာအသစ်များကို စွန့်လွှတ်အသုံးပြုသူများထံ ဦးတည်သွားစေနိုင်သည်။

မြေယာဝယ်လိုအား မြင့်တက်လာခြင်း သို့မဟုတ် မီးသွေးထုတ်လုပ်ခြင်းအတွက် အစားထိုးအစားအစာများ သည် သစ်တောပြောင်းလဲခြင်းဆီသို့ ဦးတည်သွားစေနိုင်သည်။ LPG သို့မဟုတ် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား တိုးမြှင့်သုံးစွဲနိုင်မှုသည် ဆက်စပ်ထုတ်လွှတ်မှုနှင့်အတူ ရုပ်ကြွင်း လောင်စာများ တိုးမြှင့်သုံးစွဲမှုကို အားပေးနိုင်သည်။

- ကျွန်းသစ်ဝယ်လိုအားကို လျှော့ချရန် ဆောင်ရွက်ချက်များသည် အလုံးစုံ ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှုနှင့် ညစ်ညမ်းမှုကဲ့သို့သော အခြားပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ဥပမာ- သစ်ကိုဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းအဖြစ် ကွန်ကရစ် သို့မဟုတ် သံမဏိဖြင့် အစားထိုးပါက၊
- အချို့နေရာများတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု အားကောင်းလာခြင်းသည် အခြားနေရာများမှ တရားမဝင် သို့မဟုတ် ရေရှည်မတည်တံ့နိုင်သော သစ်တောထွက်ကုန်များ (မြန်မာပြည်တွင်း၌ဖြစ်စေ ပြည်ပ) မှ ဝယ်လိုအား တိုးလာနိုင်သည်။

**၆.၂။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာနေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များကို စီမံ ခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်လမ်းညွှန်**

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင် ပြောင်းပြန်ဖြစ်ခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ၏ အန္တရာယ်များကို လျှော့ချခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များ ပါဝင်သည်။ တိကျသော REDD+ လုပ်ငန်းအတွက်၊ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းအဆင့်အတွင်း တွေ့ရှိရသည့် အန္တရာယ်များကို အကောင်အထည်ဖော်မှုအဆင့်တွင် လုံလောက်စွာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ အကောင်အထည် ဖော်နေစဉ် အတွင်း သတ်မှတ်ထားသော အန္တရာယ်များကို လျှော့ချရန် အစီအမံများကို ထည့်သွင်းသင့်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အထက်ဖော်ပြပါ အကျိုးကျေးဇူးများစွာကို မြှင့်တင်ပေးသည့် အစီအမံများကဲ့သို့၊ ပြောင်းပြန်ဖြစ်ခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အန္တရာယ်များကိုလျှော့ချရန် တီထွင်ထားသည့် အစီအမံများကို ဘတ်ဂျက်နှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းမူဘောင်အပါအဝင် အကောင်အထည်ဖော်မှုအစီအစဉ်များတွင် ပေါင်းစည်းသင့်သည်။

မေးခွန်းနှင့်ဆက်စပ်သော REDD+ လုပ်ငန်းအပေါ်မူတည်၍ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း များနှင့် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုအန္တရာယ်များကို လျှော့ချရန်အတွက် ဗျူဟာများနှင့် အစီအမံများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ ၎င်းတို့တွင် ပါဝင်နိုင်သော်လည်း အကန့်အသတ်မရှိ-

- ဤအန္တရာယ်များကို လျှော့ချနိုင်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် REDD+ လုပ်ငန်းများကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊ ဥပမာ - တရားဝင်မြေအသုံးချမှုစီမံကိန်းနှင့် အခြားဥပဒေဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများတွင် ထည့်သွင်းထားခြင်း၊ မြေယာအသုံးပြုမှု ကန့်သတ်ချက်များကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသော သက်ဆိုင်သူများအတွက် အစားထိုးဝင်ငွေ အရင်းအမြစ်များ ဖော်ဆောင်ခြင်း၊ လုံလောက်သော လေ့ကျင့်မှု၊ စက်ကိရိယာနှင့် လုပ်ငန်းကို ထိန်းသိမ်းရန် လုံလောက်သော အခြေအနေများ ရှိစေရန်၊ REDD+ လုပ်ငန်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း ဥပမာ၊ လုပ်ငန်း သည် ထင်း သို့မဟုတ် တိရိစ္ဆာန်စားနပ်ရိက္ခာကဲ့သို့သော အရင်းအမြစ်အချို့ကို လျှော့ချပေးနိုင်ပါက ဝယ်လိုအားကို လျှော့ချရန် သို့မဟုတ် ပိုမိုရေရှည်တည်တံ့သော အခြားရွေးချယ်စရာများထံ ကူးပြောင်းရန် နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ပါ။
- လုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ၎င်းတို့အား အပြည့်အဝအသိပေးနိုင်ရန်၊ FPIC လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပံ့ပိုးပေးထားပြီး၊ ဥပမာ- FPIC လုပ်ငန်းစဉ်၊ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေး ယန္တရား စသည်တို့မှတစ်ဆင့် ပံ့ပိုး ကူညီမှုများ ပြုလုပ်နိုင်စေရန် ဒေသန္တရ ဒေသခံများနှင့် အခြားဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ခိုင်မာသော ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို သေချာစေခြင်း။
- အထူးသဖြင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအုပ်စုများကို ခွဲထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖယ်ထုတ်ခြင်းမျိုးမဖြစ်စေရန် လုပ်ငန်းကို သာတူညီမျှရှိပြီး အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် အကောင်အထည်ဖော်မှု ဥပမာ- အားနည်းသောအဖွဲ့များအား ပါဝင်ရန်နှင့် တရားမျှတသော တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးအတွက် အာမခံချက် ပေးခြင်းဖြင့် မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပါသည်။
- REDD+ လုပ်ငန်း၏ တစ်သက်တာလုံးတွင် ရပိုင်ခွင့်ရှိသူများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ သင့်လျော်စွာ ဆုချခြင်း/သို့မဟုတ် မက်လုံးပေးမှုများရရှိစေရန် ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး မျှမျှ တတ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု ယန္တရားကို ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်း။

**စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း (M&E)** (အခန်း ၇ တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း) REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုအဆင့်အတွင်းတွင် မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း များနှင့် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှု အန္တရာယ်များကို လျှော့ချရာတွင်လည်း အရေးကြီးသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ် အမျိုးသားသစ်တော စောင့်ကြည့်ရေးစနစ်သည် မူလအခြေအနေ ပြန်လည် ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဆိုင်ရာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းများကို ရှာဖွေပြီး အစီရင်ခံ တင်ပြရန် ရည်ရွယ်ပြီး ယင်းဖြစ်ရပ်များအတွက် သင့်လျော်သော တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုမှ ရရှိလာသော သင်ခန်းစာများကို NRS ၏ပုံမှန်ပြန်လည် သုံးသပ်မှုတွင် ပေါင်းထည့်မည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အဆင့်တွင် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း အပြင်၊ **REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စောင့်ကြည့်မှု မူဘောင်များသည် မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အန္တရာယ်များ**

ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားကြောင်း သေချာစေသင့်ပါသည်။ လိုအပ်ပါက လုပ်ငန်းများကို ထိန်းညှိ အသိပေးရန်အတွက် စောင့်ကြည့်ခြင်းရလဒ်များကို အသုံးပြုသည် ( အခန်း ၇ ကိုကြည့်ပါ။)

### ၆.၃။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အန္တရာယ်များကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းခြင်း နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ

အောက်ဖော်ပြပါကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ (PLR) အချို့ကို ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှု ပြောင်းပြန်လှန်ခြင်း သို့မဟုတ် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အန္တရာယ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်အတွက် သက်ဆိုင်သည့် အချို့သောအချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

- မူဝါဒ (၂၀၁၆)၊ သစ်တောဥပဒေ (၂၀၁၈)၊ စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမဟာဗျူဟာနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်း (၂၀၁၈-၂၀၁၉ မှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃) ကဲ့သို့သော အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒနှင့် သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ တည်ထောင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် PLRs များ နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ နှင့် ကာကွယ်နယ်မြေဥပဒေ (၂၀၁၈) သည် အသစ်တည်ဆောက်ထားသောသစ်တောများ၊ အနာဂတ် သစ်တောပြုန်းတီးမှု သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက်သောမြေအသုံးချမှုပြောင်းလဲခြင်းမှကာကွယ်ရန်၊ အသစ်တည်ဆောက်ထားသောသစ်တောများအပါအဝင် သစ်တောဧရိယာများ လုံခြုံစေရန် ကူညီပေးနိုင်ပြီး၊ ထို့ကြောင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း သို့မဟုတ် မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန် ကြိုးပမ်းမှုများ အတွက် သက်ဆိုင်ပါသည်။
- ပဲခူး -ရိုးမဒေသတွင် ၁၀ နှစ်ကြာ သစ်ခုတ်လှဲမှု တားမြစ်ခြင်းသည် ပြောင်းပြန်လှန်မှုများကို ဟန့်တား ရာတွင်လည်း အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်နိုင်သော်လည်း အခြားသစ်တောများဆီသို့ သစ်ခုတ်ခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် ဖိအားများကြောင့် နေရာရွှေ့ပြောင်းခံရမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။
- EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (၂၀၁၅) သည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများအပေါ် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းအပြင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများလည်း ပါဝင်သည်။ ဤအချက်အလက်သည် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြောင်းပြန်လှန်ခြင်းများ၏ အန္တရာယ်များကို သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် အခြေခံကောင်းတစ်ခုဖြစ်သလို EIA လိုအပ်သော REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ထိုကဲ့သို့သော အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန် အစီအမံများ ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။
- FLEGT မိမိဆန္ဒအလျောက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး သဘောတူညီချက် (FLEGT-VPA ) သို့မဟုတ် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် သစ်တရားဝင်ခြင်းဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးမြှင့်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများ ကဲ့သို့သော တရားမဝင်သစ်ခိုးထုတ်မှုများကို တိုက်ဖျက်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများသည် ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှု အန္တရာယ်ကို လျော့ချရန် ကူညီပေးနိုင်သည်။

## ၆.၄။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ၏ အန္တရာယ်များကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းအား ပံ့ပိုးရန် နည်းလမ်းများ

- အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၆.၁- ပြောင်းပြန်များနှင့် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှု ။ ဤအကဲဖြတ်မှုစာရင်းသည် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများအတွက် အဓိကစံနှုန်းများနှင့် အဆင့်များကို ပြောင်းပြန်ဖြစ်ခြင်းနှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ၏ အန္တရာယ်များကို စီမံခန့်ခွဲရန် သတ်မှတ်ပေးပါသည်။

## ၆.၅။ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များ

- UN-REDD အစီအစဉ် (၂၀၁၇) မူဘောင်သည်သည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း စ နှင့် ဆ နှင့်ဆိုင်သော ပြဿနာများ အပါအဝင် Cancun safeguards ကိုရှင်းလင်းသည့်အခါ နိုင်ငံများမှ ထည့်သွင်း စဉ်းစားလိုသည့် အဓိကပြဿနာများ စာရင်းကိုတင်ပြပါသည်။  
FAO ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု (SFM) နည်းစနစ်များ- နည်းစနစ်များသို့ အချိတ်အဆက်များ၊ လေ့လာမှုများနှင့် SFM နှင့်ပတ်သက်သည့် နောက်ထပ်ဖတ်ရှုခြင်းအပါအဝင် သင်ခန်းစာများ ရှိသည်။
- အမျိုးသားသစ်တောစောင့်ကြည့်ရေးစနစ်များနှင့် သစ်တောအကိုးအကားအဆင့်များဆိုင်ရာ UN-REDD အစီအစဉ် အင်တာနက်စာမျက်နှာ။
- မြန်မာ့ သစ်တော ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု အဆင့် ကို UNFCCC ထံ တင်ပြပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။
- Forest Carbon Partnership facility (FCPF) သည် REDD+ "တိုင်းတာခြင်း၊ အစီရင်ခံခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်း" (MRV) အတွက် အထောက်အကူနည်းလမ်းများ

## အခန်း ၇။ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း။

### အဓိကသဘောတရားများ

- စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းဆိုသည်မှာ အခြေခံလိုင်းတစ်ခုနှင့် ဆက်စပ်သော ပြောင်းလဲမှုလက္ခဏာရပ်များကို သိရှိနိုင်စေရန် အချက်အလက်နှင့် အချက်အလက်များကို စနစ်တကျ စုဆောင်းခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း လုပ်ငန်း စဉ် ဖြစ်သည်။
- အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ စွက်ဖက်မှုတစ်ခု၏ကွာခြားချက်နှင့် မည်သည့်သင်ခန်းစာများ သင်ယူနိုင်သည်ကို နားလည်နိုင်စေရန်အတွက် စုဆောင်းထားသော စောင့်ကြည့်အချက်အလက်ကို စစ်ဆေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်သည်။
- ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ ဆက်စပ်အကြောင်းအရာကို အစီရင်ခံခြင်းသည် အချက်အလက်စုစည်းမှုကို ရည်ညွှန်း သည်။ ဥပမာ၊ REDD+ ၏ M&E လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် အကာအကွယ်များကို အခြေခံ၍ အစိုးရနှင့် အခြားနိုင်ငံအဆင့်လေ့လာသူများ၊ အလှူရှင်များနှင့်/သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းထံ အစီရင်ခံ တင်ပြ ရန်။
- ပူးပေါင်းပါဝင်သော M&E သည် M&E လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း မတူညီသောအဆင့်များရှိ ဒေသခံများ၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် အခြားပါဝင်ပတ်သက်မှုများ၏ တက်ကြွစွာပါဝင်မှုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို ရည်ညွှန်းပါ သည်။

### စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း စံသတ်မှတ်ချက် များ

<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် ဃ-၃</b></p> <p>ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ REDD+ ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းတွင် ပါဝင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ပေးထားသည်။</p>
<p><b>စံသတ်မှတ်ချက် င-၆</b></p> <p>စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းတွင် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ၊ အန္တရာယ်များနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ခြေရာခံခြင်း ပါဝင်သည်။</p>

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ဃ နှင့် င ဖြတ်ကျော်ရှင်းလင်းချက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက် တွင် စံသတ်မှတ်ချက်နှစ်ခုသည် REDD+ လုပ်ငန်းများကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင် ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် အားလုံးပါဝင်သော စောင့်ကြည့်ရေး လုပ်ငန်းစဉ် (စံသတ်မှတ်ချက် ဃ-၃) ကို မြှင့်တင် ရန်နှင့် အလားအလာရှိသော လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ (စံသတ်မှတ်ချက် င-၆) ကို သင့်လျော်သော စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းအား သေချာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ စောင့်ကြည့်ခြင်းတွင် အတိအလင်း



မဟုတ်သော်လည်း၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ၁ ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်း အပေါ် အလေးထားမှုသည် ဤနေရာတွင်လည်း သက်ဆိုင်ပါသည်။

## ၇.၁။ REDD+ အတွက် စောင့်ကြည့်၊ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း၏ အရေးပါမှု

REDD+ လုပ်ငန်းများအပါအဝင် မည်သည့်ကြားဝင်စွက်ဖက်မှုမဆို အောင်မြင်မှုအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင် M&E နှင့် ပတ်သက်သော လိုအပ်ချက် များစွာပါဝင်သည် (အောက်တွင်ကြည့်ပါ) နှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ လျှောက်ထားခြင်း၏ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ရလဒ်များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းသည် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှု၏ M&E ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။ REDD+ ၏ လုပ်ငန်းများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းမှ အချက်အလက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ ကို ထိရောက်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် အရေးကြီးပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့နှင့်ဆက်စပ်နေသည့် အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များကို စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းသည် လိုချင်သော သက်ရောက်မှုများနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိခြင်းရှိမရှိ၊ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အန္တရာယ်များကို ရှောင်ရှားခြင်း သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲခြင်းများနှင့် လုပ်ငန်း၏ ဒီဇိုင်း သို့မဟုတ် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန် လိုအပ်သည်များကို ညွှန်ပြနိုင်ပါသည်။

တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံ၏ REDD+ ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်း (M&E) မူဘောင် တစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်ရန် စီစဉ်လျက်ရှိသည်။ အနာဂတ်တွင်၊ အဆိုပါမူဘောင်သည် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ တိုးတက်မှုနှင့် ရလဒ်များဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို စုစည်းပြီး REDD+ အစီအစဉ်၏ အနာဂတ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် သင်ခန်းစာများ ထုတ်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤ M&E မူဘောင်အား မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်စနစ် (SIS) သို့ အချက်အလက်အချို့ကို ပံ့ပိုးပေးရန်အတွက်လည်း အသုံးပြုသွားနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး (အောက်တွင် ကြည့်ပါ)။ အမျိုးသား သစ်တောစောင့်ကြည့်ရေးစနစ် (လက်ရှိလုပ်ဆောင်နေဆဲ) နှင့် အပြန်အလှန် သက်ရောက်မှုရှိမည် ဖြစ်သည်။

အမျိုးသား သစ်တောစောင့်ကြည့်ရေးစနစ် (NFMS) သည် REDD+ ၏ရလဒ်များကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရာတွင် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ REDD+ စောင့်ကြည့်ရေးတွင် NFMS ၏ အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှာ GHG ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု လျှော့ချခြင်းနှင့် ဖယ်ရှားခြင်းဆိုင်ရာ ရလဒ်များဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ပံ့ပိုးပေး ရန် ဖြစ်သော်လည်း သစ်တောဖြန့်ဖြူးမှုနှင့် အခြေအနေပြောင်းလဲမှုများ၊ သစ်တောပြောင်းလဲမှု အကြောင်းရင်း များနှင့် အခြားရှုထောင့်များကိုလည်း ခြေရာခံမည်ဖြစ်သည်။ UNFCCC သို့ REDD+ ရလဒ်များ အစီရင်ခံခြင်း သည် MONREC ၏ တာဝန်ဖြစ်သည် (ဥပမာ- UNFCCC သို့တင်ပြရန်အတွက် နှစ်နှစ်တာ ပြုပြင်မွမ်းမံမှု အစီရင်ခံစာသို့ REDD+ နည်းပညာနောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့်)။

Myanmar's **Safeguards Information System (SIS)** သည် REDD+ ကို အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်အတွင်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို မည်သို့ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် လေးစားလိုက်နာခြင်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့် အချက် အလက်များကို စုစည်းခြင်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းနှင့် မျှဝေခြင်းအတွက် အဓိကအကြံဉာဏ်ကို ဖော်ပြရန်အတွက် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် မျှော်မှန်း ထားပါသည်။ ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ အပိုင်း ၁ တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် အပြည့်အဝ လည်ပတ်နေသော SIS ကို ဖော်ဆောင် နေဆဲဖြစ်သည် - [အင်တာနက်စာမျက်နှာ](#)ကို မြန်မာဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ရရှိနိုင်ပြီး ကနဦး ရရှိနိုင်သောအချက်အလက်များကို တင်ဆက်ထားသည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း များအပြင် SIS ဒီဇိုင်းနှင့် အဆိုပြု ထားသောအညွှန်းများ။ အနာဂတ်တွင် SIS ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက် စုစည်းမှုအပြည့်အစုံကို စီစဉ်ထားပါသည်။ **REDD+ လုပ်ငန်းများမှ အချက်အလက်များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းသည် SIS အတွက် အရေးကြီးသော ပံ့ပိုးကူညီမှု** တစ်ခုဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကို မည်ကဲ့သို့ လေးစားထားကြောင်း၊ သို့မဟုတ် တိုင်း/ ပြည်နယ် အဆင့်နှင့် မြေပြင်တွင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံတကာအဆင့်တွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများအကြောင်း အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များ တွင် နောက်ထပ်သောချက်မှာ **သတင်းအချက်အလက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ အကျဉ်းချုပ်ဖြစ်သည်** ။ ဤလမ်းညွှန်ချက် ၏ အပိုင်း ၁ တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း UNFCCC လက်အောက်ရှိ REDD+ တွင်ပါဝင်သည့်နိုင်ငံများသည် ရလဒ်များအတွက် အခြေခံငွေပေးချေမှုများ<sup>49</sup> အရည်အသွေးပြည့်မီစေရန်အတွက် သတင်းအချက်အလက် အကျဉ်းချုပ်များကို ပုံမှန်တင်ပြရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှု၊ တရားဥပဒေနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ မူဘောင်များတွင် မည်ကဲ့သို့ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပုံနှင့် ၎င်းတို့ကို လေးစားလိုက်နာမှုဆိုင်ရာ ကနဦး အချက်အလက်များအပေါ် အဓိကထား အာရုံစိုက်ထားသည့် ၂၀၂၀ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် UNFCCC သို့ မြန်မာနိုင်ငံမှ ၎င်း၏ ပထမဆုံးသော သတင်းအကျဉ်းချုပ်<sup>50</sup> ကို တင်ပြခဲ့ သည်။ အနာဂတ်တွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနှစ်ချုပ်များသည် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း များကို လေးစားလိုက်နာမှုအပေါ် ပိုမိုအာရုံစိုက်လာဖွယ်ရှိပါသည်။

<sup>49</sup>အကာအကွယ်များကို မည်ကဲ့သို့ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် လေးစားလိုက်နာခြင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ညီညွတ်မှု၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် ထိရောက်မှုရှိကြောင်း သေချာစေသည့် နည်းလမ်းဖြင့် ပေးအပ်သင့်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအား အောက်ပါအချက်များအား ထည့်သွင်းရန် UNFCCC မှ တိုက်တွန်းသည်- အကာအကွယ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် လေးစား လိုက်နာခြင်းဆိုင်ရာ အမျိုးသားအခြေအနေများဆိုင်ရာ အချက်အလက်၊ နိုင်ငံတော်အခြေအနေများနှင့်အညီ အကာအကွယ် တစ်ခုစီ၏ ဖော်ပြချက်၊ အမျိုးသားအခြေအနေများနှင့်အညီ SIS အပါအဝင် အကာအကွယ်များကို လေးစားလိုက်နာခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လက်ရှိစနစ်များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ဖော်ပြချက်၊ နိုင်ငံတော်အခြေအနေများနှင့်အညီ အကာအကွယ်တစ်ခုစီကို မည်သို့ ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းပြီး လေးစားကြောင်း အချက်အလက်များ။ နောက်ထပ်အချက်အလက်များအတွက် UN-REDD အစီအစဉ်အကျဉ်းချုပ်ကို <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/34007/InfoSG.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

<sup>50</sup> အကာအကွယ်များဆိုင်ရာ မြန်မာပထမအနှစ်ချုပ် (2020)- [အင်္ဂလိပ် နှင့် မြန်မာ ဘာသာဖြင့် ရနိုင်ပါသည်။](#)

## ၇.၂။ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့်လမ်းညွှန်

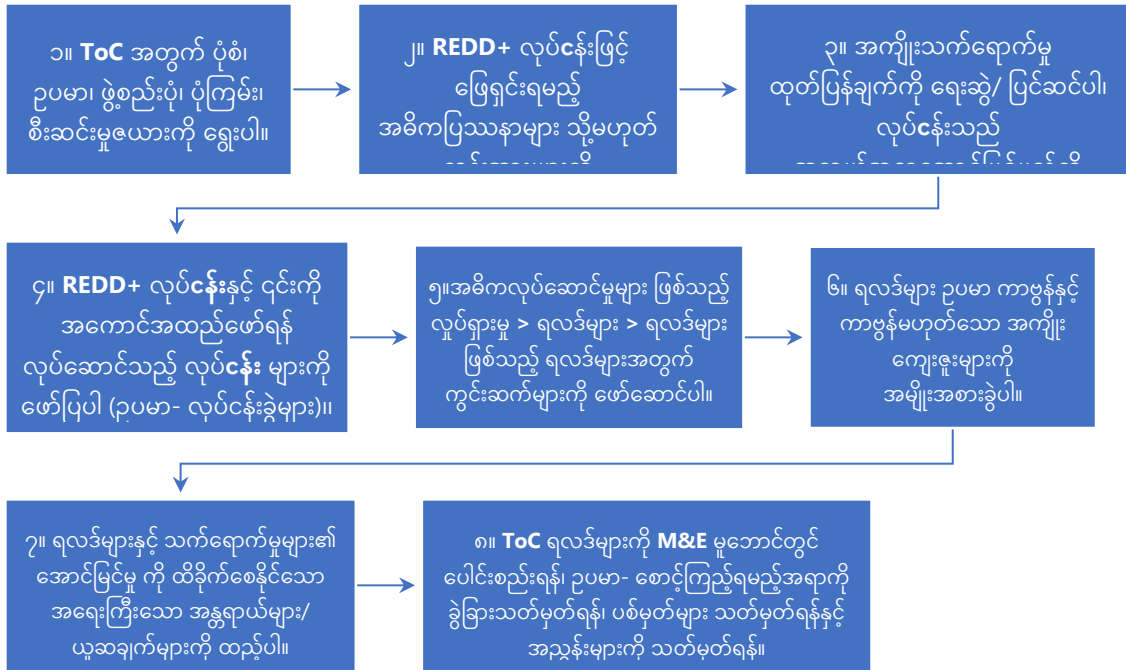
အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း၊ ခိုင်မာသော M&E သည် REDD+ လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်မှုအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပြီး REDD+ သက်ရောက်မှုများနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို နားလည်မှုနှင့် အစီရင်ခံ တင်ပြခြင်းတွင် ပါဝင်ကူညီရန်အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ အကောင်အထည် ဖော်သူများသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများကို M&Eများလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သည့်အပြင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း အစိတ်အပိုင်းများပါရှိကြောင်း သေချာစေရန် လိုအပ်ပြီး ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင် M&E ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ M&E ဖော်ဆောင်ရာတွင် အောက်ပါအဆင့်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်-

### ၁) REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ခိုင်မာသော M&E မူဘောင်ကို ရေးဆွဲခြင်း။

အစီအစဉ်အဆင့်တွင် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် ၎င်းတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် M&E မူဘောင်ကို ရေးဆွဲသင့်သည် (ဤလမ်းညွှန်ချက်၏ အခန်း ၁ ကိုကြည့်ပါ ) မည့်သည့် REDD+ အစီအစဉ်တွင်မဆို သင့်တော်မှုရှိပါက ထည့်သွင်းသင့်သည်။ ၎င်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် တီထွင်ထားသော "ပြောင်းလဲမှုသီအိုရီ" ကို ရေးဆွဲနိုင်သည်။ "ပြောင်းလဲခြင်းသီအိုရီ" (ToC) သည် ဒီဇိုင်းစီမံချက်များနှင့် လုပ်ငန်းများကို ကူညီပေးရာတွင် မကြာခဏအသုံးပြုလေ့ရှိသည့် နည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဆိုလိုသည်မှာ ၎င်း သည် သီးခြားအကျိုးသက်ရောက်မှုကိုပေးစွမ်းမည့် လုပ်ငန်း၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးပေးကာ M&E မူဘောင်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုလည်း အသိပေးနိုင်သည်။

ToC ဆိုသည်မှာ လုပ်ငန်း သို့မဟုတ် တိုင်းတာမှုတစ်ခု အဘယ်ကြောင့် ထိရောက်မှုရှိမည်ကို ဖော်ပြချက် သို့မဟုတ် ပုံဥပမာ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ရည်ရွယ်ထားသော အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ရရှိရန် ရေတို၊ အလတ်စား နှင့် ရေရှည်တွင် ပြောင်းလဲမှု မည်သို့ဖြစ်မည်ကို ပြသခြင်းဖြစ်သည်။ ဇာတ်ကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် သို့မဟုတ် နှစ်ခုလုံးအား ရုပ်ပုံကားချပ်ဖြင့် ပြသနိုင်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ToC တစ်ခုကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်၊ လိုချင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုမှစတင်ကာ ရလဒ်များ၊ လုပ်ငန်းများကို သတ်မှတ်ရန်အတွက် နောက်ပြန်လှည့် ခြင်း နည်းလမ်းကို အသုံးပြုသည်။ ToC ချဉ်းကပ်မှုသည် အစီအမံများမှ လမ်းကြောင်းများ (ဥပမာ REDD+ လုပ်ငန်း၊ ဆက်စပ်ပတ်သတ်သူများအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော) မှ မျှော်မှန်းထားသော သက်ရောက်မှုများ (ဥပမာ- ကာဗွန်နှင့် ကာဗွန်မဟုတ်သော အကျိုး အမြတ်များ) အထိ ရှင်းလင်းရာတွင် အထူးသဖြင့် အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။ ဤလမ်းကြောင်းများကို ရှင်းလင်းပြောကြားခြင်းသည် မျှော်မှန်းထားသော သက်ရောက်မှုများကို တိုင်းတာရန်အတွက် အသင့်လျော်ဆုံး ဖြစ်သော အညွှန်းကိန်းအစုအဝေးကို ပြန်လည် ပြင်ဆင်ပြီး ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရာတွင်လည်း အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ ပုံ ၇ သည် ToC တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်ရန် အခြေခံအဆင့်များကို ပြသထားပြီး နောက်ဆက်တွဲ ၃ သည် ပိုမိုအသေးစိတ်သော လမ်းညွှန်မှုကို ပေးပါသည်။

ပုံ ၇: ပြောင်းလဲမှု သီအိုရီကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် အဆင့်များ



နောက်တစ်ဆင့်မှာ **M&E မူဘောင်အတွက် အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်း များ** ဖော်ဆောင်ရန် နှင့် အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းများကို ခြေရာခံရန် အချက်အလက်ရင်းမြစ်များနှင့် နည်းလမ်းများ ဖော်ထုတ်ခြင်း ("အတည်ပြုခြင်းနည်းလမ်းများဟုလည်း ခေါ်သည်)။ အညွှန်းကိန်းများသည် M&E အတွက် အသုံးပြုနိုင်သည့်စနစ် တစ်ခုအဖြစ် အားသာ ချက် များစွာကို ရှိပါသည်-

- အညွှန်းများသည် M&E မူဘောင်တစ်ခုအား စောင့်ကြည့်ရန်နှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရန် အဓိက ကဏ္ဍများကို သတ်မှတ်ရန် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းနှင့် ရိုးရှင်းသောနည်းလမ်းကို ပေးစွမ်းနိုင်သည်။
- အညွှန်းကိန်းများသည် လုပ်ငန်းတစ်ခု၏ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ခြင်းရှိမရှိ ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်နိုင်ချေရှိစေပါသည်။
- နေရာဒေသအသီးသီးသို့မဟုတ် လုပ်ငန်းများတွင် စံညွှန်းများကို အသုံးပြုခြင်းသည် လုပ်ငန်းများ၊ နေရာများ၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် နိုင်ငံများ၏ REDD+ အောင်မြင်မှု အခြေအနေများနှိုင်းယှဉ်မှု ကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။

အဓိကညွှန်းကိန်းသုံးမျိုးရှိပြီး၊ အကောင်းဆုံးအားဖြင့် M&E မူဘောင်တစ်ခုသည် ဤမတူညီသောအမျိုးအစား များ ကို ရောနှောအသုံးပြုလိမ့်မည်-

- **လုပ်ငန်းစဉ်အညွှန်းကိန်း** များ သီးခြားလုပ်ငန်းခွဲများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ သို့မဟုတ် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များ ဆောင်ရွက်ခဲ့မှု ရှိမရှိ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးပြီး၊ ဥပမာ- လေ့ကျင့်ရေးပွဲများ၊ လေ့ကျင့်ပေးထား သည့် လူ့အရေအတွက်၊

- သီးခြားထုတ်ကုန်များ သို့မဟုတ် ထွက်ကုန်များကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးသည့် **အထွက်နှုန်း အညွှန်းကိန်းများ**၊ ဥပမာ- ထုတ်လုပ်သောအစီရင်ခံစာများ၊ FPIC အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ပျိုးပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်း။
- ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ဒေသခံလူထုနှင့် အုပ်ချုပ်မှု ဖွဲ့စည်းပုံများ အပေါ် အလုံးစုံအကျိုးသက်ရောက်မှုကို စောင့်ကြည့်သည့် **သက်ရောက်မှု/ရလဒ် အညွှန်းကိန်းများ**၊ ဥပမာ- သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု တိုးလာမှု သို့မဟုတ် ကျဆင်းခြင်း ရှိ၊ မြေယာနှင့် သစ်တောအုပ်ချုပ်ရေး တိုးတက်လာသလား။

အညွှန်းကိန်းများသည် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်ပြီး မတူညီသော spatial နှင့် temporal scales များတွင် တိုင်းတာနိုင်သည်။ **ညွှန်ကိန်းကောင်းတစ်ခု၏ အင်္ဂါရပ်များ**မှာ အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည်-

- တိကျပြီး ကောင်းစွာသတ်မှတ်ထားသည်- လူတိုင်းတွင် တိုင်းတာသင့်သည်များကို တူညီသော နားလည်မှုရှိသည်။
- မှန်ကန်မှု- အကဲဖြတ်ရမည့် ညွှန်ပြချက်နှင့် ခေါင်းစဉ်ကြားတွင် သက်သေပြထားသော ချိတ်ဆက်မှု တစ်ခု ရှိပါသည်။
- တိုင်းတာနိုင်သော လက်တွေ့ဆန်သည်- အချက်အလက်များကို စုဆောင်းရန်အတွက် နည်းလမ်း တစ်ခု ရှိပြီး ၎င်းကို ပြုလုပ်ရန် ဖြစ်နိုင်သည်/တတ်နိုင်သည်
- ဥပမာအားဖြင့် အဓိပါယ်နှင့် ရှင်းပြရလွယ်ကူသည်။ ညွှန်ပြချက်တန်ဖိုး တိုးသည် သို့မဟုတ် လျော့ခြင်း သည် ကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ ဆိုးသည်ဖြစ်စေ ရှင်းလင်းသင့်သည်။

ခိုင်မာသောညွှန်းကိန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို လမ်းညွှန်ရန် အရင်းအမြစ်များစွာ ရှိသည်။ အချို့ကို အပိုင်း ၇.၅ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ။ ညွှန်ကိန်းများ ဖော်ဆောင်ရာတွင် ရှည်လျားသောစာရင်းကို ပြင်ဆင်ခြင်းဖြင့် အစပြုလေ့ရှိသည် (ဥပမာ- ToC နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုမှတစ်ဆင့် ခေါင်းစဉ်များ သတ်မှတ်ခြင်းမှ စတင်သည်)။ ထို့နောက် ခေါင်းစဉ်စာရင်းအား အသုံးဝင်ဆုံးသော ညွှန်းကိန်းများအား ဦးစားပေးခြင်းအားဖြင့် လျော့ချ သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ဥပမာ- ဖြစ်နိုင်ခြေရှိမှု၊ သတင်းအချက်အလက် ရရှိနိုင်မှု၊ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်သော စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အဓိက ကိစ္စများနှင့် သက်ဆိုင်မှုနှင့် ဆွေးနွေးအကြံပြုပွဲများမှ အကြံပြုချက်များကို အခြေခံ၍။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော ရိုးရှင်းသည့် ဇယားပုံစံအတိုင်း ညွှန်းကိန်းများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် အသေးစိတ်ပြုစုခြင်းအတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါ သည်။

ဇယား ၂: အညွှန်းကိန်းဇယားနမူနာ

အညွှန်းကိန်း	အညွှန်းကိန်း ပုံစံ	အညွှန်းအမျိုးအစား	အချက်အလက်အရင်းအမြစ်	နည်းလမ်း
ဒေသခံသစ်တောလုပ်ငန်း (CFE) သင်တန်းတွင် ပါဝင်သူ အရေအတွက်	လုပ်ငန်းစဉ်	စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ခြင်း။	သင်တန်း မှတ်တမ်းများ	စုစုပေါင်းပါဝင်သူအရေအတွက်၊ နှင့် နံပါတ်အားဖြင့်- a) CFUG b) ကျား၊ မ
စီမံချက်ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော CFE အရေအတွက်	ရလဒ်	လူမှုစီးပွား	မှတ်ပုံတင် ထားသော CFEs; နှင့် CFUGs မှ အစီရင်ခံစာများ	ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးတွင် တည်ထောင်ထားသော CFE အရေအတွက် စုစုပေါင်း၊ နှင့် သင်တန်းတွင်ပါဝင်ခဲ့သည့် CFUGs မှ ဖွဲ့စည်းထားသော CFE အရေအတွက်
CFUG အဖွဲ့ဝင်များကြား တွင် အားနည်းသော အုပ်စုများသို့ ဖြန့်ဝေပေးသည့် ဒေသခံသစ်တော အကျိုးအမြတ်အချိုး	ရလဒ်	အကျိုးအမြတ်မျှ ဝေခြင်း	CFUGs မှ အစီရင်ခံခြင်း။	တစ်နှစ်လျှင် CFUGs ၏ စုစုပေါင်းရငွေပမာဏ၊ တစ်နှစ်လျှင် အဖွဲ့ဝင်များအား ခွဲဝေပေးသည့်အချိုး၊ အချိုးအစားသည် က) အမျိုးသမီးဦးစီးသော အိမ်ထောင်စုများနှင့် ခ) လူမျိုးစုအိမ်ထောင်စုများသို့ ခွဲဝေပေးသည်။

စောင့်ကြည့်ရေးမှူးဘောင်ကို ရေးဆွဲသည့်အခါ ဖြစ်နိုင်ခြေနှင့် M&E အတွက် ရရှိနိုင်သော အရင်းအမြစ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို စောင့်ကြည့်ခြင်း အပါအဝင် ပုံမှန် M&E ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် လုံလောက်သော အရင်းအမြစ်များကို ခွဲဝေပေးသင့်သည်။ ရှိပြီးသားအချက်အလက်ရင်းမြစ်များကို အသုံးပြုခြင်းအပြင် ပါဝင်သော M&E (စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်သည့် အောက်ဖော်ပြပါ လေးထောင့်ကွက် ၉ ကိုကြည့် ပါ) ကဲ့သို့သော ရွေးချယ်စရာများကို ဖြစ်နိုင်ပါက ထည့်သွင်း သင့်သည်။

နောက်ဆုံးတွင် M&E မူဘောင်ကို ရေးဆွဲပြီးသည်နှင့် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှု မစတင်မီတွင် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် ညွှန်းကိန်းတစ်ခုစီအတွက် အစမှတ်ဖြစ်သည့် အခြေခံနှစ်အတွက် အကြို အကောင်အထည်ဖော်မှုအခြေခံကို မှတ်တမ်းတင်သင့်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ REDD+ တွင် လေ့ကျင့် သင်ကြားထားသည့် လူ့အရေအတွက်အတွက် အခြေခံအချက်သည် အချို့သောအသိုင်းအဝိုင်းတွင် 0 ဖြစ်နိုင် သည်။ သို့သော်လည်း ကာကွယ်မှုအခြေအနေအရ သစ်တော ဟက်တာများအတွက် အခြေခံ အခြေနေ ဖြစ်နေ ပြီ ဖြစ်သည်။ အခြေခံစာရင်းကို ဖြည့်သွင်းခြင်းသည် အရေးကြီးသောအဆင့်ဖြစ်ပြီး ၎င်းသည် "စမ်းသပ်ရန်" သို့မဟုတ် အညွှန်းကိန်းများ၏ ဖြစ်နိုင်ခြေကို စမ်းသပ်ရန်လည်း ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။

**၂) ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ စောင့်ကြည့်ခြင်းအတွက် အညွှန်းများ ပါဝင်ခြင်း။**

REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ရေးဆွဲထားသော M&E မူဘောင်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကဏ္ဍများပါဝင်ရန် လိုအပ်ပြီး၊ လုပ်ငန်းများ၏ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အန္တရာယ်များနှင့် ၎င်းတို့ကို လျော့ချနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ၊ အကျိုးကျေးဇူးများ၊ ကို ခြေရာခံပြီး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို အစီရင်ခံရန်အတွက် အချက်အလက်များကို စုဆောင်းထား မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းအညွှန်းကိန်းများကို အလုံးစုံ M&E မူဘောင်တွင် ထည့်သွင်းသင့်သည်။

ဤရည်ရွယ်ချက်အတွက်၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း ညွှန်းကိန်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုအတွက် အဆိုပြုထားပြီးဖြစ်သည့် အညွှန်းကိန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်သင့်သည်။ ဥပမာ- နိုင်ငံ၏ SIS ၏တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သည်။ ယင်းကို ပံ့ပိုးရန်အတွက်၊ **SIS အတွက် အဆိုပြု ထားသော ညွှန်ပြချက်တွင် ရေးဆွဲထားသော ယေဘုယျ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း အညွှန်းကိန်းများကို REDD+ အကောင်အထည် ဖော်သူများ အသုံးပြုရန်အတွက် ဖော်ဆောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။** (နောက်ဆက်တွဲ ၄ တွင် ဇယားကို ကြည့်ပါ )။ ဤကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းအညွှန်းများသည် လိုက်နာရမည့် အဓိက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (ဥပမာ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်း၊ FPIC၊ အကျိုးအမြတ်မျှဝေခြင်း) နှင့် လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းရလဒ်များကို အကျိုးဝင်ပါသည်။ အညွှန်းကိန်းများကို အောက်ပါနည်းလမ်းများဖြင့် အသုံးပြုသင့်သည်-

- အညွှန်းကိန်းများကို အသေးစိတ်ရွေးချယ် ထည့်သွင်းပါ။ REDD+ လုပ်ငန်း/စီမံချက်၏ ဆက်စပ် အခြေအနေ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရန် ရွေးချယ်ထားသော ဒေသများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေးနှင့် လူမှုစီးပွားအခြေအနေ၊ နှင့် သတ်မှတ်ထားသော အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့်စတင်ပါ။ ဥပမာ ညွှန်ကိန်းကို ပိုမိုရှင်းလင်းအောင် ချိန်ညှိရန် လိုအပ်ပါသလား။ ထို့အပြင် REDD+ ဆက်စပ်အကြောင်းအရာတွင် အရေးကြီးသော လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို အပြည့်အဝမှတ်တမ်းတင်နိုင်စေရန် အညွှန်းကိန်း အသစ်များ ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်ပါသလား။ ဥပမာအားဖြင့်၊ သင်သည် နေရာတစ်ခုမှ

လူမှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအတွက် ပိုမိုသီးခြားဖြစ်စေရန် ညွှန်းကိန်းများကို ထပ်လောင်းအသေးစိတ် ထည့်သွင်းချင်လိမ့်မည်။ မည်သည့် လူမျိုးများပါဝင်မည်ဟု အတိအကျဖော်ပြခြင်း၊ သို့မဟုတ် မည်သည့်ဘာသာစကားဖြင့် ထုတ်ဝေသင့်သည် စသည့် အသေးစိတ်အချက်အလက်များ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို စောင့်ကြည့်ခြင်းစံချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုရှိစေရန်နှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်သော အချက်အလက်များကို စုဆောင်းနိုင်ရန် တတ်နိုင်သမျှ ယေဘုယျညွှန်းကိန်းကို လိုက်နာရန် အရေးကြီး ပါသည်။

- သတင်းရင်းမြစ်များနှင့် နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ပါ။ REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် ပိုမို ယေဘုယျ M&E မူဘောင်ကဲ့သို့ပင်၊ အညွှန်းတစ်ခုစီအတွက် သတင်းအချက်အလက် ရင်းမြစ်များ အပြင် ဤအချက်အလက်များကို စုဆောင်းခြင်းနှင့် စီမံဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းများကို သင်ခွဲခြား သတ်မှတ်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်အလက်အချို့ကို ပြင်ပရင်းမြစ်များ (ဥပမာ- ဒေသ အလိုက်အခြေခံဝင်ငွေများ) မှ သို့မဟုတ် REDD+ လုပ်ငန်းများ (ဥပမာ- အကျိုးကျေးဇူးများ ထုတ်ပေးသည့်ပမာဏ) ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်သော်လည်း အချို့မှာ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူ၏ အဓိက အချက်အလက် စုဆောင်းမှုအပေါ် အားကိုးခြင်း (ဥပမာ FPIC လုပ်ငန်းစဉ်၏ ရလဒ်များ၊ သို့မဟုတ် ပံ့ပိုးပေးသည့် သင်တန်းအရေအတွက်)။ ဤလမ်းညွှန်မှုအတွက် တီထွင်ထားသော စစ်ဆေး စာရင်းများ သည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း အညွှန်းကိန်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရန် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားပြီး အညွှန်းများအတွက် လိုအပ်မည့် အချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်ရန် ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။ ယေဘုယျ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း များ ညွှန်ပြသည့် ဇယားတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော သို့မဟုတ် အကြံပြုထားသော ရင်းမြစ်များနှင့် နည်းလမ်းများ ပါဝင်သည်။ သို့သော် ၎င်းတို့သည် လုပ်ငန်းတစ်ခုမှတစ်ခု သို့မဟုတ် နေရာတစ်ခု နှင့် တစ်ခု ကွဲပြားနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ အချို့မြို့နယ်များသည် CFUGs တွင် ခိုင်မာသော အချက်အလက်ကို စုဆောင်းနေပြီဖြစ်နိုင်ပြီး အခြား မြို့နယ်များအတွက်မူ ကွာဟချက်တစ်ခု ဖြစ်နိုင်သည်။ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော M&E မူဘောင်များအတွက် တူညီသောနည်းဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း အညွှန်းကိန်းများအတွက် အကြံအကောင်အထည်ဖော်မှုအခြေခံ ကို ဖော်ထုတ်သင့်ပါသည်။
- အစီအစဉ်ဆွဲပြီးလေ့ကျင့်ပေးသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း၊ REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် ဘတ်ဂျက်တွင် လိုအပ်သောလူအင်အားနှင့် အခြားအရင်းအမြစ်များနှင့်အတူ M&E အတွက် သင့်လျော်သော ဘတ်ဂျက်ကို လျာထားသင့်ပါသည်။ ယင်းတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ စောင့်ကြပ် ကြည့်ရှုခြင်း ပါဝင်သည်။ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းကို ပုံမှန်လုပ်ဆောင်သင့်သည် (ဥပမာ- အနည်းဆုံး တစ်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ်)။ ဥပမာ- ဒေသခံပြက္ခဒိန်များနှင့် ကိုက်ညီစေရန်၊ လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်ကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် ကြိုတင်စီစဉ်ထားပါ။ REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း လိုအပ်ချက်များ နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းအပြင် ပါဝင်သော ဝန်ထမ်းများ/အဖွဲ့အား စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနည်းလမ်းကိုလည်း ပံ့ပိုးပေးသင့်ပါသည်။

**၃) စောင့်ကြည့်လေ့လာရန်စီစဉ်ခြင်း။**



နောက်ဆုံး M&E မူဘောင်ကို ရေးဆွဲပြီးသည်နှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုညွှန်းကိန်းများကို ပေါင်းစပ်လိုက်သည်နှင့်၊ စောင့်ကြည့်မှု မည်သို့ပြုလုပ်ရမည်ကို ရှင်းလင်းစွာ သဘောတူရန် လိုအပ်ပါသည်။ M&E အကောင်အထည်ဖော်ရန် စီစဉ်သည့်အခါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များမှာ-

- **အကြိမ်ရေ** - အချက်အလက်စုဆောင်းမှုအကြိမ်ရေ (ဥပမာ- နှစ်အလိုက်၊ နှစ်စဉ်၊ လစဉ်၊ နေ့စဉ်) သည် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးနေသည့် ညွှန်ကိန်း၊ အချက်အလက်ရရှိနိုင်မှုနှင့် REDD+ လုပ်ငန်းနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း များဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းအစီရင်ခံမှုအပေါ် မူတည်မည်ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်၊ သက်ရောက်မှုများကို ပိုမိုနီးကပ်စွာခြေရာခံရန် လိုအပ်နိုင်သောကြောင့် ထွက်ပေါက်များ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းစဉ်များထက် မကြာခဏနည်းသော သက်ရောက်မှုများကို စောင့်ကြည့်လေ့ရှိသည်။
- **အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ** - အချက်အလက်စုဆောင်းမည့်သူအား သတ်မှတ် ရန်နှင့် လိုအပ်သော သင်တန်း သို့မဟုတ် စက်ကိရိယာများ ပံ့ပိုးပေးထားကြောင်း သေချာရန် အရေးကြီးပါသည်။
- **ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက် M&E ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ**- M&E ကို သင်မည်ကဲ့သို့ အကောင်အထည်ဖော်ပုံသည် သင့်တွင်ရှိသော အညွှန်းအမျိုးအစားများနှင့် ဖော်ထုတ်ထားသော နည်းလမ်းများပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း တွင်သာမက REDD+ စောင့်ကြည့်ရေးတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပါဝင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများချဉ်းကပ်မှုတွင် တောင်းဆိုထားသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ လေးထောင့်ကွက် ၉ တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသော M&E အတွက် အခြေခံအင်္ဂါရပ်များနှင့် ရွေးချယ်စရာအချို့ကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြထားသည်။
- **အချက်အလက်လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း** - အချို့သော ညွှန်ကိန်းများသည် မူလ အချက်အလက်ကို လုပ်ဆောင်ခြင်း ဥပမာ၊ မတူညီသောနေရာများမှ ကိန်းဂဏန်းများကို စုစည်းခြင်း သို့မဟုတ် မြေပုံ များ/ နေရာအလိုက် အချက်အလက်ကို ထပ်ဆင့်ခြင်း လိုအပ်နိုင်သည်။ အချို့က သီးခြားရည်မှန်းချက် သို့မဟုတ် ရလဒ်ဆီသို့ တိုးတက်မှု ရှိမရှိ နားလည်ရန် အနက်ဖွင့်ဆိုခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည် သုံးသပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ အခြေအနေ ပြောင်းလဲမှုသည် REDD+ လုပ်ငန်းကြောင့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိမရှိ အကဲဖြတ်ရန် ပြင်ပအချက်များရှိ လမ်းကြောင်း များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

**၄) အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ**

စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းအပြင်၊ အကဲဖြတ်ခြင်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းများ၏ လက်ရှိ လုပ်ဆောင် နေသော လိုက်လျောညီထွေရှိသော စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အောင်မြင်မှုအတွက် အရေးကြီးပါသည်။ နိုင်ငံအဆင့် တွင် အမျိုးသား REDD+ မဟာဗျူဟာ (NRS) ကို ပုံမှန်သုံးသပ်ပြီး အကဲဖြတ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ အဆင့်တွင်၊ REDD+ အကောင်အထည်ဖော် သူများသည် ၎င်းတို့၏ အစီအစဉ်များနှင့် လုပ်ငန်း များ၏ အကဲဖြတ်မှုရလဒ်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ မျှဝေရန် အစီအစဉ်ဆွဲ၊ ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ

**မျှဝေကြောင်း သေချာစေရန် လိုအပ်ပါသည်။** အကဲဖြတ်ရန်အတွက် အသုံးပြုသည့် အချိန်နှင့် ချဉ်းကပ်မှုအား အလှူရှင်/ရန်ပုံငွေ သဘောတူညီချက်များဖြင့် သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ၎င်းသည် ကာလအလယ်တွင်ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ ပြင်ပအကဲဖြတ်သူများ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ ကဲ့သို့သော အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို သတ်မှတ်ပေးနိုင်ပါသည်။ ဖြည့်စွက်ကာ၊ အကဲဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များသည် အောက်ပါတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်ဟု မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုတွင်လည်း ဖော်ပြပါသည်။

- **ပူးပေါင်းပါဝင်မှု-** အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက် များ ပါဝင်သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် REDD+ လုပ်ငန်းကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသည့် အဓိက ဆက်စပ်ပတ်သက် သူများ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သော သို့မဟုတ် ဘေးဖယ်ခံထားရသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၊ အင်တာဗျူးများ၊ ကွင်းဆင်းလည်ပတ်မှုများ၊ အင်တာနက်နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင် စစ်တမ်းများနှင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများကဲ့သို့သော နည်းလမ်းများစွာဖြင့် အောင်မြင်နိုင်သည်။ ဝေးလံခေါင်သီသောအသိုင်းအဝန်းများ သို့မဟုတ် ဘေးဖယ်ထားသော အုပ်စုများသည် အခြားဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကဲ့သို့ ပံ့ပိုးကူညီရန် တူညီသောအခွင့်အရေးကို ရရှိကြောင်း သေချာစေရန် ထပ်လောင်းကြိုးပမ်းမှုများ လိုအပ်နိုင်ပါသည်။

**လေးထောင့်ကွက် ၉: REDD+ ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်သော M&E စနစ်။**

ပူးပေါင်းပါဝင်သော စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း (M&E) သည် မတူညီသောအဆင့်များတွင် ရပ်ရွာလူထု၏ တက်ကြွစွာ ပါဝင်မှုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု၊ ကျယ်ပြန့်သောပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆောင်ရွက်သူများကို ရည်ညွှန်း သည်။ ၎င်းသည် မတူညီသော လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ၎င်းတို့၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ အသိပညာများကို မျှဝေရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ မျှဝေခြင်းနှင့် မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်သော ကျယ်ပြန့်သည့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ချဉ်းကပ်နည်းများ၏ အမျိုးအစားခွဲ တစ်ခု ဖြစ်သည်။

ဤချဉ်းကပ်မှုသည် ပြင်ပပညာရှင်များမှ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်သည့် စောင့်ကြည့်ခြင်း ကဲ့သို့သော **ပုံမှန် အထက်မှအောက်သို့ စီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံများမှ ပြောင်းလဲသွားသည်ကို** အမှတ်အသားပြုနိုင်ပါသည်။ M&E တွင် ပါဝင်နိုင်သော ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုသည် သက်ဆိုင်သူများအား နည်းလမ်းများ၏ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊ အချက်အလက် စုဆောင်းခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာ ခြင်း နှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း (ဥပမာ အောင်မြင်မှုဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကို သတ်မှတ်ရာတွင် ကူညီပေးခြင်းဖြင့်) ပံ့ပိုးကူညီနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသော M&E သည် **သမားရိုးကျ M&E နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အကျိုးကျေးဇူးများ** ရှိသည်-၁ ) ၎င်းသည် ဒေသဆိုင်ရာ အသိပညာကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းကာ spatial-temporal coverage တိုးမြှင့်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အချက်အလက်နှင့် အချက်အလက်များကို ထုတ်ပေးနိုင်သည်။ ၂ ) ၎င်းတို့ကို ထိခိုက်စေသော ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင် ခြင်းဖြင့် တရားမျှတမှုကို တိုးမြှင့်စေပါသည်။ နှင့် ၃ ) သက်ရောက်မှုများနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို အသိပညာပေးခြင်းနှင့် အနာဂတ်တွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနိုင်ခြေကို တိုးမြှင့်ခြင်းဖြင့် ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မှုကို အားပေးနိုင်သည်။

သို့သော်လည်း ဤအကျိုးခံစားခွင့်များကို အားမထုတ်ဘဲ ရနိုင်သည်မဟုတ်ပါ။ **အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝပြီး ဖြစ်နိုင်ချေရှိစေရန်** သေချာစေရန် M&E တွင် ပါဝင်မှုကို ဂရုတစိုက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ စိန်ခေါ်မှုများကို တင်ပြနိုင်သည့် ကိန်းဂဏန်းနှင့် အချက်အလက်များ၏ အရင်းအမြစ်များစွာကို ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ထားသည့် M&E တွင် မကြာခဏ ပေါင်းစပ်ရန် ကြိုးစားလေ့ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်မှုနှင့် ကောင်းမွန်သော အလေ့အကျင့်များကို ကျင့်သုံးမှုသေချာစေရန် အတွက် အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်များ မကြာခဏ လိုအပ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ပြင်ပပညာရှင်များ၏ ပါဝင်မှုနည်းလားသည်နှင့် အမျှ ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် M&E လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အရင်းအမြစ်လိုအပ်ချက်များ နည်းပါးသွားနိုင်ပါသည်။

M&E တွင် **ကွဲပြားသောပါဝင်မှုအဆင့်များ** ရှိပြီး၊ တက်ကြွသော (ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများကို သတင်းအချက်အလက် ပေးဆောင်ခြင်း) မှ တက်ကြွသော (နည်းစနစ်များ၊ အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း) တွင် ရပ်ရွာလူထု၏ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့် တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းအထိ ကွဲပြားပါသည်။ M&E တွင် ပါဝင်မှုအဆင့်နှင့် အမျိုးအစားအားလုံးသည် အကျိုးဝင်ပြီး ဦးစားပေးရွေးချယ်မှုသည် ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုများ၊ အကြောင်းအရာနှင့် အစုအဖွဲ့များပေါ်တွင် မူတည်မည်ဖြစ်သည်။ မည်သည့် အခြေအနေတွင်မဆို အဓိကကျသောအချက်မှာ M&E တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက် - သင်အောင်မြင်ရန် ရည်မှန်းထားသည့် အချက်၊ ကို ရှင်းလင်းရန်ဖြစ်သည်။

ပူးပေါင်းပါဝင်သော M&E အတွက် **မတူညီသော ချဉ်းကပ်နည်းများနှင့် နည်းလမ်းများစွာရှိပြီး အသင့်လျော်ဆုံးကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အောက်ပါအချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်-** ၁) စီမံကိန်းဧရိယာနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး (ဥပမာ ဘာသာစကား အရေ အတွက်၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူ အရေအတွက် စသည်)။ ၂) ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်; ၃) ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၊ ပရောဂျက်မန်နေဂျာများနှင့် အခြားသော အဓိကလုပ်ဆောင်သူများ၏ မျှော်လင့်ချက်များ; နှင့် ၄) ရရှိနိုင်သော အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်များ။

**အောင်မြင်စေရန်အတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်သော M&E** သည်- ၁) M&E တွင် သက်ဆိုင်သူအားလုံး ပါဝင်သင့်သည်၊ ၂) ထိရောက်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ပံ့ပိုးရန် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး၊ ၃) သဘောတူညီထားသော ဦးစားပေးများနှင့် စောင့်ကြည့်ရန် အရေးကြီးသော အချက်များပေါ်တွင် အခြေခံရမည်။ ၄) သင့်လျော်ပြီး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုပါ။ ၅) တွေ့ရှိချက်များကို စုပေါင်းအကဲဖြတ်ပြီး ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မီခြင်း ရှိ၊ မရှိ။

<sup>1</sup>Chambers, R. (2010). A Revolution Whose Time Has Come? The Win-Win of Quantitative Participatory Approaches and Methods. *IDS Bulletin*, 41(6), 45–55.  
<sup>2</sup>CARE (2014) Participatory monitoring, evaluation, reflection and learning for community-based adaptation: PMERL. A revised manual for local practitioners. London: CARE International. Available at: HYPERLINK "https://careclimatechange.org/pmerl/" <https://careclimatechange.org/pmerl/>  
<sup>3</sup>Guijt, I. (2014). Participatory Approaches, Methodological Briefs: Impact Evaluation 5, UNICEF Office of Research, Florence.  
<sup>4</sup>Napier, N., Simister, N.,Jain, N. (2020). Participatory M & E. *INTTRAC*. <https://embed.kumu.io/bf45fc206df2845fba5b86009dce0b7f#me-universe/the-me-universe>

- လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ထည့်သွင်းခြင်း- အကဲဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ သည် မျှော်မှန်းထားသော လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိခဲ့ခြင်းရှိမရှိ အပြင် အနုတ်လက္ခဏာသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းရှိမရှိကိုလည်း ဆန်းစစ်သင့်သည်။ မူလအခြေအနေပြန်လည်ရောက်ရှိခြင်း နှင့် နေရာရွှေ့ပြောင်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဆိုင်ရာ အဖြစ်အပျက်များ နှင့် ယင်းတို့မှ သင်ခန်းစာများကိုလည်း အကဲဖြတ်သင့်သည်။
- လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် သင်ခန်းစာများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း - အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များသည် ကောင်းမွန်စွာလုပ်ဆောင်ခဲ့သည့်အရာများနှင့် လုပ်ငန်း နည်းပါးသည့်နေရာများအတွက် အသုံးဝင်သောသင်ခန်းစာများကို ထုတ်ပေးသင့်သည်။ အကြံပြုချက်များနှင့် REDD+ လုပ်ငန်းများကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့ကို မြှင့်တင်ရန်၊ အပျက်သဘောဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ကုစားရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ပိုမိုမြှင့်တင်ရန် ခိုင်မာသောဆောင်ရွက်မှုများသည် ရလဒ်တစ်ခု ဖြစ်သင့်သည်။

**သတင်းပို့ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေး**

**အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ** သည် အစီအစဉ်များ၊ စီမံချက်များနှင့် ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့သူများ ပါရှိသည့်အတိုင်း ကွဲပြားမည်ဖြစ်ပြီး၊ နိုင်ငံအဆင့် အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ ( ဥပမာ- NRS ၏ M&E တွင် ဖြည့်စွက်ခြင်း) ကို အပြည့်အဝ သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသေးပါ။

အထူးသဖြင့် မြေပြင်တွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ မည်ကဲ့သို့ ကျင့်သုံးနေပုံနှင့် ပတ်သက်သည့် နိုင်ငံတော်အဆင့် SIS တွင် သတင်းအချက်အလက် ပေးဆောင်နိုင်ရန် ပြည်နယ်ခွဲအဆင့်ရှိ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများ အတွက်လည်း အနာဂတ်တွင် မျှော်မှန်းချက်ရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ ဤအစီရင်ခံချက်ကို SIS အညွှန်းကိန်းများ ပတ်လည်တွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်သွားမည် (အနည်းဆုံး ကာကွယ်မှုအညွှန်းကိန်းများတွင် ဖော်ပြချက်၊ နောက်ဆက်တွဲ ၎င်း )

REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများမှ စုဆောင်းထားသော အချက်အလက်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများ သည် REDD+ မှ ရလဒ်များ ဆက်သွယ်မှုတွင် အဖိုးတန်သော ပံ့ပိုးကူညီမှုများလည်း ပေးနိုင်သည် ဥပမာ - အဓိက ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ရည်မှန်းချက်ထားသော ပရိသတ်များ (သတင်း အချက်အလက် မျှဝေခြင်း နှင့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အခန်း ၄ ကို ကြည့်ပါ)။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး M&E ၏ရလဒ်များကို ဒေသခံ အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအပါအဝင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများထံ ပွင့်လင်းမြင်သာစွာမျှဝေ သင့်သည် ။

**၇.၃။ M&E နှင့်သက်ဆိုင်သော အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ**

အောက်ဖော်ပြပါ ကဏ္ဍသည် REDD+ လုပ်ငန်းများကို စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်သော မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းအချို့ကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြထားပါ သည်။

- EIA လိုအပ်သည့် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် စီမံကိန်းအဆိုပြုသူသည် EIA လုပ်ထုံး လုပ်နည်း (၂၀၁၅) မှ ညွှန်ကြားချက်များအတိုင်း လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ပုံမှန်စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရမည်ဖြစ်သည်။ စီမံချက်ကို အဆိုပြုသူသည် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်ရှိ အချိန်ဇယားနှင့်အညီ သို့မဟုတ် သတ်မှတ်သည့်အတိုင်း အချိန်အခါအလိုက် စောင့်ကြည့်ရေးအစီရင်ခံစာများကို MONREC သို့ တင်ပြရမည်။ MONREC၊ သက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် လိုက်နာမှုအား စစ်ဆေးရန် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရန် အခွင့်အရေးရှိသည်။
- CFUG သည် စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း၊ ရိတ်သိမ်းခြင်းနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်းအပါအဝင် ဝင်ငွေထွက်ငွေ အသေးစိတ်နှင့်တကွ CFUG ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို စောင့်ကြည့်ပြီး အစီရင်ခံရန် CFI 2019 ကပြဌာန်းထားသည်။
- သစ်တောဥပဒေ (၁၉၉၂ မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ပြင်ဆင်သည့်) တွင် သစ်တောဦးစီးဌာန၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ အကျုံးဝင်သဖြင့် သစ်တောဦးစီးဌာန၏ တာဝန်များ ပါဝင်ပြီး သစ်တော သယံဇာတ အချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်းနှင့် ဖြန့်ဝေခြင်း၊ နိုင်ငံတော် သစ်တောမူဝါဒ (၁၉၉၅) သည် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုကို ပံ့ပိုးရန်အတွက် စာရင်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြုသင့်သည်ဟု ပြဌာန်းထားသည်။

## ၇.၄။ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းကို ပံ့ပိုးပေးသည့် နည်းလမ်းများ

- **အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၇.၁- စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း။** ဤအကဲဖြတ်မှုစာရင်းသည် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သူများအတွက် ၎င်းတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ခိုင်မာသော M&E မူဘောင်တစ်ရပ်ကို ဖော်ထုတ်ကျင့်သုံးရန် အဓိက စံနှုန်းများနှင့် အဆင့်များကို သတ်မှတ် ပေးပါသည်။
- **ယေဘုယျ** ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း M&E အညွှန်းကိန်းများဇယားကို နောက်ဆက်တွဲ ၄ တွင် ပေးထားပြီး အကဲဖြတ်မှုစာရင်း ၇.၁ နှင့် တွဲဖက်အသုံးပြုသင့်ပါသည်။

## ၇.၅။ ထပ်လောင်းအရင်းအမြစ်များ

### စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်း။

- ICIMOD (2017) လက်စွဲတွင် [နိုင်ငံခွဲ REDD+ လုပ်ငန်းစီမံချက်များ](#) ရေးဆွဲခြင်းတွင် 'ပြောင်းလဲခြင်း သီအိုရီ' ချဉ်းကပ်မှုနှင့် စောင့်ကြည့်ရေးအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များ ပါဝင်သည်။
- United Nations Development Group (2011) Results-based management handbook- နိုင်ငံအဆင့်တွင် တိုးတက်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရလဒ်များအတွက် RBM သဘောတရားများနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများကို ဟန်ချက်ညီအောင်ပြုလုပ်ခြင်းသည် နိုင်ငံအဆင့် ရှိ ကုလသမဂ္ဂဝန်ထမ်းများအား

ရည်မှန်းထားသော်လည်း ရလဒ်ကိုအခြေခံသော စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းအတွက် အဓိကကျသော သဘောတရားများနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများကို ခြုံငုံသုံးသပ်ပေးပါသည်။

- UK Environmental Observation Framework (2012)။ [နိုင်ငံသား သိပ္ပံနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းကို နားလည်ခြင်းသည်](#) နိုင်ငံသား သိပ္ပံပညာနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း ကို ပိုမိုနားလည်ရန် နိုင်ငံသား သိပ္ပံစီမံချက်များ၏ ပေါင်းစပ်မှုကို ပံ့ပိုးပေးပါသည်။
- CIFOR (2008) [အပူပိုင်းဒေသသစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု](#) တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်စောင့်ကြည့်ခြင်းသည် ပါဝင်စောင့်ကြည့်ခြင်းတွင် အတွေ့အကြုံများကို ပြန်လည်သုံးသပ်သည်။ သဘောတရားများ၊ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် သင်ခန်းစာများကို အကျဉ်းချုပ်ကာ အမြန်ကိုးကားလမ်းညွှန်အဖြစ် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများ၊ နည်းလမ်း များနှင့် ကိရိယာများ၏ကွင်းဆက်ကို တင်ပြပါသည်။
- RECOFTC [သည် သစ်တော Toolbox ရှိ နိုင်ငံသားများ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း](#) အား သဘာဝ၊ ငွေကြေး၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူသားနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အရင်းအနှီးငါးခုအရ သတင်းအချက်အလက်များ ကို အမျိုးအစားခွဲထားခြင်းဖြင့် လူထုအခြေပြု သစ်တောကို နိုင်ငံသားအခြေပြု စောင့်ကြည့် လေ့လာ နိုင်စေရန် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားပါသည်။
- CIFOR (2019) သည် နီကာရာဂွာရှိ လုပ်ငန်း သုတေသနပြုချက်အပေါ် အခြေခံ၍ [အုပ်ချုပ်ရေး၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် အမျိုးသမီးပါဝင်မှု တိုးတက်စေရန် CIFOR \(2019\) သစ်တောအသိုင်းအဝိုင်း](#) များတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်စောင့်ကြည့်ခြင်းသည် နီကာရာဂွာတွင် 2011 ခုနှစ်မှ 2015 ခုနှစ်အထိ လုပ်ဆောင်သည့် သုတေသနပြုချက်အပေါ် အခြေခံ၍ ပါဝင်သော ပူးပေါင်းစောင့်ကြည့်ခြင်းအား လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မိတ်ဖက်များအား မည်ကဲ့သို့ ကူညီပေးနိုင်သည်ကို စူးစမ်းလေ့လာသည်။
- International Institute for Environment and Development (IIED) (2017) တွင် အကျဉ်းချုပ် [အသိပညာအခြေပြု ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှု သုတေသန](#) သည် 'လုပ်ငန်းအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန် သော အထောက်အထား' toolkit ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သည်။
- UN-REDD အစီအစဉ် (2013) [REDD+ အတွက် ပါဝင်သော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို စောင့်ကြည့်ခြင်း- အမျိုးသား REDD+ အစီအစဉ်အတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများ](#)၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံရှိ ဖြစ်ရပ် လေ့လာမှု တစ်ခု အပါအဝင်။
- [REDD+ အသိပညာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းဗျူဟာ](#) သည် REDD+ ကို အကောင်အထည်ဖော် နေစဉ်အတွင်း မိတ်ဖက်များနှင့် အဓိကဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအကြား ရရှိလာသော အသိပညာ မျှဝေမှုကို ပံ့ပိုးပေးသည်။ ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ၊ အဓိကသတင်းစကားများ၊ ရည်ရွယ်သည့်ပရိသတ်များ နှင့် လမ်းကြောင်းများကို သတ်မှတ်ခြင်း။

**အခန်း ၆ နှင့် ၇ အတွက်လေ့လာမှု - ရပ်ရွာသစ်တောအတွက် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု M&E။**

ကျေးရွာ M ၏ ဒေသခံပြည်သူအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအတွက် စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲနေစဉ်အတွင်း **စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်း (M&E) မူဘောင်ကို** ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ရပ်ရွာလူထုမှ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ဖိတ်ခေါ်ခြင်းသည် အကျိုးရှိမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းသည် စောင့်ကြည့်ရန် အကောင်းဆုံးဝတ်ဆိုင်မှုများတွင် အသိပညာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ထိုးထွင်းသိမြင်မှုများကို ရရှိရန် ကူညီပေးမည်ဖြစ်ပြီး ပိုမိုပြည့်စုံသော အချက်အလက်စုဆောင်းမှုကို ခွင့်ပြုကာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၏ အကဲဖြတ်မှုကို အသိပေးမည်ဖြစ်သည်။

CF ကို မှတ်ပုံတင်ပြီးနောက် မကြာမီတွင်၊ လုပ်ငန်းအဖွဲ့နှင့် CF အသုံးပြုသူအုပ်စု (CFUG) တို့မှ လုပ်ဆောင်သော **M&E အစီအစဉ်ကို** မတူညီသော အဆင့်များတွင် အသင့်လျော်ဆုံးပါဝင်မှုအဆင့်၊ တိကျသောလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် မည်သူပါဝင်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် ရေးဆွဲထားသည်။ တိုးတက်မှု ခြေရာခံခြင်း၏ အရေးပါမှုအပေါ် သတိပြုမိစေရန် သက်ဆိုင်သူများအားလုံးကို M&E လုပ်ဆောင်ချက် များနှင့် ရလဒ်များအကြောင်း အသိပေးသင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်သည်။ NTFPs ဖြန့်ဖြူးမှု၊ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်မှု၊ သစ်တောအရည်အသွေးနှင့် CFUG လှုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု စသည့် အချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်းအပါအဝင် စောင့်ကြည့် လေ့လာရေးတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်ရန် ကိုယ်စားလှယ်အချို့ကို ရွေးချယ်မည် ဖြစ်သည်။ ပိုမိုများပြားသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများသည် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများမှတစ်ဆင့် အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ခွင့်ရှိသင့်သည် ဟုလည်း ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

နောက်လများအတွင်း **CFUG နှင့် အခြားဒေသခံလူထုအဖွဲ့ဝင်များအတွက် လေ့ကျင့်ရေးသင်တန်းတစ်ခုကို** ကျင်းပခဲ့ပြီး ပထမအကြိမ် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးပွဲတွင် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှုအခြေအနေ၊ သစ်တောသယံဇာတများဖြစ်သည့် NTFPs၊ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းပြုမှုနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းရင်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာများ ပါဝင်ပါသည်။ သင်တန်း ကာလအတွင်း၊ M&E မူဘောင်သည် တရားမဝင်လှုပ်ရှားမှုမှတစ်ဆင့် ပေါင်းစပ်ဖော်ထုတ်ပြီး ယင်းနှင့်ဆန့်ကျင်ဘက် တရားဝင် ဆောင်ရွက်မှု (လိုအပ်ပါက) လုပ်ဆောင်ရန် အဆင့်များအပေါ်တွင် ပါဝင်သူများမှလည်း ဆွေးနွေးသည်။

M&E တွင် ပါဝင်သူများ၏စာရင်းကို ကျား၊ မ၊ အသက်၊ လူမျိုးစု၊ ရာထူးနှင့် ရာထူးအဆင့်အတန်းတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး **အားလုံး ပါဝင်မှုကို စစ်ဆေးရန်**အတွက် အသုံးပြုပါသည်။ လူငယ်ရွာသားများပါဝင်မှု နည်းပါးခြင်းကို သတိပြုမိစေသည့်အတွက် သစ်တောများ၏ လူမှုရေး၊ ဇီဝဗေဒ နှင့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ အရေးပါမှုဆိုင်ရာ အသိပညာများ မျှဝေရန်နှင့် CF နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်သစ်တောများ ၏ အရည်အသွေးနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့အား **ဒေသခံကျောင်းမှ ကျောင်းသားများ**နှင့် လူငယ်များ ပါဝင်ခြင်းအကြောင်း လိုအပ်ကြောင်းကို ဆွေးနွေးပြောကြားကြပါသည်။

ပထမနှစ်ပြီးနောက်၊ CF တွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သောလုပ်ငန်းများအကဲဖြတ်ရန် ကျေးရွာ M တွင် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ စောင့်ကြည့် လေ့လာခြင်းရလဒ်များသည် CF သည် အခြားအလားတူလုပ်ငန်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အောင်မြင်ကြောင်းပြသပြီး ကျူးကျော်ဝင်ရောက်မှု လျော့နည်းသွားကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ သို့ရာတွင်၊ CFUG နှင့် ရပ်ရွာအဖွဲ့ဝင်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ယူရန်နှင့် ဈေးကွက်ချဲ့ထွင်နိုင်မှုကဲ့သို့သော ဟာကွက်အချို့ရှိပါသည်။ ရေရှည်မတည်တံ့သော ထုတ်ယူခြင်းများသည် အနာဂတ်တွင် သစ်တောများ ပျက်စီးခြင်းသို့ ဦးတည်သွားစေနိုင်ပြီး **၎င်းတို့ အောင်မြင်မှုများ ၏ နောက်ပြန်လှည့်မှုကို** ကိုယ်စားပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် CF တွင်ပါဝင်ရန် နောက်ထပ်လူများ လိုအပ်နေသေးသည်။ ထို့ကြောင့်၊ ရပ်ရွာအတွင်း CF လှုပ်ငန်းများကို ဗီဒီယိုအတိုများဖြင့် မြှင့်တင်ရန်၊ အပြုသဘောဆောင်သော ရလဒ်များကို မျှဝေရန်၊ အသိုင်းအဝိုင်း အဖွဲ့ဝင်များ ပိုမိုပါဝင်လာစေရန် လှုံ့ဆော်ပေးမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ CFEs များအတွက် ပံ့ပိုးကူညီမှုများ တိုးမြှင့်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်တွင်း NGO များနှင့်လည်း ဆွေးနွေးမှုများ စတင်ခဲ့ပါသည်။

M&E မူဘောင်သည် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ (MC) ၏ အတွင်းရေးမှူးနှင့် MC အား **စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းနှင့် ထုတ်ယူခြင်းနှင့် အကျိုး ခံစားခွင့်ခွဲဝေခြင်းဆိုင်ရာ** လုပ်ငန်းဆောင်တာများ မှတ်တမ်းထားရှိခြင်း၊ အာဏာပိုင်များမှ သုံးလလျှင် တစ်ကြိမ် စစ်ဆေးပြီး၊ ဘဏ္ဍာနှစ် ပြီးဆုံးပြီး နှစ်လအတွင်း CF ၏ **နှစ်စဉ်တိုးတက်မှု အစီရင်ခံစာကို** တင်ပြခြင်း စသည့် ၎င်းတို့၏ အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ တာဝန်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက် လိုအပ်သော အချက်အလက်များကို ပံ့ပိုးပေးသည့် **M&E မူဘောင်တွင် CFI လိုအပ်ချက်များကိုလည်း** အကျိုးဝင်ပါသည်။ မူဘောင်သည် **ဘဏ္ဍာရေးစာရင်းများနှင့် ရန်ပုံငွေခွဲဝေမှုကို** ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် **အချိန်အခါအလိုက် CFUG အစည်းအဝေးများကို** ချမှတ်ပေးသည် (ဥပမာ- အဖွဲ့ဝင်များထံသို့ ရန်ပုံငွေမည်မျှ အချိုးအစားကို ခွဲဝေသည်၊ ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် သုံးသည်၊ သို့မဟုတ် လှည့်ပတ်ရန်ပုံငွေအဖြစ် အသုံးပြုကာ သစ်တောစိုက်ခင်းများတည်ထောင်ရာတွင် ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည်) ။

MC နှင့် ပူးပေါင်း၍ အလုပ်အဖွဲ့သည် CF တွင် **စုဆောင်းရရှိထားသော အချက်အလက်များကို REDD+ အစီအစဉ်အတွက်** ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း အညွှန်းကိန်းများအပါအဝင် **M&E ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်များနှင့် ပေါင်းစပ်ထားသည်။** ၎င်းတို့သည် ၎င်းတို့၏ **ရလဒ်များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ် တစ်လျှောက် သင်ယူခဲ့သော သင်ခန်းစာများကို မျှဝေရန်အတွက်** မြန်မာနှင့် မွန်ဘာသာစကားများဖြင့် အကျဉ်းချုံးမှတ်စုကိုလည်း ထုတ်ပေး ပါသည်။

# နောက်ဆက်တွဲများ

## နောက်ဆက်တွဲ ၁။ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်ရေး အစီအစဉ် နမူနာပုံစံ

**အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ခွန်အားနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက်ခြင်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းများစွာ၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။**

စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး သို့မဟုတ် အားကောင်းလာမှု၏ အကျယ်ပြန့်ဆုံး အသိအမှတ်ပြု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်ကို ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်မှ ထုတ်ဝေခဲ့သည်- “လူတစ်ဦးချင်း၊ အဖွဲ့အစည်း၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် လုပ်ငန်းဆောင်တာများ လုပ်ဆောင်ရန်၊ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်နှင့် သတ်မှတ်၍ အောင်မြင်ရန် (တစ်ဦးချင်းနှင့် စုပေါင်း၍) စွမ်းဆောင်ရည်များ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်စေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်၊ ရည်မှန်းချက်များ။” စွမ်းဆောင်ရည်ဟု သတ်မှတ်ရာတွင်- “စွမ်းဆောင်ရည်- တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အဖွဲ့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ထမ်းဆောင်ရန် အလုံးစုံစွမ်းဆောင်ရည်။ လူတွေ့ရဲ့ စွမ်းဆောင်နိုင် ရည်ပေါ်မှာတင်မကဘဲ လုပ်ငန်းတစ်ခုလုံးရဲ့ အရွယ်အစား၊ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ လိုအပ်တဲ့ အရင်းအမြစ်တွေ၊ ၎င်းလုပ်ငန်းများအား ဆောင်ရွက်သည့် မူဘောင်အပေါ်မှာလည်း မူတည်ပါသည်။”

REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် REDD+ လုပ်ငန်းများကို ဖော်ထုတ်ပြီး မည်သို့ အကောင်အထည်ဖော်မည်၊ အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း သို့မဟုတ် လေ့ကျင့်ရေး လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်ပြီးသည်နှင့်၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးစီမံချက်သည် လိုအပ်သောကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အသိပညာများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်မှုများကို ကူညီပေးနိုင်ပြီး ဤလုပ်ငန်းများကို အချိန်ဇယားဆွဲရန်နှင့် အရင်းအမြစ်များကို ခွဲဝေပေးရန် ကူညီပေးပါသည်။

စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်များကို ကုန်ကျစရိတ်များ၊ ရည်ရွယ်သောပရိသတ်များနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက် သူများနှင့် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ တာဝန်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အာရုံစိုက်ပြီး ရေးဆွဲသင့်ပါသည်။ အစီအစဉ်ကိုအကန့်အသတ်ဖြစ်စေမည့် အဟန့်အတားများကိုလည်း သိရှိထားရန်လိုအပ် သည်။

အောက်တွင် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း အစီအစဉ်အတွက် **အခြေခံ နမူနာပုံစံ ဖြစ်ပါသည် ။**

### နမူနာပုံစံ

**စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း ရလဒ် (outcome)** - စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ပတ်သက်သော လိုချင်သော ရလဒ် များ။

**စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း ရည်ရွယ်ချက် (objective)** - လိုချင်သော စွမ်းဆောင်ရည်ဆိုင်ရာ ရလဒ်များရရှိရန် တိကျသောအဆင့် များ



**လုပ်ငန်းများ** (activities) - စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ရေး ရည်မှန်းချက်တစ်ခုစီကို ရောက်ရှိရန် တိကျသောလုပ်ငန်း များ

**ထုတ်ကုန်** (deliverable) - လုပ်ငန်း၏ရလဒ်ဖြစ်မည့် တိကျသောထုတ်ကုန်များ/ထွက်ရှိမှုများ သို့မဟုတ် စွမ်းဆောင်ရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ပိုင်ဆိုင်မှုများ (ဆိုလိုသည်မှာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ၊ လေ့ကျင့်ရေး၊ လမ်းညွှန်စာရွက်စာတမ်း၊ အကဲဖြတ်မှုအစီရင်ခံစာ၊ ပါဝင်သူတုံ့ပြန်ချက်၊ စသည်ဖြင့်)

**ရန်ပုံငွေ** (budget) - လုပ်ငန်းတစ်ခုစီအတွက် ခွဲဝေပေးထားသော ငွေကြေးအရင်းအမြစ်များ

**တာဝန်ရှိသည့် အဖွဲ့** (responsible party) - လုပ်ငန်းတစ်ခုစီကို ပေးပို့ရန်/အကောင်အထည်ဖော်ရန်/ကြီးကြပ်မှုအတွက် တာဝန်ရှိသော တစ်ဦးချင်း/အဖွဲ့အစည်းများ၊

**မိတ်ဖက်** (partners) : လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်းကို အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ပံ့ပိုးပေးမည့် မိတ်ဖက်တစ်ဦးချင်းစီ/အဖွဲ့အစည်းများ

**အညွှန်းကိန်းများ** (indicators) - သင်သည် ဤလုပ်ငန်းကို အောင်မြင်ကြောင်း ပြသရန်/သက်သေပြရန် အထောက်အထားများ

လမ်းညွှန်တစ်ခုအနေဖြင့် နမူနာပုံစံထဲသို့ သရုပ်ဖော် သာဓကတစ်ခုကို အောက်တွင်ပြ ထားပါသည်။

စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ခြင်း အစီအစဉ် နမူနာပုံစံ									
စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း ရလဒ်(များ)					အချိန်ဇယားများ				
စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး ရည်မှန်းချက် နံပါတ်	ထုတ်ကုန်	ရန်ပုံငွေ	တာဝန်ရှိသည့်အဖွဲ့	လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ	Q 1	Q 2	Q 3	Q 4	အညွှန်းကိန်းများ
၁ <i>ဥပမာ- ဒေသခံလူထုများသည် ဒီရေတောများ ရေရှည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကို ပံ့ပိုးရန် ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အသိပညာများရှိသည်။</i>									
လုပ်ငန်း ၁.၁ <i>ဒေသန္တရပြန်လည်ထူထောင်ရေး နည်းပညာများနှင့် လေ့ကျင့်ရေးသင်တန်းများကို ဒေသခံမှူးဆောင်သော သုတေသန/ စာရင်းအင်းများ</i>	သက်ဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန် ၁.၁ <i>ဒေသန္တရနည်းပညာများကို ဦးစားပေးလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးပါသည်။</i>	USD 10,000	NGO XY	ကျေးရွာ M CFUG; ယူနက်စကို		x	x		XX ဒေသခံပြည်သူ အဖွဲ့ဝင်များလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခဲ့ပါသည်;  xx ဒေသန္တရနည်းပညာများကို ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ

လုပ်ငန်း ၁.၂	သက်ဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန် ၁.၂									လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တွင် ပေါင်းစပ်ထားသည်။...
လုပ်ငန်း ၁.၃	သက်ဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန် ၁.၃									
<b>စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင် ရေး ရည်ရွယ်ချက် နံပါတ် ၂</b>										<b>အညွှန်းကိန်းများ</b>
လုပ်ငန်း ၂.၁	သက်ဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန် ၂.၁									
လုပ်ငန်း ၂.၂	သက်ဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန် ၂.၂									
လုပ်ငန်း ၂.၃	သက်ဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန် ၂.၃									
<b>စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင် ရေး ရည်မှန်းချက် နံပါတ် ၃</b>										<b>အညွှန်းကိန်းများ</b>
လုပ်ငန်း ၃.၁	သက်ဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန် ၃.၁									
လုပ်ငန်း ၃.၂	သက်ဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန် ၃.၂									
လုပ်ငန်း ၃.၃	သက်ဆိုင်ရာ ထုတ်ကုန် ၃.၃									

စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခု၏ ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်တစ်ခုအဖြစ်သို့ သင်၏ REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့် ကိုက်ညီပါက ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် **ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးဗျူဟာ**သည် အရေးကြီးပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ အကယ်၍ REDD+ ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် သိသာထင်ရှားသော၊ ရေရှည်စွမ်းဆောင်ရည်များ လိုအပ်နေပါသည်။ မဟာဗျူဟာတစ်ခုသည် ရေရှည်နှင့် အရင်းခံစွမ်းဆောင်ရည်လိုအပ်ချက်များ သို့မဟုတ် ဟာကွက်များကို ထပ်မံဖော်ထုတ်ပြီး ရည်မှန်းချက်များအောင်မြင်ရန် လိုအပ်သောနည်းလမ်းများနှင့် နည်းလမ်းများကို အသေးစိတ်ဖော်ပြနိုင်သည်။ ၎င်းသည် REDD+ လုပ်ငန်း/များ အတွက် အလုံးစုံပြောင်းလဲခြင်းသီအိုရီကိုလည်း တည်ဆောက်နိုင်သည်။ ဥပမာ- REDD+ ၏အောင်မြင်မှုအတွက် အရင်းခံအတားအဆီးများကို အာရုံစိုက်ဖြေရှင်းခြင်း (ToC တွင် နောက်ဆက်တွဲ ၃ ကိုကြည့်ပါ)။

စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး မဟာဗျူဟာ အစိတ်အပိုင်းများ ပါဝင်သည်-

- စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး လိုအပ်ချက်/ဟာကွက်
- ရည်မှန်းချက်များနှင့် ဗျူဟာဖော်ပြချက်
- စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် အသုံးပြုသည့် နည်းနာနှင့် နည်းစနစ်များ
- လုပ်ဆောင်မှု အစီအစဉ်နှင့် ဖြစ်နိုင်ခြေ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း။
- စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်း အစီအစဉ်
- စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကန့်သတ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။

## နောက်ဆက်တွဲ ၂- ဆက်သွယ်ရေးအစီအစဉ်အတွက် အခြေခံလမ်းညွှန်ချက်။

**ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ REDD+ လမ်းညွှန်ချက်များမှ ကူးယူဖော်ပြပါသည်။<sup>51</sup>**

ပုံမှန်ဆက်သွယ်ရေးဗျူဟာတစ်ခုတွင် အောက်ပါအချက်များ ပါဝင်သည်-

- မိတ်ဆက်/နောက်ခံ
- သင့်ဆက်သွယ်ရေးမဟာဗျူဟာအတွက် ဆက်စပ်မှုနှင့် ရည်ရွယ်ချက်ကား အဘယ်နည်း။
- ပရိသတ်များ/ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ
- သင်ရောက်ရှိလိုသော အဓိက သို့မဟုတ် ရည်ရွယ်သည့်ပရိသတ်များကား မည်သူများနည်း။ အတိအကျ ပြောရမည်၊ ဥပမာ- သာမန်လူထုထက် ကျေးလက်နေသူများ၊ မြို့ပြနေထိုင်သူများ သို့မဟုတ် ကျောင်းသားများကို ရည်မှန်းချက်ထားလိုပါသည်။
- အဓိက သတင်းစကားများ
- သင်ဖော်ပြလိုသော အရေးကြီးဆုံး အချက်အလက်/သတင်းစကားများသည် အဘယ်နည်း။
- အဓိကကျသော နယ်ပယ်များ/ ရည်ရွယ်ချက်များ
- ဆက်သွယ်ရေးနည်းဗျူဟာအရ သင်ဘာကိုအောင်မြင်ချင်ပါသလဲ။ မင်းရဲ့ရည်မှန်းချက်ကို အာရုံစိုက် ဖို့ ဘယ်နယ်ပယ်တွေက အရေးကြီးဆုံးလဲ။
- ဆက်သွယ်ရေးပေးပို့မှု ယန္တရားများ
- သင့်ရည်မှန်းချက်ဆက်စပ်ပတ်သက်သူကို ပေးဆောင်သည့် အထိရောက်ဆုံးသော ဆက်သွယ်ရေး နည်းလမ်းများကား အဘယ်နည်း။ မည်သည့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းကို ဒေသတွင် အကျယ်ပြန့်ဆုံးအသုံးပြုကြသနည်း။
- ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍများ
- ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ဒီဇိုင်းနှင့် အဓိကပစ္စည်းများနှင့် စာတိုပေးပို့ခြင်းအတွက် မည်သူမှာ တာဝန်ရှိ သနည်း။
- လုပ်ငန်းအစီအစဉ်  
 မည်သည့်ပစ္စည်းများကို တီထွင်ထုတ်လုပ်မည်၊ မည်သည့်ပုံစံနှင့် ၎င်းတို့ကို အဓိက ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများထံ ပေးပို့မည်နည်း။

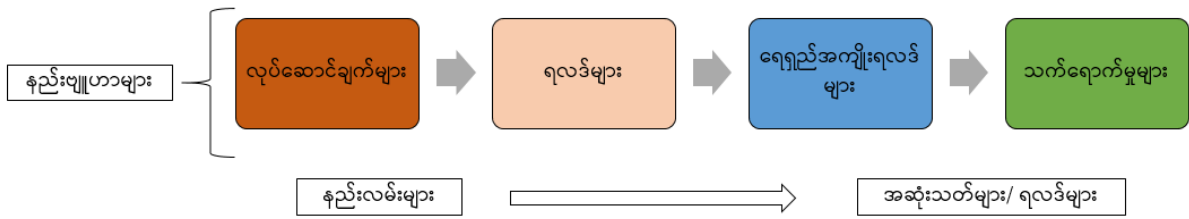
<sup>51</sup> Myanmar REDD+ အစီအစဉ် (2016)။ ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် REDD+ အတွက် မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များတွင် အစုရှယ်ယာရှင်များ ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ။ ဤနေရာတွက် ရရှိနိုင်သည်- <http://www.myanmar-redd.org/wp-content/uploads/2017/10/Guidelines-of-Stakeholder-Engagement-.pdf>

ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အတွက် အခြေခံဇယားပုံစံတစ်ခုကို အောက်ပါအတိုင်းရေးဆွဲကြည့်နိုင်သည်-

ရည်ရွယ်ထားသည့် ဆက်သွယ်ရေးရလဒ်- ဥပမာ- REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အစုအဖွဲ့ဝင်များ၏ ယုံကြည်မှု တိုးလာပါသည်။					
လုပ်ငန်း	ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ	ဦးဆောင်သူ	ထုတ်ကုန်	အချိန်ဇယား	အဓိက စွမ်းဆောင်ရည်တိုင်းတာမှုများ
ဥပမာ- သတင်းလွှာ၊ ပို့စတာများနှင့် လက်ကမ်းစာစောင်များ ထုတ်လုပ်ဖြန့်ချိခြင်း၊ ဒေသတွင်း ရေဒီယိုအင်တာဗျူးများတွင် ပါဝင်ပါ။	ဥပမာ- အမျိုးသမီးများ၊ သစ်တော အသုံးပြုသူအုပ်စုများ၊ NGO များ		ဥပမာ- ပို့စတာ ၄ ခု၊ အင်တာဗျူး ၂၀		လူအရေအတွက်ရောက်ရှိခဲ့သည်။

### နောက်ဆက်တွဲ ၃။ ပြောင်းလဲခြင်းသီအိုရီဆိုင်ရာ အခြေခံလမ်းညွှန်။

ပြောင်းလဲခြင်းသီအိုရီ (ToC) သည် စီမံချက်ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းများတွင် တွင်ကျယ်စွာအသုံးပြုသောချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ REDD+ လုပ်ငန်း ကဲ့သို့ ကြားဝင်စွက်ဖက်မှုတစ်ခုသည် ၎င်း၏အလိုရှိသောပန်းတိုင်ကို မည်သို့မည်ပုံအောင်မြင်စေမည်ကို တွေးခေါ်မှုတစ်ခု တည်ဆောက်ရန် အကြောင်းရင်းချိတ်ဆက်မှုများကို ထူထောင်ရန် ကူညီပေးသည်။ ToC သည် လုပ်ငန်း သို့မဟုတ် တိုင်းတာမှုတစ်ခု အဘယ်ကြောင့်ထိရောက်မည်ကို ဖော်ပြချက် သို့မဟုတ် ပုံဥပမာ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ရည်ရွယ်ထား သော အကျိုးသက်ရောက်မှု ကိုရရှိရန် ရေတို၊ အလတ်စားနှင့် ရေရှည်တွင် အပြောင်းအလဲ မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်သည်ကိုပြသသည် ။ ၎င်းကို အများအားဖြင့် flow diagram (ပုံ။ ၁ တွင်ကြည့်ပါ) သို့မဟုတ် solution tree ဖြင့်တင်ပြသော်လည်း၊ ဇာတ်ကြောင်းကဲ့သို့ အခြားသောပုံစံများလည်း ယူနိုင်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ToC တစ်ခုကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်၊ လိုချင်သောအကျိုးသက်ရောက်မှုမှစတင်ကာ ရလဒ်များ၊ ရလဒ်များ၊ လုပ်ဆောင် ချက်များကို သတ်မှတ်ရန်အတွက် နောက်ပြန်လှည့် ခြင်းနည်းလမ်းကို အသုံးပြုသည် ။



ပုံ ၁- ပြောင်းလဲခြင်းသီအိုရီ၏ အခြေခံပုံဥပမာ

**REDD+ ၏အခြေအနေတွင်၊ TOC ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းသည် နည်းလမ်းများစွာဖြင့် အသုံးဝင်သောနည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင်သည်-**

- အစပိုင်းတွင်၊ ၎င်းသည် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် အတန်းအစားကျဆင်းမှု (ဆက်စပ်ထုတ်လွှတ်မှု) လျော့ချရေးနှင့် မြှင့်တင်ရေး၊ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများကို ချဲ့ထွင်ရန် အတားအဆီးများကို ဆုံးဖြတ်ရန်နှင့် အတားအဆီးများကို **ဖော်ထုတ်ရန် ကနဦးတွင် ကူညီပေးနိုင်သည်။**
- ရည်ရွယ်ထားသော လုပ်ငန်းများ၊ ရလဒ်များ၊ ရလဒ်များနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၏ ရှင်းလင်းသော ပုံဥပမာနှင့် လမ်းကြောင်းကို ပံ့ပိုးပေးသောကြောင့် ၎င်းသည် REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် **ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိစေရန်အတွက် အသုံးဝင်ပါသည်။**
- ၎င်းသည် တစ်လမ်းသွားရိုးရှင်းပြီး အလိုလိုနားလည်သဘောပေါက်နိုင်သောကြောင့်၊ ToC ကို တီထွင်ခြင်းသည် **ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများပါဝင်နိုင်စေရန်အတွက် အသုံးဝင်ပါသည်။**
- ဤလမ်းကြောင်းများကို ရှင်းလင်းပြောကြားခြင်းသည် မျှော်မှန်းထားသောသက်ရောက်မှုများကို တိုင်းတာရန်အတွက် အသင့်လျော်ဆုံး **ဖြစ်သော အညွှန်းကိန်းအစုအဝေးကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပြီး ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရာတွင်လည်း အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည် -** အနီးနားရှိရလဒ်များကိုကြည့်ရှုသည့်အညွှန်းကိန်းများသည် ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုကိန်းလည်ရန်အတွက် ကြားခံ အဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ဤအညွှန်းများသည် REDD+ လုပ်ငန်းသည် လိုချင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် လိုအပ်သလို လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် စောင့်ကြည့်ခြင်းမှတစ်ဆင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် စီမံခန့်ခွဲမှု၏ အခြေခံဖြစ်သည်။
- TOC ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် **အန္တရာယ်များနှင့် ယူဆချက်များကို ဖော်ထုတ်ထားသည်။** ယူဆချက်များမှန်ကန်မှုရှိမရှိနှင့် အန္တရာယ်လျော့ပါးရေးအစီအမံများ လိုအပ်မှုရှိမရှိ ဆုံးဖြတ်ရန် ၎င်းတို့ကို စောင့်ကြည့်နိုင်သည်။

**ToC ကို ရေးဆွဲရန်အတွက် အဆင့်များ (ပုံ ၂ ကို အောက်တွင် ကြည့်ပါ)**

1. ToC ပုံကြမ်း / flowchart အတွက် **ပုံစံကို** ပြင်ဆင်ပါ။ ဥပမာအားဖြင့်၊ သင်သည် တည်းဖြတ်ရန်နှင့် မျှဝေရန် လွယ်ကူစေရန် PowerPoint သို့မဟုတ် အခြားသော အပလီကေးရှင်းတွင် ပုံကြမ်းကို ပြင်ဆင်နိုင်ပါသည်။ ToC ပုံချပ်အများစုသည် စီးဆင်းမှုဇယားများဖြစ်ပြီး ဘယ်မှညာသို့ရွေ့သည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ဘယ်ဘက်ရှိ တိုင်းတာမှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့်လုပ်ဆောင်မှုများဖြင့် စတင်ကာ ညာဘက် အပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုဆီသို့ လုပ်ဆောင်သည်။ REDD+ နှင့် ပတ်သက်သည့် ToC ၏ ဥပမာကို [ICIMOD/UN-REDD ဒေသအဆင့် REDD+ လက်စွဲ](#) တွင် ဖော်ပြထားသည်။

2. **သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် အတန်းအစားကျဆင်းမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းရင်းများနှင့် မြှင့်တင်ရန်/ ထိန်းသိမ်းခြင်း/ စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းများ၏ အတားအဆီးများ နှင့် နေရာဒေသ အလိုက် ဆက်စပ်မှု များကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့်** ESA မှ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များဖြင့် စတင်ပါ။ ဥပမာ:

- သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် အတန်းအစားကျဆင်းမှုဆိုင်ရာ အဓိက အကြောင်းရင်းများကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရန် မည်ကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်သင့်သနည်း။ ဥပမာ- သစ်တောများကို အစားထိုးရန် သို့မဟုတ် ပျက်စီးယိုယွင်းစေသော သီးခြားမြေအသုံးပြုမှုကဲ့သို့သော တိုက်ရိုက်အကြောင်းရင်းများ၊ မလုံခြုံ သော မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကဲ့သို့သော တိုက်ရိုက်တိုက်ရိုက်အကြောင်းရင်းများ။
- သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် အတန်းအစားကျဆင်းမှု အခြေအနေနှင့် လမ်းကြောင်းများသည် အဘယ်နည်း။ သစ်တောပြုန်းတီးမှု တိုးလာရန် သို့မဟုတ် ကျဆင်းရန် သို့မဟုတ် အနာဂတ်တွင် အခြားအရေးကြီးသော အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်လာနိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသလား။
- ပိုမိုကောင်းမွန်သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အဓိကအတားအဆီးများကား အဘယ်နည်း။ ဥပမာ- သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် အတန်းအစားကျဆင်းမှုအဆင့်မြင့် သို့မဟုတ် နိမ့်ကျစေမည့် ပိုမို ကောင်းမွန်သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ။

3. **သက်ရောက်မှုထုတ်ပြန်ချက်ကို ပြုစု/ပြင်ဆင်ပါ။** ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည့် REDD+ လုပ်ငန်း၏ **အကျိုးသက်ရောက်မှု/ အလုံးစုံပန်းတိုင်ကို** ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြထားပြီး ၎င်းသည် ယခင်အဆင့်တွင် သတ်မှတ်ထားသော သက်ဆိုင်ရာ သစ်တောပြုန်းတီးမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းရင်းများကို ရည်ညွှန်းကြောင်း သေချာစေပါ။

4. **REDD+ လုပ်ငန်းနှင့်** ၎င်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် လုပ်ဆောင် ခဲ့သော အဓိက လုပ်ငန်းခွဲများကို ဖော်ပြပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အကောင်အထည်ဖော်ရန် အသိုင်းအဝိုင်း/အခြားဆက်စပ်ပတ်သက်သူများက မည်သို့လုပ်ဆောင်ကြမည်နည်း။ ဤလုပ်ငန်းများတွင် တိုင်းတာမှုနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများစွာ ပါဝင်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ၎င်းကို ပံ့ပိုးရန်အတွက် သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သော ဥပမာ- စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ဒေသခံအဖွဲ့ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ငါးလုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေး၊ လေ့ကျင့်ရေး၊ ရန်ပုံငွေရှာဖွေခြင်း စသည်တို့။

5. **ပင်မ/သော့ချက်လုပ်ငန်းများကို သင်ဖော်ထုတ်ပြီးသည်နှင့်၊ ၎င်းတို့တစ်ခုစီအတွက် ရလဒ်ကွင်းဆက် တစ်ခုကို ဖော်ထုတ်ပါ - လုပ်ငန်းနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေသည့် လုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေး ရွေးချယ်ရန် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ကို သတိပြုပါ။**



ရလဒ်ကွင်းဆက်တွင်-

- လုပ်ငန်း၏ အတိုချုံးဖော်ပြချက် ( ဥပမာ- ဒေသခံလူထုအတွက် ဒီရေတောပြန်လည် ထူထောင် ရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး )။
- လုပ်ငန်း၏ အဓိက ရလဒ်များ ( ဥပမာ လက်စွဲစာအုပ် ရေးဆွဲခြင်း၊ လေ့ကျင့်ရေးသင်တန်း၊ လူ ၃၀ ဦး လေ့ကျင့်ပေးခြင်း၊ CF စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်၊ စတင် စိုက်ပျိုးခြင်း )။
- လုပ်ငန်း၏ မျှော်မှန်းချက် ရလဒ်များ ( ဥပမာ- ဒေသခံ၏ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ x ဟက်တာ ဒီရေတောများ စိုက်ပျိုးခြင်း စသည်တို့ )။ နှင့်
- မျှော်မှန်းထားသော အလယ်အလတ်ရလဒ်များ၊ ဆိုလိုသည်မှာ တိုင်းတာမှု၏ အလုံးစုံ အကျိုး သက်ရောက်မှုကို ဦးတည်စေမည့်အရာများ (ဥပမာ- ပျက်စီးသွားသော ဒီရေတောများ ပြန်လည်ရရှိရေး၊ မြေဆီလွှာတိုက်စားမှုကို လျော့ချခြင်းနှင့် ကာဗွန်စုဆောင်းခြင်း/ ကာဗွန် သိုလှောင်မှု တိုးပွားလာစေခြင်းတို့ကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် ဒေသခံ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း )။

6. ဤ REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် စိတ်ပါဝင်စားသော အဓိကနယ်ပယ်များအလိုက် **ဤရလဒ်များ ကို အမျိုးအစား ခွဲပါ။** ၎င်းတို့သည် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းအတွက် အညွှန်းများကို အမျိုးအစားခွဲရန် သို့မဟုတ် ဖော်ထုတ်ရန် သင်အသုံးပြုမည့် တူညီသောအမျိုးအစားများ ဖြစ်သင့်သည်။

- ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လျော့ပါးရေး (ဆိုလိုသည်မှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ထုတ်လွှတ်မှု လျော့ချခြင်း/ ဖယ်ရှားမှုများအား မြှင့်တင်ခြင်း)
- သစ်တောအကျိုးရလဒ်များ (ဆိုလိုသည်မှာ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု/အတန်းအစားပြောင်းလဲမှုများ)
- အန္တရာယ်/ပူးတွဲအကျိုးအမြတ် (ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ/ဂေဟစနစ် ကျန်းမာရေး)
- အန္တရာယ်/ပူးတွဲအကျိုးအမြတ် (စီးပွားရေး)
- အန္တရာယ်/ပူးတွဲအကျိုးအမြတ် (ကျန်းမာရေး)
- အန္တရာယ်/ပူးတွဲအကျိုးအမြတ် (အုပ်ချုပ်မှု)
- အန္တရာယ်/ပူးတွဲအကျိုးအမြတ် (အခြား)
- ဆက်စပ်မှု (ဥပမာ- ဧရိယာ/နေရာအတွင်း အခြေအနေများ)

ဥပမာအချို့-

နမူနာရလဒ်	နမူနာအမျိုးအစား
<b>သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှုန်းကို လျော့ကျစေပါသည်။</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ သစ်တောအကျိုးရလဒ် (ကောင်းမွန်သော ဖုံးလွှမ်းမှု/အရည်အသွေး)</li> <li>○ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လျော့ပါးရေး (GHG ထုတ်လွှတ်မှု လျော့ချရေး)</li> <li>○ ပူးတွဲအကျိုးအမြတ် (ဂေဟစနစ်ကျန်းမာရေး)</li> </ul>

<b>ဒီရေတောများ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းကြောင့် မြေဆီလွှာတိုက်စားမှု လျော့နည်းစေပါသည်။</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ သစ်တောအကျိုးရလဒ် (ကောင်းမွန်သော ဖုံးလွှမ်းမှု/အရည်အသွေး)</li> <li>○ ပူးတွဲအကျိုးအမြတ် (ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု/ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် လျော့ချရေး)</li> <li>○ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လျော့ချရေး (တိုးမြှင့်ဖယ်ရှားမှုများ)</li> </ul>
<b>ပိုမိုကောင်းမွန်သောငါးဖမ်းခြင်း</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ ပူးတွဲအကျိုးအမြတ် (ဝင်ငွေ/အလုပ်လုံခြုံရေး)</li> </ul>
<b>ငါးနှင့် အခြားသော ရေနေမျိုးစိတ်များအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော နေထိုင်ရာနေရာ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ ပူးတွဲအကျိုးအမြတ် (ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ/ဂေဟစနစ် ကျန်းမာရေး)</li> </ul>
<b>ဒီရေတောသစ်နှင့် NTFP များမှ ဝင်ငွေ ဆုံးရှုံးခြင်း။</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ အန္တရာယ် (ဝင်ငွေ/အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု)</li> </ul>
<b>အိမ်ထောင်စုများအတွက် ဝင်ငွေအဆင့်</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ ဆက်စပ်မှု</li> </ul>

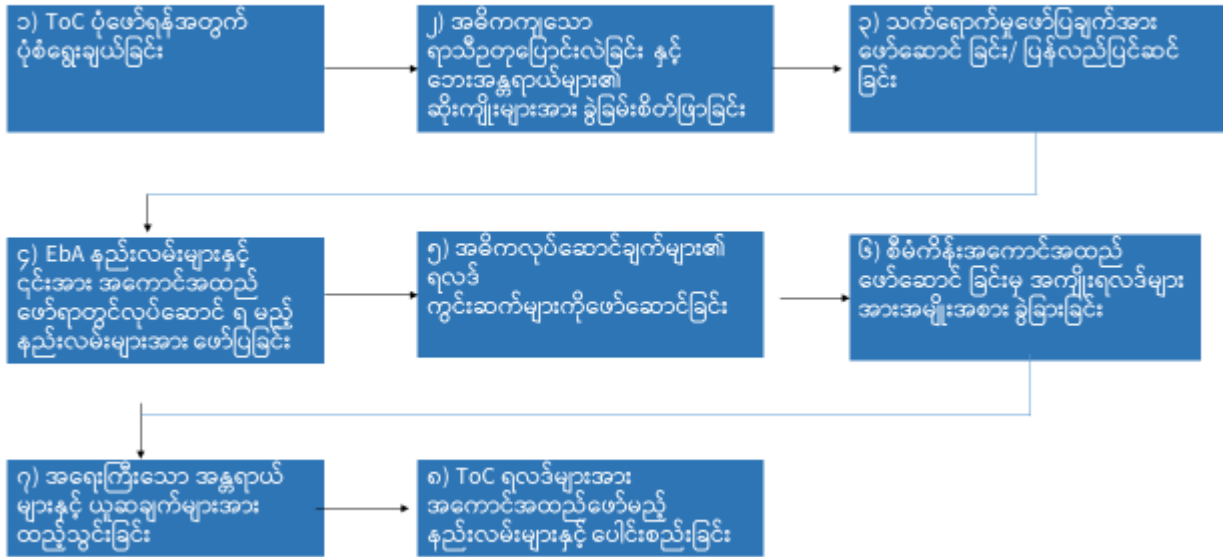
7. ထို့နောက် ပုံကြမ်းတွင် လုပ်ငန်းများ၏ မျှော်မှန်းသက်ရောက်မှုများကို လွှမ်းမိုး နိုင်သည့် အရေးကြီးသော အန္တရာယ်များ/ယူဆချက်များကို ထည့်ပါ။ ဥပမာ:

- ယူဆချက်- REDD+ လုပ်ငန်းများ မရှိပါက၊ သစ်တောပြုန်းတီးမှု/ပျက်စီးခြင်းများသည် ၎င်းနေရာတွင် တိုးလာမည်ဖြစ်သည်။
- ယူဆချက်- လူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် လေ့ကျင့်ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ပါဝင်ရန် ဆန္ဒ ရှိ ကြလိမ့်မည်။
- အန္တရာယ်- မိရိုးဖလာပုစွန်မွေးမြူမှုသည် အခြားနေရာများမှ အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအပေါ် ဆိုးရွားစွာ သက်ရောက်မှုရှိနေမည်ဖြစ်ရာ ပုစွန်မွေးမြူခြင်းဖြင့် CF အတွက် စီးပွားရေးမက်လုံးများ လျော့ပါးသွားမည်ဖြစ်သည်။
- အန္တရာယ်- ဒီရေတော ပျိုးပင်များ ရှင်သန်နှုန်း နည်းသည်။

နောက်ဆုံးတွင်၊ ToC ၏ရလဒ်များကို **M&E တွင် ထင်ဟပ် ကြောင်း သေချာပါစေ** ။ ၎င်းကိုလုပ်ဆောင်ရန် အဓိကနည်းလမ်းများထဲမှတစ်ခုမှာ ညွှန်ပြချက်ဇယားမှတစ်ဆင့်ဖြစ်သည်။ သင့်အညွှန်းကိန်းများကို အမျိုးအစားခွဲရန် အထက်ဖော်ပြပါ တူညီသောအမျိုးအစားများကို

အသုံးပြုပါ။ အကောင်းဆုံးမှာ သင်၏ ညွှန်းကိန်းများသည် သင့်ရလဒ်များကွင်းဆက်များတွင် သင်ဖော်ထုတ်ထားသော ရလဒ်များနှင့် ချိတ်ဆက်မည်ဖြစ်သည်။

ပုံ 2- ပြောင်းလဲခြင်းသီအိုရီ ၏ အဆင့်ဆင့်အကောင်အထည်ဖော်မှု



## နောက်ဆက်တွဲ ၄။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+ လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု အညွှန်းကိန်းများ ယေဘုယျ သတ်မှတ်ချက်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုသတင်းစနစ်အတွက် အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများအပေါ်အခြေခံ၍ ဖော်ပြပါဇယားအားရေးဆွဲထားပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများအနေဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ၏အခြေအနေတိုးတက်မှုကို ခြေရာခံရာတွင် အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် ရေးဆွဲထားသော ယေဘုယျသတ်မှတ်ချက်များကိုဖော်ပြထားသည့် ဇယားဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်း ၎င်း အညွှန်းကိန်းများအား အခြေအနေအချိန်အခါကိုလိုက်၍ လိုအပ်သလိုပြုပြင်မှုများလုပ်ဆောင်နိုင်သလို၊ နောက်ထပ်တွေ့ရှိလာနိုင်သည့် REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သော မရှင်းမလင်းဖြစ်နေနိုင်သည့် အချက်အလက်များ (ဥပမာ၊ ဆိုးကျိုးများကိုလျော့ချနိုင်ပြီး/ ကောင်းကျိုးများကိုတိုးမြှင့်စေနိုင်သော သဘောတူညီ ဆောင်ရွက်ချက်များအား အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန်) အား ထပ်တိုးထည့်သွင်းခြင်းများဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ မိမိတို့ ဆောင်ရွက်နေသော REDD+ လုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်မှုမရှိသော အခြေအနေများကြောင့်/ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်နေသည့် နေရာဒေသအလိုက် မတူညီမှုများ ကြောင့်(ဥပမာ၊ သစ်တောပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်း၊ ဥပဒေစိုးမိုးရေး အစရှိသော လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ဆက်စပ်နေသော အညွှန်းကိန်းများ) အချို့သော အညွှန်းကိန်း များသည် "သက်ဆိုင်မှုမရှိ" ဆိုသည့် အခြေအနေများလည်းရှိနေနိုင်ပါသည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ အကဲဖြတ်စစ်ဆေးခြင်းအား REDD+ လုပ်ငန်းများ အချိန်ပြည့်အကဲဖြတ်စစ်ဆေးခြင်းအတူတကွဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ (ဥပမာ၊ နှစ်စဉ်အကဲဖြတ်စစ်ဆေးခြင်း)။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော နည်းလမ်းများ စိစစ်နိုင်သည့်	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
အခြေခံစည်းမျဉ်း က - မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများ နှင့် နည်းလမ်းများ (Policies and Measures – PaMs) သည် နိုင်ငံအဆင့် သစ်တောအစီအစဉ်များနှင့် သက်ဆိုင် ရာ နိုင်ငံတကာ ကွန်ဗင်းရှင်းများ၊ သဘောတူညီချက်များ ၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို အထောက်အပံ့ပြုခြင်း သို့မဟုတ် ကိုက်ညီခြင်း ရှိသင့်ပါသည်။						
က-၁။ မြန်မာ နိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများ နှင့် နည်းလမ်း များအား ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ	က-၁.၁: REDD+ လုပ်ငန်း/များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များသည် နိုင်ငံ၏ မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များ နှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိခြင်း။	လုပ်ငန်းစဉ် (Process)	REDD+ လုပ်ငန်း/များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များအား အဓိကကျသော မူဝါဒများ နှင့် အစီအစဉ်များ ဖြင့်			ရှိခြင်း/ ဖော်ပြချက် မရှိခြင်း (ရှိပါက ဆက်နွယ်မှုရှိသော

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
အကောင်အထည်ဖော်ရာ တွင် သစ်တောလုပ်ငန်း၊ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင် စီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ မြေအသုံးချမှု၊ ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်မှု၊ ဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် ထိခိုက် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ လျော့ချခြင်း၊ စဉ်ဆက်မပြတ်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ အလုပ်သမား အခွင့်အရေး၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကျားမ တန်းတူညီမျှမှုတို့အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့်			နှိုင်းယှဉ်ချက် (ဖော်ပြပါ link တွင် ရရှိနိုင်ပါသည်):  <a href="http://sis.myanmar-redd.org/safeguard-information/safeguard-a/">http://sis.myanmar-redd.org/safeguard-information/safeguard-a/</a>			မူဝါဒရည်ရွယ်ချက်များ စာရင်း နှင့် တကွ)
	က-၁.၂: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်း အပေါ် ပံ့ပိုးကူညီမှုပေးခြင်း။  - သဘာဝနယ်မြေ (ဥပမာ၊ ၊ ပြည်သူ့လူထု အခြေပြုထိန်းသိမ်းရေး ဧရိယာများအပါအဝင်) ဧရိယာများ (ဟတ်တာ စကေးဖြင့်) တည်ထောင်ခြင်း  - သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်း အတွက် အထောက်အပံ့ ပေးနိုင်သော (ဥပမာ၊ ၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှု) အရေးကြီးသည့် နယ်မြေများ (ဟတ်တာစကေးဖြင့်)	ရလဒ် (Result)				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များနှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိအောင် ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ အမျိုးသား မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များ၏ ရည်ရွယ် ချက်များနှင့် REDD+ PaM များကြား ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နိုင်ခြေ များကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်၍ ဖြေရှင်းသင့်ပါသည်။</p>	<p>က-၁.၃: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အတွက် ပံ့ပိုးကူညီမှုပေးခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- အကူအညီအထောက်အပံ့ရသော တောင်သူလယ်သမားအရေအတွက်</li> <li>- ရေရှည်တည်တံ့သော/ အခြားရွေးချယ်စရာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် အကျိုးအမြတ်ရရှိသူ အရေအတွက်</li> <li>- အသေးစားငွေရေးကြေးရေး/ချေးငွေ ရယူနိုင်သည့် ကုမ္ပဏီ/အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်</li> </ul>	ရလဒ်				
	<p>က-၁.၄: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး အတွက် ပံ့ပိုးကူညီမှုပေးခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ရေး နယ်မြေများရှိ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော</li> </ul>	<p>အစီအစဉ် (Context)</p> <p>ရလဒ်</p>				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<p>အိမ်ထောင်စုအချိုး (နှစ်စဉ်အလိုက် ပြောင်းလဲ)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- REDD+ နှင့် ချိတ်ဆက်ထားသော ဆွဲဆောင်အားပေးမှု / ပံ့ပိုးမှု / အကျိုးအမြတ်များ ရရှိသည့် ဆင်းရဲသော အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်</li> </ul>					
	<p>က-၁.၅: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ တိုးတက်ကောင်းမွန် သော အုပ်ချုပ်ရေးအား ပံ့ပိုးကူညီမှုပေးခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- REDD+ လုပ်ငန်းမှ ပံ့ပိုး ကူညီနေသော ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှု နည်းလမ်းများအရေအတွက် (နှင့် ၎င်းပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုများ ဆောင်ရွက်နေသော ဧရိယာ)</li> <li>- သက်ရောက်မှုအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ခြင်း အပေါ်</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	အထောက်အပံ့ပေးခြင်း (ဥပမာ EIA/SEA) (ဥပမာ ရန်ပုံငွေ ခွဲဝေမှု)					
	<p>က-၁.၆: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ ရှင်းလင်းသော လုပ်ပိုင်ခွင့်/ ရပိုင်ခွင့်များအား ပံ့ပိုးကူညီမှု ပေးခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ဒေသခံ အခြေပြုထိန်းသိမ်းရေး ဧရိယာ၊ ဒေသခံအခြေပြု တော အဖြစ်ကြေညာထားသော ဧရိယာ နှင့်/သို့မဟုတ် REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ တစ်ဆင့် ထုတ်ပြန်ထားသော မြေအသုံးချမှု လက်မှတ်များဖြင့် ကြေညာထားသော ဧရိယာများ</li> </ul>	ရလဒ်				
က-၂။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒ များနှင့် နည်းလမ်းများကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် CBD၊	က-၂.၁: REDD+ လုပ်ငန်းမှ အထောက်အပံ့ပေးနေသော SDG ပန်းတိုင် များ နှင့် ရည်မှန်းချက်များစာရင်း။	လုပ်ငန်းစဉ်	REDD+ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေသူများမှ SDG ရည်မှန်းချက်များအဆင့်အလိုက် REDD+ နှင့် ဆက်စပ်နေသော			ရှိခြင်း/ မရှိခြင်း ဖော်ပြချက် (ရှိပါက သက်ဆိုင်ရာ SDGs စာရင်းနှင့်တကွ)



မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>UNCCD၊ UNFCCC၊ CITES ၊ ရမ်ဆာ ကွန်ဗင်းရှင်း၊ CEDAW ၊ UNDRIP၊ အဂတိ လိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး ဆိုင်ရာ UN ကွန်ဗင်းရှင်း ကဲ့သို့သော သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ကွန်ဗင်းရှင်း များနှင့် သဘောတူညီချက် များ၊ SDGs နှင့် FLEGT ကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာ မူဝါဒ များနှင့် အစီအစဉ်များ</p>	<p>က-၂.၂: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ UNFCCC / Nationally Determined Contribution အပေါ် ပံ့ပိုးကူညီမှုပေးခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- လျော့ချလိုက်နိုင်သည့်/ ဖယ်ရှားလိုက်နိုင်သည့် ကာဗွန်ဒိုင် အောက်ဆိုဒ်တန်မြှင့်ခြေ</li> <li>- နိုင်ငံအဆင့် မှန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ လျော့ချခြင်းရည်မှန်းချက်အတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း</li> </ul>	ရလဒ်	<p>အဆိုပြုထားသည့် စာရင်း - <a href="https://sdgs.un.org/goals">https://sdgs.un.org/goals</a></p> <p>REDD+၏ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အစီရင်ခံခြင်းနှင့် စိစစ်ခြင်း (MRV)</p>			
<p>အဆိုပါသဘောတူညီချက် များကို အကောင်အထည် ဖော်ရန်အတွက် ရေးဆွဲ ထားသော နိုင်ငံအဆင့် မဟာ ဗျူဟာများ၊</p>	<p>က-၂.၃: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ ရေတိမ်ဒေသများ/ Ramsar နေရာများအား ပံ့ပိုးကူညီမှုပေးခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ကာကွယ်ခြင်း၊ အဆင့်တိုးမြှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း၊ ပြန်လည် ထူထောင်ခြင်း၊ စသည့်ထပ်တိုး</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
စီမံကိန်း များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိအောင် ရေးဆွဲဆောင်ရွက်သင့်ပါ သည်။	ထောက်ပံ့မှုများ ရရှိနေသည့် Ramsar နေရာများနှင့်/ သို့မဟုတ် အာဆီယံ/ နိုင်ငံ အဆင့် သတ်မှတ် ထားသော ရေတိမ်ဒေသများဧရိယာ					
	<p>က-၂.၄: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းအတွက် ပံ့ပိုးကူညီမှု ပေးခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ပြန်လည်ထူထောင်ထားသော/ ပြန်လည်စိုက်ပျိုးထားသော ဒီရေတောဧရိယာ</li> <li>- ပြန်လည်ထူထောင်ထားသော/ ပြန်လည်စိုက်ပျိုးထားသော သစ်တောမြေ ဧရိယာ</li> </ul>	ရလဒ်				
	က-၂.၅: REDD+ လုပ်ငန်း/များ မှ "သစ်တော ဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ကုန်သွယ်မှု' (FLEGT) အတွက် ပံ့ပိုးကူညီမှု ပေးခြင်း (ဖြစ်နိုင်မှုရှိပါက/ ဆက်စပ်မှုရှိပါက)။	လုပ်ငန်းစဉ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၊ ဒေသခံများနှင့်/သို့မဟုတ် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ပံ့ပိုးပေးထားသော နယ်စပ်ထိန်းချုပ်ရေးစစ်ဆင်ရေး/လုပ်ငန်း အရေအတွက်</li> <li>- တရားဝင်/ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော သစ်နှင့်/သို့မဟုတ် အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအတွက် တီထွင်ထားသည့် ကုန်သွယ်မှုသဘောတူညီချက်အရေအတွက် (ဥပမာ-ကုမ္ပဏီများ၊ အခြားနိုင်ငံများဖြင့်)။</li> </ul>					
	<p>က-၂.၆: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ ကျား/မ တန်းတူညီမျှမှုအတွက် ပံ့ပိုးကူညီမှုပေးခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ပံ့ပိုးပေးထားသော ကျား-မ တုံ့ပြန်မှုဆိုင်ရာ တိုးချဲ့ဝန်ဆောင်မှုများနှင့်/သို့မဟုတ် စွမ်းဆောင်ရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ် အရေအတွက်</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- REDD+ နှင့် ချိတ်ဆက်ထားသော မက်လုံးပေးမှုများ/ ပံ့ပိုးကူညီမှု/ အကျိုးအမြတ်များ လက်ခံရရှိသည့် အမျိုးသမီး/ အမျိုးသမီး ဦးဆောင်အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်</li> </ul>					
<p>အခြေခံစည်းမျဉ်း ၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများသည် နိုင်ငံရှိ ဥပဒေများနှင့် နိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ထည့်သွင်းစဉ်း စားကာ ပွင့်လင်းမြင်သာ ရှိပြီး ထိရောက်သည့် သစ်တောအုပ်ချုပ်ရေးဖွဲ့စည်းပုံများ ကို ပံ့ပိုးပေးသည့် မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ ဖြစ်သင့်ပါသည်။</p>						
<p>၁-၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများအား ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိစွာ အကောင်အထည်ဖော် သင့် ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လုပ်ငန်းများနှင့် လုပ်ဆောင် မည့်</p>	<p>၁-၁.၁: REDD+ လုပ်ငန်း/များအတွက် ဆက်သွယ်မှုအစီအစဉ်ကိုပြင်ဆင်ပြီးဖြစ်ပါသည်။</p> <p>၁-၁.၂: REDD+ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်အတွင်း ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများအား သတင်းအချက်အလက်မျှဝေ ခြင်း ပြုလုပ်သည့် သတင်းအချက်အလက်ချန်နယ် များ လက်ဝယ်ရှိပါသည်။</p>	<p>လုပ်ငန်းစဉ်</p> <p>လုပ်ငန်းစဉ်</p>	<p>ဆက်သွယ်မှုအစီအစဉ်ကို ရရှိနိုင်သော လင့်ခ်/ စာအုပ်စာတမ်း</p>			<p>ရှိခြင်း/ မရှိခြင်း ဖော်ပြချက်</p> <p>သတင်းအချက်အလက် ရရှိနိုင်မည့် လင့်ခ်/ ဖော်ပြချက်၊ အသုံးပြုထားသော ဘာသာစကားစာရင်း)</p>

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>နေရာဒေသများကို ရွေးချယ်ခြင်း၊ အကျိုးသက် ဆိုင်သူများနှင့် ဆက်သွယ် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် တာဝန်များကို ခွဲဝေပေး ခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသော ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ရှင်းလင်းစွာ ချမှတ်ထား သော</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်းတွင် ဖော်ထုတ်ထားသော/ အသုံးပြုထားသော သတင်းအချက်အလက်ချန်နယ်များ၏ လင့်ခ်/ ဖော်ပြချက်များ (သို့မဟုတ် အသုံးပြု သောနည်းလမ်းများ/ ချဉ်းကပ်မှုများ)</li> <li>- ဖော်ပြထားသော/အသုံးပြုထားသော ဘာသာစကားအချက်အလက် အရေအတွက်</li> </ul>					
<p>စံသတ်မှတ်ချက်များ ပေါ် တွင် အခြေခံသင့်ပြီး မှတ်တမ်း မှတ်ရာဖြင့် စနစ်တကျ မှတ်တမ်း တင်ထားရှိ သင့်ပါသည်။ ငွေရေး ကြေးရေးအရ တာဝန်ခံမှုရှိ ကြောင်း သေချာအောင် ဆောင်ရွက် သင့်ပြီး</p>	<p>ခ-၁.၃: REDD+ လုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အချက်အလက်များအား အများပြည်သူ ရရှိနိုင်အောင် မျှဝေထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ ၊ အွန်လိုင်း (လင့်ခ် ဖော်ပြပေးရန်)၊ ဆက်စပ်ပတ်သတ်သော ပြည်သူများ အကြား ချပြခြင်း ပြုလုပ်ထားပါသည်။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကဲဖြတ် ခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် EIA/IEE</li> <li>- REDD+ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်</li> </ul>	လုပ်ငန်းစဉ်	ဆက်စပ်မှုရှိသော စာအုပ် စာတမ်းများအား ရရှိနိုင်မည့် လင့်ခ်၊ ပြည်သူများအကြား ချပြထားသည့် ဆိုင်းဘုတ် အထောက်အထား၊ အစရှိ သဖြင့်			ရှိခြင်း/ ဖော်ပြချက် မရှိခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
စီမံကိန်း ရေးဆွဲစဉ် နှင့် အကောင် အထည်ဖော် စဉ် အတွင်းတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ အတွက် ပြည့်စုံသော သတင်း အချက်အလက် များကို သင့်လျော်သည့် ပုံစံဖြင့် ရရှိ အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသင့် ပါသည်။ မျှဝေပေး သင့်သည့် သတင်း အချက် အလက်များ တွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်ပါသည် - အစီအစဉ်	- FPIC စာရွက်စာတမ်းများ					
ရေးဆွဲထားသော နည်းလမ်းများ (ရည်ရွယ် ချက်၊ မျှော်မှန်းသော အကျိုး ရလဒ်များ၊ အကျိုး ကျေးဇူး များ၊ ရန်ပုံငွေများ၊	ခ-၁.၄: REDD+ ရန်ပုံငွေနှင့် အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအား ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ သို့ ပွင့်လင်းမြင်သာစွာချပြမှု ပြုလုပ်ထားပါသည်။	လုပ်ငန်းစဉ်	ငွေရေးကြေးရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအား အွန်လိုင်းတွင် ရရှိနိုင်ပါသည် (လင့်ခ်)။ အခြားသော နည်းလမ်းများဖြင့် ငွေရေးကြေးရေး ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ မျှဝေထားပြီး ဖြစ်ကြောင်း အထောက်အထားများ (ဥပမာ၊ အစီရင်ခံစာများ)			အကောင်းဆုံးအချက် ကတော့ အများပြည်သူ ရရှိနိုင်ခြင်း
	ခ-၁.၅: REDD+ လုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု/ အချက်အလက်များ မျှဝေခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖြေရှင်းထားသော မကျေနပ်ချက်အရေအတွက်နှင့် လက်ခံရရှိသည့် အရေအတွက်။	ရလဒ်	နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM)			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းများ၊ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေလျော့ချမည့်နည်းလမ်းများ၊ စသည်)၊ လက်ရှိမြေအသုံးချမှုနှင့် မျှော်မှန်းထားသော အပြောင်းအလဲ၊ သက်ဆိုင်ရာ PLR များ၊ REDD+ သဘောတရားဆိုင်ရာ အထွေထွေသတင်းအချက်အလက်များ၊ တိုင်ကြားမှုနှင့် အကြံပြုမှု ယန္တရားများဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ ဖြစ်ပါသည်။ REDD+ မူဝါဒ သို့မဟုတ် နည်းလမ်း အတွက် တာဝန်ရှိသော</p>						

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
အဖွဲ့အစည်းများက ထိုအချက် အလက်များကို အများပြည်သူ ရရှိနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။						
ခ-၂။ ဖြစ်နိုင်သည့် နေရာများတွင် REDD+ မူဝါဒများ နှင့် နည်းလမ်းများ၌ အောက်ပါ တို့နှင့် ဆက်စပ်သည့် လုပ်ငန်းများ အပါအဝင် သစ်တောအုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ပွင့်လင်း မြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် တရား ဥပဒေစိုးမိုးရေးတို့ကို	ခ-၂.၁: သစ်တောကဏ္ဍရှိ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့်/သို့မဟုတ် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ပံ့ပိုးပေးသည့် လုပ်ငန်းများတွင် REDD+ မှ ခွဲဝေပေးသည့် အရင်းအမြစ်များ <ul style="list-style-type: none"> <li>- ရေရှည်တည်တံ့သော/ ပွင့်လင်းသော သစ်တောလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ (ဥပမာ၊ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်၊ SFM၊ သစ်ထုတ်ယူခြင်း)၊</li> <li>- မြေယာအသုံးပြုမှုစီမံကိန်း (ဥပမာ၊ ပေါင်းစပ်မြေယာအသုံးချမှုစီမံကိန်း၊ ခရိုင်အဆင့်သစ်တော</li> </ul>	လုပ်ငန်းစဉ်	REDD+ လုပ်ငန်း/ များ အတွက် ရန်ပုံငွေ/ အစီအစဉ်			



မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
အားကောင်း စေမည့် လုပ်ငန်းများကို ထည့်သွင်း သင့်ပါသည် - သစ်တော လုပ်ငန်းများ၊ မြေအသုံးချမှု စီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်း နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု စီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်း၊ လုပ်ကိုင်ခွင့်များ ချပေးခြင်း၊ EIA နှင့် SEA ကဲ့သို့သော ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် သတ်မှတ်ချက်များကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။	<p>အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံကိန်းများ - DFMPs)၊</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- မြေအသုံးချမှု စီမံခန့်ခွဲရေး (မြေလွတ်မြေလပ်မြေများ အပါအဝင်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ စည်းမျဉ်း)၊</li> <li>- EIA နှင့် SEA အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း။</li> </ul>					
	ခ-၂၂: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ တစ်ဆင့် (ဖြစ်နိုင်လျှင်/ ဆက်စပ်မှုရှိပါက) သစ်တောကဏ္ဍတွင် ဥပဒေချိုးဖောက်မှုများ အပေါ် သင့်လျော်သော ဥပဒေဆိုင်ရာ အရေးယူမှုနှင့် ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်ခြင်း လမ်းကြောင်းများ	ရလဒ်				
ခ-၃။ REDD+ မူဝါဒများ နှင့် နည်း လမ်း များသည် မြေအသုံးချ မှု နှင့် ဆက်နွှယ်သော မူဝါဒ	ခ-၃.၁: REDD+ လုပ်ငန်း/များအတွက် ကဏ္ဍပေါင်းစုံ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေး အဖွဲ့များအား ဖွဲ့စည်းထားပြီး/ပြင်ဆင်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။	လုပ်ငန်းစဉ်				ဖွဲ့စည်းထားပြီးဖြစ်သော/ အသုံးပြုနေသော ကဏ္ဍပေါင်းစုံ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေး အဖွဲ့

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>များနှင့် စီမံကိန်းများ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကဏ္ဍများ ကြား၊ အစိုးရအဆင့် အမျိုးမျိုးကြားနှင့် နယ်ပယ် များကြား/ EAO များနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများ အားကောင်းစေရန်အတွက် (လက်ရှိ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေး အဖွဲ့များကို အပြည့်အဝ လည်ပတ် နိုင်အောင် ပံ့ပိုးပေးခြင်း နည်းလမ်း ဖြင့် အပါအဝင်) ဆောင်ရွက်ပေး သင့်ပြီး လုပ်ငန်းစဉ် အတွင်းတွင် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များကို အလေးထား</p>	<p>ခ-၃.၂ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့အစည်း/များတွင် ပါဝင်သော အဓိကဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ အချိုးအစား။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- အစိုးရအဖွဲ့အစည်း</li> <li>- အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ/ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ</li> <li>- အမျိုးသမီးများ</li> <li>- ဒေသခံပြည်သူများ</li> <li>- ဌာနေတိုင်းရင်းသား/ လူမျိုးစုများ</li> <li>- လူငယ်များ</li> <li>- အခြားဆက်စပ်အဖွဲ့အစည်းများ (အတိအကျဖော်ပြပေးရန်)</li> </ul>	ရလဒ်				ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ
	<p>ခ-၃.၃ REDD+ လုပ်ငန်း/များ မှတစ်ဆင့် အကောင်အထည်ဖော်ထားသော (သို့မဟုတ်) ထောက်ပံ့ထားသော</p>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
ဆောင်ရွက်မှု လုံလောက်စွာ ရှိသင့်ပါသည်။	မြေယာအသုံးချမှုအစီအစဉ်များ သို့မဟုတ် စီမံချက်များ၏ အရေအတွက်နှင့် အကျုံးဝင်မှု (ဟက်တာစကေးဖြင့်)					
	ခ-၃.၄: လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် REDD+ လုပ်ငန်း/များ မှ ဖော်ထုတ်ခဲ့သော (စာရွက်စာတမ်းအထောက်အထားများဖြင့်) မြေယာအသုံးချမှု အစီအစဉ်များ၏ အရေအတွက်၊ အကျုံးဝင်မှု၊ နှင့် မြေယာအသုံးပြုမှု အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း နည်းနာများ	ရလဒ်				
	ခ-၃.၅: EAOs နှင့်/သို့မဟုတ် ဌာနေတိုင်းရင်းသားအဖွဲ့ များဖြင့် ရေးဆွဲထားသော မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် ဆက်စပ်သော လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ နှင့်/သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အရေအတွက်	ရလဒ်				
ခ-၄။ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်း များကို	ခ-၄.၁: REDD+ ၏ ထိရောက်သော အစီအစဉ်ဆွဲခြင်း နှင့်	လုပ်ငန်းစဉ်	အကဲဖြတ်ခြင်း ပြင်ဆင်ရာ တွင် အသုံးပြုသော လင့်ခ်/ စာရွက်စာတမ်းများ			ဆောင်ရွက်ခဲ့သော အကဲဖြတ်ခြင်းများ၏ အကြောင်းအရာ/ စာရင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>ရေးဆွဲသောအခါတွင် အချက် အလက်များ ရရှိနိုင်မှုနှင့် အဖွဲ့အစည်း များ/အကျိုး သက်ဆိုင် သူများ၏ ၎င်းတို့အား ထိရောက်စွာ အကောင်အ ထည်ဖော်နိုင်စွမ်း တို့ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ပြီး ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိသော အားနည်းချက်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေး သင့်ပါသည်။</p>	<p>အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် အကဲဖြတ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- အချက်အလက် ရရှိနိုင်မှု/ လိုအပ်ချက်</li> <li>- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ဆက်နွယ်မှုအား စာရင်းပြုစုခြင်း (Stakeholder mapping)</li> <li>- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် လိုအပ်ချက်များ</li> </ul>					
	<p>ခ-၄.၂: အကဲဖြတ်ခြင်း (များ) ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ဖော်ထုတ်ထားသည့် နည်းလမ်းများ အရေအတွက်နှင့်၊ ၎င်းနည်းလမ်းများအသုံးပြု၍ အချက်အလက် များစုဆောင်းခြင်း သို့မဟုတ် ရရှိနိုင်မည့်နည်းလမ်း များအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။</p>	လုပ်ငန်းစဉ်				
	<p>ခ-၄.၃: REDD+ စီမံကိန်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက် ရန် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ချက်များ-</p>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- သတ်မှတ်ထားသော စွမ်းဆောင်ရည် လိုအပ်ချက်ကို ဖြေရှင်းရန် ရန်ပုံငွေခွဲဝေပေးသည့် ပမာဏ</li> <li>- လက်ရှိစွမ်းဆောင်နိုင်မှုအားနည်းသော/ ပါဝင်နိုင်မည့်နည်းလမ်းများ နည်းပါးသော ဆက်စပ်ပတ်သက်မှုများအား ပံ့ပိုးကူညီရန် အကောင်အထည်ဖော်ထားသော နည်းလမ်းများအရေအတွက်</li> <li>- လက်ရှိစွမ်းဆောင်နိုင်မှုအားနည်းသော/ ပါဝင်နိုင်မည့်နည်းလမ်းများ နည်းပါးသော ဆက်စပ်ပတ်သက်မှုများအား ပံ့ပိုးရန် ရန်ပုံငွေရာခိုင်နှုန်းသတ်မှတ်ချက်</li> </ul>					
	<p>ခ-၄.၄: အစီအစဉ်ရေးဆွဲစဉ်ကာလအတွင်း ကျင်းပသော စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးပွဲများ/ အစီအစဉ်များတွင် ပါဝင်သူဦးရေ အရေအတွက် နှင့် ရက်ပေါင်း၊ ပါဝင်သူဦးရေအုပ်စုဖြင့် ခွဲခြားဖော်ပြ ပေးရန်။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- အစိုးရအဖွဲ့အစည်း</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ</li> <li>- ဒေသခံပြည်သူများ</li> <li>- ဌာနေတိုင်းရင်းသား/ လူမျိုးစုများ</li> <li>- အမျိုးသမီးများ</li> <li>- လူငယ်များ</li> <li>- အခြားအဖွဲ့အစည်းများ (အတိအကျဖော်ပြပေးရန်)</li> </ul>					
အခြေခံစည်းမျဉ်း ၈ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများအား ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော် ရာတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသား များနှင့် ဒေသခံလူထု**၏ အသိပညာ ဗဟုသုတနှင့် အခွင့်အရေးများကို လေးစားရန် ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်သင့်ပါသည်။						
၈-၁။ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများသည် ဆန္ဒမပါသော နေရာရွှေ့ပြောင်း ရမှုများ မဖြစ်အောင် ရှောင်ရှားသင့် ပြီး ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ	၈-၁.၁: FPIC လုပ်ငန်းစဉ်အကြောင်း ဆုံးဖြတ်ပေးထားသည့် (သင့်လျော်သော စစ်ဆေးမှုအပေါ် အခြေခံထားသော) REDD+ လုပ်ငန်း/ များ အရေအတွက်။	လုပ်ငန်းစဉ်	ဥပမာ၊ ၊ စစ်ဆေးမှု စာရင်း ဇယား အပြည့်အစုံ			
	၈-၁.၂: FPIC လုပ်ငန်းစဉ်အား သေချာ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ထားကြောင်း	လုပ်ငန်းစဉ်	ဥပမာ၊ ၊ FPIC စာရင်းဇယား နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် မှတ်တမ်း မှတ်ရာများ			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>နှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ မြေယာနှင့် သယံဇာတများ အသုံးပြုခွင့်ကို လေးစားသင့်သည် (ယင်းသည် ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသော အခွင့်အရေးများနှင့်သာမက ဒေသခံလူမှု အသိုင်းက အသိအမှတ်ပြု ထားသည့် မိရိုးဖလာ ရိုးရာ အခွင့်အရေးများနှင့်လည်း သက်ဆိုင်ပါသည်။)</p>	ဖော်ပြနိုင်သည့်စာရွက်စာတမ်းများပါရှိသည့် REDD+ လုပ်ငန်းများအရေအတွက်။					
	<p>ဂ-၁.၃: REDD+ လုပ်ငန်း/များ အတွက် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ထားသော လူဦးရေ အရေအတွက် (အမျိုးအစားခွဲခြားဖော်ပြရန်)။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- တက်ရောက်သောလူဦးရေ အရေအတွက်</li> <li>- ဒေသခံပြည်သူအဖွဲ့ဝင်များ</li> <li>- အမျိုးသမီးများ</li> <li>- ဌာနေတိုင်းရင်းသား/ လူမျိုးစုများ</li> <li>- အခြားအဖွဲ့အစည်းများ (အတိအကျဖော်ပြပေးရန်)</li> </ul>	လုပ်ငန်းစဉ်				
	<p>ဂ- ၁.၄: FPIC ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် မိမိ ဆန္ဒ အလျောက် သဘောတူညီမှုဖြင့် ဆောင်ရွက်ထားသော ပြန်လည် နေရာချထားရေး ကိစ္စများ (ရို/မရို)။</p> <p>ရိုပါက:</p>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ပြန်လည်နေရာချထားသော ဒေသခံ အရေအတွက်</li> <li>- ပြန်လည်နေရာချထားသော အိမ်ခြေများ/ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းဦးရေ</li> <li>- ပြန်လည်နေရာချထားသော အမျိုးသမီးကြီး များ / အမျိုးသမီးများ ဦးစီးသော အိမ်ခြေ အရေအတွက်</li> <li>- အခြားအုပ်စု (အတိအကျဖော်ပြပေးရန်)</li> </ul>					
	<p>၈-၁.၅: ဆန္ဒအလျောက် ပြန်လည် နေရာချထားရေး ကိစ္စများအတွက် သဘောတူညီပြီး ထုတ်ပေးသည့် လျော်ကြေးငွေပမာဏ (လက်ခံသူအုပ်စုအလိုက် ခွဲခြားပေးရန်)။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ဒေသခံ/များ</li> <li>- အိမ်ထောင်စု/ တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီ</li> <li>- အမျိုးသမီးကြီးများ/ အမျိုးသမီးများ ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများ</li> </ul>	ရလဒ်				



မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ဌာနေတိုင်းရင်းသား/ လူမျိုးစု အိမ်ထောင်စု များ</li> <li>- အခြားအဖွဲ့အစည်းများ (အတိအကျဖော်ပြပေးရန်)</li> </ul>					
	<p>ဂ-၁.၆: REDD+ လုပ်ငန်း(များ) အတွက် FPIC ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် သဘောတူညီထားသော အသုံးပြုမှုအခွင့်အရေးများ (ဒေသအလိုက် အသိအမှတ်ပြု/ ဓလေ့ထုံးတမ်းအခွင့်အရေးများ အပါအဝင်) ၏ဆန္ဒအလျောက် ကန့်သတ်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ (ရှိ/မရှိ)။</p> <p>ရှိပါက</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ကိစ္စရပ်များဖြစ်ပေါ်သည့် ဧရိယာ (ဟက်တာ စကေးဖြင့်)</li> <li>- ကိစ္စရပ်များတွင်ပါဝင်နေသော ရပ်ရွာအရေအတွက်</li> <li>- ကိစ္စရပ်များတွင်ပါဝင်နေသော အမျိုးသမီးကြီးများ/ အမျိုးသမီးများ</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<p>ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများ အရေအတွက်</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ကိစ္စရပ်များတွင်ပါဝင်နေသော ဌာန တိုင်းရင်းသား/ လူမျိုးစု အိမ်ထောင်စု အိမ်ထောင်စုများ</li> <li>- အခြားအဖွဲ့အစည်းများ (အတိအကျဖော်ပြ ပေးရန်)</li> </ul>					
	<p>ဂ-၁.၇: ကန့်သတ်ထားသော အသုံးပြုခွင့်အတွက် သဘောတူညီထားသည့် လျော်ကြေး (ရိ/မရိ)။</p> <p>ရှိပါက:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- သဘောတူညီထားသော ငွေပမာဏအား ဖြင့်/ ငွေအားဖြင့် မဖော်ပြထားသော လျော်ကြေးအမျိုးအစား</li> <li>- ငွေပမာဏနှင့်ဖြစ်ပါက အထက်မှာ ဖော်ပြထားသော အမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြရန် (ဂ-၁.၆ ကိုရည်ညွှန်းပါ)</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	၈-၁.၈: ပြန်လည်နေရာချထားရေး၊ မြေယာနှင့် သယံဇာတများ အသုံးပြုပိုင်ခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လက်ခံရရှိသော နှင့် ဖြေရှင်းထားသော မကျေနပ်ချက် အရေအတွက်။	ရလဒ်				
၈-၂။ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများတွင် လက်ရှိ မြေအသုံး ချမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပြီး မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်များကို အသုံး ချခွင့်ပြုသည့် တရားဝင် စာရွက်စာတမ်းများ မရှိသော ထိခိုက်လွယ် သည့် အကျိုး သက်ဆိုင်သူ များ (ဥပမာ မိရိုးဖလာ မြေယာလုပ် ကိုင်ခွင့်သာ	၈-၂.၁: REDD+ လုပ်ငန်း/များအတွက် ပြီးပြည့်စုံသော ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ စိစစ်မှုပုံစံ (ရှိ/မရှိ)။	လုပ်ငန်းစဉ်	ပြီးပြည့်စုံသော စိစစ်မှုပုံစံ/ များ			
	၈-၂.၂: REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် ဆောင်ရွက် ထားသည့် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ သင့်တော်သော အကဲဖြတ်မှု (၄.၂.၁ သို့ လည်းရည်ညွှန်းရန်) ။ (ရှိ/မရှိ)  - ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကဲဖြတ် မှုပြီးစီးကြောင်း အထောက်အထား၊  - IEE/EIA/SEA လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြီးစီးကြောင်း အထောက်အထား (ဖြစ်နိုင်ပါက)။	လုပ်ငန်းစဉ်	ဆောင်ရွက်ထားသော အကဲဖြတ်မှုများအတွက် လင့်ခ်/ စာရွက်စာတမ်းများ			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
ရှိသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း များ) အပေါ်	- ဆက်စပ်မှုရှိသော အကဲဖြတ်မှု/များ ဆောင်ရွက်ထားသော မြေဧရိယာ					
ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိရလေအောင် ရှောင်ရှားသင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဖြစ်နိုင်လျှင် မြေယာ လက်ဝါးကြီးအုပ် သိမ်းပိုက်မှု များကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် အတွက် အသုံးပြုခွင့် များကို တရားမျှတ၍ ပွင့်လင်း မြင်သာစွာ ဖွင့်ဆို ရှင်းလင်းမှုများ ပြုနိုင်အောင် ပံ့ပိုးကူညီ သင့်ပါသည်။ လိုအပ်သည့် နေရာများတွင် REDD+ PaM များအတွက် EIA/SEA ကို ဆောင်ရွက် သင့်ပါသည်။	၈-၂.၃: စီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင် အသုံးပြုမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်နှင့် မြေယာအသုံးပြုမှု ပြောင်းလဲမှုများမှ အနုတ်လက္ခဏာသက်ရောက်မှု များကို ရှောင်ရှားရန် (မြေယာအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ် များ သို့မဟုတ် အခြားတရားဝင်စာရွက်စာတမ်းများ ကိုင်ဆောင်ထားခြင်းမရှိသော အသုံးပြုသူများ အပါအဝင်) တည်ဆဲမြေအသုံးပြုမှုများကို သတ်မှတ်ရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြသရန် စာတမ်းပြုစုခြင်းအား ပြုလုပ်ထားပါသည်။	လုပ်ငန်းစဉ်	ဥပမာ၊ ၊ အကဲဖြတ်မှုနှင့်/ သို့မဟုတ် FPIC စာရွက်စာတမ်းများ			
	၈-၂.၄: REDD+ လုပ်ငန်းမှတစ်ဆင့် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှု၊ မြှင့်တင်မှု၊ သို့မဟုတ် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှု ပေးအပ်ခြင်း (ဒေသ အလိုက် အသိအမှတ်ပြု နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်း အခွင့်အရေးများ အပါအဝင်) အသုံးပြု အခွင့်အရေး များဖြစ်သည့် မြေဧရိယာ၊ အောက်ဖော်ပြပါ ဧရိယာ များအပါအဝင်။	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- အများပြည်သူပိုင်မြေအသုံးချမှု</li> <li>- အိမ်ထောင်စုပိုင်/ တစ်ဦးတစ်ယောက်ပိုင် မြေအသုံးချမှု</li> <li>- ဌာနေတိုင်းရင်းသား/ လူမျိုးစုအုပ်စုများ</li> <li>- အမျိုးသမီးကြီးများ/ အမျိုးသမီးများ ဦးစီးသော အိမ်ထောင်စုများ</li> <li>- အခြားအုပ်စုများ (အတိအကျဖော်ပြပေးရန်)</li> </ul>					
<p>၈-၃။ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများအား ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များနှင့်</p>	<p>၈-၃.၁: REDD+ လုပ်ငန်း/များမှ တစ်ဆင့် အကောင်အထည်ဖော်ထားသော/ အထောက်အပံ့ပေးထားသည့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ နှင့်/ သို့မဟုတ် အများပြည်သူပိုင်ထိန်းသိမ်းရေးဧရိယာများ အရေအတွက်။</p>	ရလဒ်				
	<p>၈-၃.၂: ရိုးရာအသိပညာနှင့် အလေ့အထများကို ရေရှည်တည်တံ့သောအသုံးပြုခြင်း ပါဝင်သော REDD+ လုပ်ငန်းမှ ပံ့ပိုးပေးသော စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် အရေအတွက် (ဥပမာ- သဘာဝ</p>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
မိရိုးဖလာအစဉ်အလာ ကျင့်သုံးမှုများကို လေးစားမှုဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။  ခြပ်ရှိခြပ်မဲ့ အမွေအနှစ်များ၊ တည်နေရာကို အခြေခံသည့်၊ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော၊ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော အမွေအနှစ်များနှင့် ယုံကြည်ချက်များ အပါအဝင်	ထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများ၊ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု အများပြည်သူပိုင် သစ်တော)၊					
	<p>၈-၃.၃: REDD+ သည် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ အပေါ်ဘက်မလိုက်သော သို့မဟုတ် အပြုသဘော ဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသော ဒေသခံ အသိုင်းအဝိုင်း အဖွဲ့ဝင်များ ၏ ရာခိုင်နှုန်း။ (အောက်ပါ အတိုင်း အမျိုးအစား ခွဲပြပါ):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ဌာနေတိုင်းရင်းသား/ လူမျိုးစုအုပ်စုများ</li> <li>- အမျိုးသမီးများ</li> <li>- အခြားအုပ်စုများ (အတိအကျဖော်ပြပေးရန်)</li> </ul>	ရလဒ်	စာရင်းကောက်ယူခြင်း (၈-၅.၂ သို့ ရည်ညွှန်းရန်)			
	၈-၃.၄: ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်း ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို လေးစား လိုက်နာခြင်း နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖြေရှင်းထားသော မကျေနပ်ချက် အရေအတွက်	ရလဒ်	နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM)			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<p>၈-၃.၅: ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ ရိုးရာအသိပညာ နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးများနှင့် ပတ်သက် သည့် ပြဿနာများ/သက်ရောက်မှုများကို REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်တွင် သရုပ်ပြဆွေးနွေးခဲ့ပါသည် (အထောက်အထားများနှင့် အတူ)။ (ဆွေးနွေးခဲ့ခြင်းရှိ/မရှိ)</p>	လုပ်ငန်းစဉ်				
	<p>၈-၃.၆: ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ ရိုးရာအသိပညာ နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရယူ/အသုံးပြုမှုနှင့် အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေမှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များ၏ ဖော်ပြချက်။</p>	လုပ်ငန်းစဉ်				
<p>၈-၄။ မူဝါဒတစ်ခု သို့မဟုတ် နည်းလမ်း တစ်ခုအား အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက် နိုင်ရန်အတွက် ဌာနတိုင်း</p>	<p>၈-၄.၁: ၈-၁.၂ တွင် ဖော်ပြထားသော FPIC အညွှန်းကိန်း နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်။</p>	လုပ်ငန်းစဉ်				
	<p>၈-၄.၂: ၈-၁.၅ တွင်ဖော်ပြထားသော ပြန်လည်နေရာ ချထားရေး နှင့် ၈-၁.၇ တွင် ဖော်ပြထားသော အသုံးချ</p>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>ရင်းသားများနှင့် ဒေသခံ ပြည်သူများ၏ အခွင့်အရေး များအပေါ် သက်ရောက်မှု များကို မရှောင်ရှားနိုင်ပါက ကောင်းစွာ ကြိုတင် အသိပေး၍ လွတ်လပ်သည့် သဘောထားရယူသည့် (FPIC) လုပ်ငန်းစဉ်များ မှတစ်ဆင့် သဘောတူညီမှု ရယူခြင်း၊ သင့်လျော်သည့် လျော်ကြေးပေးလျော်မှု ပုံစံများကို အသိပေး၍ သဘောတူညီမှုရယူပေးအပ် ခြင်းများ ပြုလုပ်သင့်ပါ သည်။</p>	<p>မူအခွင့်အရေးများအားကန့်သတ်ခြင်းအတွက် လျော်ကြေးပေးခြင်း တို့ဖြင့် ချိတ်ဆက်ရန်။</p> <p>၈-၄.၃: REDD+ လုပ်ငန်း/များ ကြောင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ၏ ရပိုင်ခွင့်များအပေါ် ဖြစ်ပေါ်လာသော အပျက် သဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများ အတွက် လျော်ကြေးငွေလက်ခံရရှိသည့် အရေအတွက်နှင့် ဖြေရှင်းထားသော မကျေနပ်ချက်အရေအတွက်။</p>	ရလဒ်	နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM)			
၈-၅။ ဌာနေတိုင်းရင်းသား များ နှင့် ဒေသခံ	၈-၅.၁: REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် မျှတပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု	လုပ်ငန်းစဉ်	အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေမှု အစီအစဉ်/ ယန္တရားကို			



မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
ပြည်သူများသည် REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ အား အကောင်အထည်ဖော် ရာတွင် ပါဝင်ကူညီပါက သို့မဟုတ် REDD+ မူဝါဒများ နှင့် နည်းလမ်းများ သည် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေဒေသများ ပေါ်တွင် သက်ရောက်မှု ရှိပါက ၎င်းတို့အား ရရှိ လာသည့် အကျိုးကျေးဇူး များကို တရား မျှတစွာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိစွာ ခွဲဝေပေးသင့်ပါသည်။	ယန္တရားကို (အထောက်အထားများနှင့်အတူ) သရုပ်ပြထားသည်။ (သရုပ်ပြထားခြင်း ရှိ/မရှိ)  ၈-၅-၂: REDD+ သည် ၎င်းတို့၏ သုခချမ်းသာအပေါ် အပြုသဘောဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသော ဒေသခံ အသိုင်းအဝိုင်း အဖွဲ့ဝင်များ၏ ရာခိုင်နှုန်း။ (အောက်ပါ အတိုင်း အမျိုးအစား ခွဲပြပါ):  - ဌာနေတိုင်းရင်းသား/ လူမျိုးစုအုပ်စု အဖွဲ့ဝင်များ  - အမျိုးသမီးများ  - အခြားအုပ်စုများ (အတိအကျဖော်ပြပေးရန်)	ရလဒ်	ဖော်ပြထားသည့် လင့်ခ်/ စာရွက်စာတမ်း  စာရင်းကောက်ယူခြင်း			စာရင်းကောက်ယူခြင်းတွင် အသုံးပြုသော မေးခွန်း များ/ ခေါင်းစဉ်များ အပေါ်အခြေခံ၍ အခြား သော အညွှန်းကိန်းများကို လည်း ဖြေရှင်းနိုင်ပါသည်။
	၈-၅-၃: ဒေသခံပူးတွဲ စီမံခန့်ခွဲစောင့်ကြည့်ရေး အစီအစဉ်များမှတစ်ဆင့် မက်လုံးပေးမှုများ/ အကျိုးအမြတ်များတွင် ပါဝင်သူများနှင့် လက်ခံရရှိသူ များ အရေအတွက် (ဖြစ်နိုင်ပါက/ ဆက်စပ်မှု ရှိပါက)။	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<p>၈-၅.၄: လက်ခံရရှိသည့်အရေအတွက်နှင့် အကျိုးအမြတ်များ ခွဲဝေမှု/အကျိုးအမြတ်များ ခွဲဝေမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ဖြေရှင်းပြီးသား မကျေနပ်ချက် အရေအတွက်။</p>	ရလဒ်				
	<p>၈-၅.၅: တစ်နှစ်လျှင် ပမာဏအလိုက် အကျိုးအမြတ် များ အတွက် အကျိုးအမြတ်/မက်လုံးများ လက်ခံရရှိသူ/အကျိုးအမြတ်ရှိသူ အရေအတွက်။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ဒေသခံပြည်သူ့အဖွဲ့ဝင်များ (တစ်ဦးလျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့်)</li> <li>- အမျိုးသမီးကြီးများ/ အမျိုးသမီးများ ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများ</li> <li>- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ/ လူမျိုးစု အုပ်စုများ</li> <li>- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ</li> <li>- အခြား (အတိအကျဖော်ပြပေးရန်)</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<p>၈-၅.၆: တစ်နှစ်လျှင် မျှဝေပေးနေသည့် အမျိုးအစား နှင့် အတိုင်းအတာ/ စုစုပေါင်း အကျိုးအမြတ်များ။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ငွေကြေးဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်များ</li> <li>- ငွေကြေးမဟုတ်သော အကျိုးအမြတ်များ</li> </ul>	ရလဒ်				
<p>၈-၆။ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများကြောင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသား များနှင့် ဒေသခံပြည်သူ များ၏ အခွင့်အရေးများ အပေါ် သက်ရောက်မှု များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အရေးကိစ္စများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးရန် အတွက် လက်တွေ့ အသုံး ချနိုင်သော နစ်နာမှုများ ဖြေရှင်းပေးရေး ယန္တရား</p>	<p>၈-၆.၁: REDD+ လုပ်ငန်း/များ အတွက် သင့်တော်ပြီး လွယ်လင့်တကူရရှိနိုင်သော နစ်နာမှုများ ကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM) ကို သရုပ်ပြ ဆောင်ရွက်ထားပြီး (အထောက်အထားနှင့်တကွ) ဖြစ်သည့် အပြင် ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများနှင့်လည်း ချိတ်ဆက်မှုများ ဆောင်ရွက်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။</p>	လုပ်ငန်းစဉ်	နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM) ဆိုင်ရာ လင့်ခ်/ စာရွက်စာတမ်း၊ နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် ချိတ်ဆက်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း အထောက်အထား			
	<p>၈-၆.၂: လက်ခံရရှိသော မကျေနပ်ချက်အရေအတွက် နှင့် ဖြေရှင်းပြီးသော မကျေနပ်ချက်အရေအတွက်။ (ခေါင်းစဉ်အလိုက်ခွဲခြားဖော်ပြပါ)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း/ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်</li> </ul>	ရလဒ်	နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM)			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
တစ်ခုကို ဌာနေတိုင်းရင်း သားများနှင့် ဒေသခံပြည် သူများ၏ သဘောတူညီ ချက်ဖြင့် ထူထောင် ထားရှိပေးသင့်ပါသည်။	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်မှု/ ကိုယ်စားပြုမှု</li> <li>- သတင်းအချက်အလက်မျှဝေမှု/ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု</li> <li>- FPIC လုပ်ငန်းစဉ်</li> <li>- သစ်တော၊ မြေနှင့် သယံဇာတများ အပေါ် ရပိုင်ခွင့်များအကျိုးအမြတ်များ မျှဝေခြင်း</li> <li>- REDD+ လုပ်ငန်းအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း</li> <li>- အခြားသော ခေါင်းစဉ်များ (အတိအကျ ဖော်ပြရန်)</li> </ul>					
	<p>၈-၆.၃: လက်ခံရရှိသော မကျေနပ်ချက်အရေအတွက် နှင့် ဖြေရှင်းပြီးသော မကျေနပ်ချက်အရေအတွက်။ (မကျေနပ်ချက်များအမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြပါ)။</p>	ရလဒ်	နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM)			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- အမျိုးသမီးကြီးများ/ အမျိုးသမီးများ ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများ</li> <li>- ဌာနေတိုင်းရင်းသား/ လူမျိုးစုအုပ်စုများ</li> <li>- အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ/ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ</li> <li>- အခြားသော အုပ်စုများ (အတိအကျဖော်ပြရန်)</li> </ul>					
	<p>ဂ-၆.၄: ကိစ္စရပ်များအား ဖြေရှင်းရန် ပျမ်းမျှကြာချိန် (ခေါင်းစဉ်အလိုက်နှင့် တိုင်ကြားသူများ အုပ်စုအလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြရန်)။</p>	လုပ်ငန်းစဉ်				
	<p>ဂ-၆.၅: ဖြေရှင်းသောလုပ်ငန်းစဉ်၏ရလဒ်အပေါ် တိုင်ပင်ကြားသူများမှ ပျမ်းမျှကျေနပ်ချက် (ခေါင်းစဉ် အလိုက် နှင့် တိုင်ကြားသူများ အုပ်စုအလိုက် ခွဲခြား ဖော်ပြရန်)</p>	ရလဒ်				

အခြေခံစည်းမျဉ်း ဃ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများအား ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော် ရာတွင် သင့်လျော်သော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၊ အထူးသဖြင့် ဌာနေ တိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ထိရောက်သည့် အပြည့်အဝ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုဖြင့် ရေးဆွဲဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ၏ သက်ရောက်မှုကို ခံရနိုင်ခြေရှိသော အုပ်စုများအားလုံးကို သင့်လျော်သည့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအဖြစ် ယူဆသင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>ဃ-၁။ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများ အား အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာ အောင် တက်ကြွစွာ လုပ်ဆောင် သင့်ပြီး ပါဝင်ဆောင်ရွက် နိုင်စွမ်း နည်းပါးသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူအုပ်စုများ (ဥပမာ အမျိုးသမီးများ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုငယ် များ၊ မြေယာအသုံးချခွင့် တရားဝင် စာရွက်စာတမ်း</p>	<p>ဃ-၁.၁: REDD+ လုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့်/ စောင့်ကြည့်ခြင်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူအရေအတွက် (ကျား/မအမျိုးအစား၊ လူမျိုးစုအုပ်စု၊ စသည်ဖြင့် ခွဲခြားဖော်ပြရန်)။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- အစိုးရအဖွဲ့အစည်း</li> <li>- အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ</li> <li>- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ</li> <li>- အမျိုးသမီးများ</li> <li>- ပုဂ္ဂိုလ်ကဏ္ဍ</li> <li>- အခြား (အတိအကျဖော်ပြရန်)</li> </ul>	ရလဒ်				
<p>လူမျိုးစုငယ် များ၊ မြေယာအသုံးချခွင့် တရားဝင် စာရွက်စာတမ်း</p>	<p>ဃ-၁.၂: REDD+ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းတွင် ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို</p>	လုပ်ငန်းစဉ်				<p>စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းများ အကြောင်းအရာ/ စာရင်း</p>

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
မရှိသူများ) ကို သင့်လျော် သည့် အစီအမံများ (ဥပမာ ဘာသာစကား အခက် အခဲများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်း စဉ်လာများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစား၍ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင် ပေးခြင်း၊ သင့်လျော်သော ဆက်သွယ်ရေးပုံစံ နည်းလမ်းများ ရွေးချယ်ခြင်း) ကူညီပံ့ပိုးပေး သင့်ပါသည်။	<p>ပံ့ပိုးရန် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းများ/ အစီအမံများ။</p> <p>ဃ-၁.၃: REDD+  အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်အတွင်း စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးပွဲ/အစီအစဉ်များတွင် ပါဝင်သူ၊ ရက်အရေအတွက် (ဥပမာ အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲ၊ လေ့ကျင့်ရေး၊ လေ့လာဦးမောင်း လေ့ကျင့် ခန်း)။  (တက်ရောက်သူအမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြရန်):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- အစိုးရအဖွဲ့အစည်း</li> <li>- အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ</li> <li>- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ</li> <li>- အမျိုးသမီးများ</li> <li>- အခြား (အတိအကျဖော်ပြရန်)</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<p>ဃ-၁.၅: REDD+ အကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူ များ ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက်ရန် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ချက်များ။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- သတ်မှတ်ထားသော စွမ်းဆောင်ရည် လိုအပ်ချက်ကို ဖြေရှင်းရန် ရန်ပုံငွေခွဲဝေပေးသည့် ပမာဏ</li> <li>- လက်ရှိစွမ်းဆောင်နိုင်မှုအားနည်းသော/ ပါဝင်နိုင်မည့်နည်းလမ်းများ နည်းပါးသော ဆက်စပ်ပတ်သက်များအား ပံ့ပိုးကူညီရန် အကောင်အထည်ဖော်ထားသော နည်းလမ်းများအရေအတွက်</li> <li>- လက်ရှိစွမ်းဆောင်နိုင်မှုအားနည်းသော/ ပါဝင်နိုင်မည့်နည်းလမ်းများ နည်းပါးသော ဆက်စပ်ပတ်သက်များအား ပံ့ပိုးရန် ရန်ပုံငွေရာခိုင်နှုန်းသတ်မှတ်ချက်</li> </ul>	ရလဒ်				



မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<p>ဃ-၁.၆: သင်တန်းသားများ၏ သင်တန်းအပေါ် စိတ်ကျေနပ်မှု ပျမ်းမျှအဆင့်သတ်မှတ်ချက်။ (သင်တန်းသားအုပ်စုအလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြရန်)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- အစိုးရအဖွဲ့အစည်း</li> <li>- အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ</li> <li>- ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ</li> <li>- အမျိုးသမီးများ</li> <li>- အခြား (အတိအကျဖော်ပြရန်)</li> </ul>	ရလဒ်				
	ဃ-၁.၇: REDD+ လုပ်ငန်းတွင်ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအပေါ် လက်ခံရရှိသော မကျေနပ်ချက်များနှင့် ဖြေရှင်းပြီးသားဖြစ်သော မကျေနပ်ချက်များ အရေအတွက်။	ရလဒ်	နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM)			
ဃ-၂။ မူဝါဒ သို့မဟုတ် နည်းလမ်းတစ်ခု အား အစီအစဉ်ရေးဆွဲရာ တွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ	ဃ-၂.၁: REDD+ စီမံကိန်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှု တွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ပါဝင်မှု သည် ညီမျှပြီး အချိုးကျနေပါသည်	ရလဒ်	အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၊ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့များ၊ အကောင်အထည်ဖော်			ရှိခြင်း/ မရှိခြင်း ဖော်ပြချက် နှင့် (ရှိပါက အထောက် အထားများ ဖော်ပြရန်)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
တိုက်ရိုက်ပါဝင်ဆောင်ရွက် ရန် မဖြစ်နိုင်သော နေရာများ (ဥပမာ PaM ကို အကောင်အထည်ဖော်မည့် ဧရိယာ	(ဆိုလိုသည်မှာ အစိုးရ၊ အစိုးရမဟုတ်သော၊ ဒေသဆိုင်ရာ အသိုင်း အဝိုင်း၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ/ လူမျိုးစုများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် အခြားအုပ်စုများ)။		ဆောင်ရွက်မှုများ၊ လေ့ကျင့်ရေးအစီအစဉ်များ အစရှိသည်တို့တွင် ပါဝင်သူများ၏ စာရင်းများနှင့် အရေအတွက်များ			
ကြီးမားခြင်းကြောင့်) သက် ဆိုင်ရာအုပ်စုများမှ ၎င်းတို့ အား ကိုယ်စားပြုရန်အတွက် သင့်လျော်သည့် နည်းလမ်း ဖြင့် ရွေးချယ်ခန့်အပ် ပေးသော အကျိုးသက်ဆိုင် သူ	ဃ-၂.၂: ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ကိုယ်စားလှယ် များ လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန် ဖော်ပြချက် (Terms of reference) အား လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်၊ လိုအပ်သော အသိပညာ နှင့် အရည်အချင်းများ စသည်ဖြင့် သေချာအတိအကျ ဖော်ပြထားပြီး ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအကြား ဖြန့်ဝေထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။	လုပ်ငန်းစဉ်	လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန် ဖော်ပြချက်များ (ToRs) အား ဖြန့်ဝေထားပြီး ဖြစ်ကြောင်း အထောက်အထား			
ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို ရရှိအောင် ဆောင်ရွက် သင့်ပြီး ထိုကိုယ်စားလှယ် များ၏ ၎င်းတို့နှင့်သက်	ဃ-၂.၃: ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ၎င်းတို့၏ အစုအဖွဲ့ များ အကြား အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှု အထောက်အထားများ။ ဥပမာ ၊  - အစီရင်ခံစာများ/ ရှင်းလင်းချက်များ  - အစည်းအဝေးများ	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ဆိုင်သူ အုပ်စုအပေါ် ကျေပြန်ရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို သတ်မှတ်သင့်ပါသည်။ အကျိုးသက်ဆိုင်သူ ကိုယ်စား လှယ်များသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် တာဝန် များကို ကောင်းစွာ သိရှိနေ အောင် ဆောင်ရွက် ပေးသင့် ပါသည်။ ၎င်းတို့ သည် ၎င်းတို့၏ အကျိုးသက်ဆိုင် သူအုပ်စုများအား သတင်း အချက်အလက်များ မျှဝေပေး ပြီး ၎င်းတို့ထံမှ</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- မီဒီယာအစီရင်ခံစာများ</li> <li>- လူမှုမီဒီယာပို့စ်များ</li> </ul>					
	<p>ဃ-၂.၄: အစုအဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ရွေးချယ်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လက်ခံရရှိသည့် နှင့် ဖြေရှင်းထားသော မကျေနပ်ချက် အရေအတွက်။</p>	ရလဒ်	နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM)			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
တုံ့ပြန် အကြံ ပြုမှုများကို ရယူသင့်ပါသည်။						
<p>ဃ-၃။ အကျိုးသက်ဆိုင်သူ များ၊ အထူး သဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများသည် မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်း များကို အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် စောင့်ကြည့် လေ့လာခြင်းတို့တွင် (မူဝါဒနှင့် နည်းလမ်း၏ သဘာဝကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍) ထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက် နိုင်သည်ဆိုပါက ၎င်းတို့အား ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်</p>	<p>ဃ-၃.၁: REDD+ လုပ်ငန်း/များ သည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ အကောင်အထည် ဖော်မှုနှင့်/ သို့မဟုတ် စောင့်ကြည့်ရေးတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုရန် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားပြီး (အထောက်အထားများနှင့်အတူ) သရုပ်ပြ ထားပါသည်။</p>	လုပ်ငန်းစဉ်				<p>ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနည်းလမ်း များ (ဥပမာ၊ ဒေသခံအစု အဖွဲ့ဆိုင်သစ်တော၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ထားသည့် စစ်ဆေး အကဲဖြတ် ခြင်း အစရှိသဖြင့်) စာရင်း</p>
	<p>ဃ-၃.၂: ဃ-၁.၁ တွင်ဖော်ပြထားသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းများ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်။</p>	ရလဒ်				
	<p>ဃ-၃.၃: အကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့်/သို့မဟုတ် စောင့်ကြည့်ခြင်းတွင် ပါဝင်လာသူများ စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်မှု နှင့် စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ခြင်းတို့ကို လက်ခံရရှိသူများ၏ အချိုး/ရာခိုင်နှုန်း။</p>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>အခွင့်အရေးပေးသင့်ပါသည် (ယင်းအတွက် ဘာသာစကားအခက်အခဲနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်မှု၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ ယန္တရားများ၊ ကွန်ရက်များ၊ စသည်တည်ထောင်မှုတို့ လိုအပ်နိုင်ပါသည်။)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ခြင်းတွင် ပါဝင်သူဦးရေ (ဃ-၁.၃)</li> <li>- လုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်သူဦးရေ (ဃ-၁.၁)</li> </ul>					
	<p>ဃ-၃.၅: REDD+ လုပ်ငန်းတွင်ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအပေါ် လက်ခံရရှိသော မကျေနပ်ချက်များနှင့် ဖြေရှင်းပြီးသားဖြစ်သော မကျေနပ်ချက်များ အရေအတွက် (ဃ-၁.၇ နှင့်ချိတ်ဆက်ရန်) ။</p>	ရလဒ်	နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM)			
<p>အခြေခံစည်းမျဉ်း - c။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများသည် သဘာဝသစ်တော များနှင့် ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် လုပ်ငန်းများ နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသင့်ပြီး သဘာဝသစ်တောများအား ပြောင်းလဲအသုံးပြုခြင်းများ မဖြစ်ပေါ်အောင် ဆောင်ရွက်ကာ အဆိုပါ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများကို အသုံးပြု၍ သဘာဝသစ်တောများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ အား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းချင်လာအောင် ဆွဲဆောင်အားပေး ခြင်းနှင့် အခြားသော လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများ တိုးမြှင့်ရရှိစေခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။</p>						
c-၁။ သဘာဝ သစ်တောများ အပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိနိုင်သော REDD+ မူဝါဒများနှင့်	c- ၁.၁: REDD+ လုပ်ငန်း/များ ဆောင်ရွက်ရာ တွင် (အထောက်အထားနှင့်တကွ) ယုံကြည်စိတ်ချရသော မြေပုံနှင့်/သို့မဟုတ် တရားဝင်သစ်တော ဧရိယာပြင်ပရှိ သစ်တောများ အပါအဝင်	ရလဒ်	သဘာဝသစ်တောများအား မြေပုံထုတ်ခြင်း/ အချက်အလက်များ			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>နည်းလမ်းများကို အကောင်အထည်မဖော်မီ PaM ကို ဆောင်ရွက်မည့် နေရာဒေသအတွင်းရှိ သဘာဝသစ်တောများ ပျံ့နှံ့ပေါက်ရောက်နေမှုကို အမြဲတမ်း သစ်တောဧရိယာများ ပြင်ပရှိ သစ်တောများအား အထူးအလေးပေးကာ ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် လေ့လာမှတ်တမ်းတင်မှုများကို ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။</p> <p>အဆိုပါ သစ်တောများအား အခြားသော မြေအသုံးချမှုများ (စိုက်ခင်းများ အဖြစ်သို့ အပါအဝင်) သို့ ပြောင်းလဲ</p>	<p>သဘာဝသစ်တောများအား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားသည့် မြေပုံများ အသုံးပြုကာ အကောင်အထည်မဖော် မှီကာလအစီအစဉ်ရေးဆွဲစဉ် ကာလတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအား ရှင်းလင်းမှုများ ပြုလုပ်ထားပါသည်။</p>		<p>ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားခြင်း အထောက်အထားများ</p>			
	<p>c-၁.၂: REDD+ လုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သဘာဝသစ်တောများနှင့် အခြားသဘာဝဂေဟစနစ် များ ဆီသို့ တိုက်ရိုက်/ သွယ်ဝိုက်သော/ ပျက်စီးခြင်း၏အန္တရာယ်များ (သက်ဆိုင်ရာများ) ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ အကဲဖြတ်မှုတွင် ပေါင်းစပ်ထားသည်။</p>	<p>လုပ်ငန်းစဉ်</p>	<p>ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်ထားမှု အစီရင်ခံစာ/ EIA</p>			
	<p>c-၁.၃: အန္တရာယ်များကို ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိပါက၊ REDD+ လုပ်ငန်း/များ သည် (အထောက်အထားများနှင့်အတူ) ဖော်ထုတ်ပြသပြီး သဘာဝတောများ ကူးပြောင်းခြင်း/ သဘာဝတောများ ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေကို လျှော့ချရန်</p>	<p>လုပ်ငန်းစဉ်</p>				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ	
ခြင်းကို လုံးဝခွင့်မပြုသင့်ပါ။ သွယ် ဝိုက်ပြောင်းလဲ ပစ်ခြင်းများ (ဥပမာ မြေ အသုံးချမှုများကို နေရာ ရွှေ့ပြောင်း ပြုလုပ်ခြင်းမှ တစ်ဆင့်) ကိုလည်း နည်းနိုင်သမျှ နည်းအောင် လျှော့ချသင့်ပါသည်။	အစီအမံ/ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ထည့်သွင်းထားသည်။						
	C-၁.၄: REDD+ လုပ်ငန်း/များ ကြောင့် ဖြစ်ရ သည့် သဘာဝသစ်တောများ သို့မဟုတ် အခြား သဘာဝ ဂေဟစနစ် ဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်ပွားမှုအရေအတွက်၊ နှင့် ထိခိုက်သည့်ဧရိယာ၊	ရလဒ်					
	C-၁.၅: သဘာဝသစ်တောများအတွင်း လုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သော ဧရိယာတွင် ရရှိ နိုင်သော နှစ်စဉ်ရလဒ်များ။  - သဘာဝသစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုပြောင်းလဲ လာသည့် လားရာ (ဟက်တာစကေးဖြင့်)  - - သဘာဝသစ်တော၏ အရည်အသွေး/ ခိုင်မာမှု ပြောင်းလဲလာသည့် လားရာ	အစီအစဉ် ရလဒ်					
	C-၁.၄: REDD+ လုပ်ငန်း၏ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် သဘာဝသစ်တောများနှင့် အခြားသဘာဝဂေဟစနစ်များ ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် (တိုက်ရိုက် သို့မဟုတ်	ရလဒ်	နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား (GRM)				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	သွယ်ဝိုက်၍) လက်ခံရရှိသည့် အရေအတွက်နှင့် ဖြေရှင်းထားသော မကျေနပ်ချက်အရေအတွက်။					
<p>c-၂။ REDD+ မူဝါဒများ နှင့် နည်းလမ်းများအား အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း (REDD+ မဟာဗျူဟာများ သို့မဟုတ် အစီအစဉ်များအဆင့်တွင် လည်းကောင်း မူဝါဒ သို့မဟုတ် နည်းလမ်း တစ်ခုချင်းစီ အဆင့်တွင် လည်းကောင်း) သည် ၎င်းတို့၏ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကောင်းကျိုး သို့မဟုတ် ဆိုးကျိုး သက်ရောက် နိုင်မှုများနှင့်</p>	<p>c-၂.၁: ဆောင်ရွက်ထားသည့် သင့်တော်သော ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်မှု (၈၂၂ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</p>	လုပ်ငန်းစဉ်				
	<p>c-၂.၂: အောက်ဖော်ပြပါ အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို ဖော်ပြထားသော ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၏ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိနိုင်ပါသည်။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှု များအတွက် အရေးကြီးသောနေရာများတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော သက်ရောက်မှုများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းအပါအဝင် အချက်အလက် စုဆောင်းခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း၊</li> <li>- ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော လူမှုနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကို လုံလောက်စွာ</li> </ul>	ရလဒ်	<p>ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး ဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်ထားမှု အစီရင်ခံစာ၊ EIA/IEE (ရရှိနိုင်ပါက); REDD+ အစီအစဉ်</p>			



မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>စပ်လျဉ်းသည့် မှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်များ ပေါ်တွင် အခြေခံသင့် ပါသည်။ ထိုအတွက် အချက်အလက် များ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း နှင့်အချက်အလက်အသစ် များကို စုဆောင်းခြင်းတို့ လိုအပ်နိုင်ပါသည်။ ဆန်းစစ် လေ့လာမှုများတွင် ဆက်စပ် သက်ရောက်မှုများ (Cumulative effects)၊ landscape တစ်ခုလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် သက် ရောက်မှုများနှင့် သွယ်ဝိုက်</p>	<p>ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်း (င.၄) တွင်ဖော်ပြထားသော ဦးစားပေးအကျိုးအမြတ်များအပေါ် အာရုံစိုက်ခြင်း)၊ နှင့်</p> <p>- REDD+ ၏ လုပ်ငန်း/များ ရေးဆွဲမှု၏ ဒီဇိုင်း၊ တည်နေရာနှင့် အကောင်အထည် ဖော်မှုအတွက် ရှင်းလင်းသော အကြံပြုချက်များ ပေးဆောင်ခြင်း</p>					

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
သက်ရောက်မှုများကိုလည်း ထည့်သွင်းဆန်းစစ်သင့်ပါသည်။						
<p>c-၃။ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများအား ရွေးချယ်ခြင်း၊ ဒီဇိုင်း ရေးဆွဲခြင်း နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း တို့တွင် ဆိုးကျိုးများကို ရှောင်ရှားနိုင်မည့် သို့မဟုတ် အနည်းဆုံး ဖြစ်စေနိုင်မည့် အပြင် ကောင်းကျိုးများ တိုးပွားရရှိစေနိုင်မည့် နည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့် ပါသည်။ ထိုအတွက် အချို့ PaM များကို အချို့ PaM များ ထက်</p>	<p>c-၃.၁: REDD+ လုပ်ငန်း/များ အတွက် အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိနိုင်ပြီး အကဲဖြတ်ခြင်း၏ ရလဒ်များ/အကြံပြုချက်များကို အစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းထားကြောင်း သက်သေပြနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ၊</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်နှင့် အကျိုးအမြတ်များ အတွက် အလားအလာများကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် PaM များကို ရွေးချယ်ခြင်း၊ ဦးစားပေးခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် ပေါင်းစပ်ခြင်း။</li> <li>- PaMs ဒီဇိုင်းတွင် စွန့်စားရနိုင်ခြေကို လျော့ချခြင်း/ အကျိုးအမြတ်မြှင့်တင်ခြင်း အင်္ဂါရပ်များကို ပေါင်းစည်းခြင်း သို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်/</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
ဦးစားပေးခြင်းများ ရှိနိုင်ပါသည်။ သို့မဟုတ် PaM များကို အပြန်အလှန်ဖြည့်စွက်ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ရန် ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း များ ရှိနိုင်ပါသည်။ REDD+ ၏ ကောင်းကျိုးသက်ရောက်မှုများကို တိုးပွားစေနိုင်မည့် အကောင်းဆုံး နည်းလမ်းများအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရာ တွင် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍများ အားလုံးမှ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေသင့်ပါသည်။	<p>အကျိုးအမြတ်များကို မြှင့်တင်ရန် ဖြည့်စွက်အစီအမံများကို မိတ်ဆက်ခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- အကျိုးကျေးဇူးများ/အန္တရာယ်များကို လျော့ချရန် နေရာများကို ရည်မှန်းချက်ထားခြင်း (ဥပမာ- ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ မြင့်မားသော ဒေသများ သို့မဟုတ် အားနည်းသော လူဦးရေရှိသည့် ဒေသများကို အာရုံစိုက်ခြင်း)</li> </ul>					
	<p>c-၃.၂: REDD+ လုပ်ငန်းအတွက် အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း များ ရရှိနိုင်/ အများသူငှာရရှိနိုင်ကြောင်းပြသရန်။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး အကဲဖြတ်မှု တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။</li> <li>- REDD မှ အပြုသဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှု များ တိုးမြှင့်စေမည့် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းများအကြောင်း</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<p>သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအားလုံး၏ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများထံမှ ကြည့်ရှုမှုများကို ရှာဖွေခဲ့ပါသည်။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ အမြင်များကို လုပ်ငန်းအတွက် စီစဉ်မှုတွင် ထင်ဟပ်ပြသခဲ့သည်။</li> </ul>					
	<p>၄-၃.၃: သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးအကျိုးဖြစ်ထွန်းမှု တွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ သို့မဟုတ် အစုအဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူ အရေအတွက်။ (တက်ရောက်သောသူများအား အုပ်စုအလိုက်ခွဲခြားဖော်ပြပေးရန်)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- အစိုးရအဖွဲ့အစည်း (ဆက်စပ်ကဏ္ဍများ အပါအဝင်)</li> <li>- အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ</li> <li>- အမျိုးသမီးများ</li> <li>- ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံလူထုများ</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<p>- အခြား (အတိအကျဖော်ပြပေးပါရန်)</p> <p>c-၃.၃: REDD+ လုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော် ခြင်းသည် အပြုသဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှု များကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် အပျက်သဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများကို လျှော့ချရန်အတွက် စီမံကိန်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း သဘောတူထားသည့် လုပ်ငန်းများကို လိုက်နာကြောင်း အထောက်အထားများ။ (သတ်မှတ်ထားသော သဘောတူညီထားသည့် အစီအမံများအတွက် ရေးဆွဲထားသော အညွှန်းကိန်းများကို ဤနေရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်)</p>	ရလဒ်				
c-၄။ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်း များအား သင့်လျော်စွာ ရွေးချယ်ခြင်း၊ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်	c-၄.၁: မြေပိုင်ခွင့်များတိုးမြှင့်အောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း/ မြေယာအသုံးချမှုအား ရှင်းလင်းအောင်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း (အညွှန်းကိန်း ၈-၂.၄ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>အထည်ဖော်ခြင်း တို့မှ တစ်ဆင့် ဦးစားပေး ပံ့ပိုးရမည့် အကျိုး ရလဒ် များထဲတွင် မြေယာ အခွင့်အရေးများကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ ဆင်းရဲသော၊ ထိခိုက်လွယ် သော နှင့်/သို့မဟုတ် အား နည်းချို့တဲ့သော အုပ်စုများ ၏ ဘဝအဆင်ပြေ သာယာ ရေး မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ရေရှည်လုပ်ကိုင် စားသောက် နိုင်သော အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းမှု လုပ်ငန်းများကို</p>	<p>c-၄.၂: ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ/ ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စု များ၏ သာယာဝပြောရေး အပါအဝင် ရေရှည် တည်တံ့ သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ။</p> <p>- အညွှန်းကိန်း က-၁.၃: ရေရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အတွက် ပံ့ပိုးကူညီမှုပေးခြင်း နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်၊</p> <p>- အညွှန်းကိန်း က-၁.၄: ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး အတွက် ပံ့ပိုးကူညီမှုပေးခြင်း နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်၊</p> <p>- REDD+ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင် သည့် ဧရိယာအတွင်းနှင့် ပြင်ပရှိ အိမ်ထောင်စုများမှ ရရှိသော နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှ ဝင်ငွေ</p> <p>- REDD+ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်သည့် ဧရိယာရှိ စာရင်းကောက်ယူမှုအား ဖြေကြားပေးသူများ၏ သာယာဝပြောမှုအနေအထား အား ဆက်စပ်ပတ်သက် သူများ အုပ်စုအလိုက်ခွဲခြားရန် (အညွှန်းကိန်း ဂ-၃.၃ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</p>	ရလဒ်				
ကျောင်းမှု လုပ်ငန်းများကို	c-၄.၃: ကျားမတန်းတူညီမျှမှု။	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ ကျားမတန်း တူညီမျှမှုကို အားပေးခြင်း၊ လူမှု အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း အေးချမ်း တည်ငြိမ်ရေး အားပေးခြင်း၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုး ကွဲများ သို့မဟုတ် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများ အတွက် တန်ဖိုး မြင့်မားသော ဒေသ များကို ကာကွယ်စောင့် ရှောက်ခြင်း (အထူးသဖြင့် မြေနှင့်ရေသယံဇာတများ ကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် ခြင်း)၊ နေရင်းဒေသများ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု တစ်ဆက် တစ်စပ်တည်းရှိမှု တိုးတက် စေခြင်း။</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- REDD+ လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်သူများအား ကျား/မအမျိုးအစားခွဲခြားဖော်ပြခြင်း/ အမျိုးသမီး များအရေအတွက် (အညွှန်းကိန်း ဃ-၁.၁ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</li> <li>- REDD+ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်သည့် ဧရိယာရှိ စာရင်းကောက်ယူမှုအား ဖြေကြားပေးသူများ၏ သာယာဝပြောမှုအနေအထား အား ကျား/မ အမျိုးအစား ခွဲခြားဖော်ပြရန် (အညွှန်းကိန်း ဂ-၃.၃ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</li> <li>- အမျိုးသမီးကြီးများ/ အမျိုးသမီးများ ဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများသို့ အကျိုးခံစားမှု မျှဝေခြင်း (အညွှန်းကိန်း ဂ-၅.၅ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</li> <li>- အညွှန်းကိန်း က-၂.၈: ကျား/မ တန်းတူညီမျှမှု ကို ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်း နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်</li> </ul>					
	<p>၀-၄.၄: လူမှုရေးတည်ငြိမ် အေးချမ်းရေး။</p>	<p>ရလဒ်</p>				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>ကုန်းမြေ ထိခိုက် ပျက်စီးမှု လျော့ချခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည်ကောင်းမွန်စေခြင်း၊ ညစ်ညမ်းမှု လျော့ချခြင်း၊ အစိုးရဝန်ထမ်း များ နှင့် ဒေသခံအကျိုးသက် ဆိုင်သူများအား (ဥပမာ တည်ဆဲဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် / လိုက်နာရန်၊</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- EAOs များနှင့် မြေအသုံးချမှု စီစဉ်ခြင်း/ ဆွေးနွေးခြင်း (အညွှန်းကိန်း ၁-၃.၅ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</li> <li>- မကျေနပ်ချက်များအပေါ် သင့်တော်မှုတသော စီမံအုပ်ချုပ်မှု (အညွှန်းကိန်းများ ၈-၆ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</li> <li>- REDD+ ဧရိယာအတွင်း/အပြင် မြေယာအသုံးပြုမှု နှင့် ပတ်သက်၍ တရားရုံးအမှုတွဲများနှင့်/သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုများ</li> </ul>					
<p>ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်မှုတွင် ပါဝင်နိုင်ရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့စေမည့် မြေအသုံးချမှု အလေ့အထ များကို ကျင့်သုံးနိုင်ရန် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်</p>	<p>c-၄.၅: မြင့်မားသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ/ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး၏ ဧရိယာများကို ကာကွယ်ခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုနှင့်/သို့မဟုတ် အတွင်း/အပြင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဧရိယာများအပါအဝင် REDD+ ဧရိယာအတွင်း အရည်အသွေးမြှင့်တင်ခြင်း (အညွှန်းကိန်း ၄-၁.၅ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</li> </ul>	ရလဒ်				



မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
ပေးခြင်းတို့ ပါဝင်မည် ဖြစ်သည်။	- REDD+ လုပ်ငန်း/များ မှတဆင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ထိန်းသိမ်းရေး အစီအမံများ (အညွှန်းကိန်း က-၁.၂ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)					
	<p>c-၄.၆: ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း၊ မြေအတန်းအစား ကျဆင်းခြင်းအား လျော့ချခြင်း နှင့် ဆက်စပ်မှုများ။</p> <p>- REDD+ အကောင်အထည်ဖော်သော နေရာများတွင် သစ်တောဟက်တာများစွာ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း၊ အောက်ပါလုပ်ငန်းများအပါအဝင်-</p> <p>က) ကာကွယ်တော ဧရိယာများအတွင်း/ အပြင်</p> <p>ခ) မြေအတန်းအစားကျဆင်းနေသော/ မြေတိုက်စားခံနေရသော ဧရိယာများ</p> <p>ဂ) ကမ်းရိုးတန်း သို့မဟုတ် လက်ရှိတောများ အကြားဆက်စပ်နေသော နေရာများ၊ အထူးသဖြင့် ကာကွယ်တော ဧရိယာများ</p>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- မြေအတန်းအစားကျဆင်းနေသော/ မြေတိုက်စားခံနေရသော ဧရိယာများတွင် ဆောင်ရွက်ထားသော သစ်တောထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခြင်း/ SFM</li> </ul>					
	<p>c-၄.၇: လေထုညစ်ညမ်းမှုကို လျှော့ချခြင်းနှင့် အခြားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ရေးနယ်မြေများတွင် လျှပ်စစ်မီးရရှိသည့် အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်</li> <li>- ရေရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေးအစီအစဉ်များတွင် ပါဝင်သည့် အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်</li> <li>- REDD+ ဧရိယာများရှိ လယ်မြေများရှိ မြေဩဇာ/ပိုးသတ်ဆေးများ၏ ပျမ်းမျှသွင်းအားစုဆိုင်ရာ အချက်အလက်</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
	<p>c-၄.၈: ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ခြင်းတို့တွင် ပါဝင်မှု။ (ခ-၄ နှင့် c-၅ တွင်ပါဝင်သော အညွှန်းကိန်းများ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</p>	ရလဒ်				
<p>c-၅။ မြေအသုံး ချမှု သို့မဟုတ် စီမံအုပ်ချုပ်မှု စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော REDD+ မူဝါဒများ နှင့် နည်းလမ်းများအား စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုကို အားပေးခြင်း တို့ဖြင့် ပံ့ပိုးကူညီပေးသင့်ပါသည်။ သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင် နှင့် လူမှုရေး ဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များကို သင့်</p>	<p>c-၅.၁: ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း အပါအဝင် ပေါင်းစပ်မြေယာအသုံးချမှု အစီအစဉ်အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ရေးပွဲ/အစီအစဉ်များ အရေအတွက်။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ဖြစ်ရပ်အရေအတွက်၊ ဖြစ်ရပ်အမျိုးအစား/ အကြောင်း အရာ အလိုက်</li> <li>- ပါဝင်သူအမျိုးအစားအလိုက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး တွင် ပါဝင်သူအရေအတွက်/ ရက်ပေါင်း</li> </ul>	ရလဒ်				
	<p>c-၅.၂: REDD+ အစီအစဉ်အတွက် စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ရေးတွင် ပါဝင်ခြင်း။ (အညွှန်းကိန်း ခ-၄.၅ နှင့်ချိတ်ဆက်ရန်)</p>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>လျော်သလို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်စေမည် ဖြစ်ပြီး အချက်အလက်များ၊ အသိ ပညာများ သို့မဟုတ်နားလည် သဘောပေါက်မှုများ မရှိခြင်း သို့မဟုတ် ရေတို စီးပွားရေး အကျိုးကျေးဇူးများကို ဦးစား ပေးခြင်းတို့ကြောင့် လျှစ်လျူရှုထားခြင်းများ မဖြစ်ရအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။</p>	<p>c-၅.၃:ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများနှင့် လွှမ်းခြုံထားသော ဧရိယာ (ဟက်တာအတွင်း) ရောင်ပြန်ဟပ်သော မြေအသုံးချမှု အစီအစဉ်/စီမံချက် နည်းစနစ် အရေအတွက်။ (အညွှန်းကိန်း ၁-၃.၄ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</p>	ရလဒ်				
<p>c-၆။ REDD+ ကျင့်သုံးမှုအား စဉ်ဆက် မပြတ် တိုးတက်စေရန် အတွက် အခြေခံတစ်ခု အဖြစ် REDD+</p>	<p>c-၆.၁: REDD+ ၏ လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို စောင့်ကြည့်သည့် REDD+ လုပ်ငန်း၏ စောင့်ကြည့်မှုမူဘောင်ရှိ အညွှန်းကိန်းအရေအတွက်နှင့် အချက်အလက် စုဆောင်းထား သည့် အရေအတွက်၊</p>	လုပ်ငန်းစဉ်/ ရလဒ်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း မူဘောင် (M&E framework)			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများကို စောင့် ကြည့်လေ့လာမှုတွင် (စီမံ ကိန်းရေးဆွဲသည့် အဆင့် အတွင်း သတ်မှတ်ဖော်ထုတ် ထားသည့် ရရှိနိုင်ခြေ ရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများ ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား စီမံချက် အား အကောင်အထည် မဖော်မီ မူလရှိနေသော အခြေအနေများ (baseline) နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကာ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုး သက်ရောက်မှုများကို</p>						

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
ပုံမှန် စောင့်ကြည့်ခြင်း လုပ်ငန်း လည်း ပါဝင်သင့်ပါသည်။						
အခြေခံစည်းမျဉ်း စ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် နောက်ပြန်လည်ခြင်း (reversal) များ ဖြစ်နိုင်ခြေကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် သို့မဟုတ် အနည်းဆုံးဖြစ်အောင် လျှော့ချနိုင်ရန် ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။						
စ-၁။ အဆိုပြုထားသော REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်း များ၏ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိမှုနှင့် အကျိုးသက်ရောက်နိုင် ခြေများကို လေ့လာဆန်း စစ်သောအခါတွင် ကောင်း ကျိုးများ ရေရှည်မခံဘဲ ဆိုးကျိုးများ ပြန်လည်ဖြစ် ပေါ်နိုင်သည့် (non-permanence) အန္တရာယ် များကိုလည်း ထည့်သွင်း ဆန်းစစ်သင့်ပါသည်။	စ-၁.၁: REDD+ လုပ်ငန်း/များ အကဲဖြတ်ရာတွင် ဖြစ်နိုင်သော နောက်ပြန်လည်ခြင်း/ အမြဲတည်ရှိမနေနိုင် ခြင်း စသော ဆိုးကျိုးများအား၊ မရည်ရွယ်ထားသော ဆွဲဆောင်အားပေး မှုများ၊ ရေရှည်ရန်ပုံငွေ၊ ဈေးကွက် အခြေအနေ နှင့် ပြင်ပ အချက်အလက်များ စသည်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ဖြစ်နိုင်သော ဆိုးကျိုးများအပါအဝင် စသည် တို့အား ထည့်သွင်းစဉ်းစားထား ပြီးဖြစ်ပါသည်။	ရလဒ်	ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး အကဲဖြတ်အစီရင်ခံစာ၊ REDD+ အစီအစဉ်			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>ထိုသို့ဆန်းစစ်ရာတွင် မရည်ရွယ်ဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခြေရှိသော မက်လုံးများ (ဥပမာ မြေအသုံးချမှုမှ အကျိုးအမြတ် ပိုမို ဖြစ်ထွန်းလာခြင်းကြောင့်) အပြင် ရေရှည်တွင် ရန်ပုံငွေရရှိနိုင်မှု၊ ဥပဒေအရ အာမခံချက်ရှိမှု သို့မဟုတ် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်း သို့မဟုတ် လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲများ ကဲ့သို့သော ပြင်ပပယောဂများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အန္တရာယ်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။</p>						

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>၈-၂။ Non-permanence ဖြစ်နိုင်ခြေ အန္တရာယ်ကို ဖော်ထုတ် တွေ့ရှိသော နေရာများတွင် မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်း များအား သင့်လျော်သည့် ပုံစံဖြင့် ရွေးချယ်ခြင်း၊ ဒီဇိုင်း ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းတို့မှ တစ်ဆင့် ယင်းတို့အား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသင့်ပါသည်။</p>	<p>၈-၂.၁: ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ သို့မဟုတ် ပါဝင်သည့် အစီအမံများကို ပြောင်းပြန်လှန်နိုင်သည့် အန္တရာယ်များ ကို လျှော့ချရန်အတွက် (အထောက်အထားများနှင့်အတူ) ဖော်ထုတ်ပြသခဲ့ပြီး REDD+ လုပ်ငန်း/များ အတွက် အစီအစဉ်တွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းထားပါ သည်။</p>	ရလဒ်	ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး အကဲဖြတ်အစီရင်ခံစာ၊ REDD+ အစီအစဉ်			
	<p>၈-၂.၂: REDD+ လုပ်ငန်း/များ ကို အကောင်အထည် ဖော်စဉ်တွင် နောက်ပြန်လည်နိုင်သော အန္တရာယ်များကို လျှော့ချရန် သတ်မှတ်ထားသော အစီအမံများကို ဖော်ပြသော စာရွက်စာတမ်း။</p>	ရလဒ်				
	<p>၈-၂.၃: REDD+ လုပ်ငန်းဖြင့် ပံ့ပိုးပေးထားသော မြေယာအသုံးချမှု အစီအစဉ်/စီမံချက် စာရွက်စာတမ်းများ (အညွှန်းကိန်း ၁-၃.၃ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)</p>	ရလဒ်				
<p>၈-၃။ နိုင်ငံအဆင့် သစ်တောစောင့်ကြည့်</p>	<p>၈-၃.၁: နောက်ပြန်လည်နိုင်သော အခြေအနေများကို ရှာဖွေခြင်းနှင့်</p>	လုပ်ငန်းစဉ်				



မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>လေ့လာမှု စနစ်ကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် Reversal များကို ဖော်ထုတ်သိရှိ၍ စီမံကိုင်တွယ်နိုင်သော စနစ်မျိုး ဖြစ်အောင် ရေးဆွဲသင့်ပါသည်။</p> <p>မှတ်ချက်။</p> <p>၎င်းအညွှန်းကိန်း သည် နိုင်ငံအဆင့် NFMS ကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ သို့သော် NFMS အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ခြင်း မရှိခင် ကာလအထိ REDD+ အကောင်အထည်ဖော် သူများမှ မိမိတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်း/ များ အတွက် သစ်တောများ အား</p>	<p>စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် နည်းလမ်း/ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (NFMS ကဲ့သို့သော နိုင်ငံအဆင့်စနစ်များနှင့်ချိတ်ဆက်နေသာ လင့်ခ်များ အပါအဝင်)။</p> <p>၈-၃.၂ နောက်ပြန်လည်မှု ဖြစ်ပေါ်ခြင်းများ။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- တွေ့ရှိထားသော နောက်ပြန်လည်မှု အခြေအနေ များ အရေအတွက် နှင့် ထိခိုက်ထားသော ဧရိယာပမာဏ</li> <li>- နောက်ဆက်တွဲ စီမံခန့်ခွဲမှု အဆင့်များနှင့် လွှမ်းခြုံ ထားသော ဧရိယာများမှတစ်ဆင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း သည့် ပြောင်းပြန်လှန်မှုများ ဖြစ်ပွားမှုအရေအတွက်</li> </ul>	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
စောင့်ကြည့်လေ့လာရန် မျှော်မှန်းထားပါသည်။						
စ-၄။ Reversal များကို ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိ ရာမှ ရရှိခဲ့သော သင်ခန်းစာများအား	စ-၄.၁: နောက်ပြန်လည်မှုများ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် သင်ယူ ခဲ့သော ရလဒ်/သင်ခန်းစာများ စာရွက်စာတမ်း များ။	လုပ်ငန်းစဉ်				
အနာဂတ် မူဝါဒများ နှင့် နည်းလမ်းများကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် ထည့်သွင်း စဉ်းစားကာ ရေးဆွဲသင့်ပါသည်။	စ-၄.၂: REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ပြောင်းလဲမှု/ မွမ်းမံမှုများ၏ ဖော်ပြချက်သည် နောင်တွင် နောက်ပြန်လည်မှု များ ဖြစ်ပွားမှုများကို ရှောင်ရှားရန်ဖြစ်ပါသည်။	ရလဒ်				
အခြေခံစည်းမျဉ်း ဆ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်းများအား ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော် ရာတွင် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုများ နေရာရွှေ့ပြောင်း ဖြစ်ပေါ်မှု*ကို ရှောင်ရှား နိုင်ရန် သို့မဟုတ် အနည်းဆုံးဖြစ် အောင် လျှော့ချနိုင်ရန် ရေးဆွဲဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။						
ဆ-၁။ အဆိုပြုထားသော REDD+ မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်း များ၏ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိမှုနှင့် အကျိုးသက်ရောက်နိုင် ခြေများကို လေ့လာဆန်း	ဆ-၁.၁: သွယ်ဝိုက်သောမြေအသုံးချမှုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဆက်စပ်သော သွယ်ဝိုက်မြေအသုံးချမှု ပြောင်းလဲမှု အပါအဝင် REDD+ လုပ်ငန်းအတွက်	ရလဒ်	ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး အကဲဖြတ်အစီရင်ခံစာ၊ REDD+ အစီအစဉ်			

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>စစ်သောအခါတွင် displacement of emission များ ဖြစ်နိုင်ခြေကို ထည့်သွင်းဆန်းစစ်သင့်ပါသည်။ ။ ထိုသို့ဆန်းစစ်ရာတွင် မြေ အသုံးချမှုများ သွယ်ဝိုက် ပြောင်းလဲနိုင်ခြေ (ဥပမာ မြေ အသုံးချမှုသည် နေရာ တစ် နေရာမှ အခြားတစ်နေရာသို့ ကူးပြောင်း သွားခြင်း) နှင့် PaM တစ်ခု၏ မှန်လုံအိမ် ဓါတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု စုစု ပေါင်းအပေါ် သက်ရောက်မှု (ဥပမာ - သစ်တောပြုန်း တီးမှုအား အောင်မြင်စွာ လျှော့ချနိုင်သော PaM</p>	<p>အကဲဖြတ်မှုတွင် သရုပ်ပြအဖြစ် ရွှေ့ပြောင်းခံရနိုင်ခြေများ ပေါင်းစပ်ထားသည်။ သစ်တောမဟုတ်သော ဂေဟစနစ်များဆီသို့ ဖိအားများပြောင်းကာ ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုဆီသို့ ပြောင်းသွားသည်။ ရုပ်ကြွင်းလောင်စာများကဲ့သို့သော မြေယာအခြေခံမဟုတ်သော အရင်းအမြစ်များ။</p>					

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>များ ပင်လျှင် မြေအသုံးချမှုသည် ကာဗွန်ကြွယ်ဝသော အခြား ဂေဟစနစ်များသို့ ကူးပြောင်း သွားခြင်းမျိုး ရှိပါက ကာဗွန် ထုတ်လွှတ်မှုများအပေါ် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ သစ် ဆွေးမြေ သို့မဟုတ် သစ် အခြေခံသော လောင်စာများ သို့မဟုတ် ထုတ်ကုန် ပစ္စည်းများကို အစားထိုး သော အရာများ ကိုယ်တိုင်က ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု မြင့်မားနေခြင်း တို့ကို ထည့်သွင်း ဆန်းစစ်သင့် ပါသည်။</p>						

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
ဆ-၂။ ကာဗွန် ထုတ်လွှတ်မှုများ နေရာရွှေ့ပြောင်း ဖြစ်နိုင်ခြေ အန္တရာယ်ကို ဖော်ထုတ် တွေ့ရှိသော နေရာ များတွင် မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်း များအား သင့်လျော်သည့် ပုံစံဖြင့် ရွေးချယ်ခြင်း၊ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း တို့မှတစ်ဆင့် ယင်းတို့အား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း သင့်ပါသည်။	ဆ-၂.၁: ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ သို့မဟုတ် ပူးတွဲပါအစီအမံများကို နေရာနေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အန္တရာယ်များကို လျှော့ချရန်နှင့် REDD+ လုပ်ငန်း/များ အတွက် အစီအစဉ်တွင် ပေါင်းစည်းရန် (အထောက်အထားများနှင့်အတူ) ဖော်ထုတ်ပြသခဲ့သည်။	ရလဒ်	ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး အကဲဖြတ်အစီရင်ခံစာ၊ REDD+ အစီအစဉ်			
	ဆ-၂.၂: REDD+ လုပ်ငန်း/များ ကို အကောင်အထည်ဖော်စဉ်အတွင်း နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုအန္တရာယ်များကို လျှော့ချရန် သတ်မှတ်ထားသော အစီအမံများကို မှတ်တမ်းပြုစုခြင်း၊	ရလဒ်				
	ဆ-၂.၃: ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အစီအစဉ်များ (အညွှန်းကိန်း င-၄.၂ နှင့်ချိတ်ဆက်ရန်)။	ရလဒ်				
	ဆ-၂.၄: REDD+ လုပ်ငန်း/များ မှတစ်ဆင့် ပံ့ပိုးပေးထားသော မြေယာအသုံးချမှု အစီအစဉ်များ/ စီမံကိန်း စာရွက်စာတမ်းများ (အညွှန်းကိန်း ခ-၃.၃ နှင့် ချိတ်ဆက်ရန်)။	ရလဒ်				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>စံသတ်မှတ်ချက် ဆ-၃။ နိုင်ငံအဆင့် သစ်တော စောင့်ကြည့် လေ့လာမှု စနစ်ကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် မြေအသုံးချမှု သွယ်ဝိုက် ပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကာဗွန် ထုတ်လွှတ်မှုများ နေရာ ရွှေ့ပြောင်း ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဖော်ထုတ်သိရှိ၍ စီမံ ကိုင်တွယ်နိုင်သည့် စနစ် မျိုးဖြစ်အောင် ရေးဆွဲသင့်ပါသည်။</p> <p>မှတ်ချက်။ ၎င်းအညွှန်းကိန်း သည် နိုင်ငံအဆင့် NFMS ကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ သို့သော် NFMS အကောင်အထည်</p>	<p>ဆ-၃.၁: နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုကို ရှာဖွေခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် နည်းလမ်း/လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (NFMS) ကဲ့သို့သော နိုင်ငံအဆင့်စနစ်များနှင့် ချိတ်ဆက်နေသော လင့်ခ်များ အပါအဝင်။</p> <p>ဆ-၃.၂: နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုဖြစ်ပွားမှုများ။</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- တွေ့ရှိသည့် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုဖြစ်ပွားမှုအရေအတွက်နှင့် ထိခိုက်သည့်ဧရိယာ (သစ်တောမဟုတ်သော ဂေဟစနစ်များအပါအဝင်)၊</li> <li>- နောက်ဆက်တွဲ စီမံခန့်ခွဲမှု အဆင့်များနှင့် လွှမ်းခြုံထားသော ဧရိယာများမှတစ်ဆင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှု ဖြစ်ပွားမှုအရေအတွက်</li> </ul>	<p>လုပ်ငန်းစဉ်</p> <p>ရလဒ်</p>				

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်	အဆိုပြုထားသော အညွှန်းကိန်းများ	အညွှန်းကိန်း အမျိုးအစား	ဖြစ်နိုင်သော စိစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	အခြေခံ အချက်အလက်	အစီရင်ခံ ကာလ ၁	မှတ်ချက်များ/ မှတ်စုများ
<p>ဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိခင် ကာလအထိ၊ REDD+ အကောင်အထည်ဖော် သူများမှ မိမိတို့၏ REDD+ လုပ်ငန်း/ များ အတွက် သစ်တောများ အား စောင့်ကြည့်လေ့လာရန် မျှော်မှန်းထားပါသည်။</p>						
<p>ဆ-၄။ ကာဗွန် ထုတ်လွှတ်မှုများ ရွှေ့ပြောင်း ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိရာမှ ရရှိခဲ့သော သင်ခန်းစာများအား အနာဂတ် မူဝါဒများနှင့် နည်းလမ်း များကို ဒီဇိုင်း ရေးဆွဲရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ ရေးဆွဲသင့် ပါသည်။</p>	<p>ဆ-၄.၁: နေရာနေရာပြောင်းရွှေ့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် သင်ယူခဲ့သော ရလဒ်/သင်ခန်းစာများ စာရွက်စာတမ်းများ။</p>	လုပ်ငန်းစဉ်				
	<p>ဆ-၄.၂: နောင်တွင် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုဖြစ်ပွားမှုများကို ရှောင်ရှားရန် REDD+ လုပ်ငန်းများအတွက် ပြောင်းလဲမှု/မွမ်းမံမှု အရေအတွက်။</p>	ရလဒ်				

